

PAX

ČASOPIS PRO PŘÁTELE
BENEDIKTINSKÉHO ŘÁDU.

VYDÁVÁ
OPATSTVÍ EMAUZSKÉ V PRAZE.

VII. ROČNÍK.
LEDEN—PROSINEC 1932.

TISKLA ČESKOSLOVANSKÁ AKC. TISKÁRNA V PRAZE II.,
KARLOVO NÁM. 5.

Obsah VII. ročníku časopisu „PAX“.

<i>P. Justin Albrecht</i> O. S. B.:	
U. I. O. G. D.	1
Ježíš Kristus	60
Svaté společenství	145
Apoštolát	196
Mše svatá	241
<i>Sv. Bernard:</i>	
Homilie o Andělském zvěstování	4, 50
Dvanáctá řeč o žalmu „Qui habitat“	221
<i>Dom Lambert Beauduin</i> O. S. B.:	
Několik slov o askesí	97
<i>Adolf kard. Bertram:</i>	
Dům Boží a brána nebes	193
<i>Dr. Alfred Fuchs:</i>	
Sekvence na svátek sv. Benedikta	193
<i>P. Josef Henninger</i> O. S. B.:	
Velikonoční svíce	78
<i>Min. rada Jan Kakš:</i>	
Kdy byl založen klášter sv. Prokopa na Sázavě?	191
Příspěvky k ikonografii svatoprokopské	264
<i>P. Kornel Kniel</i> O. S. B.:	
Les saintes icones	15
Dva stavitelé varhan	82
Posvěcující práce	127
Notre Dame de la Garde	148
Interamne, klášter na stoku dvou řek	215
Moissac	248
<i>Sv. Lev Veliký:</i>	
Řeč o postě v prosinci	244
<i>P. Ildefons Liechtenstein:</i>	
Hromnice	32
Ke cti a chvále sv. Josefa	67
<i>Václav Ant. Nesnídal:</i>	
Doba rozkvětu kláštera ostrovského	235
<i>Sv. Petr Damianský:</i>	
Homilie ke cti a chvále sv. Benedikta op. a vyzn.	158
<i>Sv. Řehoř Vel.:</i>	
Třicátá homilie na Hod Boží svatodušní	111
<i>P. Marian Schaller:</i>	
Náherna v liturgii	36
Meditace	49
Dva umělci	63

Střed a pramen liturgie	86
Ceremonie	139, 175
Chrám	206
<i>Eduard Schneider:</i>	
Benediktinské hodinky	24, 72, 121, 166, 200, 266
<i>P. Bruno Studený O. S. B.:</i>	
Modlitba breviáře	276
<i>Škola Panny Marie:</i>	
Antependium	46
<i>P. Filip Šubrt O. S. B.:</i>	
Pokoj lidem dobré vůle	21
<i>P. Bernard Velíšek O. S. B.:</i>	
Sv. Bernard o Andělském zvěstování	4, 50
Ostrov svatých	135
Eucharistický kongres v Dublině	188
Okrasa chrámu Páně podle nejnovějších církv. předpisů	231
Z řádu sv. Benedikta. (Nový opatský chrám v Buckfastu)	285
<i>Opat Arnošt Vykoukal O. S. B.:</i>	
Blahoslavená Anežka Přemyslovna a Benediktini	91
<i>Fr. Placid Wenzel O. S. B.:</i>	
Kříž Kristův ne chrámu jest oltářem, nýbrž světu	238
Útěchou bohatá naděje	254
<i>Anonymi:</i>	
O stavbě a výzdobě chrámů	41
Benediktini opět na Sázavě	180
K svátku sv. Vavřince	183
Církevní modlitby v adventě	270
<i>Z benediktinského řádu</i>	240
<i>Posudky knih</i>	47, 48, 96
<i>Autoři, jichž knihy byly v tomto roč. posouzeny:</i>	
Dr. Fr. Čínek 47	Chardon 48
Dr. R. W. Hynek 47	Dr. Jan Michalský 96

U. I. O. G. D.

Čtenářům Paxu, přátelům svatého Benedikta, tato písmena nejsou neznáma. Jsou to počáteční písmena benediktinského programu: ut in omnibus glorificetur Deus — aby Bůh byl chválen ve všem! Není to však program pouze benediktinský, musí to být programem každého člověka, ba všeho stvoření.

Bude dobře, zopakujeme-li si to opět na počátku nového roku. Jsme tu na světě ke cti a slávě trojjediného Boha. Proto v několika článcích vyložíme si a rozvineme způsob své bohopocty. Snad se přihodí, že to či ono ze svých dosavadních článků („Dogma, liturgie, život“) bude se opakovat, ale osvětlením s jiné strany se tím jen ještě laskavému čtenáři objasní to, co již dříve jsme napsali.

Tedy oslava trojjediného Boha je povinností našeho života. Je-li to již potřebí, pak v dnešní době je to tím nutnější, abychom si tuťto povinnost vepsali do duše co nejhlouběji. Žijeme v době spolků bezbožníků. Není to tedy již pouhé skutečné nestarání se o Boha, jak to bylo konečně vidět i v jiných dobách, nikoli, naše doba má smutné privilegium, že přímo proti Bohu bojuje, že popírá jeho bytí, aby lidi docela a úplně od Boha odvrátila. Co v německých velkoměstech — o Rusku vůbec nemluvě — před zraky veřejné pravomoci se trpí a dovoluje, pokud se týče svatokrádežného rouhání se Bohu, z toho člověku stydne krev v žilách. Jak nekonečně výš stojí ubohý pohan, který na kolenou se klaní své modle!

A právě ze znamení doby učíme se my katolíci, co je naší povinností. Proti strašlivé propagandě bezbožníků musíme tím víc plnit svou životní povinnost oslavy Boží. To znamená přede vším ostatním být si hlavně a pevně vědom toho, že to je naší životní povinností. Jsme hlavně a docela úředně vyznavači Boha. Ve všem ostatním můžeme chybovat a všechno ostatní může být pokřiveno a pokaženo — a přece není ještě vše ztraceno. Ale za to vše je ztraceno, jestliže tato povinnost se neplní!

Velmi často i v náboženském životě se příkládá vedlejším věcem význam, jež zdaleka nemají, a tím na to jediné potřebné se zapomíná anebo se to nedostatečně zdůrazňuje. Dělá se příliš rozdíl mezi bohopoctou modlitby a bohopoctou života. Jinak řečeno: lidé se domnívají třeba často bezmyšlenkovitě a neuvědoměle, že bohopoctě života učinili zadosť nějakou denní modlitbou či nedělní mší svatou anebo jedním svatým přijímáním v roce. A zatím oslavou trojjedineho Boha musí být každíčká chvilka našeho života.

Především zcela a znovu a tím víc je třeba zdůraznit to, co bych nazval asi bohopoctou bytí. Spočívá v tom, že naše bytí je uměleckým dílem Božím a tím i oslavou Boží. To stejně platí i o nerozumné bytosti. My lidé jako rozumní tvorové Boží musíme si toho být plně vědomi, ba všechny síly svého bytí musíme výlučně postavit do služby Pánu Bohu.

Již nyní podotýkáme, že od té doby, co Ježíš Kristus se stal člověkem, naše bohopocta bytí spočívá v tom, že ve křtu svatém jsme byli spojeni s Ježíšem Kristem a že tak jeho bohopocta je i naší bohopoctou.

Jak již bylo podotčeno, bohopocta bytí je sama sebou bohopoctou konání, kde svých přirozených i nadpřirozených sil používáme ve službě Pánu Bohu. Tedy ve službě Pánu Bohu netřeba se vzdát něčeho, co samo sebou je dobré. Veškerá skutečně dobrá a čestná životní činnost je bohopoctou. Vojín v kasárnách, úředník ve své kanceláři, universitní profesor za svou katedrou, hospodyně v kuchyni, ti všichni ve výkonu svého povolání mohou být ctiteli Boha. Jídlo i pití, práci i odpočinek, hru i sport, to vše lze postavit a má se postavit do služby bohopocty. Pro pokřtěného, který je ve stavu posvěcující milosti, to vše již beze všeho dalšího samo sebou je bohopoctou.

Bohopocta dnešní doby musí mít na mysli hlavně tyto body:

1. My všichni ještě mnohem hlouběji musíme být přesvědčeni o jsoucnosti Boží. To znamená nejen čistě teoreticky, nýbrž prakticky. Jinak řečeno: ze své víry v Boha musíme dovodit i důsledky, v životě se musíme řídit Bohem! Lidé mají ohled na každý hmotný předmět, jen o nekonečného Boha se vůbec nestarají. A přece Bůh je nekonečněkrát skutečnější než kterékoli těleso. Lidé se neodvážejí bít hlavou o zeď, protože vědí, že by si rozbili lebku. A nedělá hříšník totéž? Bouří se proti nekonečnému Bohu, ač *musí vědět*, že nekonečný Bůh je nepřekonatelnější překážkou v hříchu než všechny hmotné překážky. Musí docela přesně vědět, že bude zničen, nepůjde-li do sebe. Každý, kdo ve svém konání a jednání se neřídí Bohem, v takové chvíli prakticky patří do spolku bezbožníků.

2. Musíme si stále a stále opakovat a právě moderní člověk musí to vědět: Bůh nás nepotřebuje! Od nekonečna je naprosto neodvislý ode všeho stvoření. Ode všech milionů tvorů, jimž dal bytí, nedostává vnitřně nic. Nemusí z nich být ani jeden a *Jemu* přece nic nebude chybět. Kdyby to lidé měli stále na mysli, byly by naprosto nemožné myšlenky, s nimiž se právě dnes člověk setkává tak často i u katolíků: „Sloužil jsem věrně Bohu a přece na mne to a to dopustil, již nechci o něm ani vědět“, anebo: „Modlil jsem se a nebyl jsem vyslyšen, již se nebudu modlit“ či zase: „Než bych platil náboženskou daň, raději vystoupím z Církve.“ Takové a podobné myšlenkové pochody zapomínají základní pravdu, že Bůh je od nás naprosto neodvislý a že nás nepotřebuje. Je jisté, chtěl-li nás stvořit, že musil nás stvořit ke své cti a oslavě, jinak by nebyl Bohem. Ale to není pro nás nijakým zneuctěním, nýbrž je to naším velikým vyznamenáním a tím přijdeme k svému.

3. Bohopocta je naším štěstím. Jedině život ke cti a oslavě trojjediného Boha je pravým životem. Podřízením se Bohu nebudeme nijak poníženi, nýbrž povýšeni a poctěni. Kdo nežije pro Boha, kdo zcela a bezohledně se staví do služeb tvora, ten klesá pod sebe a jeho život lze nazvat spíš umíráním než životem. Ten také nebude pánem života. Zcela jistě bude hříčkou kdejakého rozmaru, sebe menší bolesti či svého okolí. Nemožnost ovládnout život bez Boha platí

hlavně o sociálním životě, o občanském a státním životě a o vzájemných vztazích mezinárodních. Nejlepším dokladem pro to je dnešní doba. První příčinou, proč národové nežijí mezi sebou v pokoji, je bezbožnost a služba mamonu. A ta strašná kletba: při tom přicházejí i o ten mamon.

Grüssava.

P. Justin Albrecht.

SVATÝ BERNARD O ANDĚLSKÉM ZVĚSTOVÁNÍ.

III. Homilie.

Rád používám slov světců, kde se mi to zdá býti vhodným, aby se aspoň krásou nádobek stalo příjemnějším, cokoli v nich předkládám čtenáři. Abych však nyní začal prorockými slovy: „Běda mně, ne sice jako prorokovi, že jsem mlčel, nýbrž že jsem mluvil, neboť jsem člověk poskvrněných rtů“ (Is. 6, 5). Ach, kolik marných, kolik nepravdivých, kolik ošklivých slov jsem pronesl těmito svými nejnečistšími rty, jimiž nyní se opovažuji přednáseti nebeská slova! Velice se bojím, abych ihned neuslyšel varovný hlas žalmu, jako ke mně mluvený: „Proč vypočítáváš ty má přikázání a bereš mou smlouvu do úst svých?“ (Žalm 49, 16.) Kéž by také mně byl přinesen s nebeského oltáře ne pouze řeřavý uhel, nýbrž ohromný kotouč ohnivý, kterýž by stačil dočista vypáliti množství zastaralé rzi mých nečistých rtů,*) takže bych byl hodným třebaš bídnou řečí opakovati čistý

*) Sv. Bernard zasedá zde k přísnému soudu nad sebou samým. Je to charakteristické v životě světců, že se sami považují za nejhorší. Tak na př. sv. Gertruda se divila, že ji země nepohlí pro její hříchy, ačkoliv od nejtěplejšího mládí až do své smrti žila v klášteře v největší nevinnosti.

rozhovor mezi andělem a Pannou. Nuže, praví evangelista: „A vešed anděl k ní, totiž k Marii, řekl: „Zdravas milosti plná, Pán s tebou“ (Luk. 1, 28). Kam vešel k ní? Myslím, že do soukromí její panenské komnaty, kde ona snad zavřevši za sebou dveře modlila se k Otci svému v skrytě. Bývají andělé při těch, kteří se modlí a mívají radost z těch, které vidí zvedati čisté ruce v modlitbě, a radují se, že mohou obětovati celopal svaté nábožnosti Bohu k libé vůni. Jak velice se líbily modlitby Panny Marie před tváří Nejvyššího, naznačil anděl, kterýž vešed k ní, tak uctivě ji pozdravil.

A nebylo andělu nesnadným zavřenými dveřmi proniknouti do komnaty Panny, jelikož jemnost jeho podstaty přirozeně působí, že mu ani železné závory nezabrání vejíti kamkoliv je silou své vůle pužen. Andělským duchům totiž stěny nejsou překážkou, nýbrž vše viditelné jim povoluje a všechna tělesa, jakkoliv mohutná a pevná, jsou jim proniknutelna a průchodna. Pročež nelze mysliti, že anděl našel dveře Panny otevřeny, když přece ona se úmyslně vyhýbala společnosti a hovoru lidí, aby buď její sebranost při modlitbě nebyla rušena, anebo její čistota ohrožena. Zamkla tudíž také v oné chvíli svůj příbytek opatrná a moudrá Panna, avšak lidem, nikoliv andělům. Pročež i když mohl vejíti k ní anděl, přece žádný člověk neměl k ní volný vstup.

2. Vešed tedy k ní anděl řekl: „Zdráva buď, milosti plná, Pán s tebou.“ Čteme ve Skutcích apoštolských, že Štěpán byl pln milosti, a že apoštolové byli naplněni Duchem Svatým. Avšak je veliký rozdíl mezi nimi a Marií. Neboť v Štěpánu nepřebývalo plnost božství tělesně, jako v Marii, a také apoštolové byli daleci od výsady Panny, která počala z Ducha Svatého.

Řekl anděl: „Zdráva buď, milosti plná, Pán s tebou.“ Jaký div, že byla plná milosti ta, s kterou byl Hospodin. Ale tomu se spíše musíme podívat, že ten, který poslal anděla k Panně, byl od anděla nalezen s Pannou. Byl-li tedy Bůh rychlejší než anděl, že chvátajícího posla sám rychleji předešel na zemi? Není divu. Neboť když Král odpočíval u stolu, nard Panny vydal svou vůni, i vystoupil dým vonných věcí před tváří slávy jeho, a našla milost před očima Hospodinovými, a ti, kteří jej obklopovali, volali: „Která jest tato, jež vystupuje pouští jako sloupec dýmu z vonných věcí myrhy a kadidla?“ (Píseň Šalom. 3, 6.) A hned vyšed Král

ze svatého místa svého „zajásal jako rek, mající proběhnouti drahou“ (Žalm 18, 6); a ačkoliv jeho východ byl s nejvyššího nebe, přece z převeliké touhy předešel svého posla k Panně, kterou miloval, kterou si vyvolil, po jejíž kráse zatoužil. Vidouc jej přicházejícího opodál, radujíc se a plesajíc praví Církev: „Hle, on přichází skákaje po horách, přeskakuje pahrbky“ (Píseň Šalom. 2, 8).

3. A právem zatoužil Král po kráse Panny; neboť učinila, k čemu dávno předtím ji napomínal její otec David, řka: „Slyš, dcero, a viz a nakloň ucho své a zapomeň na lid svůj a na dům otce svého“ (Žalm 44, 11). Slyšela totiž a viděla, ne jako někteří, kteří slyšíce neslyší a vidouce nerozumějí; nýbrž slyšela a uvěřila, viděla a rozuměla. A naklonila ucho své k poslušnosti a srdce své ke kázni a zapomněla na lid svůj a na dům otce svého, jelikož nepečovala o to, aby rozmnožila lid svůj potomstvem, ani o to, aby zanechala domu otce svého dědice, nýbrž jakoukoliv čest by byla mohla míti ve svém lidu a cokoliv z pozemských věcí v domě otcovském, vše považovala za brak, aby získala Krista. A nebyla zklamána ve svém úmyslu, když získala Krista tak, aby byl jejím synem, aniž porušila předsevzetí čistoty. Vpravdě je tedy milostí plná, kteráž si zachovala milost panenství a zároveň obdržela slávu mateřství.

4. „Zdráva buď,“ praví, „milostí plná, Pán s tebou.“ Neřekl: „Pán v tobě,“ nýbrž „Pán s tebou.“ Bůh totiž je sice všude stejně celý svou jednoduchou podstatou, ale přece jinak v rozumných tvorech než v ostatních; a opět, co se týče rozumných, jest jinak přítomen svojí účinností v dobrých než ve zlých. Tak jest zajisté v nerozumných tvorech, že jimi není poznáván. Od rozumných pak může býti ode všech poznáván, avšak jen od dobrých také milován. Pouze v dobrých tedy je tak, že je také s nimi shodou vůle. Neboť když vůli svou tak podrobují spravedlnosti, že Bohu není neslušno chtítí, co oni chtějí, nejsou s jeho vůlí neshodni, zvláštním způsobem k sobě Boha poutají. Avšak i když Bůh je takto se všemi svatými, přece zvláštním způsobem je s Marií, jelikož mezi ním a ní byla tak dokonalá shoda, že nejenom její vůli, nýbrž i její tělo sobě připojil, totiž tak, že ze své podstaty a z podstaty Panny se stal jeden Kristus, kterýž není celý z Boha ani celý z Panny, ale přece celý jest Boží a celý

přináleží Panně; a nejsou to dva synové, nýbrž jeden syn obou.

Praví: „Zdráva buď, milostí plná, Pán s tebou“; to jest: nejenom Hospodin Syn s tebou, ježž tělem svým přiodíváš, nýbrž také Hospodin Duch Svátý, z něhož máš počítí, a Hospodin Otec, který zplodil toho, ježž máš počítí. Otec, pravím, s tebou, který činí, že jeho Syn je také tvým synem. — Syn je s tebou, který chtěje v tobě vykonati podivuhodné tajemství, zázračně vstoupí do tvého lůna, takže ti zachová panenskou pečeť neporušenou. Duch Svátý je s tebou, který s Otcem a Synem posvěcuje tvé lůno. Pročež „Pán s tebou“.

5. „Požehnaná tys mezi ženami.“ Připojuji slova, jež přídala Alžběta: „A požehnaný plod života tvého“ (Luk. 1, 42). Ne, že ty jsi požehnaná, proto je požehnaný plod života tvého, ve kterém jsou požehnání všichni národové, z jehož plnosti také ty jsi obdržela s ostatními, ačkoliv jinak než ostatní. A proto požehnaná tys, ale mezi ženami; on však je požehnaný ne mezi lidmi, ne mezi anděly, nýbrž „Který jest“, jak praví apoštol, „nade vše požehnaný Bůh na věky“ (Řím. 9, 5). Praví se: požehnaný člověk, požehnaný chléb, požehnaná žena, požehnaná země, anebo nazývá-li se co stvořeného požehnaným; avšak obzvlášť požehnaný je plod života tvého, jelikož je nade vše požehnaný Bůh na věky.

6. Nuže, požehnaný plod života tvého. Požehnaný v libé vůni, požehnaný v sladké chuti, požehnaný ve své kráse. Libou vůni tohoto plodu pocítil Jakob, když pravil: „Hle, libá vůně mého syna jest jako vůně bohaté nivy, které požehnal Hospodin“ (1. Mojž. 27, 27). Zdaž není vpravdě požehnaný, komu požehnal Hospodin? O chuti tohoto plodu praví někdo, kdo okusil: „Okuste a vizte, že sladký jest Hospodin“ (Žalm 33, 9); a jinde: „Jak velká jest hojnost sladkosti tvé, Hospodine, kterou uchováváš pro ty, kteří se tebe bojí“ (Žalm 30, 20). A apoštol praví: „Jestliže jste okusili, jak sladký jest Hospodin“ (1. Petr, 2, 3). A sám plod praví o sobě a zve nás k sobě: „Kdo mne jí, bude dále lačnět, a kdo mne pije, bude dále žízniť“ (Sirach, 24, 29). Což ovšem řekl pro sladkost chuti, která byvši jednou pocítěna, budí ještě více žádost. Dobrý je to plod, který je pokrmem a nápojem duší lačnicích a žiznicích po spravedlnosti.

Slyšel jsi o vůni, slyšel jsi o chuti, slyš také o kráse. Byl-li totiž onen plod smrti nejen k požívání dobrý, nýbrž také,

podle svědectví Písma, zraku lahodný, čím více musíme hledati životodárnou krásu tohoto živoucího plodu, na nějž, podle svědectví jiného Písma, touží andělé popatřiti? (1, Petr, 1, 12.) Krásu jeho viděl v duchu a v těle si ji přál viděti ten, který pravil: „Ze Sionu lesk jeho krásy“ (Žalm 49, 2). A aby se nezdálo, že chválí prostřední krásu, vzpomeň, jak čteš v jiném žalmu: „Krásný jsi podobou nad syny lidské, rozlít je půvab na rtech tvých, proto ti požehnal Bůh na věky“ (Žalm 44, 3).

7. „Požehnaný tedy plod života tvého,“ jemuž požehnal Bůh na věky, jehož požehnáním také ty jsi požehnaná mezi ženami, kteráž jsi unikla oné všeobecné kletbě, vyřknuté takto: „S bolestí budeš roditi děti“ (1. Mojž. 3, 16); ale neméně také oné: „Zlořečená neplodná v Israeli“ (2. Mojž. 23, 26); a zvláštní požehnání jsi obdržela, abys nezůstala neplodnou, ani nerodila s bolestí. Krutý osud a těžké jho na všech dcerách Eviných! Rodí-li, mají bolest, a nerodí-li, jsou zlořečeny. Co učiníš, Panno, která toto slyšíš, která toto čteš? Jestliže rodiš, máš úzkost; zůstáváš-li neplodnou, jsi zlořečená. Co si vyvolíš, opatrná Panno? Úzkost na mne doléhá ode všad, praví; ale přece jest lépe, stihne-li mne kletba, jen když zůstanu čistou, než dříve počítí žádostivostí, co bych potom s bolestí porodila. Zde totiž vidím zlořečení, ale nikoliv hřích; tam však i hřích i bolest. Konečně, co je toto zlořečení jiného, než potupa od lidí? Neníť pro nic jiného neplodná zvána zlořečenou, než že ji stihne hana a pohrdání jakožto neplodnou a neužitečnou, a to jen v Israeli. Mně však na tom pramálo záleží, jestliže se lidem nelíbím, jen když se mohu jako čistá panna představití Kristu (srovnej 2. Kor. 11, 2).

Ó moudrá Panno, ó, nábožná Panno! kdo tě naučil, že panenství se líbí Bohu? Který zákon, která spravedlnost, která stránka Starého zákona přikazuje nebo radí nebo napomíná, abys v těle žila, ne tělesně, abys na zemi vedla andělský život? Kde jsi četla, blahoslavená Panno, že „Moudrost těla je smrt“ (Řím. 8, 6), a „Nemějte péče o tělo tak, aby povstávaly chťiče“? (Řím. 13, 14). Kde jsi četla o pannách, že „zpívají novou píseň, kterou nikdo jiný nemůže zpívatí“ a že „následují Beránka kamkoliv jde?“ (Zjev. 14, 3, 4.)

Kde jsi četla: „Ačkoliv žijeme v těle, nežijeme podle těla“

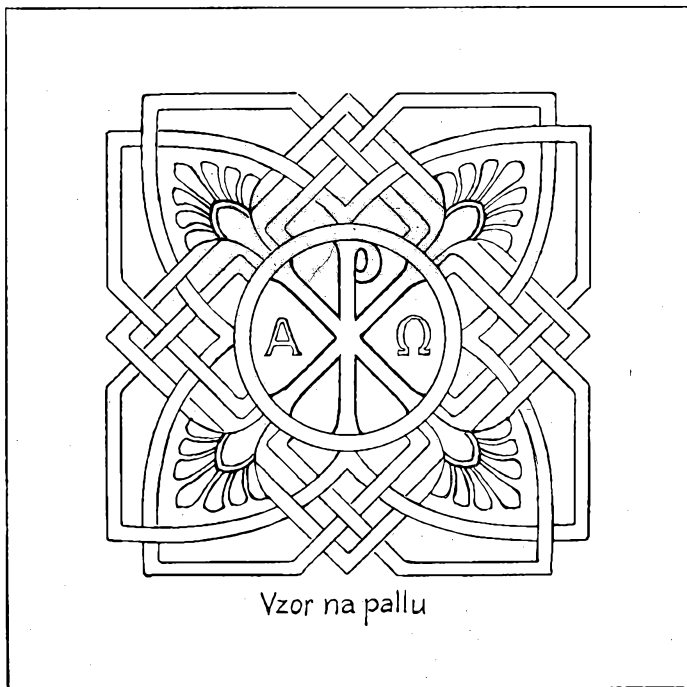
(2 Kor. 10, 3), a: „Kdo provdává pannu svou, činí dobře, ale kdo neprovdává, činí lépe“ (1. Kor. 7, 38)? Kde jsi slyšela: „Chci, abyste všichni byli jako já sám“, „Dobře jest člověku, jestliže tak zůstane, podle mé rady“ a „V příčině panen nemám příkazu Páně, ale radu dávám“ (1. Kor. 7, 25)? Ty jsi neměla, nepravím příkaz, ale ani radu ani příklad, nýbrž jen milost tě učila všemu a slovo Boží živé a účinné ti bylo dříve učitelem než synem, prve poučilo mysl, než vzalo na se tělo. Kristu se tedy zasvěcuješ, abys se mu představila jako panna, a nevíš, že se mu máš představití také jako matka. Voliš býti v Israeli pohrdanou a aby ses zalíbila tomu, je muž jsi se zasvětila, neváháš přijmouti na se zlořečení neplodnosti; avšak, hle! zlořečení se proměňuje v požehnání, neplodnost je nahrazena mateřstvím.

8. Připrav, Panno, své lůno, neboť, hle! učiní tobě velké věci ten, který jest mocný, takže náhradou za zlořečení v Israeli budou tě nazývati blahoslavenou všechna pokolení.

A neboj se, opatrná Panno, plodnosti, neboť ti nevezme neporušenost. Počneš, ale bez hříchu, — budeš těhotnou, ale bez obtíží, porodíš, avšak bez bolesti, — nepoznáš muže a porodíš syna. Jakého syna? Budeš matkou toho, jehož otcem je Bůh. Syn jasnosti otce bude korunou tvé čistoty. Moudrost otcovského srdce bude plodem panenského života. Slovem, porodíš Boha a z Boha počneš. Potěš se tedy, plodná Panno, čistá rodičko, neporušená matka, neboť nebudeš již v Israeli zlořečenou, aniž budeš zařazena mezi neplodné. A zlořečí-li ti posud Israel podle těla, činí tak ne, že tě vidí neplodnou, nýbrž proto, že ti závidí mateřství. Pomni, že také Kristus vytrpěl zlořečení kříže, on, který tě jako svou matku požehnal v nebi; ale také na zemi jsi od anděla požehnána a ode všech pokolení země jsi po zásluze nazývána blahoslavenou. Pročež „požehnaná tys mezi ženami a požehnaný plod života tvého“.

9. „Ona pak uslyševši zalekla se nad řečí jeho a přemýšlela, jaké by to bylo pozdravení“ (Luk. 1, 29). Bývají panny, které vpravdě jsou panny, vždycky bojácné a nikdy se necítí docela bezpečnými a aby byly ostražitými, kde hrozí nebezpečí, jsou bojácné také tam, kde nehrozí žádné nebezpečí, vědouce, že nosí drahý poklad v křehkých nádobách a jak těžko je žítí andělským životem mezi lidmi, na zemi obcovati po způsobu nebešťanů a v těle zachovati dokonalou čistotu.

A proto, jakmile se přihodí něco nezvyklého, hned se bojí, aby to nebyla nástraha a aby nehrozilo nebezpečí jejich ctnosti. Proto také Maria se zalekla nad řečí andělovou. Zalekla se, ale nebyla ustrašena. „Jsem znepokojen,“ praví žalámista, „a nemluví“; ale „rozvažuji o dnech dávných věků, léta minulé si připomínám“ (Žalm 76, 5).

Tak tedy také Maria byla znepokojena, ale nemluvila, nýbrž přemýšlela, jaké by to bylo pozdravení. Že byla znepokojena, byla panenská stydlivost; že nebyla ustrašena, byla statečnost; že mlčela a přemýšlela, byla opatrnost. Přemýšlela však, jaké by to bylo pozdravení. Věděla opatrná panna, že často anděl satanův se proměňuje v anděla světla, a protože byla pokorná a prostá, nic takového od svatého anděla neočekávala - a proto přemýšlela, jaké by to bylo pozdravení.

10. Tu anděl, pohleděv na Pannu a pozoruje, že přemýšlí, těší bojácnou, posiluje váhavou a přívětivě ji osloviv jménem, vlídně ji přesvědčuje. „Neboj se,“ praví, „Maria, našla jsi milost u Boha.“ Není zde úskok, není zde klam. Ne-

strachuj se šalby nebo nástrahy. Nejsem člověk, jsem duch, a sice anděl Boží, ne satanův. „Neboj se, Maria, nalezla jsi milost u Boha.“ Ó, kdybys věděla, jak velice se tvá pokora líbí Nejvyššímu, jak veliké povýšení u něho na tebe čeká. Nepovažovala by ses za nehodnou ani oslovení andělova, ani andělské služby. Neboť jak bys mohla říci, že nezasluhuješ přízně andělů, když jsi nalezla milost u Boha? Nalezla jsi, co jsi hledala, nalezla jsi, co nikdo před tebou nemohl najít, — nalezla jsi milost u Boha. Jakou milost? Pokoj mezi Bohem a lidmi, zničení smrti a obnovení života. To je tedy ta milost, kterou jsi nalezla u Boha. A to ti bude znamením: „Hle, počneš a porodíš syna a nazveš jméno jeho Ježíš.“ Rozuměj, opatrná Panno, že jména slíbeného syna, jak velikou a zvláštní milost jsi nalezla u Boha.

„A nazveš jméno jeho Ježíš.“ Proč se tak bude jmenovati, vykládá jiný evangelista andělovými ústy, řka: „Neboť on spasí lid svůj od hříchů jejich“ (Mat. 1, 21).

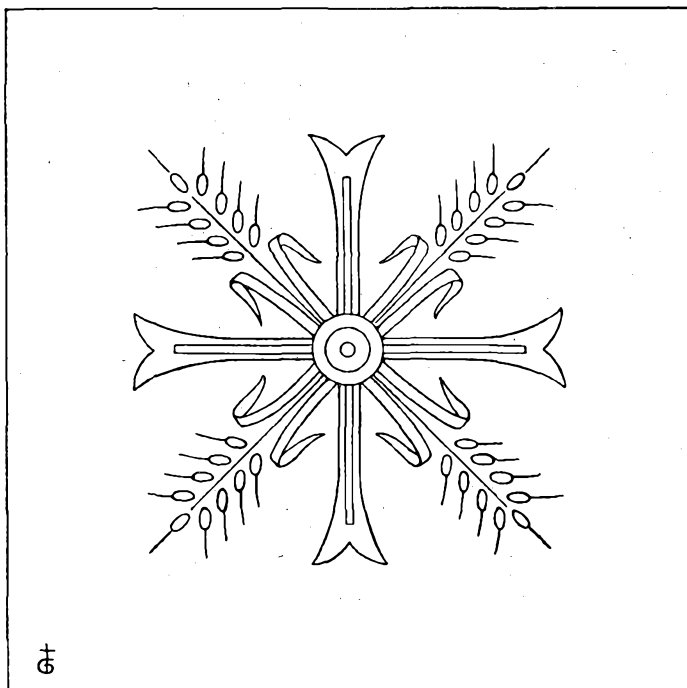
11. Čtu o dvou mužích, kteří se jmenovali „Ježíš“ a předešli a předobrazovali toho, o kterém mluvíme. Oba byli vůdci lidu israelského: Jeden vyvedl lid svůj z Babylona, druhý uvedl druhdy lid svůj do země zaslíbené.*) Tito bránili lid, jehož byli vůdci, proti nepřátelům; avšak zdali ho spasili od hříchů jejich? Náš však Ježíš osvobozuje lid svůj od hříchů a uvedl jej do země živých. „Neboť on spasí lid svůj od hříchů jejich.“

Kdo je tento, jenž i hříchy odpouští? (Luk. 7, 49). Kéž by také mne, hříšníka, ráčil Pán Ježíš připočísti k lidu svému, aby mne spasil od hříchů mých. Neboť vpravdě šťasten je lid, jehož Bohem je Pán Ježíš; vždyť on spasí lid svůj od hříchů jejich. Bojím se však, že mnozí se počítají k jeho lidu, které on nepovažuje za svůj lid. Bojím se, že mnohým, kteří se zdají býti nábožnějšími v jeho lidu, on někdy řekne: „Lid tento ctí mne ústy, ale srdce jejich daleko jest ode mne“ (Mat. 15, 8). Ví totiž Pán Ježíš, kteří jsou jeho, zná ty, které vyvolil od počátku. Praví: „Proč mi říkáte: Pane, Pane, a nečiníte, co pravím?“ (Luk. 6, 46).

Chceš věděti, zdali patříš k jeho lidu, či spíše, chceš býti

*) Je známo, že tento se jmenoval „Josue“ (= Ježíš); méně snad je známo, že také jeden z vůdců, kteří vedli Israelity zpět ze zajetí babylonského, se jmenoval Josue.

jeden z jeho lidu? Čiň, co přikazuje Ježíš, a připočte tě k lidu svému. Čiň, co přikazuje v evangeliu Pán Ježíš, co přikazuje v zákoně a prorocích, co přikazuje skrze sluhy své, kteří jsou v Církví; poslouchej jeho náměstků, svých představených, nejen dobrých a mírných, nýbrž i zlých (srovnej 1. Petr, 2, 18), a uč se od samého Ježíše, neboť jest tichý

Vzor na pallu.

a pokorný srdcem, a budeš patřiti k jeho šťastnému lidu, který si vyvolil za své dědictví (Žalm 32, 12), budeš patřiti k jeho chvályhodnému lidu, jemuž Hospodin zástupů poželhal, řka: „Dílo rukou mých jsi ty, dědictví mé, Israeli“ (Isa-iaš, 19, 25). Tomuto lidu vydává svědectví, abys snad nenásledoval Israele tělesně smýšlejícího: „Lid, který jsem neznal, mi sloužil, jak uchem zaslechl mne, poslouchal“ (Žalm 17, 45).

12. Ale slyšme, co praví anděl o tom, jemuž před jeho počtím dal takové jméno. „Ten bude veliký a Synem Nejvyššího slouiti bude“ (Luk. 1. 32). Správně „veliký“, kterýž bude

hoden nazývati se Synem Nejvyššího. Či není veliký ten, jehož velikostí není žádné meze? (Žalm 144, 3). Zajisté veliký, který je tak veliký jako Nejvyšší, protože i on jest Nejvyšší. Jako Syn Nejvyššího nepokládal toho za věc uloupenou býti rovným Nejvyššímu. Právem se domníváme, že onen si myslel, že je to uloupená věc, který jsa z ničeho stvořen v andělské způsobě, porovnával se k svému Stvořiteli a tak si osoboval, co jediné je vlastní Synu Nejvyššího, který ovšem ve způsobě Boží od Boha nebyl učiněn, nýbrž zplozen. Nejvyšší totiž Bůh Otec, ačkoliv je všemohoucí, přece nemohl učiniti stvoření rovné sobě, ani nerovného zploditi syna. Učinil anděla velikým, ale ne tak velikým, jako je sám, a tudíž také ne Nejvyšším. Jedině aby Jednorozený, kterého neučinil, nýbrž zplodil, Všemohoucí všemohoucího, Nejvyšší nejvyššího, Věčný souvěčného, ve všem mu byl rovný, nepovažuje za uloupenou věc ani za bezprávi. Správně tedy tento bude veliký, který bude nazýván Synem Nejvyššího.

13. Než, proč bude tento veliký, a není spíše veliký, který je vždycky stejně veliký, nemůže nijak růsti a není větší po početi, než byl předtím? Či snad proto řekl „bude“, že ten, který byl veliký Bůh, bude veliký člověk? Dobře tedy praví „Ten *bude* veliký.“ Totiž veliký člověk, veliký učitel, veliký prorok. Neboť tak se o něm praví v evangeliu: „Prorok veliký povstal mezi námi“ (Luk. 7, 16). Také menší prorok slibuje velikého proroka slovy: „Hle, přijde prorok veliký a on obnoví Jerusalem.“ A ty, Panno, maličkého porodiš, maličkého budeš živiti, maličkého budeš kojiti, avšak vinouc maličkého, myslí na velikého. Neboť bude veliký, protože Bůh jej učiní velikým před tváří králů, takže se mu budou klaněti všichni králové, všichni národové mu budou sloužiti. Nechať tedy také duše tvá jako velikého velebí Hospodina, že „tento bude veliký a Synem Nejvyššího slouti bude“. Veliký bude a velké věci učiní tobě, jenž mocný jest, a jehož jméno svaté jest. Neboť které jméno je světější, než že „Synem Nejvyššího slouti bude“? Jako veliký budiž také od nás maličkových veleben veliký Hospodin, který, aby nás učinil velkými, stal se maličkým. „Maličký,“ dí prorok, „narodil se nám a syn dán jest nám“ (Is. 9, 6). Nám zajisté, ne sobě, neboť ten, který před věky se daleko vznešeněji narodil z Otce, neměl zapotřebí v čase se naroditi z matky. Také ne andělům, kteří, majíce velikého, nepotřebovali maličkého.

Nám tedy se narodil, nám jest dán, protože nám je potřebný.

14. Nuže, učíme z narozeného a daného nám, k čemu se narodil a jest dán. Použijme svého k svému užitku a skrze Spasitele pracujme o své spáse. Ejhle, maličký je postaven uprostřed nás. Ó maličký, žádoucí maličkým! Ó, vpravdě maličký, avšak co do zloby, ne co do moudrosti. Snažme se státi se jako tento maličký; učme se od něho, neboť jest tichý a pokorný srdcem, aby veliký Bůh se nestal bez příčiny malým člověkem, aby neumřel nadarmo, aby nebyl marně ukřižován. Učme se od něho pokoře, následujme jeho mírnost, zamilujme si jeho laskavost, mějme podíl na jeho utrpení, umývejme se v jeho krvi. Obětujme jej za obět smíření za své hříchy, neboť k tomu se narodil a dán jest nám. Obětujme ho jeho Otcí, obětujme jej také jemu samému, neboť jednak Otec nešetřil svého vlastního Syna, ale za nás vydal jej, avšak i Syn „zmařil sebe sama, přijav způsobu služebníka“. Vydal na smrt sebe sama a ke zločincům byl připočten; a hříchy mnohých vzal na sebe a za provinilce prosil“ (Is. 53, 12), aby nezahynuli. Nemohou zahynout ti, za které Syn se přimlouvá, aby nezahynuli, pro které Otec vydal Syna na smrt, aby živi byli. Stejně jest nám tedy od obou doufati odpuštění, když oba jsou si rovni v milosrdné lásce, ve všemohoucí vůli a v jedné božské podstatě, ve které jeden s nimi Duch Svatý žije a kraluje Bůh, po všechny věky věků. Amen.

Emauzy.

Přeložil P. Bernard Velíšek.

LES SAINTES ICONES.

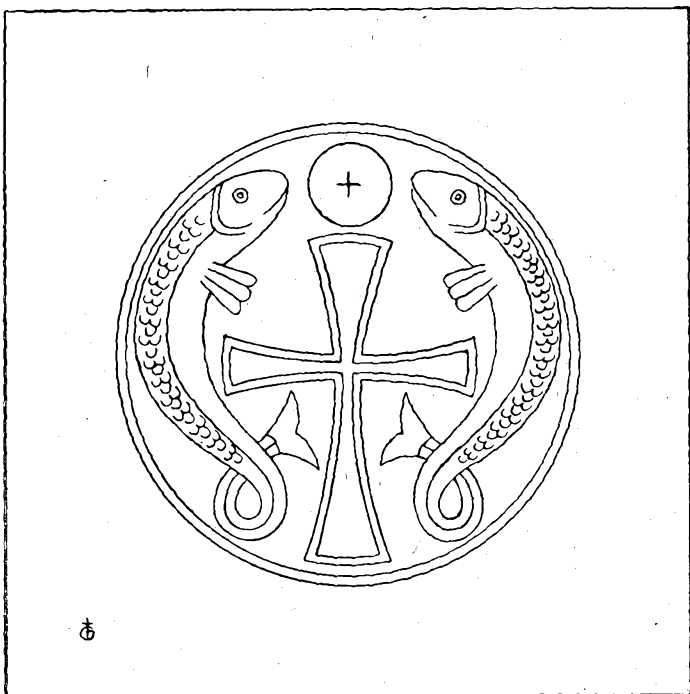
Krásně, právě tak jako správně řekl biskup Leontius, který v VIII. století za času neblahého obrazoborectví řídil z Neapole církevní obec na Cypru: „Posvátné obrazy podobají se od Církve uctívaným a vykládaným posvátným knihám, které jsou vždy rozevřeny před našimi zraky. Připomínají nám Boha a to, co dobrého pro nás učinil. Správné jest, že se zakazuje jim se klaněti, špatně

však jedná ten, kdo je ničí. Neboť obraz je pro nevzdělaného tím, čím písmo pro vzdělaného a dokonce i pro něho je cenný a užitečný.“ Proč tomu tak jest, o tom již několik století předtím vyjádřil se sv. Učitel Církevní Basilius: „Znáznění nějaké pravdy obrazem,“ řekl, „je duchu bližší než slovo a činí naň bezprostředně hluboký a trvalý dojem.“ Stejně mluví i papež Řehoř Veliký († 604). Připisuje totiž obrazové výzdobě ve chrámu velký úkol a význam, neboť obrazy jsou i pro neznalé čtení srozumitelným písmem a zároveň též v křesťanském smyslu působivým výchovným prostředkem. A nejstatečnější obhájce svatých obrazů sv. Jan Damašský, který byl přece tak velkým duchem, že opravdu skvělým způsobem uzavírá řadu řeckých Otců církevních, doznává sám o sobě, že v době pronásledování pro nedostatek knih chodíval do kostela, aby své oko potěšil krásou svatých obrazů a jejich obsahem povznesl svou trpící duši k božským věcem.

Podobné myšlenky pohnuly Benediktiny unionistického kláštera Amay (Amé) na Mase v Belgii, který se věnuje opětnému získání našich pravoslavných bratří ruských, k tomu, že uveřejnili v posledních letech několik set tak zv. Ikon. Menší z nich (7×12 cm) jsou jen měděným hlubotiskem, z větších (20×28 cm) jsou též některé barvotisky. Tento nový druh propagandy chtěl vykonati to, co jest jeho nejdůležitějším úkolem a vyplněním jeho základních podmínek: chtěl míti účinný vliv na poučení a zbožnost ortodoxních, stejně jako i katolických kruhů z Ruska. Toto dílo je však kromě toho nutno oceniti jako zásluhu o křesťanskou ikonografii vůbec. Neboť tyto obrazy budou nepochybně a plným právem oceněny a vyhledávány také od takových milovníků umění východního i západního, od tvořících umělců i od laiků, kteří proti dílu moderních malířů, příliš často tak odporne nasládlým nebo opět stejně odporne drsným a v náboženském i asketickém smyslu velmi často volným, budou uměti posouditi a oceniti většinou opravdu umělecký ráz byzantských obrazů. Vědomě a rádi stavíme se do jejich řad a působí nám radost, že můžeme těmito řádky také naši českou veřejnost seznámiti s podnikem našich belgických spolubratří.

Ne snad že bychom chtěli s vlajícími prapory uspořádati čestný průvod byzantskému umění, jako zachránkyni z cha-

osu našeho moderního křesťanského umění, jsouce slepí k jeho slabostem. To jistě ne. Ale co na tomto byzantském umění, snad s uspokojivým zdůrazněním tohoto slova mohlo by se vytknouti, — důležitá a nepopíratelná skutečnost, jež nemůže ujíti úsudku schopnému kritikovi a musí býti nezamítnutelným doporučením pro jeho předsudku prostý zrak

Vzor na pallu.

již jen se stanoviska dějin umění —: je jeho bezprostřední vývoj ze starokřesťanského umění a prostřednictvím tohoto stupně z umění antického. Při tom zůstávají v platnosti jeho zásluhy a přednosti, neboť k vynikajícímu zděděnému přidružil také velecenný materiál vlastní. Jako výsledek vyšší duchovní vzdělanosti jeví uspokojující architektonickou rovnováhu v tvorbě, pod dvorním vlivem lesk porušující mnohdy zevní vzhled a jako vliv zjemnělého života ukazuje jemnost v technickém provedení, jež dostupuje nejvyšší míry.

Ovšem proti tomu v dějinách umění je známa ta okolnost, že při tempu téměř ukvapeném, s nímž byly hotoveny staro-

křesťanské mosaiky a obrazy od doby Konstatinovy při zřejmě velkých ztrátách na duchovní i výtvarné péči a při téměř úplném zřikání se osobního a tím též originálního, stejně při znázorňování událostí a tajemství víry, jako při znázorňování jednotlivých postav jejich charakter propadal ztrnulému a během století vždy ztrnulejšímu rázu. Nepřihlížejíce ani k nesčetným dílům samým, máme pro tuto skutečnost theoretický důkaz ve středověkých „Malířských knihách“, obzvláště ve znamenité „Malířské knize“ s hory Athosu, a v příruční knize, jež pro svých sto kapitol krátce bývá nazývána „Stoglav“. Tato kniha odkazuje na usnesení synody z r. 1551. Zásady, pravidla a předpisy, jež jsou uloženy v této knize s určitostí a přísností téměř dogmatickou, měly téměř doslovně ovládající vliv na pozdní zobrazování na východě, ve všem jak spočívaly na minulé byzantské tvorbě umělecké.

Přes silnou typickost — nebo snad spíše pro ni — nelze popíratí, že v dílech doby bezprostředně po Konstantinovi, v době kdy po obrazoborectví nastal rozkvět (850—1200), ba dokonce do určité míry v době zjevného úpadku trvajících několik století (1200—1450), ano i jednotlivě až do nové doby, která je charakterisována úplným zničením: — zachovalo si byzantské umění velecenný poklad z nezczitelných a neporušitelných předpokladů každého pravého náboženského umění: hluboce náboženské a uctivé pojímání nepřiznivě každé osobní touze po novotě, libůstkářství a hračkářství, důstojnou a svatou vážnost, opravdový smysl pro monumentální a hieratické postavení ticha, nevýslovná velikost a naprostý klid bez vší naruživosti. Platí-li to o velké většině a téměř celém malířství východním o jeho celkovém zjevu, při zkoumání jednotlivých uměleckých forem neubráníme se představě, že přešla do tohoto umění značná dávka antického ducha, v pravém opaku k umění západnímu. Stalo se to zajisté jednak na základě národní příbuznosti s nejlepšími zástupci antiky, s Řeky, z části pak též pro styk s antickými díly samými, jak jsme již naznačili. Konečně přihlížíme-li k tělesným formám a ústrojnosti záhybu, tak i při uspořádání jednotlivých částí k sobě navzájem i k celku, ba i vzhledem k dokonalosti a ryzosti provedení druží se k tomu zavidění hodné bohatství umělecké vůbec a obzvláště ve smyslu nepředstizitelné učitelky antiky. Přehlížíme-li proto byzantské umění v jeho zásadách a dílech jakožto celek se vše-

mi jeho přednostmi, můžeme to nenuceně a bez zdráhání přenechat přesvědčení, i když přihlížíme současně k mnohým slabostem, že se tu setkáváme, alespoň na poli náboženském, s něčím v základě svého bytí správným a nepopíratelným, třebaš ne za všech okolností hodným napodobení.

Protože ruská působnost na poli umění je odvětvím umění byzantského, proto platí také podobné o ní, nepřihlížíme-li zvláště k menším vlohám umělců pro dovednost a vkus. Také ve schismatickém Rusku je náboženské umění malířské oblíbeno doma i v kostele až do dob nejnovějších, arci v míře zmenšené, a podle starých zásad střeženo od duchovenstva s úřední přísností, ba dokonce i pěstěno, jmenovitě od klášterů, biskupů a jiných vysokých hodnostářů. Vyskytující se zvláštnosti týkají se většinou jen techniky, třebaš se opakují. Tak již v 13. a 14. století v základním zpracování látky byly činěny náběhy k nastoupení vlastní cesty, ne prosté námitek a ke konci 15. stol. až do ne úplně úspěšného zasažení Ivana Hrozného († 1584) pokoušeli se uplatnit vlivy západní, t. j. dekadentní. Proto není nutno příliš se diviti, že také v ruském umění náboženském setkáváme se s velmi výraznou stálostí, věrnou podání, a že zde nacházíme cenný i hojný poklad děl vlivu byzantského. Vlastnost téměř úplně ruská, udávaná spíše obětavou zbožností, než dobrým vkusem, je pokládati obrazy, vyjímaje části těla, mnohdy až příliš skvostným kovovým rouchem. V pravém opaku k vlastní byzantské mosaice a malířství, které se mnohokrátě skutkem osvědčilo ve velkorýsých, opravdu monumentálních dílech (Cařihrad, Dafni u Athén, Athos, Betlem atd.), omezil se ruský umělec, ne bez výjimky, přece však se zvláště zálibou, na obrazy malého rozsahu, obzvláště na ty, které sloužily v kostele k výzdobě Ikonostase nebo obrazové stěny, v obydlích pak byly používány jednotlivé Ikony pro Boží koutek. V tomto úzkém oboru při malování obrazů a knih emailovou a pastelovou technikou vytvořili mnoho obdivuhodného.

V menší míře, přece však obsáhlejší a umělecký významnější díla než v Rusku jsou zjištěna v umění téměř všech kulturních národů na západě, následkem národních, politických, obchodních a náboženských styků, obzvláště však na Sicilii (Palermo, Monreale, Celu), v Itálii (Benátky, Porcello, Ravenna, Brindisi, Barlette) a jinde.

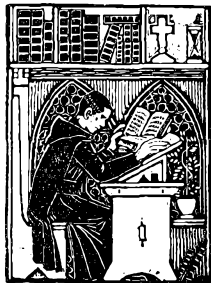
Z nevyčerpatelného bohatství vlastních byzantských a také ruských Ikon poskytuje nám sbírka, vydaná klášterem v Āmay, bohatý výběr obrazů, zmnohonásobených moderní technikou, mnohdy zajisté s velkým zmenšením na újmu estetického požitku. Podle obsahu dělí se na různé skupiny: 1. obsahuje znázornění Krista jako Vykupitele, Těšitele, Učitele, jako Pantokratora nebo Všemohoucího, východiště a středu všeho bytí. 2. K vydatné sbírce náleží znázornění P. Marie a jejích životních a slavných tajemství, obzvláště však v postavě veleslavných milostných obrazů z Kasan, Vladimíru, Dostoina, Korsunu a jiných. 3. a 4. řada obsahuje znázornění dějinných a mystických pravd věroučných. 5. řada přináší nám znázornění svatých a konečně 6. příležitostné obrázky k přijetí svění.

Praktickým způsobem Benediktini z Āmay podpořili svůj propagační čin, vydání těchto Ikon, též propagandou slova. Vydali totiž současně dílo pod názvem „Icones Saintes“ (Posvátné Ikony) z péra Dom. Ildefonse Dirkse, ve vzácné úpravě (22 stran, 4°). Tato kniha má uvést čtenáře a pro vřazení několika jednobarevných i mnohobarevných ukázek ne v poslední řadě též pozorovatele do estetického, umělecky dějinného a náboženského porozumění Ikonám, jež jsou bohužel na západě ještě tak málo známy.

V zájmu díla opětného sjednocení a v zájmu pro naše katolické umění, které pro svou chorobnou rozervanost, vočkováním zdatných krůpějí zdravé východní krve, mohlo by jen získati, bez nebezpečí pro své západní rasové vlastnosti a rasovou ryzost; přejeme tomuto podniku požeňnaný úspěch tím, že jej radostně pozdravujeme.

Beuron — Emauzy.

P. Kornelius Kniel.

POKOJ LIDEM DOBRÉ VŮLE.

Tichá noc — svatá noc. Světlo s nebe obklíčilo pastýře na stráži u oveček. Anděl poděšené těší a zvěstuje jim, že narodil se v Betlemě toužebně očekávaný Spasitel. Andělský zpěv hlásá jeho životní program: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.“ Co to pějete, duchové nebeští? Není mezi nebem a jeho vznešeností, a s druhé strany mezi ubohou oběžnicí, jež i v soustavě našeho slunce zaujímá malé místo, žádného přechodu. Ale vy znáte, co vyznal žalmista Páně, že člověk málo menším byl od Boha stvořen, nežli jste vy, a že ho slávou a ctí korunoval jako pána, jemuž dána moc nad díly božími... Tedy nebesa plná slávy Boží tím více pravého pokoje vylijí na zemi, čím lepší bude vůle lidská. Hle, Bůh sám dává ubohému člověku míru, jakou chce míti vyměřeny poklady nebeských darů.

Míra jistě skrovná. Dobrá vůle! Nechce Bůh paláců pro Syna, nežádá pro něho skvostného vítání — postačí malý útulek v Betlemě a trochu dobré vůle, aby odměnou byl pravý pokoj časný a pak věčný. Kolik dobré vůle vidí Pán kol sebe hned při prvním kroku na pozemské dráze a kolik jí nalézá dnes aspoň v našich duchovních Betlemech?

„Do vlastního přišel a svoji Ho nepřijali.“ Čekali Ho jinak. Ne jako chudého žebráčka, ale jako mocného krále, jakým býval jejich slavný rodák David. Nevzpomněli, že i David býval pastýřem a pak teprve po dlouhé, trapné i krvavé cestě povýšen na královský stolec. A přece má Pán kol chudých jeslí několik lidí dobré vůle. Nevidíš tam Jeho Matku Marii, nevidíš Pěstouna? Matka milosti plná vidí, kterak se plní slovo andělovo: Pán s Tebou. Svatý Josef, jemuž Duch Svatý dal vysvědčení, že je spravedlivý — toť jsou jistě lidé dobré vůle. Zlá vůle jistě je buď kořenem nebo také plodem hříchu. Kde je vůle dobrá, která se nepřičí vůli Boží, buď hříchu nebude, nebo brzy pokáním bude smyt. K těmto dvěma duším, zářícím Boží milostí, posílá nebe zastup chudých pastýřů. Ti sice žasnou, nechápou hned, co se děje, ale přesto s radostí klekají a s ochotou přinášejí budoucímu králi své chudé dárky — a hlavně svou ochotou, dobrou vůli.

Jaký to pohled! Vidíme tu počátek království Páně — Jeho církve. Ježíš — Beránek obětní, Maria, Jeho Matka, nejbliž u něho, sv. Josef, ochránce té budovy a strážce Chleba nebeského, apoštolové a jich nástupci s pomocníky — pastýřové duší. Malý nejprve, ale stále rostoucí je zástup lidí dobré vůle, kterým denně zní vzkaz Páně: „Pokoj vám. Ne jako svět uděluje, já uděluji vám. Pokoje mého nikdo vám neodejme!“

Odkud ve světě nepokoj, zmatky, bouře? Řekl bych: z hladu! Ne snad jen z hladu, který volá po potravě, ale z hladu v širším slova smyslu: hlad po půdě, po zlatu, po rozkoši, po cti — a kdo ví, po čem ještě! Takový hlad musí vésti ke zmatkům, vybočí-li z mezí zákona Božího. A hle, v jeslích odpočívá Beránek Boží, dárce pokoje, u něho královna svatého míru a ochránce lodice církve — pak pastýři po sv. míru toužící. Beránek Boží sám stane se Chlebem nebeským, aby žádný nepotřeboval hladem se trápit. Andělé budou s úžasem dívati se na zázračné rozmnožování chleba, jímž je sám Pán, Maria i Josef budou bdíti nad pastýři duší, aby tím Chlebem správně hospodařili. Ó, pojď až do Betlema svého chrámu, k jesličkám oltáře pones k Ježíši svátostnému jen hrstku dobré vůle a ucítíš, jak ten chléb nebeský ukojí tvůj hlad! Toužíš po půdě? Poznáš hned, že ti jí Pán popřál již tady, kolik třeba — a dá v nebi podíl trvalý bez nebezpečí krup a povodní. Toužíš po rozkoši? Pán ti ukáže, kterak rozkoše hříšné nedají ti pravého míru, ale otráví tě tím zhoubněji, čím více se jim poddáš; za to dá ti záruku, že po hořkém kalichu zemských strastí dostane se ti číše ohnivého vína lásky Boží v nebesích. Hlad po slávě a chvála lidská neukojí čest, Pán však ti dává svým chlebem záruku života věčného, plného milosti a slávy, jakou připravil všem svým věrným za to, že Mu vstříc nesli dobrou vůli.

A nyní, duše má, postav se s pastýři k jeslím Kristovým a dobře si odpověz na otázku: Jsi také člověkem dobré vůle? Kam směřují tvé snahy a touhy? K Bohu, k nebi, ke všemu dobrému a spasitelnému pro tebe a pro tvé bratry? Není to spíše touha po pohodlí, než po svatém pokoji, který Pán dá s pokojem věčným? Hleď, ta tichá noc betlemská brzy odejde a přijde jiná, plná hrůzy a nářku nad povražděnými dětmi. Tou dobou se rozzuří první bouře nad Dítěm a Marií,

jež Josef bude opatrovati na útěku. A kolik bouří přečká Pán na pouť svých 33 let, a kolik jich přečká jako Král eucharistický do skonání světa! Všecky ty bouře však nebudou

Dva andělé u jeslí.

míti nikdy té síly, aby ve zmatek přivedly Jeho lidskou duši. On to bude, jenž po každé ustrašeným duším řekne: „Co se bojíte, malověrní? Nepamatujete, že já jsem s vámi, nepamatujete, že máte chléb silných, který vám udrží duše nad propastmi a víry světa, pokud jen vůle vaše, snahy vaše, srdce vaše se neodvrátí ode mne, od mého Srdce?“

Deštná u Soběslavě.

Oblát Filip Šubrt.

BENEDIKTINSKÉ HODINKY.

Práce.

Mezi lidmi se ochotně rozšířilo mínění, že mniši se ne-
ničí vyčerpávající prací a že klášterní zeď je útočiš-
tům nudné zahálky, nikoli náspem, za nímž se strá-
dá a lopotí.

Bohužel jsou taková mínění a je řada ještě jiných; starat se o pravdu není vůbec jejich věcí, ba naopak je zakořeněným zlozvykem lidského ducha, že si zjednodušuje a podle svého upravuje otázky, jichž řešení naprosto nespadá do jeho kompetence.

Svatý zakladatel Řádu napsal, že zahálka je nepřitelem duše, a sebe menší kapitolka jeho Řehole dokazuje, že vynaložil všemožnou péči, aby svým synům vytvořil den plný metodické a plodné činnosti.

V duchu velikého Patriarchy touto činností není pouze to, že každý si jde na své vyhrazené místo, jež mu patří podle příchodu a vstupu do benediktinské rodiny; jejím základem je duchovní řád, jenž jí dává téměř posvátný charakter.

Cílem práce je posvěcení duše. I tělesnou činností mnich posiluje duchovní život. Potlačuje pýchu. Očišťuje duši. Připojuje k práci modlitbu, aby jeho svědomí lépe prostoupila myšlenka na Boha, jehož službě se zasvětil. Práce s modlitbou jsou vlastní povinností benediktinského mnicha. Jimi se dělí denní čas, a kdo by v praxi neznal tuto základní zásadu stavu dokonalosti, dopouští se téměř svatokrádeže.

„(Monachus) otiosus... toti, in quam receptus est, familiae monasticae et ignominiam inurit et onus molestiamque addit, vere fur et parasitus,“ napsal výborný beuronský opat Dom Maurus Wolter ve svém díle „Praecipua Ordinis monastici Elementa“ (str. 482) — „líný mnich vtiskuje znamení hanby celé klášterní rodině, do níž byl přijat, zatěžuje ji břemenem a nesnáze, je to vpravdě zloděj a parazit.“

Konečně monastická práce zušlechťuje to, co se nazývá podrobení vůle svatému zákonu poslušnosti.

Hledě na ruční práci v tomto duchu, nevidí ji o nic méněcennou než práci duševní, ba často ona spíš než duševní práce je s to obohatit duši setbou drahocenné ctnosti odřikání.

Otec opat to přece dobře ví a dobře myslí, když určuje

denní práci. Schopnost jednotlivcova je mu při výběru stejným vodítkem jako péče a starost o jeho duchovní prospěch, a rozkáže-li někdy práci, o jakých se zmiňuje Cassianus, je to výjimka, aby nabyl zkušenosti.

Tak také skutečně otec opat jednoho kláštera chtěje zkoušet důvěru jednoho ze svých synů, nařídil mu, aby zasadil kus dřeva a denně jej zaléval, a to tak dlouho, až vyroste a zazelená se listím. Bez reptání a rád, že může dát důkaz o své poslušnosti, mnich spěchal vykonat rozkaz. A aby konečně po roce ustal od své neúnavné činnosti, opat musil mu znovu rozkázat, aby práce té nechal.

Pro rozum, jemuž logika duchovních věcí je nepřístupna, je to jistě nepochopitelné. Ale je to jedinečná podívaná pro mystický zrak, jenž vykonané práci přisuzuje užitečnost jediné vzhledem k jejímu ideálnímu cíli, zde tedy poslušnost pro poslušnost, čili lépe řečeno ne jiný zájem než naprostý nezájem.

„Uloží-li se některému bratrovi snad něco těžkého nebo nemožného, nechť zajisté přijme rozkaz představeného se vši tichostí a poslušností.“ Tak v 68. kapitole své Řehole rozhoduje svatý Patriarcha a se vši vážností a přísností definuje ideální charakter poslušnosti.

Jak vidno, zářivé podobenství o Martě a Marii neztratilo dosud nic na své znepokojující pravdivosti.

* * *

Kdysi rozdíl práci opat nebo převor v kapitulu po Přímě. Po modlitbě dal každému náradí k jeho práci a bratři po dvou nebo jednotlivě se rozcházel na stanovené místo tiše nebo za zpěvu podivuhodných žalmových úryvků, jako je na př. tento, jež nacházíme v „Řeholi pro panny“: „*Sit splendor Domini Dei nostri super nos* — nechť jas Pána Boha našeho září nad námi.“

Zpěv při práci byl ostatně dávným zvykem. Z plic těžce oddychujících stoupaly k nebi žalmy a aleluja. Bylo tomu tak již v době svatého Jeronýma na polích kolem Betlema a za příklad uvádím tyto malebné výzvy z „Řehole farnatenské“: „Když rolník třímá rukojeť svého pluhu, nechť zpívá Aleluja; žnec celý upocený nechť se dá unést zpěvem žalmů a vinař, mezitím co nožem pročišťuje zohýbanou révu, nechť

si šeptá některý žalm krále Davida“ (citováno z Dom Mar-
tènea, De antiquis monachorum ritibus, str. 72).

Dnes rozdělování práce se děje mnohem volněji. Každý
mnich se obírá prací, k níž se vzdělal výchovou či studiem.
Opatova autorita zůstala stejná, ale svou vznešeností a roz-
hledem zasahuje spíš jako radící otec než rozkazující pán.

Když práce byla skončena, bratři přinesou své náradí a
náčiní představenému, který též přehledne vykonané dílo.
Pak tedy se modlí, a tak se práce počíná a končí modlitbou.
Pak je doba oddechu a osvěžení.

Zásada dělby práce se nezachovává snad jen mezi mnichy,
nýbrž často i mezi kláštery. „Vyžadují-li toho poměry a
okolnosti,“ píše Dom Jean de Hemptinne (l'Ordre de Saint
Benoît, Maredsous, 1924, II. vyd.), „opát může svým mni-
chům dovolit alespoň časem spolupráci na díle jiného opat-
ství. Mnohdy rozsáhlejší podnik volá k spolupráci několik
klášterů, jako na př. v XVII. stol. zřízení solnohradské uni-
versity nebo za naší doby revise textů Vulgáty či misie anebo
jiná díla, jež vyžadují mnoha lidí a peněžitých prostředků.
V takovém případě společné akce se zúčastní několik opat-
ství nebo celá kongregace či celý Řád.“

* * *

Viděli jsme, že práce v klášterní klausuře je dvojího dru-
hu: tělesná a duševní. To znamená, že k zúrodnění monastic-
kého života přispívají nejrůznější druhy činnosti.

Benediktinský klášter je veliké město a jeho výstavba,
hospodářská správa a celý život vděčí čistě mnišské iniciati-
vě. Není portálu či hlavice sloupu, jež by nebyl tesal jeden
z nich, není stolu či sedadla, jež by nebyl zhotovil, není stro-
mu a není květu, jež by nebyly přímým výsledkem jeho
práce.

Vzpomínám si mohutného dojmu, jež jsem pocítil, když
jsem po prvé vstoupil do opatského chrámu. Bylo to ráno
krátce před konventní mší svatou. Šel jsem postranní lodí
a letmo pozoroval několik bratří-laiků: tu a tam klečeli s hla-
vou vzhůru, zrak měli ztrnule upřený na obrazy Svatých a
ruce zkřížené; a tu jsem s výše pod klenbou zaslechl flumený
zpěv žalmů.

Pohleděl jsem vzhůru a spatřil jsem mnicha: až nahoře

pod klenbou seděl na bobku jako zedníci, když omítají zeď, a měl paletu a štětce. Denně ráno stoupal tam vzhůru jako modlitba. Lezl vzhůru pod klenbu a ukolébává se svými zamilovanými žalmy nanášel na kámen náčrty velikých biblických scén s postavami dávných patriarchů: dějiny křesťanského klanění.

Dílo mnichů je dílem anonymním a tím právě v sobě chová charakter svatosti. Potlačuje se pýcha autorova, osobní ráz díla ustupuje do pozadí. Je to dílo společné, kde zásluhy se slévají dohromady a kde talenty jsou si rovny touže pokorou zapomnění.

Toho rána a ještě pak víc později se mi rozjasnilo, že opatský chrám vyrostl z nadšení, jež je obohaceno rozjímáním a vroucností.

To, co tam konal mladý mnich-umělec, byl krásný skutek vzešlý z pohnutí lásky. A stejně tak dělali všichni jeho spolu-bratři, každý v řádu své schopnosti. A to až do chvíle, kdy na věži zazněl zvonek, kdy přišel čas k modlitbě a dovolil jim čerpat novou posilu pro nové budoucí práce a námahy.

Mystický úl je stále v práci. Úplnost jeho prostředků vzdaluje jeho „včely“ od osobité činnosti. Je to ideální společné přebývání, synthesa lidskosti jako neustálé zdokonalování... A s tím větším rozladěním jsem myslil na barbarický obraz, jež lidská představa si kreslí o těchto bdělých městech!

„Často se dnes lidé ptají, jaký dnes asi je úkol takového benediktinského opatství a čím je užitečné... Naprosto není těžko na to odpovědět, že dnes užitečnost jeho je zřejmější než kdy jindy, že jeho úkolem je představit zraku národů soustředěné v mohutném šiku vše to, co je rozptýleno po celé Církvi Boží, a to jak všechno vnitřní světlo a teplo, sílu a něhu, ctnost a velikost, mohutnost duchovního života, tak i dobročinnost a neodolatelný vliv na venek“ (Dom Germain Morin, *L'Idéal monastique et la Vie chrétienne des premiers jours*, Maredsous, 1921, str. 78).

Sředověké tmářství, jež se připisovalo mnichům za zločin, vlivem přesvědčujících kritických důkazů rozprchává se denně jako legendární obláček kouře. Je naprosto jisté, že ten, kdo jednou si vezme za úkol napsat pojednání o sociální činnosti klášterů, obohatí tím jednu z nejzávažnějších kapitol dějin lidské civilizace.

Co jmen samovolně se hlásí v paměti: Monte Cassino, Cava, Farfa v Itálii; Cluny, Cîteaux, Saint-Maur, Solesmes ve Francii; Fulda, Řezno v Německu; Saint-Gall, Einsiedeln ve Švýcarsku; Westminster v Anglii; Montserrat ve Španělsku; Břevnov, Sázava, Emauzy v Československu; a jiných a jiných! Jsou to živá světla a činná střediska a jejich zářivý vzor osil zemské luhy k bohaté žni srdečné citovosti, rozumného myšlení a pokladů učenosti.

V tomto směru každému bude k užítku četba krásné knihy Dom Ursmera Berlièrea O. S. B. „L'Ordre monastique des origines au XIIe siècle“, Maredsous 1921, 2. vyd.). Značná její část byla v minulém ročníku Paxu uveřejněna (pozn. překl.). Ostatně již H. Taine ve svých „Origines de la France contemporaine“ (Paříž 1877, 4. vyd., str. 6—7) napsal tyto zajímavé řádky:

„Na venkově, který byl vylidněn římskou státní pokladnou, vpádem Germánů a nájezdy lupičských band, benediktinský mnich si postavil dřevěnou chyši v trní a hloží — *inter vepres et spinas*. Kol dokola širé lány, kdysi obdělávané, byly pouhou pustinou, zarostlou houštinami. Se svými druhy obdělává půdu, staví, ochočuje zvířata napolo zdivočelá, buduje státek, mlýn, kovárnu, pec, obuvnickou a krejčovskou dílnu... Svou rozumnou, dobrovolnou a svědomitou prací, již koná s ohledem na budoucnost, vykoná víc než laik. Svou střídou, usebranou a šetrnou životosprávou spotřebuje méně než laik. Proto tam, kde laik umdléval, mnich vytrvával, ba i dařilo se mu. Sbírá chudáky, živí je, zaměstnává je a žení a vdává je; potulní chudásové a prchající venkované hrnou se k jeho svatyně. Postupem času z jejich tábora se tvoří vesnice, pak městečko. Člověk vzdělává půdu, jakmile může počítat se žní, a stává se otcem rodiny, jakmile doufá, že je s to uživit děti. Tak se tvoří nová střediska zemědělská i průmyslová, jež se pak stávají i novými středisky obyvatelstva.“

Zemědělství, jemuž vyučili chudé obyvatelstvo, rukopisy budoucím pokolením uchované i přepsané, všechna ta překrásná květena štěpovaná na různé obory umění, dědictví jimi odkázané, to vše napomáhá ke srovnání. A připadá nám to jako div, vidíme-li přes všechnen zdánlivý přežitek nedotčenou krásu monastické organizace. Místo aby moderní civilisace odtamtud byla vyloučena, mnozí ji přibráli na po-

moc svému pokroku. Ale leží jim na srdci, aby uchovali to, co ona přivádí k zániku, totiž duchovní krásu, jež věci činí krásnějšími a povyšuje duše.

* * *

Což duchovní krása neoslazuje tvrdost námahy? Stačí překročit práh kláštera a na pár dní splynout s jeho vnitřní činností. Máme dojem originelní harmonie, dojem přátelské a skutečné hudby Páně, kde se proplétá mnoho hlasů a již se zpřijemňuje a usnadňuje námaha, máme dojem hudby, z níž nezasvěcená inteligence možná nepochopí mystickou ctnost, již však citlivá duše jistě bude unesena.

Tím spíš, že klášterní hudba unáší na svých křídlech lépe a jistěji než čistě estetická svůdnost. Jak by jinak uskutečnila mnohonásobnou sílu, jež je duší její krásy? Vydechuje ducha jednoty, bez níž společnost není s to žít, a ducha lásky, bez něhož není křesťanského života.

A jestli v kláštorech je opravdu provedena dělba práce, přeče tam není oddělených tříd. Komunismus tam není prostým slovem, nýbrž živou myšlenkou a provedeným skutkem. Je jisté, že bratři-laici konají hlavně ruční práci. Ale jsou-li různé úlohy a povinnosti, je to důsledek přirozenosti, nikoli zlé vůle. Povinnost je staví na roveň a jedině duch, v němž se konají, dodává jim i záslužnost i cenu.

Často se stává, že opat, aby zdůraznil tuto pravdu, nařídí některému ze svých synů, aby nechal svůj úřad a ujal se jiného, naprosto odlišného. Jeden mnich mne jednou ujistil, že tento zvyk je naprosto běžný ve většině benediktinských klášterů a že opat to koná jednou za rok na některý svátek. Ale není snad taková zkouška pramenem zklamání a zármutku? Jistě si představíme, jak takový páter, jenž po několik měsíců se oddával umění, bolestně se loučí s dílem, jež pečlivě ošetřoval, aby se nyní stal dejme tomu správcem kuchyně!

Ovšem že opat postupuje rozvážně, rozumně a dobrotivě. Ale rozkaz, který dal, musí se vykonat bez otálení a spíš ještě s radostí. Podle toho, jak radostně mnich se poddává, měří se jakost jeho povolání a pevnost jeho víry. Radostným nabídnutím své poslušnosti dokazuje, že mu neuniká smysl práce a že cíl, jež sleduje, není jedině provedení toho

či onoho pomíjejícího vededla, nýbrž pokrok ve stavu dokonalosti, k němuž se jde jedině cestou pokory a odříkání.

* * *

Zásadně každý mnich je povolán ke všem úřadům, jež nese s sebou klášterní život. V prvních dobách ruční práce značně převládala nad prací intelektuální. Zdálo se, že pouhá modlitba dostává duchovním potřebám, a četní mniši nedovedli ani psát.

Postupem času v kláštorech se rozšířila snaha po studiu a asi v XI. stol. shledali výhodným rozdělit pracovníky podle jejich osobních schopností na dvě skupiny. Ti bratři, kteří se obírali studiem a měli kněžská svěcení, stali se chórovými Otcí (Patres), kdežto prostí bratři, kteří přišli z venkova a ve stínu kláštera hledali útulek kázně a sladkost modlitby, dostali jméno „bratři-laici“.

Bratři-laici skládali pouze prosté sliby, od nichž je mohl rozvázat opat svou vlastní autoritou. Nijak se neúčastnili starostí o správu domu a nikdy nedosáhli žádného stupně kněžství.

Tyto dvě skupiny, zásadní činitelé monastického života, žijí vedle sebe ještě dnes, bratrsky, ustavičně, jsouce do značné míry živým podobenstvím o Marii a Martě.

K dojmu, jakým na mne působili tito znamenití bratři-laici, se pojil jakýsi strach, když jsem po prvé viděl jejich bohatý vous, husté obočí a obří postavy; ale stačilo setkat se s jejich zraky, aby člověk poznal sladkou dobrotu, jak Pán Bůh jejich modlitbami ji nahromadil v jejich duších.

Udržování zelinářské zahrady, pěstování vinic a obdělávání polí, radostná práce žní a senoseče, o niž se dělí s noviciátem, zámečnictví a řada povinností, jež udržují chod kláštera, to vše dokazuje účast jejich činnosti.

Ačkoli podle vůle otce opata chóroví Patres mohou konat všechny práce bratří-laiků, přece jen se jim rezervují práce jiného druhu. Paleografie, hagiografie, patrologie, filologie, dějiny a zvláště dějiny umění — to jsou obory, kde oni konají své výzkumy. Nemusím se bát, že to bude vyvráceno či popřeno, řeknu-li, že věda za své objevy děkuje právě poslušnosti, této duši monastické práce. Abychom došli k tomu, že co do úsilí při vědeckých objevech Benediktini ne-

mají sobě rovna, stačí si vzpomenout na současný příklad namáhavých studií, jichž kolébkou je dnešní Německo.

Avšak dokladem vpravdě posvátného úkolu, jehož představu vzdělaný cit musí si v mysli vyvolat, je to, co vytvořili a uchovali ke cti posvátné krásy. V dalším budu mluvit o estetické snaze, jež vysvítá z jejich sebe menší práce; jak však již nyní nepřipomenout, že krása tkví v jednom z nejpodstatnějších cílů vši jejich činnosti?

Od chvíle, kdy byl vynalezen knihtisk, byl pečlivě používán právě v benediktinských kláštrech. Avšak chápat, co jsou povinni pokroku, i to, zač vděčí tradici, přece i nadále ručně přepisovali staré rukopisy a na pergámeny malovali iluminace a miniatury; jsou dnes jejich bohatstvím a jak jsme šťastni, když náhodou se setkáme s oněmi vetšými misály a staříčnými antifonáři!

Benediktinská krása je prostě tradiční! I dnes mniši nadále rozmnožují tento poklad. I když třeba učí venkovany, jak mají obdělávat půdu, chápou to jako úkol, jak ve své umělecké škole udržet smysl pro krásu neporušený.

Malířství, sochařství, stavitelství — každý věk je svědkem nového pučení těchto odvětví se stále svěží a stále bujarou mízou. Kdo by se nezastavil v Maredsous či Monte-Cassině před malbami přísných a prostých linií, kde Beuronská kongregace oživila ducha fresek primitivů? Kdo by se necítil proniknout přímo jarní svěžestí při zpěvu *Cantus Mariales*, komponovaných učeným Dom Pothierem po způsobu starodávných gregoriánských melodií?

Po relikviích právě knihy jsou podstatným bohatstvím kláštera. Prastará prűpověď praví, že klášter bez knihovny je jako tábor bez střeliva. *Clastrum sine armario, quasi castrum sine armamentario.*

Tomuto zbožnému zaměstnání bratři se oddávali v tiché cele, v kapitulní síni, ba mnohdy i v refektáři. A věru musili při tom pracovat se vši soustředěností a pozorností, protože v podrobných komentářích musili pak otcovi opatovi ukázat, co z toho získali pro duchovní a duševní život. Nedo- padla-li zkouška dobře, bratr bez reptání musil číst znovu. A když pak otevřel knihu na stránkách příliš zběžně dřív přeběhnutých, tu pak ostře na něho upřel své zraky mnich, jenž bděl, aby jeho oči pod kapucí se nezavíraly spánkem nebo planým sněním nad knihou.

Dnes již dohlížitelé jsou mrtví a do cely náhodně pohlédnou nejvýš jen oči představeného malým otvorem („visitou“) ve dveřích. Avšak stále bdícím zrakem je oko Boží, jež žije v srdcích bratří. To je neopouští. Posvěcuje jejich úkol a usnadňuje jim jej a ve chvílích únavy oslazuje těžké zkoušky poslušnosti. Jsou to oči lásky a vše činí milým. Jsou letním sluncem venkova, k němuž se nese dobrácký hlas bratří-laiků. Jsou milým světlem, v němž každý pátek si ohřívá duši, když za svítání mete celu a čistí si obuv. Jedině Božím zrakem žili synové svatého Benedikta, když v šerém dávnověku konali obrovské práce, jichž dědičkou — bohužel úplně ignorantskou — se stala dnešní civilisace.

Mniši práce — mniši krásna — mniši poslušnosti. Což nejsou i dnes příkladem toho, čím byli kdysi? A což my lidé dneška, kteří v práci vidíme jediné způsob, jak si zaopatřit své potřeby, což tím netrpíme, že tento vzor již nechápeme, což netrpíme tím, že již nad sebou nevidíme hvězdu, jež mu dodává záře, přísnu, avšak jasnou hvězdu povinnosti?

Paříž.

Eduard Schneider.

HROMNICE.

Také tento svátek, jako slavnost Zjevení Páně, má několik označení: Očišťování Panny Marie, Hromnic a řecky „Hypapante“, t. z. setkání (Páně). Ale i v tomto případě musíme říci, že množství pojmenování nepřispívá k lepšímu pochopení, nejsou-li známy vnitřní vztahy, jež spojují jednotlivá jména. Tomu má poněkud posloužit následující pojednání.

V prvé řadě jména sama kladou nám na rty otázku: Je dnešní svátek svátkem Páně, nebo Panny Marie? Jedno jméno ukazuje na svátek Páně, druhé na svátek Panny Marie; řecký neboli východní název mluví o setkání Páně, jména pak vzniklá v liturgických kruzích latinských ukazují na obětní průvod Panny Marie. Podkladem tohoto svátku v církevním roce, jak se častěji stává, je několik myšlenkových

proudů, jež jsou podmíněny jednak událostmi dějinnými, jednak poměry místními.

V patriarchátu jeruzalemském, jenž až do doby zničení od pohanů požíval zvláštní důstojnosti, protože byl zemí posvěcenou od Bohočlověka samého, vzpomínáno bylo dnešního dne — 40. dne po Narození Páně — na jeho první příchod do Jerusalema a vstupu do jeho svatyně, do chrámu. Proto

Obětování Páně.

ten světelný motiv, jenž zazáří při průvodu a prozařuje mši sv. a kněžskými hodinkami, proto světelný průvod, charakteristický pro tento svátek. Při světelném procesi zní opět a opět (Mesiáš jest) „světlo k osvícení pohanů a sláva národa israelského“. Čím je světlo a slunce pro tvorstvo, tím je Mesiáš pro chrám. Jako tvorstvo každého jitra netrpělivě očekává slunce, aby z jeho paprsků přijalo světlo, teplo, růst, barvy, vůni a krásu, tak také Mesiáš je pro chrám, pro město Sion, pro celý Starý zákon, sluncem a světlem, klíčem a vy-

plněním, účelem a cílem. Jak krásnými ranními červánky, jakým východem slunce byl prvý vstup Páně do chrámu! Staříčkový Simeon bere dítě na ruce a zpívá svou prorockou píseň: „Nyní propouštíš, ó Pane, služebníka svého v pokoji, neboť viděly oči mé tvou spásu — světlo k osvětlení pohanů a slávu národa israelského.“ Simeon zastupuje Starý Zákon, neboť udeřila hodina jeho vyplnění a Mesiáš ujímá se správy chrámu, přestává Starý Zákon, a Novému nastávají ranní červánky. V Simeonu vidíme však také znázorněnu Církev novozákonní, která přijímá Božské dítě, jako obětního beránka. Proto zpíváme při Vstupu dnešní mše sv.: „Přijali jsme Bože, milosrdenství tvé, uprostřed chrámu tvého.“ To je „Hypapante“, setkání Páně s Církví v náruči staříčkového Simeona. Se Simeonem chceme se modlití a prosití, aby nám byl Pán světlem a září v tomto životě, svým učením a svou milostí, aby nás vedl temnotami tohoto pozemského žití, až by nám vzešlo světlo věčné, a aby nám svítil v blaženém patření.

Nyní obraťme pozornost k jiným myšlenkám, jež můžeme nazvat mariánskými a jež mají svůj domov na západě. V opaku, proti divoce rozpuštěným pohanským Luperkaliím, průvodům, jež byly konány v únoru, křesťanský Řím přijal tím ochotněji z východu posvátné průvody plné hlubokého smyslu. Ale jako západ přihlížel vždy k současným událostem, spojil současně se 40. dnem po narození Páně obětní průvod Panny Marie do chrámu. To nebylo v odporu s ostatními myšlenkami, spíše to je jejich doplněním a ucelením, jak by to bylo jinak možné, když přece obě události, jež jsou podkladem těch dvou myšlenkových proudů, spolu splývají a tvoří jednotu: obětní průvod Panny Marie a večerní oběť Simeona.

Liturgie ukazuje i zde, že se vztahuje na dějinné, evangelijní události a že jich používá, nepřestává však na nich a přizpůsobuje je svému úkolu. Přesto, že tedy ve jménech: Očišťování Panny Marie a v německém názvu Mariä-Lichtmess v pozadí vystupuje Bohorodička, v liturgii samé, i v Římské, zjevuje se Panna-Matka jen jednou ve zpěvech při světelném procesí a při modlitbách svěcení. Oběť mše sv. jedná v Evangeliu o obětním průvodu Panny Marie a Obětování a závěrečná modlitba (Postcommunio) vztahuje se na ni.

Jak měli bychom vyložití liturgickou askesi tohoto svátku,

lze-li tak říci, po všem, co zde bylo řečeno? Obětní průvod Matky s dítětem má vlastní, přesněji řečeno dvojí duchovní náladu, vlastní náladu dodává pak také ujmutí se správy nad chrámem od Božského dítěte. Podle mojžíšského zákona byla každá matka po porodu „před zákonem nečistou“ a zůstala nečistou tak dlouho, až po 40 dnech byla očištěna průvodem do chrámu a obětí — smírná obět.

Zajisté, že Panna Maria ve své víře pochopila, že ji početí a zrození jejího Dítěte neučinilo nečistou ani před zákonem, ani ve skutečnosti, naopak, že právě proto byla uchována čistou od každé poskvrny hříchu dědičného. Věděla však také, co Isaiáš předpověděl o jejím Synu jako „Muži bolesti“ a co se na něm vyplní: „Vpravdě nesl naše utrpení a naše bolesti (tresty za hříchy naše) vzal na sebe. A my pokládali jsme ho za malomocného, za takového, jehož Bůh ranil a ponížil.“ Ve své víře poznala to, co řekne též Předchůdce Páně o jejím Synu: „Ejhle, Beránek Boží, jenž snímá hříchy světa“; i to, co řekl Apoštol národů, uče tajemství o jejím Synu, hrůzně průzračnou řečí: „(Otec) učinil ho (Syna Božího) pro nás hříchem.“ (2. Kor. 5, 21.) Jedna duchovní nálada, jež spočívá v dnešním svátku, je proto doznání hříchů, že hřích je ve světě, ano, že svět je jím poskvrněn: „Hřích světa.“ Hřích volá po smíru, volá po obětním beránku: „Ejhle Beránek Boží, jenž snímá hříchy světa.“ (Jan 1, 29.) Panna Maria, ač bez poskvrny hříchu počatá, má nám býti vzorem v poměru duše k dnešnímu tajemství: Jako její Syn, buďme jedno s jejím Synem, jako ona šla v jeho duchu a cítila s jeho srdcem — „staň se mi podle vůle Tvé“ — vpravuje se úplně do úkolu svého Syna, smír — obět smíru za lidstvo. S ním běže na svá bedra hříchy světa, jako on „Muž bolesti“ bude ona „Matkou bolesti“. Nebo jak se vyjádřil Simeon: „Duši tvou pronikne meč.“ Proto musíme i my, a my tím spíše, protože jsme hříšníci, míti účast na vinách tohoto světa, býti smírem a přinést smírnou obět, všechno utrpení, všechna navštívení složití na patenu a přinést to radostně jako obět. To je jedna myšlenka, kterou nám chystá dnešní svátek. Druhou náladu přináší vědomí, že toto Dítě v náručí své Matky je Vykupitel světa. Božské Dítě je si toho dobře vědomo, proniká to mocně z hlubin jeho srdce, již při prvním jeho slově podáním nám dochovaném: „Zdaž nevíte, že musím býti v tom, co jest Otce mého?“ (Luk. 3, 49.)

Uvědomělá víra to byla, když stařec Simeon o něm řekl: „Hle, tento jest ustanoven ku pádu a ku povstání mnohých v Israeli.“ (Luk. 2, 34.) U požehnané Matky Boží dosahuje uvědomělá víra bezedných hlubin a neochvějné síly. Počínaje od zvěstí anděla: — „Porodíš syna a nazveš jméno jeho Ježíš, neboť on spasí lid svůj od hříchu jeho“ (Mat. 1, 21.), tak vysvětluje anděl jméno Ježíš; — až do hodiny, kdy prodlévala u paty kříže při dokončení vykupitelské oběti, zůstala vždy táž ve své věrné oddanosti k úradku Vykupitele. Ve své víře stále jasněji poznává, že to dítě není její vlastní, ale k vykoupení lidstva z viny hříchů.

Vezměme si Pannu Marii za vzor. V dítěti, věrice, poznáváme Vykupitele, a v dnešním obětním průvodě — počátek vykupitelské oběti. Tíží-li nás na jedné straně vina hříchu, na druhé straně má nás pozvednouti vědomí Vykupitele a vykoupení: „Pozvedněte své hlavy, blíží se vaše vykoupení.“

Trojí nálada spočívá proto v tomto svátku. A přece tato trojí nálada je jen jedinou, ústí do jednotné sváteční nálady, která je krásně vyjádřena v úvodním verši nočních církevních modliteb (Invitatorium dnešního matutina): „Ejhle, přichází Pán, Vládce do svatého chrámu svého, raduj se a plesej, Jerusaleme, a vyjdi vstříc Pánu svému.“

Emauzy.

P. Ildefons Liechtenstein.

NÁDHERA V LITURGII.

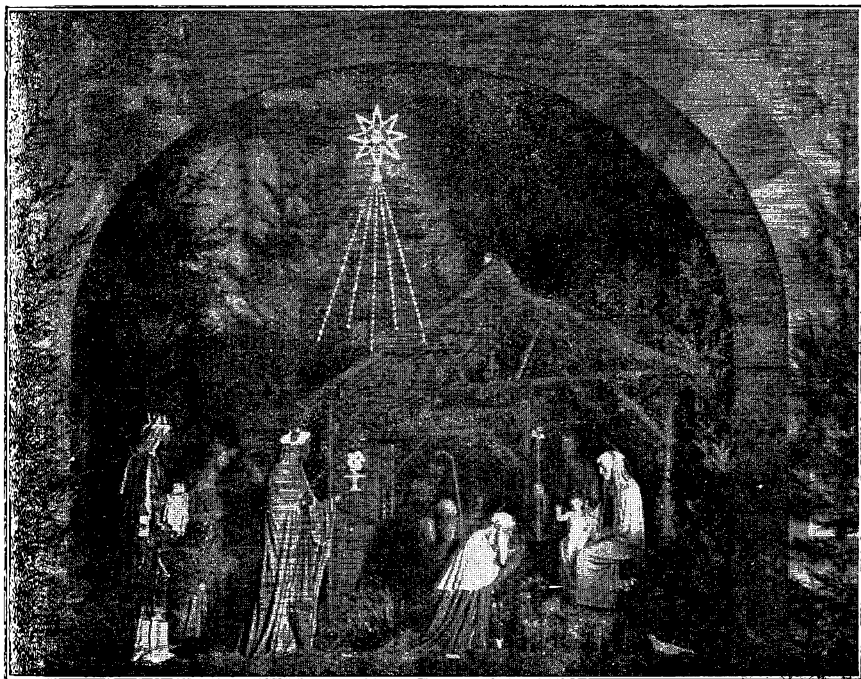
Milujeme-li Boha, odevzdáváme se Mu celí, duší i tělem. Láska neměří a neváží, proto se také neptá, jak daleko jdou její povinnosti. Ty jsou naprosté a bez výhrady. Pro Boha není nic dostatečně velké, krásné, vzácné. Jemu patří všechna nádhera na nebi i na zemi.

Bůh nám daroval krásu této země, abychom jí používali.

Nemůže však lepšího být použití, než když se tato nádhera přinese opět na počest Boha, když se jí použije v bohoslužbě.

* * *

Viděli jsme už, že Bůh si určil způsob, jakým chce být uctíván, že ceremonie jsou nutný výraz bohoslužebný. Jimi také tělo věřícího vzdává povinný hold svému Stvořiteli.

Jesličky v Emauzích.

Dal-li pak člověk sebe celého ve službu Boha, ohlíží se dále, co by Mu ještě mohl přinést v oběť.

Jest to zcela přirozené, že chce i svaté místo, na němž přináší svou oběť, co nejdůstojněji pro ni připravit, že oděv nebo předměty, jichž při ní používá, vyjadřují jeho nezměrnou úctu k Božství. Čím větší láska a úcta, tím horoucnější snaha přinést miláčkovi své duše všechno dosažitelné. Zevní krása má vyslovití vnitřní pocity náboženské, má být ilustrací nevyslovitelného, jež se odehrává v duši člověka.

Jaké hranice můžeme postaviti člověku, když nic není schopno dostatečně vyjádřiti poměr tvora k Bohu?

* * *

Základním požadavkem a zevním výrazem této touhy obětovati Bohu všecko — jest čistota a pořádek. I nejchudší venkovský kostelík může a má použití těchto výrazů úcty před Božstvím, tohoto podkladu pro všechnu ostatní nádheru.

Nad to pak jsme povinni ze své lásky k Bohu podle svých možností rozvíjeti dále nádheru v kostele a obřadech.

* * *

Ve Starém zákoně opět sám Hospodin, jenž vychovával svůj vyvolený lid, dal přesné rozkazy k výzdobě stánku a chrámu. Poručil sem snésti to nejdrahocennější, co tehdejší svět znal: zlato, stříbro, bronz, látky barvy hyacintové a purpurové, šarlat dvakrát barvený, jemné plátno, vzácné vonné koření atd.

Ježíš Kristus žádným slovem nevytýkal nádheru jerusalemského chrámu a jeho obřadů. Naopak horšil se nad tím, co místo Boží znesvěcovalo.

Jistě, že i Apoštolé slavili božská tajemství s největší možnou důstojností a nádherou. Vidíme tak ve Zjevení sv. Jana, jenž tam líčí nádhernou liturgii. Představuje nám shromáždění, jemuž předsedá na trůnu velekněz, obklopen jsa dvacetí čtyřmi starci nebo kněžími. Oblečení jsou v roucha kněžská, v bílý šat, pásy, koruny na hlavách. Je líčen oltář a různá náradí bohoslužebná, svícny, kaditelnice, zapečetěná kniha. Mluví se zde o hymnech a zpěvích; o prameni, jenž dává život. Před trůnem a uprostřed kněží je obětovaný beránek, jemuž se vzdávají božské pocty. Anděl přináší Bohu vonný zápal, jenž má představovat svaté a věřící.

Toto místo ve Zjevení sv. Jana líčí veškerou nádheru bohoslužebných obřadů, ať už přenesených s nebe nebo do nebe.

První chudí křesťané nemohli ovšem rozvinouti zvláštní nádheru bohoslužebnou, zvláště pak ne za dob pronásledování, kdy se musili ukrývat. Avšak i katakomby prozrazují přirozenou snahu o krásu místa Bohu zasvěceného a všeho, co se vztahuje na Nebe.

Když pak mocní a bohatí počali skláněti své hlavy před křížem, považovali za svou povinnost a čest přispěti hojně na výzdobu chrámu a bohoslužeb. Oltáře se stavěly ze vzácného mramoru, svícny a lampy z drahocenného kovu je obklopovaly. Stěny kostelů byly ověšeny těžkými látkami a tkanými koberci. Kněží byli oblékáni v bohatá roucha. Chrámy samy udivovaly svou rozlehlostí a krásou stavby.

* * *

Nádhera a lesk uplatňovaný v náboženském kultu bývají pohoršením pro lidi, kteří si neuvědomují, čím jsou povinni Bohu. Ukazují na chudobu Bohočlověka.

Ještě dnes, kdy lidstvo již dávno mohlo poznati poslání Syna Božího na světě, dovedlo by mu odeprítí s Betlehemiťany střechu nad hlavou a teplo síně. Ještě dnes by mu ponechali jenom místo v chlévě a přikryli jej slamou.

Jako druzí Jidášové ptají se, když na počest Boha se vylévá drahá masť: „K čemu tato ztráta? Vždyť by se to mohlo rozdat chudým!“

Jim se zdá všecko, co se činí z lásky k Bohu, zbytečným vydáním. Nic se však nerozmýšlejí vydávat velké sumy k stavění zábavních místností a divadel, které kazí mravy a čistotu rodinného i veřejného života. Jenom divadlo katolické liturgie se jim zdá příliš a zbytečně drahým.

Za to, že Kristus přišel nás naučit odpoutávat se od zdejších statků a milovat chudé, chtěli bychom si všecko zlato ponechat pro sebe a nedat Mu z toho ničeho?

Protože Kristus z lásky k nám neměl zde na světě, kde by hlavy složil, ačkoliv ptáci mají svá hnízda a lišky svá doupata, chtěli bychom Jej i dnes ještě takto hostiti?

Nebylo by nejvyšším bídáctvím využití těchto důkazů Jeho lásky proti Jemu samému?

Liturgie vědomě předvádí divadlo, jež má zaujmouti všechny smysly pro čest a chválu Boha.

Bůh ovšem nemá zapotřebí našeho zlata, stříbra, drahokamů a vzácných látek. To všecko přec vyšlo z jeho tvůrčích rukou. Sám všecko stvořil. My však potřebujeme jako lidé tuto nádheru bohoslužebnou, neboť potřebujeme pro pozdvižení své mysli k Bohu zevních předmětů, jež by působily na naše smysly a naši představu.

Jakou představu bychom si mohli učiniti o neviditelné Velebnosti Boží, kdybychom jí nevzdávali alespoň takové pocity, jako mocným tohoto světa?

Představitelům světské moci staví se paláce. Sobě upravujeme dle možnosti krásné příbytky. Králi králů by měla stačit stodola nebo chaloupka?

Když protestanté odstranili z bohoslužby skoro všechny obřady a zevní nádheru, zasadili zbožnosti nejúkladnější ránu. Tím vnikly do jejich náboženství chlad a lhostejnost. Vidíme proto, jak znovu zavádějí do svých kostelů a bohoslužeb to, co jejich předkové s takovou zuřivostí a zaslepeností odstranili.

* * *

Věřící lid často nemá jiného paláce, než kostela, neprožívá jiných slavnostních chvil, než církevních svátků, nezná jiné vůně, než kouře kadidla, jiné hudby, než církevních melodií a velebného zvuku varhan.

Můžeme se diviti žebráku, že se kochá krásou kostela, oltářů, obrazů, svícňů, lamp a bohoslužebných rouch? Vždyť ví, že je to majetek obce věřících, k níž i on patří. Jest to tedy také jeho majetek. Snad i on nějakým haléřem k této kráse přispěl!

Také s tohoto čistě lidského hlediska je nádhera katolického kultu odůvodněna.

* * *

Jest ovšem pravda, že Bohu je milejší čisté a oddané srdce, než sebe nádhernější liturgie. Bůh trůní stejně slavnostním způsobem v ohromné katedrále jako v misionářské kapli z proutí a listí.

Stejně pravda je však, že by to byla od nás nesmírná nevděčnost, odporná lakota a nedostatek víry a zbožnosti, kdybychom nevěnovali Bohu v jeho službě veškerou nádheru a krásu, již jsme schopni a která je nám možná.

Bohu nechť slouží všecko umění: stavitelství, sochařství, malířství, hudba, poesie, výmluvnost! Všecko, co dosud sloužilo ďáblu a hříchu!

Ut in omnibus glorificetur Deus — Ať Bůh je ve všem oslaven!

Emauzy.

P. Marian Schaller.

O STAVBĚ A VÝZDOBĚ CHRÁMŮ.

V belgickém časopise „Collectanea Mechliniensia“ v květnu 1930 byl uveřejněn článek s tímto titulem, jehož autorem je prof. A. Croegaert. Téhož roku na podzim ve svém 6. čísle otiskl jej časopis „Ephemerides liturgicae“, čímž se myšlenkám v něm obsaženým dostalo jaksi oficiálního církevního schválení. Proto redakce pokládá za vhodné přinést jej v překladu české katolické veřejnosti na uvážení dnes, kdy se staví nové chrámy Páně. Jsou to normy Církve svaté v otázce tak eminentně důležité.

* * *

1. Aby křesťanský lid byl s to prožívat posvátnou bohoslužbu, je třeba, aby s kteréhokoli místa v chrámu řádně *obřady viděl a modlitby slyšel*. A tak kostely (pokud jen to je možno) nesmí být příliš dlouhé, ba naopak spíš *ať se rozšíří*. Tak potom nikdo z věřících nebude příliš vzdálen od oltáře.

Dnešní stavitelské umění dovede lehce překlenout šířku 20 až 25 metrů.

2. Pokud jen lze, nechť kostel stojí tak, aby kněžiště (chór) s oltářem podle starodávného zvyku *miřily k východu*.

Mimo to zkušenost dokazuje, že pro tyto dispoice zřejmě mluví i ohled na uchování stavby, a to hlavně právě v našich krajinách, kde deště přicházejí většinou od západu. A tak věž postavená v průčelí je jaksi ochranným štítem celé stavby.

3. *Hlavní loď* ať je co nejširší. Za to *postranní lodě* nechť jsou omezeny na nejužší možnou míru a nechť jsou vyhrazeny jediné zpovědnicím, zastavením křížové cesty a průchodu věřících.

4. Často se stává, že ve farních chrámech *chór* je příliš protáhlý do hloubky. A přece duchovenstva určeného pro farnost není mnoho! A věřící proto nesnadno vidí na oltář stojící až na konci choru. Nechť tedy chor se zmenší na nejnížší možnou míru, vždyť prakticky mu stačí i rozlehlejší kněžiště.

V novějších pak chrámech kněžiště je značně rozlehlé a

o několik schodů vyšší a spolu s hlavním oltářem přiléhá přímo k příční lodi. Tak lze pohodlně sledovat obřady s každého místa chrámu.

Ba dokonce v některých chrámech hlavní oltář se tyčí na zkřížení obou lodí. Lid tak vidí k oltáři s obou částí příční lodi.

Vně chrámu oltář je logicky označen čtverhrannou věží „lucernou“, zdobenou malovanými okny, jež je mu překrásnou korunou.

Vpředu *střední lodi* před chórem či kněžištěm (blízko ambon, kde se čte Epištola a Evangelium) má být volný prostor, na podlaze vyhraničený mosaikou či mramorem, pro „schola cantorum“, čili zpěvácký sbor.

Mimo chór ve střední lodi nechť se rezervuje místo pro pohřební katafalk, zdobené náležitými odznaky.

5. Oltář musí býti vidět odevšad. Proto:

a) nechť je vyvýšen: zpředu i s obou stran nechť k němu vedou schody, zpravidla tři nebo pět, nejméně jeden, vždy však v lichém počtu.

Hlavní oltář nechť není přistaven přímo ke zdi, aby biskup a kněz při svěcení docela volně mohli jej obejít.

b) Pokud jen to lze, nechť je zřízen na místě, kde se kříží příční loď se širokou lodí hlavní.

c) Je třeba, aby byl zcela a nádherně osvětlen: nechť na oltář hojně padá světlo okny se stran, z hlavní lodi však neviditelnými. Pozor však, aby v chrámu obráceném k východu nebylo okno za oltářem: ranní světlo totiž oslepovalo by ty, kdo by hleděli na oltář. Je-li však přece na konci choru za oltářem okno či oko, má být ze skla temné barvy.

Proto též vítězný oblouk nechť jest tak sklenut, aby okna na stranách *nebyla viditelná*.

Mnozí stavitelé sestrojí střechu tak, že světlo na oltář dopadá přímo shůry.

Za šera nechť oltář je skvěleji osvětlen elektrickým či jiným světlem, avšak světelný zdroj musí zůstat skrytý.

6. Nepřenosný *oltářní stůl* čili mensa (taktéž posvěcený kámen) nechť je z jediného, přírodního a neporušeného kamene a *nerozbitného* (ani ze sádry ani z cementu ani ze dvou či tří kamenů spájených cementem). Na nepřenosném oltáři má býti kamenná oltářní deska veliká jako oltář a ke kmeni má rádně přiléhat.

Stípes (spodek oltáře) pak budiž kamenný nebo alespoň nechť jsou z kamene strany nebo sloupy, jež nesou oltářní desku.

Kdyby vršek sloupů, jež nesou oltářní desku, byl kovový, takže deska by nebyla přímo spojena s kamenným kmenem, oltář nesmí se posvětit.

7. Velmi se doporučuje nad oltářem *ciborium* (kopule na sloupech). Jestliže však pro nedostatek místa sloupy ciboria i sebe tenší překážejí jáhnovi či podjáhnovi v obřadech, nechť se nad oltář zavěsí *umbraculum* (baldachýn).

8. Mrtvé tělo nesmí se pochovat pod oltář; jsou-li však zemřelí pochováni snad blízko oltáře, nechť to není blíž jak jeden metr (kánon 1202, § 2); tato míra neznačí hloubku pod oltářem, nýbrž boční vzdálenost od něho.

Přes to se smí sloužit Mše svatá na oltáři, pod nímž přímo dole jsou pochováni zemřelí, jen když oltář od rakví zemřelých je oddělen kamennou komorou vlastní hrobky.

9. Chrátová *podlaha*, pokud lze, nechť je zhotovena z pěkně hlazeného mramoru či z mosaiky; jen výjimečně, vyžadují-li toho místní poměry, z cihel či dřeva a v tom případě ze dřeva dubového či jiného solidního materiálu.

Podlaha chóru a kněžiště nechť je výš než chrátová (o tři až pět stupňů) a ať je ozdobnější.

Na podlahu (ani na koberce) se nedovoluje výzdoba kříží nebo posvátnými zobrazeními; zneucfuje totiž posvátná znamení, chodí-li se po nich.

Podlaha pak křestní kaple nechť je o tři schody níž než podlaha chrátová.

10. Pokud se týče místností pod chrámem nebo nad jeho klenbou, jsou i ona svěcena spolu s chrámem a proto se nesmí dovolit jich používatí ke světským účelům. Svatá kongregace obřadů zvláště zakázala zřizovat pod podlahou posvěcených chrámů sklepy, kde by se ukládalo víno či jiné světské věci, třeba by vchod do nich byl mimo chrám (dekret 3157, 3546). Ani se nedovoluje propůjčit podzemních chrátových místností k tomu, aby se tam konala „představení divadelního rázu, i slušných k výchově mládeže“. Jde-li o oratoře neposvěcené, zákaz nezdá se tak důtklivý, jen když nad kaplí, kde se slaví Mše svatá, nejsou místností bytové či ložnice.

Nezdá se, že by knihovna sloužila účelu čistě světskému,

proto se zdá, že se může zařídit nad chrámem. Tak byla kdysi knihovna v chrámu sv. Apolináře v Římě.

11. Nelze vysvětit chrámy, jež nejsou vystaveny z kamene. Chrámy postavené z materiálu zvaného „železobeton“, vysvětit lze, jen když místa dvanácti křížů a veřeje hlavního vchodu jsou z kamene (dekret 4240). Tyto kříže možno vysekát do kamene buď po třech na každou chrámovou stěnu nebo po šesti na pravou a po šesti na levou boční stěnu, avšak tak, aby dva byly u hlavního oltáře a dva u chrámového vchodu.

12. Věž pravidelně a nejlépe nechť se postaví na západním průčelí lodi. Může se však též postavit buď v rohu, jež tvoří hlavní loď s příční, a to na severní straně, nebo nad středem chrámu, kde obě lodi se protínají.

13. U význačnějších chrámů, je-li to možno, a i u jiných, je-li dost místa, nechť se při chrámovém průčelí zřídí vnější *portikus* (sloupová síň).

14. V chrámovém průčelí nechť se zřídí *vchody* v lichém počtu. Střední však vchod nechť je význačný výškou a ozdobou, nechť je široký, aby procesí mohla jím pohodlně procházet a aby jím řádně a slavně mohl vcházet kněz s duchovenstvem a lidem na Květnou neděli a jindy.

Nechť je skvěle vyzdoben sochou Krista Bohočlověka, kněžského Prostředníka mezi Bohem a lidmi, jímž jediným stoupáme k Otci.

V chrámu, jenž má být svěcen, nechť se pamatuje na dvojí kamenné veřeje s vytesaným křížem, jež by se pomazaly svatým olejem.

Abý mužové byli odděleni od žen a pro pohodlí hlavně ve dnech velikého návalu lidu, nechť je několik vchodů, jak v průčelí tak i na koncích příční lodi.

Ke vchodům nechť vedou *schody* v lichém počtu.

15. Poblíž každého vchodu nechť stojí po obou stranách nádoby se svěcenou vodou, a to buď vystupující ze stěny či lépe umístěné na vlastním podstavci. Nechť jsou z mramoru nebo pevného kamene, nikoli porovitého.

16. Někdy se to zdá praktické, aby se zařídila *vnitřní chrámová předsíň* v celé šířce chrámu, ohrazená a zamřížovaná, v níž nechť jest přístup ke křtitelnici a rezervuje se místo pro věřící, kteří mezi dnem navštěvují nejsvětější Svátost,

když ostatní část chrámu pro nedostatek dohledu zůstává uzavřena.

17. *Okna* nechť se umístí tak, aby zvenčí nebylo do chrámu jimi viděti. Nechť se pamatuje na to, aby okna se dala otevřít či vysadit, aby se mohlo řádně větrat, a aby byla dvojitá, by chrám nebyl příliš studený.

18. Kruchta s varhanami nechť se zařídí spíše blíže chóru, to je u kraje chóru, avšak tak, aby pohled na oltář zůstal docela volný, nebo též na severní straně v příční lodi, pokud to dovolí poměry: nechť je co nejbliž sboru zpěváků.

19. Podle velikosti chrámu, nechť se postaví dvě mramorové či kamenné *ambony* (kazatelny), jedna vyšší a výzdobnější se symboly Evangelia a svícnem pro velikonoční svíci, kde by se četlo Evangelium, druhá pro čtení Epištoly. Kde nelze zbudovat ambonu, s níž by se i četlo Evangelium i kázalo, nechť se zřídí tribuna na evangelní straně.

20. Pod obloukem při vstupu do chóru, či kněžiště, který sluje obloukem triumfálním, nechť se zavěsí nebo vztyčí na trámu veliký a vysoký kříž s podobou těla Krista Pána.

21. Zpovědnice nechť se umístí na volném a dobře viditelném místě v chrámu mimo chór a kněžiště, částečně na jižní straně, částečně na severní. Vše, co patří k pokání, má být vzdáleno od oltáře.

22. *Křtitelnice* nechť se umístuje poblíž hlavního vchodu na straně evangelní. Je-li křestní kaplí nějaká prostranná a dobře patrná postranní kaple chrámová, tím spíše se dá zařídit skvěle a řádně vyzdobit podle norem liturgických zákonů.

Tak věřící lid bude moci býti přítomen při svěcení křestní vody a pro novokřtěnce bude zvláštní přístup do chrámu.

23. Vhodná poloha *sakristie* je se strany jižní, aby mešní roucha a posvátná náčiní se uchránila vlhkosti.

Ze sakristie nechť se vchází do chrámu několika vchody. Alespoň jeden vchod má být široký, aby snadno mohl projít slavný průvod celebranta s asistencí.

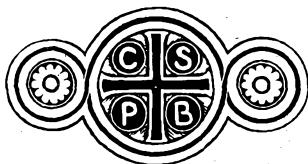
Kromě toho nechť se pamatuje, aby do sakristie byl vchod i z ulice, aby se nemusilo procházet kostelem.

Sakristie má být dostatečně rozsáhlá, aby se tam mohla uchovávat všechna posvátná roucha a celé bohoslužebné nářadí.

Místnost, kde přísluhující duchovenstvo obléká posvátná

roucha, má být oddělena od místnosti, kde se připravují ministranti, kam přicházejí laici atd.

Sacrarium v sakristii má být kamenné: pod ústím má mít malou odtokovou rouru pro vodu, popel a jiné věci, jež se vylévají a odhazují, aby stékaly a spadaly do studny od ostatních vodních nádržek naprosto oddělené.

ANTIPENDIUM.

K tomu, co v loňském ročníku bylo o tomto předmětu pověděno, je ještě dodati, z čeho se antipendia zhotovují. Poněvadž starožitná antipendia bývala (a ještě se zachovala) v kovu a ve dřevě různě pracovaná, patrně, že k jich zhotovení možno vzíti látky původu různého. Bohatě vypravená antipendia jsou z hedvábné látky a vyšívána zlatem a hedvábím. Praktická pro snadné praní jsou antipendia plátěná nebo krajková. Pod krajkovinu může se dáti podklad barevný a měniti jej podle barev církevního roku. Antipendium připevňuje se nahoře ke spodnímu oltářnímu plátnu, proto je nahoře po celé délce podloženo tkanicí nebo jiným silným proužkem látky, aby při připínání netrpělo. Není přípustno oltář opatřiti jakýmkoli rámem k upevnění antipendia. Po stranách přidává se k délce antipendia několik cm, aby postranní ukončení bylo ukryto pod oltářním plátnem, visícím dolů s oltáře. Protože antipendium není podstatnou částí výzdoby oltáře, není třeba je světití.

Mimo antipendia na oltáři bývá také antipendium na kazatelně. O něm platí obdobná upozornění, týkající se antipendia oltářního.

Praha.

Škola Panny Marie.

POSUDKY KNIH.

Dr. Frant. Cinek: **Mše svatá v bohoslužebném řádu církevního roku.** Díl I. Vydalo Lidové knihkupectví v Olomouci. L. P. 1931.

Profesor cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Olomouci, Dr. Frant. Cinek, připravil touto knihou pro české katolíky překrásný dar pod stromeček. Dar je pak tím krásnější, že má trvalou cenu. Pilný a znamenitý spisovatel dal nám do rukou nejlepší rozjímavou knihu české literatury, neboť poklekl u nejzdravějších pramenů a podává z nich našim duším lahodné občerstvení. Vychází ze správného hlediska, že Mše sv. je nejdůstojnějším úkonem na tomto světě, jímž Spasitel ustavičně činí svému Otci zadosť a přivlastňuje nám, co pro nás svým utrpením vyzískal.

Porozumění Mši sv. znamená — jíti přímou cestou k svému nadpřirozenému cíli; jíti bez bloudění, bez znavení a s předchutí nebeských rozkoší. Správně chápe Mši sv. ten, kdo se jí modlí, ne v ní. Při tom rozláme pouta osobní zbožnosti, která je krátkozraká a nezkušená, a dá se vésti liturgií Církve, jež povstala pod inspirací Ducha Svatého, jež nejlépe ví, jakým způsobem chce býti Nejsv. Trojice uctívána.

Dr. Cinek ukazuje nejprve na toto nadpřirozené hledisko a pak vykládá věčně svěží a krásnou liturgii mešní. Po výkladu vlastních obřadů Mše sv. ukazuje její mnohotvárnou krásu v lesku církevního roku. V prvním dílu zatím mešní liturgii v cyklu vánočním a v předhodí velikonočním. Je nám při tom, jako by držel před našimi zraky jedinečný drahokam, na nějž nechá s různých stran dopadat světlo. Objevujeme stále nové a nové krásy a chápeme, že se jich nikdy nedočerpáme. Třeba je to stále tentýž démant, každým okamžikem nalézáme na něm něco nového a úchvatného. Teprve toto prožívání a promítání Mše sv. do různých období církevního roku seznámí nás se sladkou askesí Církve, jak ji provádí ve své liturgii. Kdo jednou okusil útěchy, jež vyvěrá z církevní liturgie, sotva bude ještě někdy shýbat se pro občerstvení u studnic, vykopávaných lidskýma rukama.

Dílo Dra Cinka vřele doporučujeme a těšíme se na druhý díl!

P. Marian Schaller.

Dr. R. W. H y n e k: **Mystická stezka stigmatovaná z Konnersreuthu.** Praktické uvedení do vnitřního života. — Kniha „Vinice Páně“, svazek 11. Nákladem L. Kuncíře v Praze II., Voršílská 3. Cena Kč. 10.—.

Dr. Hynek je známý vědec okultismu. Od svého „obrácení“ nepřestává ukazovat na falešné metody okultního mysticismu, jež předtím sám na sobě zkoušel, a s velkým zápalem hájí a propaguje jedině správný a pravý mysticismus Církve katolické. Na kolena ho po prvé strhla dětinná svatost Terezie Ježíškovy, která je ve všech svých projevech tak nekonečně rozdílná od čarování a magie okultních „svatých“. Druhým velkým příkladem církevní mystické praktiky dnešních dnů je Terezie Neumannová, s níž se autor dobře zná a je ve stálém spojení. V „Mystické stezce“ ukazuje na jednoduhost, křišťálovou jasnost a bezpečnou schůdnost duchovní cesty známé stigmatované trpitelky našich dnů. Knižku má čísti každý, kdož se zajímá o skryté tajemno, aby věděl bezpečně, která cesta je zdravá a která vede do bludu a do — blázince.

P. Marian Schaller.

Terezička v pensionátě sester Benediktinek. Jediný autorisovaný překlad francouzského originálu. Vydaly Školské sestry O. S. F., Praha-Vinohrady, Korunní tř. č. 4.

Každého Benediktina a přítele našeho řádu musí potěšit, dozví-li se, že světice, po celém světě tak uctívaná, svatosti tak dětsky prosté a rozkošné, dostala první duchovní výchovu ve škole sv. Otae Benedikta. Zde milost spoutala prvními zlatými nitkami její panensky čisté a prostínek srdce, zde po prvé eucharistický Ježíšek navštívil svou vyvolenou nevěstu.

Knížka je vzpomínkami Benediktinek z Lisieux, u nichž byla sv. Terezie vychována. Je to jakýsi doplněk a vysvětlivky k III. a IV. kapitole „Dějin duše“. Je připojeno několik zajímavých a dosud neznámých fotografií. Knížka způsobí radost všem čtitelům této nejpoblárnější světice našich časů.

P. Marian Schaller.

DALŠÍ DOŠLÉ KNIHY.

Chardonovo dílko „Vzpomínky anděla strážce“, jehož český překlad vyšel v září v edici Smíru v Přerově (Šířava 7), obohatí naši náboženskou literaturu v oboru, ve kterém je dosti slabá. Proto tu milou knížku vítáme s velkou radostí. Je to skvost náboženské literatury.

Předně připomíná důrazně útěchplnou nauku o andělich strážných — a takové potěšitelné nauky je dnes třeba nejvíce hlásati, a to nejen dětem, ale i všemu tak rozervanému lidstvu.

A za druhé: Chardonova kniha poučuje milým způsobem — jako ušlechtilý román — o významu a povinnostech křesťanského života v nejrozmanitějších případech, od narození až do hrobu. Možno říci, že tato knížka je důkladným katechismem, složeným z výroků Písma sv. a z nejlepších církevních spisů v rouše krásné povídky. Každá kapitolka obsahuje hojně poučení a povznáší k nebi.

Básníky a hudebníky upozorňujeme, že by bylo lze některé kapitolky, snad i celé dílko krásně zdramatisovati. Pak by byl jeho užitek ještě větší. Pracovníci v dětských besídkách jistě něco z něho uvedou na jeviště.

Knížka jest vkusně vypravená, pěkně se čte a jest levná. Vřele ji doporučujeme každému.

MEDITACE.

„Vstalt Kristus, moje naděje...“
(Velikonoční Sekvence.)

*V*šecky lidské prostředky zklamaly...
Svět se vraždil, neboť zapomněl na Boha. Mír
sjednali národové, aniž si na Boha vzpomněli. Češi
se z míru?

Státníci se sjíždějí a v trpkostech a starostech opět roz-
jíždějí. Slova, která si dali, honí bouře po asijských plani-
nách.

Desky s Desaterem a kříže byly pohozeny na smetišti.
Lidé si dali vlastní zákony. Vymyslili lidskou filosofii a so-
ciologii. Dnes tito vynálezci klesli pod zvíře, vraždí se a u-
mirají hlady.

Jedni zavrhli den Páně, aby prací rozmnožili hmotný bla-
hobyt. Dnes by byli rádi, kdyby mohli pracovat alespoň
v den všední.

Druzí štítíli se práce, která měla býti jejich pokáním a
útěchou, a odváděli dílo ledabylé a podvodné. Dnes by rádi
při práci se zpotili a získali mozoly, aby uhájili holý život.

Všichni stojí s prázdnýma rukama, s prázdným srdcem
a s duší, která hladoví po štěstí, pro něž je stvořena...

Ā přec dlí mezi námi Čen, jenž k nám byl poslán, aby se
nám ve všem připodobnil, kromě v hříchu. Vzal na sebe
lidskou přirozenost, nejen aby dal za lidstvo zadostiučinění,
ale také, aby mu ukázal, jakým způsobem má se žítí.

On je Světlem pravým, jež osvětluje každého člověka přicházejícího na tento svět.

Svět povstal skrze něj, ale když přišel do vlastního, svoji ho nepřijali. Kdo jej však přijali, těm dal moc státi se dětmi Božími.

Žádný ze samozvaných „spasitelů“ lidstva nedal důkaz o svém poslání a marně se od nich čeká pomoci a rady.

Jest pouze jeden Pán a Spasitel, jenž vlastní mocí povstal z mrákot smrti a z temných útrob hrobu. Tím se nám božsky legitimoval a dokázal, že nesliboval nadarmo.

Na koho tedy ještě čekáme? Proč se rozhlížíme?

Duše milujících po tři dny chvěly se v očekávání u hrobu. Což kdyby nevstal? Kdyby i tato poslední naše naděje byla zklamána?

Marná by byla naše víra, marné naše kročeje v jeho šlépějích, kdyby nebyl Kristus vstal z mrtvých!

Kristus však vstal! Sám rozlámal pečeť hrobu! Sám si vrátil život. Naše naděje jsou splněny!

Aleluja, aleluja, aleluja!

Emmauzy.

P. Marian Schaller.

SVATÝ BERNARD O ANDĚLSKÉM ZVĚSTOVÁNÍ.

IV. Homilie.

Není pochyby, že cokoliv pronášíme k chvále Matky, vztahuje se na Syna; a opět, ctíme-li Syna, neubíráme tím na slávě Matky. Neboť je-li podle Šalomouna „Syn moudrý slávou otcovou“ (Přisl. 10, 1) oč větší bude jeho sláva, je-li jeho matka matkou Moudrosti?

Avšak co já se pokouším chváliti tu, kterou jako chvályhodnou předpovídají proroci, kterou chválí anděl, o jejíž chvále vypravuje evangelista? Nuže, nechválím, protože se neodvažují, ale jen nábožně opakují, co již ústy evangelistovými vyslovil Duch Svatý. Neboť v textu se dále praví: „A dá mu Hospodin Bůh trůn Davida, otce svého.“ Jsou to slova

andělova k Panně o zaslíbeném Synu, slibující, že bude vládnouti královstvím Davidovým. Že Pán Ježíš pochází z rodu Davidova, nikdo nepochybuje. Táži se však, jak mu dal Bůh trůn Davida, otce jeho, když nikdy v Jerusalemě nevládl, nýbrž spíše nesvolil, když jej zástupové chtěli udělati králem, a před Pilátem prohlásil: „Království mé není z tohoto světa“ (Jan 18, 36). Konečně co velkého se slibuje tomu, který sedí nad cherubíny, kterého prorok viděl sedícího na trůnu vysoko vyzdviženém (Is. 6, 1), že bude seděti na trůně Davida, otce svého? Avšak víme, že je míněn jiný Jerusalem než ten, který nyní jest, ve kterém kraloval David, a sice daleko vznešenější a mnohem bohatší. Myslím tedy, že byl míněn tento Jerusalem, podle způsobu mluvy, jaký často nalezněš v Písmě, že totiž předobrazující se klade na místě předobrazěného. Tehdy zajisté dal mu Bůh trůn Davida otce jeho, když byl od něho ustanoven za krále na Sionu (super Sion), jeho svatě hoře. A zdá se, že zde prorok jasněji vyložil, o jakém království mluví, když neřekl „in Sion“ (na Sionu), nýbrž „super Sion“ (nad Sionem). Neboť proto snad bylo praveno „super“, že na Sionu (in Sion) vládl sice David, ale *nad Sionem* (super Sion) je království toho, o němž bylo řečeno Davidovi: „Z plodu tvého života (t. j. z tvého potomstva) posadím na trůn tvůj.“ (Ž. 131, 11.) O něm praví také jiný prorok: „Na trůně Davidově (super solium David) a v království jeho (super regnum ejus) vládnouti bude“ (Is. 9, 7). Vidíš, že všude nalézáš „super“. „Super Sion, super sedem, super solium, super regnum.“ (Vlastně tedy: Nad Sionem, nad stolicí, nad trůnem, nad královstvím.) Dá mu tedy Pán Bůh trůn Davida, otce jeho, ne předobrazný, nýbrž pravý; ne časný, nýbrž věčný; ne pozemský, nýbrž nebeský. A jak bylo již řečeno, proto se připomíná, že to byl trůn Davidův, aby bylo zřejmo, že trůn, na kterém dočasně seděl, předobrazoval věčný.

2. „A kralovati bude v domě Jakobově na věky, a království jeho nebude konce.“ Rozumíme-li také zde časný dům Jakobův, jak bychom mohli říci, že Kristus bude na věky kralovati v domě, který není věčný? Jest nám tedy hledati věčný dům Jakobův, ve kterém by kraloval na věky, jehož království není konce. Zdaliž onen zpurný dům Jakobův*) ho bez-

*) V 2. a 12. kapitole proctví Ezechielova nařiká si Hospodín na „zpurný dům“ (domus exasperans), t. j. zpurné plémě tehdejších židů.

božně nezapřel a nemoudře nezavrhl před Pilátem, když na jeho otázku: „Krále vašeho ukřižují?“ jednými ústy křičeli: „Nemáme krále, leč jen císaře“ (Jan 19, 15)? Zeptej se tedy apoštola, a ukáže ti rozdíl mezi tím, který je žid uvnitř a tím, který jen zevně; a poučí tě, co je obřezání podle ducha a co jen podle těla; konečně, jaký je rozdíl mezi Israelem duchovním a tělesným, a mezi syny víry Abrahamovy a synů tělesnými. (Srovnej Kol. 2, 11.) „Neboť praví: Ne všichni ti jsou Israelité, kteří pocházejí od Israele, aniž jsou synové proto, že jsou potomstvem Abrahamovým“ (Řím. 9, 6). Pročež důsledně rci: Podobně nemají býti považováni za dům Jakubův (t. j. plémě Jakubovo) všichni, kteří pochází z Jakuba, neboť Jakub právě je tentýž s Israelem. Z té příčiny jen ty, kteří jsou nalezeni dokonali ve víře Jakubově, považuj za pravé potomky z domu Jakubova, a věz, že oni budou duchovním a věčným domem Jakubovým, v němž bude kralovati Pán Ježíš na věky.

Kdo je mezi námi, jenž by podle výkladu jména „Jakub“ podrazil ve svém srdci ďábla a bojoval s vášněmi a žádostmi, aby nepanoval hřích v jeho smrtelném těle, nýbrž aby v něm kraloval Ježíš, nyní milostí, na věčnosti pak slávou? Blahoslavení, ve kterých Ježíš bude kralovati na věky, neboť i oni budou s ním kralovati, a království jeho nebude konce. Ó, jak slavné jest ono království, ve kterém králové se shromáždili, sešli se, aby chválili a oslavovali toho, který nade všemi je Králem králů a Pánem panujících, na jehož převelikou jasnost patřice budou se skvíti spravedliví jako slunce v království Otce svého. Ó, kéž by se rozpomenul také na mne hříšníka Ježíš pro zalíbení na svém lidu (srovnej Ž. 105, 4), až přijde do království svého. Ó, kéž mne onoho dne, až odevzdá království Bohu a Otcí, ráčí navštívití svojí spásou, abych patřil na štěstí jeho vyvolených, abych se radoval z radosti jeho lidu, aby byl chválen také ode mne se svým dědicstvím. Přijď zatím, Pane Ježíši, odstraň pohoršení z království svého, totiž z duše mé, abys ty kraloval v ní, jak ti přináleží. Neboť přijde lakomství a činí si nároky ve mně na svůj trůn; chlubitost si žádá nade mnou panovati. Pýcha chce býti nade mnou královnou; chlípnost praví: Já budu kralovati; ctižádostivost, nactiutrhání, závist a prchlivost zápasí ve mně o mne, komu z nich bych spíše patřil. Já však, pokud jsem s to, kladu odpor; bráním se, pokud se mi dostává po-

moci. Hlásím se k svému Pánu Ježíši; pro něho se bráním, protože jeho právo na sebe uznávám. Jej mám za svého Boha a Pána a pravím: Nemám krále, leč Pána Ježíše. Přijď tedy, Pane, rozptyl je silou svou a budeš kralovati ve mně, neboť ty jsi král můj a Bůh můj, který zařizuješ blaho Jakuba (Ž. 43, 5).

3. I řekla Maria andělovi: Jak se to stane, jelikož muže nepoznávám?“ Nejprve moudře mlčela, když ještě v nejistotě přemýšlela, jaké by to bylo pozdravení; jsouc pokorná, raději neodpovídala, než aby opovážlivě mluvila, co nevěděla. Ale byvši posilněna a dobře uváživši (anděl totiž mluvil zevnitř, ale Bůh přesvědčoval uvnitř, neboť Pán byl s ní, dle slov andělových: „Pán s tebou“); tak byvši utvrzena, když víra zapudila bázeň a radost přemohla ostýchavost, řekla andělovi: „Jak se to stane, jelikož muže nepoznávám?“ Nepochybuje o možnosti, nýbrž vyptává se na způsob a pořad. Neboť netáže se, zdali se to stane, nýbrž, jak se to stane. Jako by řekla: Jelikož Pán můj zná slib své služebnice, nepoznávati muže, jakým zákonem a jakým pořadem se mu zalíbí způsobiti, aby se to stalo? Bude-li třeba porušiti slib, abych porodila takového syna, mám radost ze syna, ale zároveň lítost pro slib; avšak staň se vůle jeho. Jestliže však počnu jako panna a porodím jako panna, což ovšem, bude-li on chtít, nebude nemožno; pak vpravdě vím, že vzhlédl na ponížení své služebnice. „Kterak se to tedy stane, poněvadž muže nepoznávám? A odpověděv anděl, řekl jí: Duch Svätý sestoupí v tebe, a moc Nejvyššího zastíní tebe.“ Shora bylo řečeno o ní, že je „milosti plná“; kterak se tedy nyní praví: „Duch Svätý sestoupí v tebe, a moc Nejvyššího zastíní tebe“? Zdaliž mohla býti naplněna milostí a nemíti Ducha Svätého, který je dárce milostí? Jestliže však Duch Svätý v ní již byl, kterak se slibuje, že znova na ni sestoupí? Či snad proto neřekl jednoduše: „veniet in te“ (přijde k tobě), nýbrž přidal „super“ (= shora, nad), protože již před tím byl v ní skrze mnohou milost, avšak nyní se ohlašuje, že sestoupí (supervenire nuntiator), vzhledem k hojnější plnosti milosti, kterou na ni vyleje? Avšak je-li již plná, jak bude moci přijmouti více? Jestliže však něco více může přijmouti, jak tomu máme rozuměti, že také předtím byla plná milostí? Snad to bylo tím způsobem, že dřívější milost naplňovala jen její duši, následující však má naplnit i její život, takže plnost

božství, která předtím přebývala v ní duchovně, jakož i v mnohých svatých, nyní v ní začala přebývat také tělesně, čeho se nedostalo žádnému jinému světcí.

4. Nuže, praví: „Duch Svatý sestoupí v tebe, a moc Nejvyššího zastíní tebe.“ Co jest: „a moc Nejvyššího zastíní“? Kdo může chápati, chápej. Neboť kdo, vyjma onu, která to přešťastně na sobě zasloužila zakusiti, může rozumem chápati, kterak ono nepřístupné světlo se vlilo do života Panny, a aby ona vydržela příchod nepřístupného, tento z částičky jejího těla, v kteréž duši oživené počal bydleti, ostatnímu tělu způsobil zastínění? A snad obzvláště proto se praví: „zastíní tebe“, že to bylo tajemstvím, co jen svatá Trojice v jediné Panně a s ní jedinou chtěla uskutečniti, jí jediné bylo dáno znáti, které jediné to bylo dáno zkusiti.

Nechť se tedy praví: „Duch svatý sestoupí v tebe,“ který ovšem svou mocí tě učiní plodnou. „A moc Nejvyššího zastíní tebe“: to jest, onen způsob, kterým z Ducha Svatého počneš, Boží moc a Boží moudrost, Kristus, tak ve svém nejtajnějším úradku zastíněním skryje, že jen jemu a tobě bude známým. Jako by anděl odpověděl Panně: Proč se mne tážeš po tom, co brzy na sobě zkusíš? Dozvíš se, dozvíš, šťastně se to dozvíš, ale on tě poučí, který to způsobil. Já však jsem poslán, abych zvěstoval panenské početí, ne abych byl jeho tvůrcem. A nemůže o něm poučiti, leč dárce, a nemůže chápati, leč ten, kdo má na něm účast. „Proto také to svaté, co se z tebe narodí, slouiti bude Syn Boží.“ To jest: Jelikož ne z člověka, nýbrž z Ducha Svatého počneš a moc Nejvyššího, to jest Syna Božího počneš, „proto také to svaté, co se z tebe narodí, slouiti bude Syn Boží,“ to jest: ne jenom ten, který z lůna Otce do života tvého přicházejí zastíní tebe, nýbrž i to, co z tvého těla přijme, již proto bude slouiti Syn Boží, jakož i ten, kterýž od Otce před věky jsa zplozen, bude od nynějška počítán za tvého Syna. Co se narodilo z Otce, bude tvůj Syn, a co se narodí z tebe, bude jeho, a přece nebudou dva synové, nýbrž jeden. A ačkoliv jiné jest, co je z tebe, a jiné, co z něho, přece nebude každého zvláštní, nýbrž jeden Syn obou.

5. „Proto také to svaté, co se z tebe narodí, slouiti bude Syn Boží.“

Všimni si, prosím, jak uctivě řekl: „to svaté, co se z tebe narodí“. Proč tak jednoduše praví: „svaté“, beze všeho pří-

davku? Myslím proto, že nedovedl vlastně nebo hodně pojmenovati to znamenité, to velikolepé, jež z přečistého těla Panny se svou duší mělo býti s jednorozeným Synem Otce spojeno. Kdyby řekl „svaté tělo“, nebo „svatý člověk“, nebo „svaté dítě“, — cokoliv podobného by řekl, zdálo by se mu to málo. Proto řekl neurčitě „svaté“, neboť cokoliv to je, co porodila Panna, bylo nepochybně svaté, a to obzvláště svaté, i posvěcením Ducha i vtělením Slova (per assumptionem Verbi).

6. Připojil anděl: „A hle, Alžběta, příbuzná tvá, i ona počala syna ve stáří svém.“

Proč bylo třeba zvěstovati Panně také početí této neplodné? Chtěl ji snad anděl ještě pochybující a nevěřící proroctví utvrditi nedávným zázrakem? Nikoliv. Čteme, že byla od téhož anděla pochybovačnost Zachariášova potrestána, ale nečteme, že by byla Maria v něčem pokárána, nýbrž víme, že spíše její víra byla od prorokující Alžběty pochválena. „Blahoslavená,“ pravila, „která jsi uvěřila,“ neboť se vyplní na tobě ty věci, které ti byly pověřeny od Pána (Luk. 1, 45).

Ale je početí příbuzné dosud neplodné zvěstováno Panně, aby radost byla dovršena radostí, když se zázrak přidal k zázraku. A zajisté bylo nutno, aby ta byla zanícena ne prostřední radostí a láskou, která brzy měla počítí Syna Otcovy lásky s radostí Ducha Svatého. Vždyť tak veliký příliv sladkosti a nadšení nemohl najíti místa leč v tom nejnábožnějším a nejradostnějším srdci.

Anebo proto je zvěstováno početí Alžbětino Panně Marii, že se slušelo, aby slovo, jež brzy mělo býti všude rozhlášeno, prve se dověděla Panna od anděla, než by ho slyšela od člověka, tak aby se nezdálo, že matka Boží byla vyloučena od úradků Syna, kdyby se jí nebylo dostalo vědomostí o věcech, které se na zemi tak blízko udály. Anebo proto bylo Marii zvěstováno početí Alžbětino, aby kdy nejprve se dověděla o příchodu Spasitelově, potom o příchodu Předchůdcově a pamatujíc si čas a pořad událostí, sama snáze mohla později spisovatelům a hlasatelům evangelia objeviti pravdu, když byla hned od začátku o všech tajemstvích dokonale s nebe vyučena. Anebo, konečně, proto je Marii zvěstováno početí Alžbětino, aby slyšíc, že stará příbuzná je těhotná, jako mladší pamatovala na posluhu, a až by přichvátala k návštěvě, aby maličkému proroku byla poskytnu-

ta příležitost, ještě menšímu Pánu svému první prokázati úctu; a když se tak potkala matek a dítek vzájemně vzbuzená nábožnost, aby zázrak se stal podivuhodnější zázrakem.

7. Abys však nemyslel, že tyto velikolepé věci, které slyšíš od anděla předpověděné, budou od něho vykonané, slyš opět, co praví: „Neboť nebude nemožná u Boha nižádná věc“; jako by řekl: Tyto věci, které tak věrně slibuji, nezakládám na své moci, nýbrž na moci toho, který mne poslal, „neboť nebude nemožná u Boha nižádná věc“. Neboť jaká věc („verbum“ = slovo*) by mohla býti nemožnou tomu, který všechno učinil skrze Slovo (in Verbo)? Také to budí mou pozornost v slovech andělových, že významně neřekl: „Neboť nebude nemožný u Boha nižádný skutek“ (factum), nýbrž nižádné slovo (verbum). Snad proto řekl „slovo“ (verbum), že tak snadno, jako lidé mohou mluvíti, co chtějí, také to, co nijak nemohou učiniti, tak snadno a ještě daleko snadněji může Bůh ve skutek uvést, cokoliv oni jsou s to slovem vyjádřiti. Vyložím to jasněji. Kdyby lidem bylo tak snadno učiniti jako říci, co chtějí, také jim by nebylo nemožné žádné slovo. Je to obecné a staré přísloví, že je daleko od mluvení k skutku, ovšem u lidí, ne u Boha. Nuže, protože jedině Bohu je totéž činiti a mluvíti, totéž mluvíti a chtítí, pravda jest, že nebude nemožné u Boha nižádné slovo. Na příklad: Mohli předvídati a předpovídati proroci, že Panna nebo neplodná počne a porodí; ale zdaliž mohli učiniti, aby počala a porodila? Avšak Bůh, který jim udělil, aby mohli něco předvídati, mohl nyní právě tak snadno vlastní mocí naplniti co slíbil, jako mohl to, co chtěl, skrze ně předpověděti. Vždyť u Boha není slovo v rozporu s úmyslem, protože on je pravda; aniž je skutek v rozporu se slovem, protože je všemohoucnost; ani způsob není v rozporu se skutkem, protože Bůh je moudrost; a tudíž „nebude nemožné u Boha nižádné slovo“.

8. Slyšela jsi, Panno, že se to stane, slyšela jsi také, jak se to stane; obé jest podivné, obé je příjemné. Plesej velice, dcero Sionská, vesel se, dcero Jerusalemská“ (Zach. 9, 9). A jelikož dáno ti slyšení radost a veselí, nechať také my slyšíme od tebe radostnou odpověď, po které toužíme, aby již zaplesaly kosti ponížené. (Srovnej žalm 50, 10.) Slyšela jsi, pravím, že se to stane, a uvěřila jsi; věř také, že se to stane

*) Hebrejské „dábár“ znamená „slovo“ a také „věc“. Sv. Bernard výmluvně vykládá, že u Boha je totéž, chtítí, mluvíti a činiti.

způsobem, jak jsi slyšela. Slyšela jsi, že počneš a porодиš syna; slyšela jsi, že ne z člověka, nýbrž z Ducha svatého. Čeká anděl na odpověď, neboť je čas, aby se vrátil k Bohu, který ho poslal. Čekáme i my, Paní, na slovo smilování, my, kteréž bídne tíží rozsudek odsouzení. A hle, nabízí se ti cena naší spásy; hned budeme osvobozeni, dáš-li svolení. Skrze věčné Slovo Boží byli jsme všichni stvořeni, a hle, umíráme; tvou krátkou odpovědí máme býti zotaveni, abychom byli zpět k životu povoláni. O to tě, laskavá Panno, s pláčem pokorně prosí Ādam se vším svým ubohým potomstvem, vyhnanec z ráje, o to prosí Ābraham, prosí David. Snažně o to prosí ostatní svatí Otcové, totiž tvoji otcové, kteří ještě přebývají v kraji stínu smrti. To celý svět před tebou na kolenou očekává. A ne bezdůvodně; vždyť na tvých ústech závisí potěšení ubohých, vykoupení zajatců, osvobození odsouzenců, konečně spása všech dítek Ādamových, celého tvého pokolení. Dej, Panno, spěšně odpověď. Paní, odpověz slovo, na které čeká země, podsvětí, na které čekají i nebešťané. I sám Král a Pán všech jako si velmi žádal tvé krásy, tak velice touží po tvé svolné odpovědi, kterou ustanovil spasiti svět. A tomu, kterému jsi se zalíbila v mlčení, již se více zalíbíš slovem, když on sám na tebe volá s nebe: Ó, krásná mezi ženami, učin, abych uslyšel hlas tvůj. Jestliže tedy ty učiníš, aby uslyšel tvůj hlas, on učiní, abys viděla naši spásu. Zdaliž to není právě to, co jsi hledala, po čem jsi lkajíc, toužila, po čem jsi ve dne v noci na modlitbách vzdychala? Nuže, jsi-li ty ta, které to bylo přislíbeno, či jinou očekáváme? Zajisté ty jsi to a ne jiná, Tys, pravím, ona zaslíbená, ona očekávaná, ona vytoužená, od níž svatý otec tvůj Jakob, jsa již blízek smrti, doufal v život věčný, když pravil: „Očekávati budu spasení tvé, Hospodine“ (1. Mojž. 49, 18). Konečně v tobě a skrze tebe ustanovil Bůh a Král náš před věky, aby byla zjednána spása uprostřed země. Proč od jiné doufáš, co tobě se nabízí? Proč očekáváš od jiné, co brzy má býti skrze tebe poskytnuto, jen když svolíš a odpovíš slovo? Nuže, odpověz rychleji andělu, či spíše skrze anděla Hospodinu. Odpověz slovo a přijmi Slovo; promluv svoje a počni božské; vyšli přechodné a obejmi věčné. Co váháš? Co se bojíš? Věř, vyznej a přijmi. Nechať si přibere pokora odvalu, skromnost důvěru. Nehodí se nyní, aby panenská prostota zapomněla na opatrnost. V této jediné věci

se neboj, opatrná Panno, smělosti; neboť je-li příjemná skromnost s mlčením, nyní přece je laskavost v slově potřebnější. Otevři, blahoslavená Panno, srdce víře, rty vyznání, lůno Stvořiteli. Hle, očekávaný všemi národy venku fluče na dveře. Což kdybys váhala a on odešel; pak bys snad s lítostí opět hledala toho, jehož miluje duše tvá. Vstaň, běž, otevři! Vstaň vírou, běž nábožností, otevři vyznáním.

9. „Aj,“ praví, „já dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého.“

Vždycky bývá spřízněná s milostí Boží ctnost pokory. Neboť Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost. Pokorně tedy odpovídá, aby sídlo bylo připraveno milosti. „Aj,“ praví, „já dívka Páně.“

Která je tato tak vznešená pokora, jež neustupuje cti, nezná zpupnost v slávě? Je vyvolena za Matku Boží, a nazývá se služebnicí. Je to zajisté znamení nevšední pokory, ani v takové slávě nezapomenouti na pokoru. Není to nic zvláštního býti pokorným v opovržení; ale je to vpravdě velká a vzácná ctnost, pokora uprostřed cti. Kdyby, oklamána jsouc mými zdánlivými ctnostmi, mne, ubohého člověka, povýšila Církev k nějaké třebaš jen prostřední důstojnosti, když to Bůh buď pro mé anebo mých poddaných hříchy dopustil, zdaliž nezapomenu hned, kdo jsem byl a považuji se za takového, za jakého mne považují lidé, kteří však nevidí srdce? Věřím pověsti a nedbám svědomí; a neuváživ, že čest má býti odměnou ctností, vidím naopak ctnost ve cti a považuji se za tím světějšího, čím více jsem povýšen. Vidíme, jak někteří, jsouce v Církvi povýšeni k důstojnostem, hned zpyšní, zapomenou na svůj nízký původ a spatřují svatost v nádherném oděvu, ne v zlepšení mravů.

Ale ještě více bolí, vidíme-li, jak někteří, pohrdnuvše světem, nenaučili se pokoře ve škole pokory, ale stávají se pod křídla tichého a pokorného Mistra zpupnějšími a netrpělivějšími, než by byli bývali ve světě.

10. Nuže, slyšme, kdožkoliv jsme takoví, co ona odpověděla, která byla vyvolena za Matku Boží, ale nezapomněla na pokoru. „Aj,“ praví, „já dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého.“ „Fiat,“ „staň se“, je znamení touhy, ne znamená pochybnosti. Když tedy praví: „Staniž se mi podle slova tvého,“ jest tomu rozuměti, že spíše vyjadřuje touhu, aby viděla uskutečnění, než že by pochybovala o možnosti usku-

tečnění. Ačkoliv nic není proti tomu, abychom rozuměli, že „fiat“, staň se, je slovo prosícího, neboť nikdo neprosí leč o to, v co věří a co doufá. Chce však Bůh, aby bylo od něho vyprošováno i to, co slibuje. A proto snad mnohé věci, které chce dáti, napřed slibuje, aby příslibem byla vzbuzena nábožnost, a aby tak zasloužila nábožná modlitba, co chtěl zdarma dáti. Tak přelaskavý Pán, který chce, aby všichni lidé byli spaseni, vynucuje nám naše zásluhy; a když nás předchází, dáváje nám to, čím by nás odměnil, jedná zdarma, aby neudílel zdarma.

Tomu rozuměla moudrá Panna, když k předcházejícímu ji daru dobrovolného příslibení (Božího) připojila zásluhu své modlitby, řkouc: „Staniž se mi podle slova tvého.“ Staň se mi ze Slova podle slova tvého. Slovo, které bylo na počátku u Boha, staniž se tělem z těla mého podle slova tvého. Staň se mi, prosím, Slovo, ne mluvené, které by přešlo, nýbrž počaté, aby zůstalo, jsouc přioděno tělem, ne pouhým dechem. Staň se mi nejen slyšitelným ušima, nýbrž i viditelným očima, takovým, abych je mohla rukama hmatati a v náručí nositi. Nestañ se mi slovem psaným a němým, nýbrž vtěleným a živým, to jest, ne mnohými značkami na mrtvé kůži provedeným, nýbrž v lidské podobě do čistého lůna mého živoucně vtisknutým, a sice ne psaním mrtvého péra, nýbrž působením svatého Ducha. Takovým způsobem nechať se mi štane, jako se nestalo nikomu přede mnou, a nestane se nikomu po mně.

„Na mnohokrátě a mnoha způsoby mluvil druhdy Bůh otcům skrze proroky“ (Žid. 1, 1); některým se stalo slovo Hospodinovo v sluchu, jiným v ústech, jiným i v ruce, jak čteme v Písmě; mně však, prosím, aby se stalo v životě podle slova tvého. Ne pouze ústy hlásané, ne v znameních anebo ve snách sdělené; nýbrž tiše vdechnuté, osobně vtělené, v lidské podobě nechať ve mně spočine.

Nuže, Slovo, které se v sobě ani nemohlo státi, aniž toho mělo zapotřebí, račiž ve mně, račiž i mně se státi podle slova tvého. Staň se obecně všemu světu; ale obzvlášť staň se mně podle slova tvého.

Emauzy.

Přeložil P. Bernard Velíšek.

JEŽÍŠ KRISTUS.

Znáš jej, milý křesťane? Myslíš si to. Považoval bys za urážku, kdyby někdo popíral, že jej znáš. A přec musím tobě i sobě učiniti tuto domnělou urážku. My všichni jej neznáme dosti dobře. Poměr nás všech k němu je příliš zevní. Musí k nám všem praviti, co řekl Samaritánce u studnice Jakubovy: „Ó, kéž bys poznala dar Boží a kdo je to, jenž k tobě mluví!“

Náš poměr k Spasiteli je příliš zevní, běřeme jej a chápeme jej přespřiliš rozumem, velmi málo srdcem.

Dokazujeme, že je Synem Božím, který se pro nás vtělil, jenž pro nás zemřel na kříži. Toto jeho působení pro nás dostává tím své potvrzení a posílení, že třetího dne vstal z mrtvých.

To vše je pravda, ale ne pravda poslední. Nezapomeň, milý čtenáři, co jsme při své poslední rozmluvě poznali: všechno stvořené je ke cti a slávě trojjediného Boha. U. I. O. G. D. To platí také o nejsvětějším lidství Ježíšově. Také ono je stvořeno. Proto také ono je zde ke cti a oslavě trojjediného Boha. To poznal Spasitel lépe jak kdo jiný. Každý tep jeho boholidského srdce bije k oslavení jeho Otce.

Ještě víc! Také naše oslavování Boha je možno pouze skrze božského Spasitele. Na jeho bedra naložil nebeský Otec také odpovědnost za nás.

Nyní se trochu zastav, milý čtenáři, a přemýšlej, a objevíš, co jsem myslel, když jsem řekl, že musíme Krista pojímati srdcem. Ze své poslední rozmluvy víme: první naší povinností je státi se ctiteli Božími. Všecko ostatní může scházeti. Jestliže chybí toto jediné, pak byl náš život zbytečně žit, a nejen to, pak se stává také věčnou bídou a věčnou smrtí.

Á zrovna to jediné, od čeho všechno odvisí, nemůžeš sám ze sebe splniti. Pro tebe je naprosto nemožné, abys sám ze sebe Boha oslavoval. Jinými slovy: Nejsi s to řešit svůj životní úkol. Á přec: ty jej musíš rozřešit, jinak jsi ztracen. Á pak postup o krok dále a řekni, mohu jej rozluštit pomocí jednoho, Ježíše Krista, a dostaneš jakýsi pojem o tom, co to znamená uchopit Ježíše Krista srdcem.

Uchopit Ježíše Krista srdcem znamená, pocítit, že všechno pro nás odvisí od toho, jak stojíme ke Kristu, že naše podíly jsou s jeho nerozlučně spojeny.

Zajásej, duše má, neboť Ježíš Kristus tě neopustí! Leží to v tvé moci, jak se chceš k němu postavit. Řekl jsem, že na jeho bedra uložil nebeský Otec odpovědnost za nás všechny. A Ježíš Kristus bere svou odpovědnost za nás neobyčejně vážně. Z tohoto citu odpovědnosti povstalo jedno z jeho nejkrásnějších a nejutěšenějších podobenství: o dobrém pastýři, který dává svůj život za své. To učinil Božský Spasitel! Tím se nám opět stalo možným uskutečnit i po pádu našich prarodičů svou životní úlohu — státi se ctiteli trojediného Boha.

Co je k tomu zapotřebí? Většina myslí: modlit se a postit, rozdávat almužny a konat kající skutky, namáhat se, vystát strachy atd., a jestliže to přes to nejde, telefonovat do nebe o trochu milostné pomoci. A jestliže ani pak to nejde, stávají se smutnými a ztrácejí odvahu a na konec odhazují vůbec všechno.

A přec se to má s touto věcí docela jinak a přec je ta věc mnohem jednodušší! Nebeský Otec nechce naši námahu a naše pachtění, jedním slovem — nechce naši bohopoctu, nýbrž bohopoctu svého Syna. Proto musíme splynout s jeho Synem, chceme-li splnit svůj životní úkol — býti ctiteli trojediného Boha.

Jak se to stane? To se stalo při našem křtu. Při něm ta-

jemným a nepochopitelným způsobem přišel do naší duše život Božského Spasitele. A pak je v nás tento život — a ztrácí se jenom opravdu těžkým hříchem — pohlíží nebeský Otec na všechno dobré, jež konáme, jako by to bylo učiněno samotným jeho Synem a má stejnou radost, jakou má na činech samého svého Syna.

Teď je naše modlitba, naše práce, naše utrpení a naše obětování, jako modlitba, práce, utrpení a obětování našeho Božského Spasitele. Jest to uctění trojjediného Boha. S výjim-

kou hříchu nemůžeme nic dělati, aniž to bylo uctěním trojjediného Boha.

Jak drahocenným se tímto způsobem stává náš život! Takto jsme s to, jestliže se namáháme vystříhati se hříchu, aby opravdu ani jeden okamžik našeho života nebyl pro nebe ztracen.

A všechno je tak jednoduché! Musíme jenom denně konati své povinnosti, ba nemusíme ani výslovně na to myslit, že chceme Bohu sloužiti, nemusíme konati žádné zvláštní skutky.

Jediné, co musíme činiti, jest, že musíme zachovávatí spojení se svým Spasitelem. To se ruší pouze těžkým hříchem.

Na tom teprve lze jasně zřítí, jakým neštěstím je těžký hřích! Tím, že ruší spojení se Spasitelem, oloupí člověka úplně o všecko.

Tedy také ten člověk, který je spojen se Spasitelem, musí se namáhat, musí se lopotit, musí se stříci zlého. Ale to všecko je pro něho mnohem lehčí, neboť to dělá v síle Spasitelově. Ten jej sílí, ten jej vychovává ve své škole, ten jej posvěcuje. Člověk, jenž je ve spojení s Kristem, nestaví na vlastní síle a dovednosti, nýbrž staví na síle Kristově.

Uchopíme tedy, milý čtenáři, Ježíše Krista svým srdcem?
Grüssava. *P. Justin Albrecht.*

DVA UMĚLCI*).

S velkou lítostí opustil jsem díla Michelangelova, která přes své vyzrálé umění zanechávají v duši pouze tíseň. Každé velké umění sice působí ohromujícím a tísnivým dojmem, ale tato tíha z krásy je sladkým břemenem, které s radostí neseme a nechtěli bychom, aby je někdo s nás snal. Toužím však vždycky po tom, abych tíhu genia Michelangelova co možná rychle složil, neboť nezřím důvodu, proč bych ji nesl.

Vášnivost Michelangelova je těžká a bezútešná jako každá vášeň, která je vybijena mimo věčný cíl, která zná jen sebe a nepamatuje na to, že i ji Bůh stvořil výlučně pro svou službu. Schází jí nadpřirozené posvěcení, a proto i nadpřirozená radost. Toto oddělení se od Boha, nebo alespoň nemyslení na Boha, musí být smutné a neposkytuje útěchy.

Řekne-li mi však někdo, že Michelangelo přec věřil a tvořil náboženská díla, musím mu znova opakovati, že víra tohoto umělce byla málo produševnělá, neboť jí schází důležitá známka — radost. Bůh od nás žádá, abychom Mu ve všem a

* Viz předešlý ročník.

všude sloužili s ochotou a s radostí: „Servite Domino in laetitia — služte Pánu s radostí!“

Michelangelo byl sice umělec, ale nebyl světec, nebo — nechci-li klásti nejvyšší požadavky — nebyl dokonalý křesťan.

Tento poznatek je sice pro svět a světské umění a umělce pranicotný, ale pro křesťana, jenž zná svůj nejvyšší cíl a Boha nade vše miluje, velmi důležitý. Jinak by nám mohl přijít i ďábel a svým uměním nás okouzlit, neboť má jistě mnohem větší schopnosti umělecké, než všichni lidští umělci dohromady.

Chraň Bůh, nekladu Michelangela do společnosti pekelného proklatce, ale chci v posledním důsledku ukázat, že sebe větší umění bez nadpřirozeného cíle je bezvýznamné pro věčnost.

A k čemu jinému by bylo umění, než aby vás nadchlo pro nadpřirozenou krásu, jejíž je odleskem?

* * *

To plně pochopil jiný umělec, u jehož děl ve Florencii si blaženě oddechne a pocítíme slast a radost ze své víry. Tímto umělcem je Dominikán Frà Angelico, zvaný da Fiesole.

Před vstupem do dominikánského kláštera nazýval se Guidolino Petri del Ungello. Narodil se r. 1387 v Ungello v Itálii. O jeho dětství víme velice málo.

V r. 1407 zaklepal na dveře kláštera ve Fiesole u Florencie. Nebylo v tu dobu lehké dostat se do tohoto kláštera, v němž byl převorem svatý muž, Giovanni Dominici Banchini. Žádal od každého vstupujícího důkladné znalosti v některém oboru. Sám byl velikým přítelem malířství a z jeho dopisů vysvítá, že opisoval překrásným písmem knihy a zdobil je vkusnými iniciálkami.

* * *

Náš Guidolino byl přijat do kláštera pro své velké nadání malířské. Dostal při tom jméno Giovanni — Jan. Toto jméno dostal pro svou povahu, která se tolik podobala povaze Miláčka Páně. Jako on byl pln zápalu pro Ježíše a jeho panen-skou Matku. Jméno jeho klášterního patrona mu mělo stále připomínat, že věčným předmětem umělcova rozjímání mají být tajemství božské lásky a krásy. Taky nikdo jiný z učed-

nřků Páně nevylíčil tak jako sv. Jan nádheru a radost nebeského Jerusalema a krásu jeho svatých obyvatelů.

Mladý mnich a umělec snažil se po celý život napodobiti svého sv. patrona. To dosvědčuje i jméno, jehož se mu později dostalo. Jmenují jej Angelico — andělský — pro jeho panickost a mysl obrácenou k nebeskému.

* * *

Frà Giovanni prodělal přísný noviciát, neboť zakladatel kláštera ve Fiesole, jmenovaný již Dominici, při jedné příležitosti se vyslovil: „Toho bych nechtěl ještě označiti za dobrého novice, jenž chodí stále se sklopenýma očima, odřikává dlouhou řadu žalmů, nikdy v chóru neschází při zpěvu, zachovává mlčení, miluje pokoj s bratřími, rád se zdržuje v cele, častěji se bičuje, často se postí, styku se světskými lidmi se úplně vzdaluje a koná všechna ostatní asketická cvičení, která začátečníci pokládají za samu svatost. Ne, nýbrž pouze tomu dám vysvědčení dobrého novice, jenž ze všech sil vykonává dokonale oprávněnou vůli svých představených.“

Podle těchto zásad byl Frà Giovanni vychováván a jim se úplně podřídil. Nikdo z jeho spolubratří ho nikdy nespáčil rozhněvaného. Rád vyhověl každému, kdo ho požádal o nějaký obraz, poslal ho však, aby si to vyřídil s jeho představeným. Pracoval jen s dovolením svých představených. Jim odevzdával všechno, co obdržel.

* * *

Řeholní kázeň učinila z něho umělce, jenž je každé čisté a přirozené duši pro radost a povzbuzením ke konání ctností.

Jisto jest, že bez kláštera bychom neměli žádného Frà Angelica. Jenom tehdy, když neztrácíme vědomí jeho asketického školení, rozumíme úplně jeho dílům a dovedeme je ocenit. Nevěrec sotva jim bude rozumět, jak to můžeme zřít na uměleckých kritikách nevěrcích.

* * *

Dříve, než se pustil Frà Angelico do díla, vroucně se modlil. I při práci šeptaly jeho rty zbožné vzdechy. Když pak dokončil nějaké dílo, poklekl před ním a uctíval světce nebo tajemství, jež vymaloval.

Jeho obrazy mu byly pouze zevní formou a obalem du-
cha, jež do nich vložil a jenž k němu mluvil z hotového díla.

Tiché a velké slzy mu kanuly z očí, když maloval trpícího
Spasitele, zvláště Ukřižovaného. Pln lásky a plesu byl při
malování Rodičky Boží, s radostným zápalem líčil její koru-
nování.

Cítil celou svou bytostí to, co maloval. Jeho srdce mu při
tom vedlo ruku. U něho bylo umění nerozlučně spojeno s ná-
boženstvím. Jeho mysl byla obrácena jenom k duchovním
předmětům. Žádnému z jeho předchůdců, současníků nebo
následovníků nepodařilo se takovým způsobem vyjádřití ne-
beskou rozkoš blažených.

* * *

Povaze Frà Angelica přičily se prudké vášně, s nimiž pra-
coval Michelangelo. Proto nedovedl namalovati výraz hrůzy
nebo ošklivosti. Z toho důvodu nedovedl namalovati pořádně
čerta, což je umělecký nedostatek, jenž mu je ke cti. Jeho
čistá a andělská duše nedovedla se vmyslit v hřích a pekel-
nictví.

Maloval rád ve světlých barvách, které dovedl neobyčejně
harmonicky a ladně sestavovat.

* * *

Nezachovala se po něm žádná velká díla. Nejvíce ukrývá
ve svých zdech florenská Akademie; třicet pět malých ob-
razů ze života Ježíše Krista.

Nejrozkošnější obrázky zanechal v klášteře San Marco
ve Florencii. Do každé cely svých spolubratří namaloval na
mokrou maltu (al fresco) roztomilý obrázek ze života Panny
Marie nebo Ježíše Krista, které již svou jímavou prostotou
dovedou člověka strhnouti ve vroucí rozjímání.

Jak čistou duší Angelico měl a jak už zde na světě dosáhl
prostoty dětské, ke které Spasitel vyzýval, prozrazuje je-
ho obraz, na němž vymaloval tanec světců a andělů na ne-
beských luzích.

* * *

Poslední léta svá prožil v Římě, jsa povolán papežem
Evženem IV., aby vyzdobil freskami vatikánskou kapli pa-
peže Mikuláše V.

V Římě je Frà Angelico pochován v kostele Santa Maria sopra Minerva. Jednoduchý náhrobní kámen s postavou dominikánského mnicha hlásá, že sem byl r. 1455 uložen „ctihodný malíř Frà Giovanni z Florencie z řádu Bratří kazatelů“.

* * *

Michelangelo dal se ovlivnit klasickým uměním pohan-ským. Jeho díla ukazují lidské tělo, titánské síly, život přirozený a smysly chapatelný. Kristus jeho je fysicky mohutný a neúprosný soudce.

Frà Angelico tělo zahaluje, aby mohla mluvit duše. Jeho díla dýší Božskou láskou a mystickou hloubkou. Nadpřirozené nazírání dává mu přenést se lehce přes smutek přirozený. Jeho Kristus vábí k sobě pro spasitelskou lásku, jež z něho vyzařuje.

Víra v nadpřirozenou svatost vede jeho štětec. Umění je k oslavě Boha a povzbuzení těch, již mu patří.

* * *

U nohou tohoto mistra zasedneme, neboť jeho umění nás odvádí z tohoto slzavého údolí a ukazuje na věčný a nejvyšší cíl, pro který jsme byli stvořeni.

Emauzy.

P. Marian Schaller.

KE CTI A CHVÁLE SVATÉHO JOSEFA, SNOUBENCE BLAHOSLAVENÉ PANNY A PĚSTOUNA JEŽÍŠE KRISTA.

Jako dítě často jsem se divil, že růže, královna květin, ovinuje kolem svého purpuru tak jednoduchý pláštík: zelený kalíšek. Teprve poznenáhlu poznal jsem zvláštnost děl Božích, jejich rozdíl oproti tvorbě světa a dílům lidským. Jaký hluk dělá svět a jak rozvíří verbířský buben, než usku-

teční nějaké dílo. A když přišlo na světlo, říká se s naprostým zklamáním: „Mnoho hluku pro nic!“, nebo: „Hory pracovaly ku porodu, a na svět přišla — ubohá myška!“

Jinak tomu je s díly Božími: ať to jsou obrovité dráhy světových těles na nebeské klenbě, nebo nesmírně malý taneček elektronů kolem atomového jádra — jedno jako druhé je tiché a tajuplné. Proto mluvíme o tajemstvích a myslíme tím buď vládu a působení Boží v oboru přírodním — „tajemství přírody“, nebo myslíme tím dění a vanutí Boží v říši milosti — „tajemství víry“. K jednomu stejně jako ke druhým musíme přistupovati s úctou, s úctou rozumového obdivu nebo zbožné víry. Někdy platí též slova: „Mysterium regis abscondere, bonum est — Dobré jest ukrývatí tajemství krále.“ (Job. 12, 7.)

To je klíč k osobnosti sv. Josefa. Jeho osoba, jeho povolání, život a smrt mají pečeť tajemství.

Tajemství osoby sv. Josefa. Na jedné straně je jako tisíce jiných a náleží ke druhu řemeslníků. Tesařem nazývají ho současníci, protože nevědí o něm nic zvláštního. A přece shlédlo naň oko Boží a přidružilo ho ke dvěma nedostižným, s nimiž, jak se říkává, tvoří „pozemskou Trojici“.

Tajemství povolání sv. Josefa; neboť na jedné straně zůstává mimo obor tajemství Božích: „Qui putabatur filius Josef — Jenž byl pokládán za syna Josefova.“ Josef není pravým otcem Pána, ale jen jeho pěstounem a ochráncem. „Kristovo pak narození stalo se takto: Když matka jeho, Maria, byla zasnoubena Josefovi, nalezena jest, prve než se sešli, těhotnou z Duchu Svatého“ (Mat. 1, 18). Na druhé straně přechází také na Josefa povolání od Boha, aby Marii, na níž a v níž se plní božská tajemství, byl panickým snoubencem a ochráncem. Když pak ji chtěl Josef tajně propustiti, aby ji nevydal potupení, bylo mu řečeno: „Josefe, synu Davidův, neboj se přijmouti Marii, manželku svou“ (Mat. 1, 20). A v tomtéž božském zjevení ve spánku je Josef vyznamenán čestným úřadem otcovství; má synu Mariinu, který je Synem Božím, „dátí jméno Ježíš, neboť on spasí lid svůj od hříchů jeho“ (Mat. 1, 21).

Tajemství života jakož i smrti sv. Josefa. Neboť jak málo Písmo svaté umí nám o něm vyprávěti! Ve srovnání s Josefem egyptským, který přece je jen jeho symbolem a předobrazem, evangelická zpráva o našem Svatém je skrovná a

nuzná. O sv. Josefu samém není nám řečeno ani slova. — Na druhé straně život sv. Josefa je co nejužěji spojen se životem Pána Ježíše a Panny Marie. Jako stín postavu, tak svatý Josef provází Matku a Dítě. Jeho život je úplně sou-

středěn kol jejich života. Nebo přesněji řečeno: Bůh řídí Josefa a v Josefovi Dítě a jeho Matku. Na rozkaz Boží běře k sobě Josef panenskou Nevěstu, jež počala z Ducha Svätého. Na rozkaz Boží, neboť přiblížila se velká hodina, vede Matku, nesoucí v lůně Nejsvětějšího, do města Davidova, kde přišlo na svět „pravé Světlo“ (Jan 1, 9). Na přání Boží Josef běře Dítě a Matku a utíká do Egypta a na tentýž hlas

Boží vrací se zpět se svým přesvatým korunním statkem a usazuje se v Nazaretě. Jen sv. Josef a Panna Maria jsou svědky toho nevýslovného, nevyčerpatelného, bezedného tajemství, jež nazýváme „skrytým životem Pána Ježíše“.

Tajemství smrti Josefovy. Tíše a neočekávaně zjevuje se v Evangelii, tíše a bez ohlasu mizí z evangelické zprávy. A přece — jak milostiplný odchod! Všem syhům lidským vzchází světlo až na onom světě, Josefovi „pravé Světlo“ svítilo již v hodině smrti. U jeho lůžka stojí ku pomoci plni žhavé lásky: Ježíš a Maria.

Neměli jsme pravdu, když jsme v úvodu řekli, že osoba, povolání, život a smrt sv. Josefa nesou známku tajemství? Pohybuje se takořka v Boží blízkosti a mezi všední prací, mezi výšinami hor a pozemskými cestami, mezi zázračnými hlubinami duchovního života a trampotami starostí o chléb. Tím však jest jen upleten uzel; řešení však bohužel není udáno. Kde je klíč k tajemství? Odložme obuv a vstupme do svatyně. Uprostřed je Nejsvětější uzavřen ve svatostánku a ten zahaluje závoj, velum neboli conopäum. To, co znázorněno obrazem, zde je ve skutečnosti. Božské dítě je zlatým jádrem a zářícím středem, kolem něho živý svatostánek, pozhnaná Rodička Boží Maria; oba pak ochraňuje a zahaluje pěstoun Ježíšův, panenský snoubenec Marie: svatý Josef.

Jen dále! Kopejme ještě hlouběji! Můžeme to dělati, smíme a máme to dělati, neboť naše rozjímání je řízeno uctívou vírou a čistou láskou. K čemu tedy potřeboval Nejsvětější tento živý závoj, svatého Josefa? Vysvětlení nám poskytne slovo Páně, na pohled temné, přece však plné hlubokého smyslu. Je řečeno učedníkům a odpovídá na jejich otázku, proč používá Kristus podobnosti v řeči k Židům? „Tak naplňuje se na nich proroctví Isaiášovo, jež dí: Ušima budete poslouchati — a neuslyšíte, očima budete hleděti — a nevidíte. Neboť ztučnělo srdce lidu toho a těžce poslouchali ušima a zamhuřovali oči své“ (Mat. 13, 14—15). Mezi posluchači a současníky Páně povstává hluboká trhlinka, hrozný rozpor, silná roztržka; ano, ona jde ještě dále a platí o poměru celého lidstva ke Kristu. Jak kdysi prorokoval staročický Simeon o dítěti, jež směl nésti na svých pažích: „Hle, toto dítě je určeno ku pádu, ale také ku povstání mnohých v Israeli“ (Luk. 2, 34).

Tu máme hluboký smysl dvojího postavení sv. Josefa pro ty, kteří nevidí a přijímají, a pro ty, kteří nevěří a jsou zaslepeni, sv. Pěstoun zahaluje Nejsvětějšího, že se jeví jako všednost. Hodina boje totiž a rozhodnutí ještě neudeřila. Proto to divení u Nazaretských, když Pán jim na počátku svého veřejného života zjevil v synagoze svého domovského města svou učitelskou moudrost: „Odkud má tento moudrost tu a moc? Není-liž to syn tesařův?“ (Mat. 13, 54, 55.) Tak byl svatostánek skryt před světským okem. Kdo zaslepil svůj zrak pro vyšší věci, ten viděl jen všední den: řemeslníka a jeho rodinu. Ve tmavé, teplé letní noci létají ve stínu světlušky. Vezmeš-li je na světlo své studijní lampy, jsou šedé a bez lesku. Venku však v tajemném klidu temné noci září jako hvězdičky. Tak mohlo by zazářiti závojem tajemství tomu, kdo by pozoroval s pokornou úctou a ve světle víry skrytý život v Nazaretě.

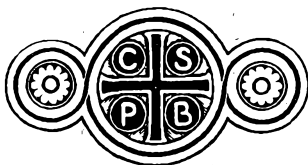
A jak se vpravil Josef do dvojí této úlohy? Tu zjeví se nám teprve velikost toho svatého. Na jedné straně obdivuhodná pokora, ve které přijímá úlohu všedního člověka, ve které se jeví jako jeden z davu, ve které před velkým světem chce býti počítán za nic, ba dokonce, abychom tak řekli, vrhá svůj stín na svatostánek a svou skrytostí jej ukrývá. — Na druhé straně nesrovnatelný duch víry, ve kterém se spokojuje s tajemstvími kol sebe, jenž ho drží na výši v prachu nouzi a všedních starostech, s kterým stále hledí na své dva svěřence. — Nepopsatelná úcta, čistota a jemnost, s nimiž vyšel vstříc Panně-Rodičce Boží, s kterou obklopuje Pannu všech panen a s nimiž uchovává neporušeným vanutí a působení Ducha Svatého v lůně Panny Marie. — Konečně oheň lásky k Ježíši a k Marii, jímž byl stravován, podoben věčnému světlu, jež hoří před Nejsvětějším ve svatostánku. Jaký lesk a jaká plnost ctností září v této velké duši!

Nyní již můžeme vytušiti korunu tohoto ctnostného života. Mírou lásky je určena i míra vznešenosti. Jako ozvěna této velikosti, jako odlesk této vznešenosti v nebesích vyjímá se Patrocinium sv. Josefa, jeho ochranný úřad, jenž mu je přičten Církví svatou. Kristus a jeho Církev jsou jedno. Proto je zcela přiměřené, že ochránce a pěstoun Kristův je též ochráncem Církev Kristovy. Postavme sebe i Církev svatou v těchto zlých dobách pod ochranu sv. Josefa a modleme se k němu církevní modlitbu: „Bože, jenž jsi v nevyslovitelné

prozřetelnosti ráčil sv. Josefa vyvoliti za snoubence přesvaté své Rodičky, uděl, prosíme, abychom toho, ježž jako ochránce uctíváme na zemi, zasloužili si míti přímluvcem na nebi. Jenž žiješ a kraluješ...“

Emauzy.

P. Ildefons Liechtenstein.

BENEDIKTINSKÉ HODINKY.

Terce. Konventní mše. Sexta.

Ve starých kláštěrech bylo zvykem, že Mše se sloužila jen v neděli a velké svátky.

Avšak záhy posvátná služba se opakovala častěji, nejprve dvakrát či třikrát týdně, později denně, ba dokonce několikrát za den, neboť za doby Karla Velikého v některých benediktinských opatstvích nerozpakovali se mít až tři zpívané Mše denně: v době od svítání do poledne.

Od chvíle, kdy dokončili Primu, mniši pracovali bez oddechu. Ať tělesnou či duševní prací konali úkol, ježž jim určil představený, až do chvíle, kdy s věže hlas zvonu je volal k svaté Oběti. Ihned každý zanechal práce a bral se do kostela.

Obzvláštním rázem svého významu a své krásy je Oficium, ježž nyní počne, pánem a vládcem všech ostatních. Nikdo pod žádnou záminkou nesmí se zdržet účasti na něm. Je to chvíle, kdy celá klášterní rodina je spojena zbožnými myšlenkami, kdy se nese společným nadšením, kdy v nádherných symbolech a ve velkolepé liturgii čerpá činné vědomí svého ideálu.

Mniši oděni kukulou (široký chorový plášť) se postavili do štal — a již přichází celebrant. Před ním jdou akolyté (nesou svíce a přísluhují při Mši), turiférář (má na starosti kadidlo), ceremonář, jáhen a podjáhen. Stoupá vzhůru k oltáři na epištolní stranu a na znamení Otce opata mniši pochínají žalmy Terce.

Terce (to je třetí hodina) odpovídá asi naší 9. hodině ranní. Sexta (šestá hodina) je asi naše poledne. Nona (devátá hodina) jsou asi naše 3 hodiny odpoledne.

K tomuto krátkému oficiu Terce, jež se Sextou a Nonou tvoří „malé hodinky“, se pojí dojemné vzpomínky. Ač jsou to jen malé hodinky, přece co do vážnosti nemají sobě rovna. Třetí hodina je hodina Spasitelova odsouzení. Šestá hodina

Sv. Benedikt.

je hodina jeho ukřižování. Devátá hodina je hodina jeho smrti. Přirozeně, že těchto malých hodinek, tak drahých všemu křesťanstvu, byli pamětlivi první mniši. A byli jimi tak dojatí, že ani nepozorovali, jak liturgie jim dala místo, na něž měly plné právo. A tak od VI. století Terce předcházela Mši a Sexta ji pak následovala. Obě hodinky byly božské Oběti ozdobným rámcem z tklivých památek a přesvatého příkladu.

O velkých svátcích a význačných příležitostech slaví konventní Mši svatou sám Otec opat.

Mezitím co zní žalmy Terce po prosebném hymnu svatého Ambrože, Otec opat se tedy připravuje ke Mši svaté. Je těžko vyjádřit nádheru kněžských rouch, do nichž ho oblékají asistenti. *Humerálem* či *amiktem* si halí krk: toto lněné plátno je symbolem milosti. Bílá *alba* mu sahá až k nohám a halí celé tělo jako roucho nevinnosti. Ālbu v bocích přepásá *cingulem*, jež je znakem zdržlivosti. Pak obléká *štolu*, záruku nesmrtnosti; jedině opat štolu neklade křížem přes prsa, také jedině on pod ornátem nosí *tunicelu* a *dalmatiku*. Na všechna tato roucha obléká *kasuli* (zvanou též ornát); její latinské jméno „*casula*“ značí „domeček“, Kristův domeček, jak ukazuje kříž na něm, domeček, kde duše kněze se uzavírá při svaté Oběti jako v důvěrné svatyňce. Konečně dostává dva odznaky své pastýřské moci a posvátné autority: na hlavu nasazuje *mitru* a v ruce třímá *berlu*.

Opat se oblékl v Boží krásu, ozdobil se živými symboly. Pozdravuje asistenci a kráčí k oltáři.

Tam pak počínají se mešní modlitby, jimiž duše se koří. Říkají se pod oltářními stúpní, na prahu svatostánku, mezitím co chor zpívá *Introit* — Vstup a pak *Kyrie eleison*, vroucí prosbu k jednotlivým osobám nejsvětější Trojice. Třikrát se opakuje toto volání o smilování a vzývání milosrdenství.

Pak se okuřuje oltář. Jako tři králové obklopili Ježíška o vánocích vůní myrhy a kadidla, tak i celebrant k svatostánku vysílá vonný dým z kadidelnice. První okuřování po *Introitu*, toto očištění posvátného kamene, jež představuje Tělo Ukřižovaného, a oblaky dýmu, jež stoupají k nebi, kam se za nimi vznášejí posvátná slova obřadů — co je to jiného, ne-li zvěčnělé vidění miláčka Páně apoštola Jana na ostrově Pathmos? Zda neviděl, jak na nebi andělé Boží kývají zlatými kadidelnicemi u Beránkových nohou? Kadidlo si uchovalo moc extase a sílu modlitby. Vždyť při Obětování svou vůní pronikne dary na oltáři obětované, aby je učinilo příjemnými Bohu. Svou něžnou vůní objímá bolestná ramena Kříže. Zanechá svůj vonný dech na listech knihy Života a Pravdy, na listech Evangeliaře.

Kněz, chor, věřící, všichni a všechno je zahaleno týmž posvěcujícím oblakem na znamení oběti Pánu.

Avšak tu zazní jásavý zpěv. Je to starodávný hymnus *Glo-*

ria in excelsis — sláva na výsostech, jež zpívali již v prvotní Církvi a jenž tak krásně a vhodně byl nazván *andělským hymnem* či též *zpěvem andělů*.

Slova jáсотu víří nad chorem a vznášejí se ke klenbě a zatím uprostřed oltáře kněz pozdvihuje k nebi ruce a zase laskavě je spíná. Sklání hlavu při slovech *adoramus te, gratias agimus* — klaníme se ti a děkujeme... Nadšený zpěv triumfuje nade všemi myšlenkami, jež nejsou z nebe.

Jako v tolika jiných hymnech i zde zpěv dává slovům větší, hlubší a milejší význam, dává jim bystřejší ohlas, dává jim moc přeměny, avšak ponechává jim možnost být chápánu smysly. Hymnus *Gloria* je jistě štěstí z víry, je opojení láskou, je radostná prosba k Ježíši, jež jímavě se nese až od apoštolských dob.

Po tomto přelaskavém hlasu následuje slovo apoštolů. Čte se *Epištola*, jako se kdysi čítávalo posvátné písmo ve staré židovské synagoze. Podjáhén vystupuje na ambonu a čte text, jenž nejčastěji je vzat ze svatého Pavla.

Pak přichází *Graduale a Aleluja*, kde starý gregoriánský zpěv vypalíčkoval své nejjemnější krajky a narýsoval své nejpyšnější křivky.

Náhle všechno oltářní služebnictvo se řadí v šik: průvod Evangelia sestupuje po schodech k Otcí opatovi (je-li ovšem přítomen konventní Mši v prelátském úboru či sám-li pontifikuje). Podjáhén nese nádhernou podušku, na níž za chvíli spočine Evangeliař. Chor se uklání posvátné knize a Otec opat nad skloněnými hlavami dává své požehnání. A tak kniha na amboně je otevřena. V táhlých modulacích nese se slovo Boží. Turiferář buduje kolem knihy hradbu těžké vůně kadidla a tímto bělavým náspem provrtávají se plameny svíce jako dvě mihotavé hvězdičky.

A je tam ceremonář, aby úzkostlivě bděl nad knihou a svou přítomností připomínal slova svatého Jana Zlatoústého: „Ať se knihy nedotkne nikdo, leda v bázní a s chvěním, jež vnuká pocit zbožnosti a úcty!“

Evangeliař požívá úcty, jíž se mu žádná z liturgických knih nevyrovná. To proto, že je knihou věčného Slova. Podivuhodná výzdoba přispívá k jeho vnější ceně: do jeho desek bývá zasazena slonovina, drahokamy a vzácné kovy. Bývá slavnostně nesen v procesích, jedině on bývá líbán Otcem opatem a celebrantem, okuřován, žehnán křížem. Když Ře-

kové ukládají kněze do hrobu, dávají jim do ruky, jež tak často jej otvírala, právě Evangeliář.

Po zpěvu Evangelia chór odpovídá: „*Laus tibi, Christe* — chvála tobě, Kriste!“ A ihned počíná se zpěv podivuhodné prosy *Credo*. Tento jas a velkolepý symbol víry po celých prvních pět století nikdy se nezpíval ve Mši.

Církev vynechává *Credo* na Dušičky, pak na svatého Jana Křtitele a rovněž o mnoha jiných svátcích. Je to podstatná hudba křesťanské duše. Vzniklo z formule, již se užívalo v Církvi jerusalemské, a ze sloučení vyznání nicejského s cařihradským. Je úplnější než vyznání apoštolské a než vyznání svatého Atanáše, jež se dnes říká v Primě pouze o svátku nejsvětější Trojice. Vynořuje se z mysteria prvních století i se vši svou tajemnou východní vůní, kde se vznáší utěšující metafysika nesená křídly vroucího lyrismu. Z jeho textu, o němž snilo nedefinovatelné podání věků, dýší dějiny minulosti, všechny její naděje a všechny její přísliby. A když pak v sladké záři vykoupení se zjeví Ježíšova postava, což nemá zaplesat srdce za hrobového ticha, do něhož zaléhají pouze trpká a bolestná, avšak spásná slova: „*Et Homo factus est* — a stal se člověkem“?

Dosáhnuvši tohoto vrcholu pobožnosti, duše již bez námahy projde všechna tři další stadia Oběti: obětování — proměňování — přijímání. Jsou to napínavé chvíle, v nichž se shrnuje duchovní krása, věčné drama a hluboký význam křesťanského soucitu. Jak by jim tedy kláštery nedopřály přímo nebeský útulek?

Když bylo přečteno poslední Evangelium, ihned bez přechodu chór začíná *Sextu* a recituje hymnus svatého Ambrože, kde velebí Boží všemohoucnost a vroucně ji prosí, aby v nás udusila nesvár a vášně.

A tak tedy bratří jdou ze štal. Seřadili se ve dvě dlouhé řady. Když ještě na konec poklekli před oltářem, tiše mizí v malé bráně a dávají se zase do práce až do doby, kdy je čas k obědu.

* * *

Kdo nebyl svědkem konventní Mše a kdo se neponožil do vroucího pramene jejích světél, zpěvů a nádhery, ten není s to si představití přímo oslňující krásu, již ve svém jedinečně skvělém vyjádření je s to dosíci vláda ducha.

Celá bytost je jata tak podivuhodným provedením! Rozum za tu trochu, co ovládl smysl obřadů. Duše, vytuší-li ovšem neomezené obzory mystiky. Srdce, nezpečuje-li se však nejlidštějšímu symbolu lásky, jaká kdy vůbec byla. Konečně vnímavost se všemi svými různorodými schopnostmi milovat, sdílet a chvět se před symfonií, jež je souhrnem práce mnoha set let a jejíž jednotlivé články se jmenují: gregoriánská melodie... recitování žalmů v choru... výzdoba neznámých malířů a sochařů... posvátná roucha... přítmi starého románského klenutí... oltární záře ozlacující tajemství gotického klenboví! Je to kouzelná podívaná pro smysly i pro duši. Lidskému srdci otvírá oči pro krásu věcí, jež je tím skvělejší, že je očištěna dechem s nebes.

Tato nádhera v domě Boha pokorných, v klášterním kostele, kde co chvíli se velebí zbožnost těch, kdo se oddali svaté chudobě, zdánlivě je podívanou docela nemístnou. Ale to je jen zdánlivé. Vždyť tento přepych při Oficiu, tak milovaný Benediktiny, sám J. K. Huysmans nazval „přepychem pro Boha“. V dalších řádcích uvidíme, že jeho myšlenka je pravdivá.

Jednou na Boží hod velikonoční jsem byl na konventní Mši v jednom z nejskvělejších opatských chrámů benediktinského Řádu a tam jsem pochopil, jak mocným a vítězným hlasatelem víry se stává mnohdy právě liturgická nádhera a jak slyšitelným a srozumitelným činí pak Slovo Boží.

Chor je obrácen k oltáři a vším svým usebráním se spojuje s celebrantovou modlitbou a s jeho úkony. Když zvoní zvoněk k pozdvihování, tu vztyčují se napjatá a ztuhlá ramena Kříže, aby záhy se uklidnila v očišťujícím ohni Zmrtvýchvstání.

Pro tato oslňující vidění víry každý se izoluje v extázi svého vnitřního světla. Tam se rozplývají sny, touhy, jistoty. Co tím není a co v těchto chvílích nerozmnožuje citové rezervy, to vše se smývá a zmirá. Plamen svíce jemně spaluje duši, roztavuje zlato a jako proud ohně pohlcuje kameny. Není jediného zvuku a slova a pohybu celebrantova a choru i akolytů, jež by nebyly v souladu s vlnami hudby. Vůně, chutě, modulace, vidění, vším tím se mění oltář v nebeský koutek, kde se kochají duše v tajuplném nadšení.

V očích mnichů svět se ničí sám. Nepotřebují tedy zvý-

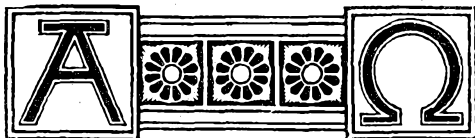
vat činné síly odřikání. Nepletou se do něj, vzdávají se vánku, jenž je nese, a znají milé jho ducha.

Za chvílku se zdá, že náhlé ticho vyprázdnilo chrámovou loď. To klekají po *Sanctus*. Život se klaní a koří. Zvon na věži svým mohutným a vážným hlasem oznamuje, že zázrak na oltáři se naplňuje. Nad bytostí dokořán se otvírá propast věčnosti.

Avšak volá ji nové upozornění. Nesena rozpjatými křídly, duše skoro bezradná bázlivě se raduje při vroucí modlitbě *Agnus Dei*. A zatím co lehké tóny „Beránku Boží“ se trousí k nebi, kněz dává jáhnovi políbení pokoje. Jáhen pak je dále předává podjáhnovi, jenž je nese Otcí opatovi a pak dále bratřím. A tak Kristovo poselství, vzkaz čisté lásky, již dvacet věků stále stejně se nese světem, se rtů na rty, neúnavně. A co vše se již rozplynulo v tomto políbení: co záští, co skryté bídy, celé to bědné stádo naší vnitřní lidské ubohosti! To vše vědí mniši, jimž právě denní styk společného života to dokazuje mnohem hlouběji než komukoli jinému!

Paříž.

Eduard Schneider.

VELIKONOČNÍ SVÍCE.

*„Lumen Christi — Deo gratias.
Světlo Kristovo. — Bohu díky!“*

Podle zprávy bibliotekáře Anastasia dovolil papež Zosimus r. 417 farním kostelům svěcení velikonoční svíce. Bylo to tedy dříve konáno jen v katedrálách, z čehož nutno usuzovati, že velikonoční svíce má zvláštní vztah k charakteru „mateřského kostela“. „*Exsultet*“ nazývá velikonoční svíci obětí (*incensi hujus sacrificium vespertinum*) Církve za milosti velikonoční. Velikonoční svíce je tedy obětí matky Církve, naplněné milostmi ve velké noci. Když přinášela matka své dítě do chrámu čtyřicátý den po narození

po příkladu Marie Panny, obětovala podle prastarého zvyku svíce. Svatvečer velikonoční je dobou křtu, a Církev svatá je šťastnou matkou nových, z vody a z Ducha Svatého znovuzrozených dětí. Pak jest velikonoční svíce, jež hoří od velikonoce až do Nanebevstoupení, to jest 40 dní, pro Církev totéž, jako svíce v ruce matky, jež přichází do svatyně. Protože pak nejprve jen při katedrálách byl konán křest a teprve později při kostelích farních, proto mohla být matkou nejprve katedrála a pak teprve farní kostel. Tak tento význam velikonoční svíce nám sám udává, proč byla používána zprvu jen v katedrálách a teprve později příslušela též kostelům farním.

Na svátek hromnic, když oslavujeme pomátku obětování narozeného Krista ve chrámě, světí Církev rovněž svíce, a jejich světlo upomíná na Pána, jenž je zde nazýván „Lumen ad revelationem gentium — Světlo k osvětlení národů“. Na Zelený čtvrtek při opětném přijímání kajícníků biskup posílá diakona s velkou hořící svící (cum magno cereo illuminato) ke dveřím chrámu, aby penitentům zvěstoval: „Ecce appropinquavit redemptio vestra — Ejhle, přiblížila se spása vaše!“ Jestliže tedy o hromnicích hořící svíce znázorňuje Ježíše, Světlo světa, a když při přijímání kajícníků značí Ježíše-Vykupitele, proto velikonoční svíce Církve svaté, která ji obětuje v okamžiku, kdy se má státi matkou nových věřících, nemůže nic jiného znamenati, než Krista zmrtvýchvstalého, s kterým její nové děti slaví ve křtu svatém duchovní Vzkříšení.

Tím však není vyčerpán význam velikonoční svíce. „Velikonoční svíce,“ praví Alkuin, „má tentýž význam jako ohnivý sloup, jenž svítil v noci národu israelskému.“ A jaký význam měl ohnivý sloup? Alkuin pokračuje: „Sloup ten značil Krista.“ Také tento (velikonoční svíce) značí Pána, který jde před syny Israele v ohnivém sloupu. Onen sloup šel před syny israelskými, náš sloup, t. j. velikonoční svíce, předchází naše katechumeny. Její světlo značí Krista, jímž jednak velikonoční noc je ozářena, totiž milostí vzkříšení, jednak katechumeni mají býti přivedeni ke křtu. Onen sloup předcházel národ israelský, až došel do zaslíbené země, a tak také velikonoční svíce bylo nošena před nově pokřtěným po celý týden, v němž títo denně v průvodu přicházeli ke křestnímu prameni.

Velikonoční svíce byla uznána jako obraz Zmrtvýchvstaleho, proto nemůžeme se diviti, že byla obklopena bohatou symbolikou. Lidé pozorovali přípravu vosku, jenž zároveň tvoří tělo velikonoční svíce, a nacházeli v tomto nejčistším produktu zvířecího světa podobnost s čistou lidskou přirozeností Kristovou, zatím co světlo, jímž se svíce zaněcuje, ukazovalo na božskou přirozenost, sjednocenou s lidstvím Kristovým v jedné osobě. Jelikož zmrtvýchvstalý Spasitel měl na svém oslaveném těle znamení ran, jež obdržel na kříži, proto jednoduché znamení kříže, jímž s počátku svíce při svěcení byla označena, bylo později utvořeno z kadidlových zrn v podobě kříže do ní vsazených. Tato zrna, posvěcená předtím od kněze, značí svým počtem rány Páně, kadidlo však, jakožto takové, doplňuje ráz velikonoční svíce „sacrificium vespertinum — večerní oběť“, která podle 2. Mojž. 30, 8 byla obětí světla a kadidla a podle výkladu sv. Otců předobrazovala Krista a libou vůni jeho oběti na kříži. Podle sv. Pavlina se zdá, že ve starověku byl vosk svěc všeobecně smíšen s kadidlem a Amalarius mluví o tom, že se připravovalo kadidlo s posvěceným voskem a to pak smísilo se s olejem.

Dřívější kostely věnovaly mnoho na velikonoční svíce. Platilo o nich v plné míře „ornaverunt lampades suas — připravily své lampy“.

Když „Exsultet“ nazývá velikonoční svíci columna, sloupem, bylo to v mnohých kostelích doslovnou pravdou, neboť se dočítáme, že vážily 60 — 100 liber a dosahovaly mnohdy takové výše, že bylo třeba rozsvěcovati je shora z otvoru v klenbě. Spočívala na mramorovém nebo bronzovém svícnu a podobala se mnohem méně svíci, než ohnivému sloupu, jenž svým kmitavým třpytem ozářil celý kostel. Tvořila časté střed mezi tisíci hořících svící, které zanítily katechumeni, a osvětlení, jež se rozšířilo po celých řadách domů a po celém městě. Není proto divu, když bylo vyprávěno, že velikonoční noc se proměnila v zářný den a že upomínka na to v „Exsultet“ zaznívá ještě dnes ve slovech: „Raduj se i země, tak oslňujícími ozářena jasy; a věčného Krále leskem osvícena nechť pozná, že pozbyla temnoty na celém svém okrsku! Raduj se i matka Církev, okrášlená leskem takového světla... Toto jest noc, o níž psáno jest: Noc jako den se rozjasní; a noc bude mi světlem v rozkoších mých.“

Není divu, že sv. Otcové s nadšením mluví o vznešenosti této noci, v které basiliky se naplňují chvalozpěvy nově pokřtěných, jež, jako kdysi Israelity Pán předcházel v ohnivém sloupu přes moře, předcházel v tomto sloupu velikonočního světla ve vodách křestních. Je to jako upomínka ze starých dob, když ještě dnes jáhen ve svém posvátném velikonočním zpěvu v „Exsultet“ volá: „Et magnis populorum vocibus haec aula resultat — a velikým jásofem lidu nechť se ozývá tento chrám!“ Byla to vznešenost podobná vznešenosti nebe; při této světelné slavnosti musila se probuditi touha po světle, jež nikdy nezachází (indeficiens perseveret et supernis luminaribus misceatur), po pravé Jitřence, která nikdy nezapadá (Lucifer matutinus, qui nescit occasum) a která jest před Jitřenkou na nebi zplozena, je počátkem a koncem všeho času. (A a Ω , rok od narození Krista a jiná chronologická data byla napsána na velikonoční svíci).

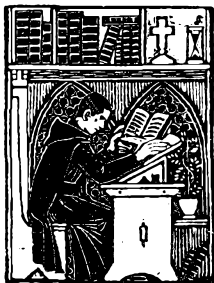
Zevní nádhera velikonočního svatvečera hodně se zmenšila, obzvláště od doby, kdy přestal slavnostní křest a od přeložení liturgie s večera na ranní hodiny Bílé soboty, jež bylo zavedeno ve 14. století. Mnohé kostely na Bílou sobotu při posvátných obřadech podobají se spíše prázdnému Kristovu hrobu, v němž anděl samotěn čeká, aby učedníkům přicházejícím mnohem později zvěstoval Zmrtvýchvstání, než ozářeným a zpěvem hymnů se rozléhajícím basilikám prvních století. Tím však ničeho nepozbyla symbolika velikonočního světla. Kde zmenšil se zevní lesk, tam může býti tím větší touha po nepomíjející záři blaženosti, a když světla katechumenů pohasla, s tím větší čistotou mohou zářiti duše, které v den velikonoční obklopují stůl Páně.

Nejen pro katechumeny a pro křest, ne, pro nás všechny, kteří jsme již dávno pokřtěni a pro celý život má velikonoční svíce svůj symbolický význam. Také nám připomíná oblak a ohnivý sloup Starého zákona. Naskytují se nám zde mnohá srovnání, na něž tak krásně poukázal již blahoslavený Rupert z Deuzu. Osvobození z otroctví ďábla a prošedše Rudým mořem křtu, putujeme k pravé zemi zaslíbených, k zemi živých. Zmrtvýchvstalý Kristus ukazuje svým vyvoleným cestu tím, že je chrání dnem i nocí, podoben oblaku, ježž žíznivá země pije v dešti, tím, že je občerstvuje rosou svého nebeského učení a že je zaněcuje jako ohnivý sloup svou láskou.

Velikonoční svíce svítí tím, že se spaluje, a znázorňuje tak obětavou lásku Páně, jeho samého stravující, jenž postaven na svícen kříže, svou smrtí stal se světlem všech. Tak i ty, křesťane, máš býti velikonoční svící, roznícenou světlem Kristovým a svítící ctnostmi a dobrými skutky. Vykoupen ranami Krista, a sám též nesa rány Kristovy v pokoře a sebezapírání, máš býti doveden rukou zmrtvýchvstalého Vykupitele nebezpečími života a temnotami smrti tam, kde bude se zpívati věčné praeconium paschale.

Jerusalem.

P. Josef Henninger.

DVA STAVITELÉ VARHAN.

Obláti benediktinského řádu.

Jeden Angličan, druhý Flám. Jestliže přes tento národnostní rozdíl a nesmírný rozdíl jejich osobních vloh a sklonů skoro stejnými slovy mluví se v kronice Řádu o svatém životě a svatém úmrtí obou, pak se tím zase jednou obdivuhodným způsobem potvrzuje tajemné slovo: „Duch vane, kde chce.“

Tomáš Alport narodil se v Lichfieldu jako syn vážené šlechtické rodiny hrabství Staffordského. Byl vychován v protestantském náboženství svých rodičů až do dne, kdy Bůh dopustil, že mu do rukou padla modlitební kniha — neříká se, zda protestantská nebo katolická — jejímž čtením probudila se v jeho duchu pochybnost o jeho víře. Snažil si věc vysvětliti, a když se mu ve světle milosti jasně zjevila pravda, oddal se jí s celou duší, následuje svou přímou povahu. Odřekl se své staré víry. Tato zdánlivá nevěrnost poubořila tak velmi jeho rodiče, že jej nechtěli již viděti.

Byv opuštěn od těch, kteří mu byli na této zemi tím nejmi-
lejším, utekl se Tomáš k tomu, který nás nikdy neopustí,
jestliže jej poctivě hledáme. Aby si zaopatřil životní po-
stavení, vstoupil do učení k staviteli varhan. Když se ve zvoleném uměleckém řemesle dokonale vyučil, jak to později jeho mistrná díla dokáží, nezůstal v domovině, nýbrž odebral se do Francie, aby měl větší volnost ve svých nábožen-
ských cvičeních.

Tak přišel také do přístavního městečka Fécampa, které leží rozkošně na normanském pobřeží. Ve Fécampu stálo opatství benediktinského Řádu od svého založení „otcem mnichů“, vejvodou Richardem II. z Normandie. Jeho velkým podporovatelem byl vejvoda Robert Čert a Vilém Dobyvatel. Toto opatství vidělo během staletí velké doby, zvláště za svého velkého opata Viléma z Dijonu. Bylo v sociálním smyslu nejdůležitějším klášterem normanské domoviny. Také v Anglii a Německu těšilo se výtečnou pověstí, zvláště pro vliv mnohých svých mnichů, kteří byli v cizině povýšeni na stolce opatské nebo biskupské. V dějinách Řádu vůbec je počítáno mezi nejkrásnější zjevy.

Tehdy, když mladý Alport přišel do Fécampu, byl klášter brzy po zavedení Maurinské reformy (1650) v nejlepším myslitelném stavu. Vezměme k tomu ještě mohutný a nádherný chrám Nejsvětější Trojice, jenž dodnes od 12. století stojí, s jeho slavnou bohoslužbou, kterou s věrnou přesností slaví dobře cvičený chor mnichů, hudebníků a zpěváků.

Nebudeme se mýlit, pakli budeme předpokládati, že na vnímavou a vzletnou přirozenost Alportovu vedle vlastního vnitřního puzení působily i tyto výtečné dojmy z minulosti, takže spatřoval v tomto klášteře ideál — svůj ideál.

Je přirozeno a pravděpodobno, že odborný zájem Tomáše Alporta, varhanáře, nesl se i k pověsti o dílu, jež mělo pocházeti z rukou mnichů z Fécampu již od 12. století a které jeho uměleckému zájmu musilo státi velmi blízko. Byly to varhany, které své doby budily pozornost jako velká vzácnost a které také ve středověkých kulturních dějinách hrály svou úlohu.

O tom nám zůstala zachována charakteristická zpráva současného arcibiskupa Baldericha (Baudry) z Dotu: „V kostele Fécampském,“ praví, „nalézá se věc, která mi způsobila nemalé potěšení, z rour sestavený hudební nástroj, který

vlivem kovářských měchů tvořil příjemnou melodii. Vydával ze sebe současně hluboké, střední a vysoké tóny, tvoře pravidelně k určitému tónu i jeho oktávu, takže se zdálo, že je slyšet chor hochů, mladíků a starců, kteří zpívají současně, každý ve své přirozené hlasové výši. Tento nástroj, jež nazývali organum, bylo možno v určitou dobu slyšeti.“

Přes to se zdá, že na arcibiskupa Baldericha nepůsobil ani tak hudební výkon těchto varhan, jako spíše jejich symbolický význam, neboť praví o nich dále: „Nechci tvrdit, že mi jeho modulace připravily zvláštní požitek, ale napovídají mému duchu přirovnání: jako množství rour, jež se různí vahou a velikostí, tvoří pod vlivem větru různé tóny, jejichž společným působením povstává jediná melodie, tak se také musí sjednotiti v jednu myšlenku a v jednu vůli lidé, poháněni vanutím Ducha Svatého. Nebo nejsme orgána Ducha Svatého? A co nám ukazuje Pán Bůh v celém stvoření? Harmonickou jednotu z rozdílných prvků, které všechny jsou mezi sebou spojeny souzvukem a spořádaným rytmem.“

Zanechme, zda Tomáš Alport byl kromě jiných rozhodujících pohnutek ovlivněn ve své touze po klášteře také nějakým vztahem k tomuto dílu jeho středověkých uměleckých druhů z Fécampu. Prosil o přijetí, a sice jako oblát, t. j. jako člen oné třídy příslušníků klášterních, kteří venku nebo v klášteře, v řeholním rouchu nebo bez něho podřizují své smýšlení a snahu o dokonalost svaté řeholi. Tuto svou příslušnost k Řádu nevyjadřují jako mniši sliby, nýbrž pouze potvrzují příslibem věrnosti na svou čest a své svědomí, že budou pod vedením řehole hájiti zájmy kláštera. — Toto přání Alportovo bylo vyplněno.

Nesděluje se, jak dlouho Alport meškal ve Fécampu. Nalézáme jej však brzo v Redonu, neboť bylo samozřejmo, že tehdejší velmi živé maurinské reformní hnutí vyžadovalo nutně lehce pohyblivou výměnu osob. Redon byl starobylý klášter Nejsvětějšího Vykupitele v Bretagni, jež Maurini už v r. 1626 opět novými silami obsadili. Tam složil 17. června 1655 svůj příslib věrnosti.

K tomu podotýká kronika: „Naše (maurinská) kongregace získala jeho přijetím *opravdový poklad*, a sice ne jen pro znamenitá díla, která stvořil a mezi nimiž se zvláště jmenují varhany opatského chrámu v *Le Bec* (pro krásu jejich zvuku a velkého množství znějících rejstříků neobyčejně ceněné),

varhany klášterního chrámu v Evronu a *velmi* pravděpodobně varhany klášterního chrámu ve Vendômu, nýbrž zvláště pro jeho *svatý a povzbuzující život*.

Tomáš Alport byl přesvědčen, že všichni křesťané mají býti kajícího ducha a jej pěstovati, a toto své přesvědčení uváděl s velkou horlivostí v čin. Mnohdy v takové míře, že daleko předčil mnichy oněch klášterů, ve kterých žil. Ještě přísněji byl upraven jeho vnitřní život. Denně oddával se ráno a večer po několik hodin modlitbě. Pravidelně konal s velkou zbožností své Mariánské hodinky. Právě tak s velkou vroucností obcoval oběti mše svaté. Může se dokonce tvrditi, že i při práci byl zaměstnán Bohem a nebeskými věcmi a neopomíjel tohoto ducha sebranosti pěstovati vážným duchovním čtením. Tím také získal takový náhled do duchovního života a takovou lásku k němu, že si nemohl mnohdy odepřít, aby — vhod či nevhod, jak říká Apoštol — neopravoval domácí lidi a podle okolností dokonce i mnichy. Tak tomu bylo na příklad při jedné takové srážce s mladým mnichem, při čemž mu řekl: „Zvláštní věc to, teprv před několika dny jsem vás viděl pod hrobním sukнем (t. z. pod sukнем, jež při skládání slibu značí hrob a pod nímž „starý člověk“ bývá pohřben), a hle, už jste zase vzkříšen!“ Alport zemřel „*svatou smrtí*“ ve Fécampu 20. dubna 1690 a zanechal po sobě požeňnanou památku.

Při stavbě velkých varhan v opatském chrámu v Le Bec, která byla ukončena v r. 1671, vzal pro zhotovení skříně do práce truhlářského tovaryše, jenž byl Flámem z diecése Roermond a jmenoval se *Jan Brocard*.

Byl to lehkomyšlný mladík a promarnil všechn svůj výdělek na prknech tanečních síní. Pozvolna však se stával z něho zcela jiný člověk, neboť jeho práce mu dávala příležitost, aby obdivoval výtečné znalosti a ctnostný osobní život svého mistra Alporta. Místo, aby jako dosud utrácel své peníze ve výstřednostech, kupoval si nyní dobré knihy a chystal se je o nedělích a svátcích čísti společně se svým mistrem. Ba jednou, uchvácen jsa vážně tímto dobrým smýšlením, rozhodl se dokonce prositi o přijetí za bratra laika v klášteře, v němž pracoval. Jelikož se mu však činily všelijaké potíže, a on přes to nevzdával se zcela myšlenek na klášter, rozhodl se, že se jako jeho mistr stane oblátem.

Opravdu mohl 18. prosince 1686 složit *své oblátské sliby*

v opatství *Lyre* v Normandii, podle čeho se soudí, že tam byl tehdy zaměstnán jako stavitel varhan.

Od této doby pak, kdy se Brocard zavázal věrností Řádu, pokládal to Alport za samozřejmé, aby mu jako nynějšímu svému spolubratru ve sv. Benediktu věnoval celou svou důvěru. Změnil svůj mnohdy rozumně zdrženlivý poměr k němu tak dokonale, že jej úplně zasvětil do všech znalostí, zkušeností a tajemství varhanářství. K tomu připojuje kronika následující poznámku: „Vlohy, které Jan Brocard na tomto poli ukázal, mohou se posouditi podle varhan od něho postavených v opatském chrámu *Saint-Denis* (u Paříže), které jsou pokládány za *nejkrásnější v celém království*.“

Brocard — „*tento znamenitý člověk*“, jak praví kronika vzhledem k jeho duchovním přednostem — žil stále v myšlenkách na přítomnost Boží. Zachovával trvale tak přísné mlčení, že předčil v tomto ctnostném cvičení i mnichy. O nedělích a svátcích přísluhoval, jak jen mohl, při mši sv., obcovoal s velkou zbožností chórové modlitbě a celý ostatní zbytek dne věnoval modlitbě a svatému čtení. Zemřel 5. listopadu 1709 v Evronu, v tisíciletém klášteře diecése Le Mans, který náležel od r. 1640 Maurinské kongregaci.

Emauzy.

P. Kornel Kniel.

STŘED A PRAMEN LITURGIE.

Mše svatá v té podobě, jak ji známe, je umělecké dílo, nad něž není většího! Povstalo kolem jednoduchých úkonů obětování, proměňování a přijímání.

Z přesvatého úkonu proměňování, jímž se otevírají nebesa a Bůh sestupuje neviditelně na oltář, vytryskla všechna krása,

nádhera a velebnost katolické liturgie. Musíme se vždycky k tomuto zázraku vracet, chceme-li pochopiti i sebe nepatrnější zjev liturgický v Církvi katolické. Proto je liturgie tak svatá a tak posvěcující, neboť se rodí z nekonečné a Bohu nade vše libé oběti Kristovy.

* * *

První učedníci Kristovi, kteří byli vybíráni z vyvoleného národa, nepocítili v prvých okamžicích, že Starý zákon byl obětí na kříži uzavřen. Plnili stále ještě své povinnosti pravověrných židů, chodili se do velechrámu jerusalemského

Svatý Benedikt opouští Subjako a odebírá se do Kassina.

modliti a účastnili se židovských obřadů. Po nich ovšem odcházeli do soukromí a zde ve svých domech oslavovali památku Spasitele „lámáním chleba“, jak jim to byl poručil v předvečer svého utrpení.

Netrvalo však dlouho, a židé je vyobcovali ze svého středu. Teď teprve si živě uvědomovali, co jim Kristus odkázal. Modlili se sice dále žalmy, jak se je modlil za svého pozemského putování i Spasitel, četli svaté knihy Starého zákona, ale při tom vytryskly z jejich srdcí nové modlitby; vzývali jméno Ježíšovo, chválili Nejsvětější Trojici, modlili se modlitbu Otčenáš, kterou je naučil jejich Mistr, poslouchali četbu Evangelíí a apoštolských Epištol.

Takovým způsobem povstala kolem „lámání chleba“ mše svatá. Zpěv žalmů, jenž předcházел mši svatě a ji následoval, vytvořil později církevní hodinky, jak je dnes přináší breviář.

Kdykoliv bylo výročí památky nějakého tajemství ze života Kristova, bylo oslaveno mši svatou. Tak se pomalu z velikonoc a vánoc vybudoval církevní liturgický rok. Středem každé církevní slavnosti byla mše svatá, v níž věřící vzpomínali na svatá tajemství ne jako na věc dávno minulou, ale jako na tajemství Spasitele, jenž je ve mši opravdu a skutečně přítomen. Tak se spojovali s Jeho ctnostmi a zásluhami přijímáním Jeho Těla a Krve.

Tím způsobem vzpomínali a oslavovali i výroční dny mučedníků. Ve mši svatě děkovali Kristu, jenž slavným vyznavačům daroval své království nebeské. Světce vyzývali, aby s nimi spojili své modlitby a vyprosili jim všechny potřebné milosti k bohulibému životu a k svatě smrti.

Svatost oltární je střed, kolem kterého se otáčí celé stvoření, důvodem a náplní všech ostatních svátostí, jak si ukážeme níže.

* * *

Mše svatá je našim nejvyšším úkonem náboženským. Proto mešní liturgie je tak důležitá pro život křesťanský.

I vlažný křesťan, jenž bez vědomé touhy po Svatém jde na mši sv., získává bez zvláštního svého přičinění hojně milosti neviditelné i všemi smysly pocíťované povznesení z prachu pozemského. Vidí-li krásná a bohatá roucha a pokorný postoj kněze u stupňů oltáře, zmocní se ho, třeba neuvědoměle, pocít úcty před Bohem a nutnosti připravit se na tajemství, jež budou následovati. Když vidí, jak kněz čte Epištolu a Evangelium, prolétne mu hlavou myšlenka o svědectví, jež podávají o Božství texty Písma svatého. Když zvoní k proměňování, i když takový vlažný křesťan k tomu nepoklekne, vidí alespoň na skloněných hlavách druhých, že nastal nejposvátnější okamžik, v němž chléb a víno se proměňuje. Když pak vidí, jak ostatní jdou k stolu Páně, snad jej někdy napadne, že by si i on mohl zaopatřit podobné štěstí, jež vyzařuje z obličejů věřících přijímačů Eucharistie — chleba andělského.

Misionáři všech světadílů dovedou vyprávěti o tom, jakou božskou silou působí na pohany obřady mše svaté.

Jak teprve bude působiti mešní liturgie na křesťana, jenž ji studuje, jí se těší a jí rozumí!

* * *

Mše svatá denně opakuje oběť kalvarskou, která usmířila nebe se zemí. Mezi ní a Kalvarií je pouze ten rozdíl, že Beránek je obětován nekrvavě. Stojí-li křesťan u stupňů oltáře, může ve své duši opakovat znova všechno, co pro něj učinil Vykupitel. Jediné tato oběť byla Boha hodna, neboť Jej nekonečným způsobem oslavuje.

Kolik myšlenek musí se vzbudit v srdci křesťana, jenž zbožně obcuje mši svaté! Kánon mešní jest jejich nevysýchajícím zřídlem.

Misál se svými mešními formuláři je nejkrásnější a nejzajímavější meditační knihou. Introity, Kolekty, Epištoly, Evangelia, Tiché modlitby, modlitby k Přijímání a po Přijímání oživují v nás přelahodným způsobem víru, naději a lásku a dotýkají se nejjemnějších strun našich srdcí.

Dovedeme-li rozjímat mši svatou, máme všechno, co pro duchovní svůj život potřebujeme. Není bezpečnější cesty tajemnými kraji duchovna nad cestu liturgie, zvláště pak liturgie mešní, kde vůdcem je Duch Svatý a kam se neodváží synové pekla, neboť Obětí novozákonní byli potřeni a zahnáni v pekelné končiny.

Nikde není člověk zbaven tíže starosti o svou spásu tak snadným způsobem jako ve mši, ve které se modlí s celou obcí křesťanskou a zapomíná na své vlastní sobecké zájmy. Ve společné modlitbě pozná, že není odkázán na své chabé síly a svou nedokonalost, nýbrž že je částí onoho mystického těla, které je ve své hlavě — Kristu — svaté a libé Bohu.

* * *

Ve mši svaté neviditelný Spasitel soustřeďuje všechna milostiplná tajemství svého života, utrpení i smrti. Proměňování při mši jest jako druhé vtělení a zrození Syna Božího. Denně je znovu utvářen slovem kněze, kdykoliv řekne konsekrační formulí.

Za svého života na zemi Kristus procházel městy a vesnicemi, činil všem dobře, konal zázraky, rozmnožoval chleby. To dělá ještě dnes ve mši. Ve Velebné Svátosti s námi obcuje, těší nás, povzbuzuje, poučuje, ať jsme velcí nebo malí, bohatí nebo chudí. Ba i zázrak rozmnožování chleba ustavičně opakuje.

Známe z Evangelia, kolik urážek, potup, výsměchu a pronásledování trpěl Ježíš od svých nepřátel. Trpěl jako tichý beránek. I ve mši se Mu dostává stejné odměny za nekonečnou dobrotu: urážky, rouhání, posměch od bludařů, špatných věřících a bezbožníků.

Podle svatého Pavla kdykoliv jíme svatý chléb, zvěstujeme smrt Páně. Na oltáři je Kristus ve stavu obětiny a žádá od kněze, aby byl obětován.

Ve svaté Hostii nemá Kristus tělo smrtelné, trpící, nýbrž oslavené a oblečené ve veškerou nádheru nebes. S oltáře pozemského vstupuje na oltář nebeský, aby zde za nás se přimlouval a skrápěl naše duše požehnáním a milostmi. Zdaž při tomto rozjímání nevzpomínáme na jeho Vzkříšení a Nanebevstoupení?

* * *

Je-li mše svatá opakovaním nejdůležitější události, která se kdy stala na naší zeměkouli, nemůžeme jí věnovati dosti své pozornosti.

Je-li mše svatá otevřeným a stále tekoucím zřídlem nejvyšších Milostí, musíme po ní toužit s největší dychtivostí.

Otvírá-li se při mši svaté Nebe a Velebnost Boží sestupuje při ní mezi nás, padněme na kolena s nejvyšší pokorou a uctivostí!

Slavena a velebena budiž láska Ježíšova, jež za nás denně obětuje Otci Tělo, Krev a duši Jeho Syna!

Veleben budiž Bůh, jenž nám poslal přesvatého kněze podle řádu Melchisedechova, který za nás obětuje na všech místech a po všechny časy!

Emauzy.

- P. Marian Schaller.

BLAHOSLAVENÁ ANEŽKA PŘEMY- SLOVNÁ A BENEDIKTINI.

Svatý Řehoř Veliký píše v druhé knize svých Dialogů (hl. 8.), že sv. Benedikt byl „naplněn duchem všech spravedlivých“. Kdo poznal hlouběji velikou osobnost Benediktovu, který v sobě shrnul výsledky a zkušenosti celého předchozího mnišstva, který s právnickým geniem a praktickým rozumem Římana napsal svou Řeholi, již ustálil a organisoval provždy západní mnišstvo — ten neupře oprávněnosti výroku Řehořovu. I o tomto duchu dokazují dějiny, že „obnovil tvář země“ — Evropy, světa.

Není proto divu, že Řehole a Řád sv. Benedikta byly přes půl tisíce let přijímány bez odporu jako jediná norma a jediný typ života klášterního. A když v druhém tisíciletí s novými poměry a potřebami i nové Řády povstávaly, jejich zakladatelé se obraceli vždy k sv. Benediktu a jeho Řádu a těžili z bohatství černých mnichů, šesti věky osvědčeného.

Jako později sv. Ignác z Loyoly dokonává svůj duchovní obrát u Benediktinů na Montseratě, čerpá z Exercitatoria opata Cisnera světlo pro svou hladovou duši a základní myšlenky pro své Exercicie, zasvěcuje se se svými druhy Bohu v kapli sv. Dionysia u Benediktinek na Montmartru v Paříži a později skládá sliby v kapli nejsv. Svátosti u Benediktinů u sv. Pavla v Římě — tak dávno před ním sv. František z Assisi potkává a nemůže minouti svého krajana Benedikta z Nursie. Nejen proto, že Benediktini mu darovali Porciunkuli, San Damiano a Carceri, nýbrž že Chudý z Assisi se musil vypořádat s Řeholí sv. Benedikta, jejíž zásady o vlastnictví kláštera a chudobě mnichů si osvojili a hájili papežové oproti pojmu chudoby františkánské. A jest zvláštní, že právě sv. Klára a po ní jmenovaný Řád Klarisek, zamilované to dílo Františkovo, v něž vtělil nejúplněji svůj ideál, byly po desíletí úzce spjaty s Řeholí benediktinskou a že stopy tohoto svazku ani dosud nebyly zahlazeny.

Když kolem roku 1218 kardinál Hugolín, pozdější papež Řehoř IX., se sv. Františkem dali sv. Kláře a jejím Sestrám Reguli zvláštní, čteme v jejím úvodě přec doslovně: „Regulam beatissimi Benedicti vobis tradimus observandam — Předáme vám Řeholi sv. Benedikta k zachováání.“ Není

tím sice řečeno, že by Klarisky byly snad nějakým odvětvím Benediktinek, ale přec vedle stěžejných ideí sv. Františka i dávno osvědčená Řehole sv. Benedikta uplatňovala svůj vliv při vývoji nového Řádu. Řehole Hugolínova byla ještě třikrát přepracována; dvě recense byly vydány za papeže Inocence IV., třetí a poslední schválil papež Urban IV. dne 18. října 1263. Ale ve všech se zachovaly složky benedikfinské.

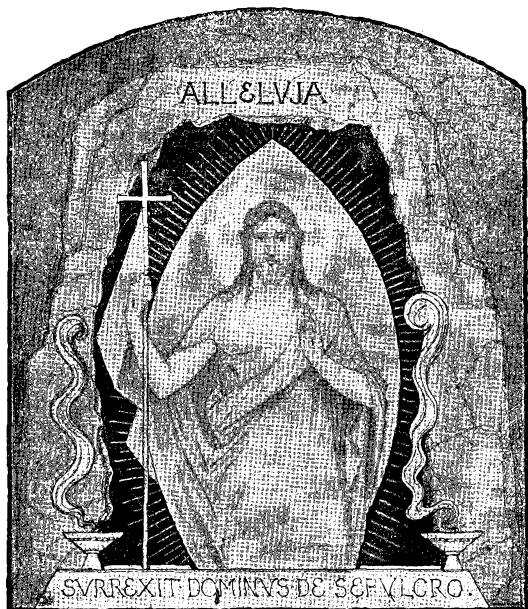
V Reguli sv. Kláry, schválené papežem Inocencem IV. („Solet annuere“) dne 9. srpna 1253, čteme, že Klarisky mají abatyše, ač Františkáni opustili starou formu klášterní ústavy a skoro současně povstávající kláštery Dominikánek mají jen převorky. Abatyše jest benedikována a její Moniales přijímají Consecratio Virginum (hl. 11). Abatyše žádá při vstupu nových členek souhlas všech Sester (hl. 2), přijímá, jako sv. Benedikt hochy, ona „iuvenculae“ — „mladé dívky“, jež skládají profesi, když dosáhnou „zákonitého stáří“. O řeholním rouchu Klarisek se mluví doslovnými výrazy Řehole sv. Benedikta (hl. 55). Zvolené abatyši (hl. 4) se dává ponaučení slovy, jimiž sv. Benedikt napomíná opata (hl. 2). Totéž platí o radě abatyše (hl. 4: Řeh. sv. Ben. hl. 3). Ustanovení sv. Benedikta (hl. 33) o tom, smějí-li mniši mít něco vlastního, se ozývá zřetelně v 8. kapitole Řehole sv. Kláry.

Privilegium papeže Alexandra IV. („Religiosam vitam de gentibus“) ze dne 30. IV. 1255 pro klášter Klarisek u sv. Kateřiny v Janově používá formuláře pro Řád sv. Benedikta a obsahuje tento odstavec: „Ut Ordo monasticus, qui secundum Deum et Beati Benedicti Regulam atque Institutionem Monialium inclusarum S. Damiani Assinatensis et Formulam vitae vestrae a fel. record. Gregorio Papa praedecessore nostro traditam, cum adhuc esset in minori officio constitutus, in eodem loco institutus esse dignoscitur.“ Zde se mluví tedy v oficiálním spise o monastickém Řádu, který jest ustaven u sv. Damiána v Assisi a zachovává Řeholi sv. Benedikta i Hugolínovu. A tamtéž se stanoví o volbě abatyše, aby se děla „secundum Deum et Beati Benedicti Regulam — podle vůle Boží a Řehole sv. Benedikta“.

Konečně papež Urban IV., kterýž vydal 18. října 1263 třetí redakci původní Regule sv. Kláry a tím zakončuje její vývoj, mluví k příchodím novickám (hl. 3) shodně se sv. Benediktem: „... dura eis et aspera proponantur, per quae

itur ad Deum — Buďte jim pověděny všechny těžkosti a
příkrosti, skrze něž se kráčí k Bohu“ (hl. 58). V kapitole
o postu (hl. 11) se určuje stejně jako u sv. Benedikta (hl.
39), že masa nemají jísti než „debiles — slabí“.

Doklady pro závislost ústavy a Řehole Klarisek od Řehole
sv. Benedikta by se daly jistě rozmnožit. Budiž jen dodáno,
že ani Regula et Constitutiones Generales pro Monialibus
Ordinis S. Clarae (Řím 1930), aprobované 12. března 1930,
nedovedly vyhladit všechny vzpomínky na původní vztahy
k Řeholi sv. Benedikta.

Vzkříšení.

Ā nyní přistupme k zajímavému problému v nadpise na-
značeném. Bl. Anežka Přemyslovna založila pro Klarisky
klášter „Na Františku“ v Praze, do něhož v den sv. Martina
r. 1234 bylo uvedeno pět Klarisek z Tridentu. O svátku Zvě-
stování P. Marie r. 1235 vstoupila Anežka sama do kláštera
a složila o Letnicích r. 1236 slavné sliby do rukou biskupa
Jana. Hned nato měla býti jmenována abatyší. Anežka se
titulu abatyše vzdala, jak se o tom zmiňuje papež Řehoř IX.
v listě z 8. května 1238.

Sotva se stala Klariskou, bl. Anežka sestavila sama novou Řeholi, jejíž podkladem byla „Forma vivendi“ sv. Františka a Řehole kardinála Hugolína, jenž mezitím (1227) dosedl na stolec Petrův jako papež Řehoř IX. Anežka navrhuje některá zmírnění postů a kázně, jež se pro severní kraje nehodí. Ale co nás nejvíce zajímá, ona prosí, aby se škrtlá slova Řehole Hugolínovy: „Regulam beati Benedicti vobis tradimus observandam“; neboť, tak praví, „zdá se nemožným, aby se v jednom Řádě dvě Řehole měly zachovávatí“.

Papež Řehoř IX. připsím ze dne 11. května 1238 některé úlevy povoluje, ale druhý požadavek rozhodně zamítá a odkazuje Anežku na Řeholi, již sv. Klára a její Sestry „až do dneška chvalitebně zachovávají“. Anežka se nevzdává. Jakmile papež Řehoř IX. zemřel (1241), obnovuje svou prosbu u papeže Inocence IV. I on odmítá její prosbu dne 13. listopadu 1243; naopak potvrzuje po dvou letech slavnostně první Řeholi — činí to z Lyonu dne 13. listopadu 1245. Leč Anežka a její Sestry přednášejí své prosby znovu, a tu papež konečně povoluje. Slova „Regulam beati Benedicti vobis tradimus observandam“ byla škrtnuta a nahrazena slovy „Regulam beati Francisci“.

Chápeme, že papežové váhali tak dlouho, pokud Řehole sv. Františka nebyla schválena. Ale čím vysvětliti neústupné naléhání bl. Anežky? Jestliže zmínka o benediktinské Řeholi nevadila ani sv. Kláře ani mnohým jiným klášterům Klarisek, byla by se s ní smířila i bl. Anežka, která ukázala před vstoupením do kláštera dosti pružnosti ducha a diplomatického talentu. Zde musely býti jiné důvody — osobní a místní. A byly. Byl to — klášter Panen Benediktinek u sv. Jiří.

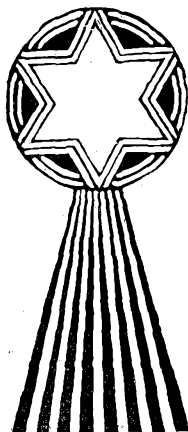
Představme si staroslavný klášter svatojirský u sídla králů na Hradčanech, klášter založený již před 250 lety Přemyslovnou bl. Mladou, jehož členky se doplňují z prvních šlechtických rodů země, a jehož abatyše hraje v království českém velikou úlohu. Tu se chystá dole na pravém břehu Vltavy Přemyslovna Anežka založit nový klášter, a to, zdá se, „secundum Regulam beati Benedicti“, ale s novým, ještě neuznaným heslem naprosté chudoby. A titul abatyše, v Praze dosud vyhrazený, má se zdvojit. Chápeme, že blahoslavená Mlada, zastoupená abatyší svatojirskou, hledí zneklidněna se shora na ty záměry své mladé sestry, a že strážce

bohatého kláštera, sv. Jiří, se vzpřímil na svém oři a obejmul pevněji své kopí, když spatřil vyzývavé počínání těch chudáčků Na Františku. Čeho si nikdo nepovšimnul v malém Assisi a jinde, to bylo hotovou sensací v královském městě Praze a v nerušené dosud doméně sv. Jiří. Bylo by záhodno zvědět, kdo a jaká byla tehdy abatyše na Hradčanech a nedošlo-li opravdu k výměně názorů. Ale na každý pád prohlédla Anežka dobře celou vážnost situace a za důvodem, jež uvádí v Římě, že totiž „nelze v jednom klášteře zachovávatí dvě Řehole“, se skrývá, diplomaticky utajena, obtíž skutečná, ryze místní. Než byla odklizena, trvalo několik let, a teprve potom přijala Anežka titul abatyše.

Sv. Benedikt, neznající nesnášlivostí pozdějších věků, ustoupil, a Přemyslovna Mlada a Přemyslovna Anežka si podaly sestersky ruce, a sv. Jiří shlížel zase klidně na Františka. Ale chudé Klarisky si odnesly i při odchodu hojných statků od sv. Benedikta, neboť jeho zásadou bylo a jest dosud, co praví sv. Pavel: „Dum omni modo Christus annuntietur — Jen když každým způsobem se zvěstuje Kristus“ (Filip. 1, 18), nebo jak on napsal ve své Reguli: „Ut in omnibus glorificetur Deus — Aby ve všem a ve všech Bůh byl veleben.“

Emauzy.

Opat Arnošt Vykoukal.

POSUDKY KNIH.

Dr. Jan Michalský: Duch i nevěsta, Svědectví z prvního věku patristického o církvi vůbec a její svatosti zvláště. 230 str. velké osmerky. Nákladem vlastním. 1928. (Na skladě u autora v Prostějově. Cena není udána.)

Autor je profesorem (náboženství) státního gymnasia v Prostějově. Svému „dítku“ předesílá čtyři stránky (str. 7—11) „Místo předmluvy“.

Praví hned na začátku: „Navštěvuje za svých studií v Římě v roce 1925 „Cursus magisterii“ na universitě Gregoriáně, dostal jsem od profesora pozitivní věrouky P. Jana de Groota přidělenou práci: „Svědectví o svatosti církve u sv. Otců před sv. Augustinem“.“

A dále praví: „Dílko není než překladem latinské práce, připravené disertace, pro „Cursus magisterii“, jak shora bylo zmíněno.“

Autor pojednává nejprve o svatosti vůbec (str. 13, 18), pak o svatosti církve (str. 19—25) a odpůrcích svatosti církve (str. 26 až 33).

Pak podává v první části svědectví o kladné svatosti církve (str. 117—186).

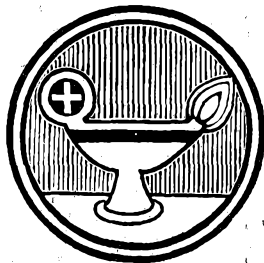
V obou částech jsou velezajímavá pojednání; na příklad v první části: „Církev — tělo Kristovo“; „Církev — panna“; „Církev — nevěsta Kristova“; „Církev — matka“; v druhé části: „Mravy křesťanů“; „Křesťané a čistota“; „Svědectví pohanů o mravech a hříších křesťanů“; „Zázraky“.

V „Doslovu“ pojednává autor o svatosti církve za dnů našich (str. 187—211). Zde má autor příležitost pojednati o misionářské a charitativní činnosti církve.

Na konec uvádí literaturu (str. 213—221) a seznam jmenný a věcný.

Připojujeme se k přání autorově vyslovenému na konci předmluvy: „Kéž dílko alespoň něčím přispěje k tomu, aby byla poznána oena církve! Kéž poněkud podporuje vážnost k ní v době a poměrech církvi katolické nepřejících!“

D. Bernard Velíšek.

NĚKOLIK SLOV O ASKESI.

Omezíme se na to, že se podíváme jen na negativní stránku této otázky tím, že se dotkneme běžných předsudků. Askese není obor, který by byl jen pro několik lidí, není to specialita. Dokonce pak není nějakým oslabováním naší přirozenosti: není to nic škodlivého.

Askese předně není žádná aristokratická ctnost, něco cizího běžnému křesťanskému životu. Není to specialita vyhrazená dobrovolné šlechtnosti úzkého kroužku „smetánky“. Není to exotický výtažek uměle pěstovaný ve skleníku. Není to žádný ozdobný námět. Není to nějaká libůstka společenského kroužku umělců. Již svým principem je to základní a zcela normální činnost, naprosto neodlučitelná od lidského života a tím spíše ne od křesťanského života. Je to domorodá rostlina pěstovaná ve volné přírodě. Je to dominující část budovy. Je to samovolný a velkorysý život.

* * *

Ā opravdu, jako základního činitele má v sobě metodické a pevné úsilí ovládnout tělo a zajistit v nás vládu ducha, naprosté panství duše nad tělem, duševní primát. Je to neobyčejný zjev života a smrti, jež prvním křesťanům tak hluboko do paměti vryl svatý Pavel: asketa je člověk, který se spojuje s duchem, aby ovládl své vlastní tělo.

Je to definice dost široce vymezená, abychom pochopili

všechny druhy askese. Skutečně pak kázeň mravů se ukládá každému člověku, který svědomitě se stará o to, aby neobe-
lhával svou definici „animal rationale — tvor rozumný“. Do-
dejme, že je to starost v tomto oboru velmi skromná. A tato
nadvláda ducha nad hmotou již v antické filosofii byla svor-
níkem etikety. Není ničím jiným než stupnicí hodnot a hie-
rarchií vloh v mravním světě. Za těmito základními hrani-
cemi vši lidské činnosti se upadne do barbarství.

Převahu tohoto rozumového asketismu v našem lidském
životě velmi výrazně se stanoviska čistě lidského a přiro-
zeného vyjádřil Pavel Bureau: Co musí v nás převládat, „je
především zvyk kontrolovat svůj pud, pak snaha vážiti si
lidské osobnosti, dále starost o společné zájmy a potřeby
rodu, potom pevný charakter, konečně úcta k svobodě a
smysl pro ideál... Kéž vychovatelé dají svým žákům hlavně
vznešenou ideu a hluboké přesvědčení o neomezené moci
jejich duchovních energií... Nutno mládež naučiti tomu, co
je naší pravou přirozeností, totiž konati na zemi své lidské
povolání a úkol a že naše lidské povolání nás volá k rostou-
címu oduševnění a k postupujícímu osvobozování se.“ (L'In-
discipline des moeurs, str. 513, Paris, Bloud, 1920.)

A ukládá-li se tato ušlechtilá a mužná pedagogika již
prostému rozumu přirozeného člověka, co teprve nutno ří-
ci o místě askese v křesťanském životě? Již hned, jak jsme
byli uvedeni do křesťanských tajemství, byl v nás uložen
nový oduševňující zárodek božské přirozenosti a plodnosti
a jeho vzrůst musí zajistiti nadlidské vítězství duchovního
života. A vpravdě není to nic jiného, leč tajemství smrti a
života, tajemství pohřbu a zmrtvýchvstání, je to přeměna
naší sešlosti v obnovené věčné mládí. Zda v tom není kla-
sická formule základního pojmu celého křesťanského ži-
vota?

Netřeba ani uvádět, že jde o to, že tato podstatná duchov-
ní činnost, pro kterou razíme jméno askese, připouští mno-
honásobně stupně a různé formy. Netřeba uvádět, že jde o
otázku, zda se mají plést příkázání a rady, zda svět se má
proměnit v poušť, zda se má hlásat přísná mravnost, zda
se mají vzkřísit bludy dávno odsouzené. Liší-li se však kon-
kretní provedení silou a dokonalostí, přece jen základní
zásada je stále táž. Je hluboce zakotvena v pojmu křesťan-
ského života a téměř v něm pohřbena. Křesťanský život a

asketický život jsou dvě řeky, jež pramení na téže hoře a vlévají se do téhož moře, ale jejich různá řečiště se liší rychlostí, mocí a velebností proudu.

Každý křesťan musí v sobě provést toto tajemství smrti a života. Chce-li žít řádným křesťanským životem, bude věrně zachovávat příkázání Boží a církevní a pěstovat ctnosti, jež tento život vyžaduje. A kdo by mohl popřít, že taková těžká askese, koná-li se věrně, je značnou hodnotou úsilí a námahy? Slušnost a spravedlnost, mírnost a zdrženlivost, lůska a odpuštění a tolik jiných ctností v jistých dobách vyžadují hrdinství a neustálou oběť všech stavů a věků. Stačí jen si přečíst Kázání na hoře, jež je programovou řečí Kristu Pána, s klasickými zásadami Blahoslavenství, abychom si uvědomili, čeho vyžaduje Kristův duch, a ukázali, že každý pravý křesťan je asketou.

Má-li v duši hrdinství a nadšení a je-li v něm hojná milost Páně, tu dobrovolně přijme sebe těžší oběti. Tajemství smrti a života dá svou plnost a bude asketou až do krajnosti: bude dokonalým křesťanem.

Všichni Kristovi učedníci jsou tedy z téhož kmene a mají touž krev, ať již zachovávají podstatnou základní myšlenku křesťanského ideálu, či ať pěstují vyšší ctnosti. A tato rodová obec tvoří šlechtu a velikost křesťanského života. Popírání toho by vedlo jedny k tomu, že by si dělali nároky na kastu a že by se soustavně osamocovali, druhé pak k tomu, že by byli klidně bezstarostní a prostřední téměř z povolání. Jestliže v královských rodech mladší větve nevládné a má podružné postavení, její krev proto není o nic méně královská. Její výhonky musí se dovolávat svého skvělého původu a hodně vysoko třímati svou vlajku, jinak zdegenerují.

Nepochopení, na něž upozorňujeme, má svou příčinu v příliš řídkém užívání slova „askese“ v posvátném názvosloví. Záměnou slov (metonymicky) toto jméno dnes výlučně značí nadbytečnou mravní činnost, jež přehání prostá příkázání. A naše řečnické výkony nejednou nesmyslně působily na samy ideje. Nádoba částečně znetvořila obsah a věci se nám pak jevily tak, jak slova je představovala. Naše pojmy procházejí hranolem našich formulí a tím podléhají lomu odchylky. Tak „psychologickou“ taktiku hlásal jeden novotář: Vpravte lidem nejdříve naše formule a s nimi do nich přejdou konečně i naše ideje!

A skutečně podle dnešního běžného mínění askese je pouhou specialitou. Je to vzácná rostlina, jíž se daří jen v klášterním šeru. Ostatně se zdá, že je vyhubena. Takový prostý věřící otec, dělník, úředník, ať předpokládáme, že je sebe zbožnější, cožpak on se stará o asketickou stránku svých uslechtilých snah a těší se z ní? Cožpak oceňuje tuto obnovu božského života, jež jeho každodenní věrnost působí v něm takměř samočinně? Cožpak krátce si uvědomuje, že koná asketické dílo?

Řekne se: To je naivní a utopické, proč se tím zneklidňovat? A pak je to prostá slovní hříčka. Jistě že ano. Ale, jak jsme řekli, slova přinášejí s sebou ideje, vnukají duševní stav, přispívají k pochopení skutečnosti. Názvosloví má svou dobrou i špatnou stránku. Proto ne bezdůvodně Aristoteles svou Logiku činí nezbytnou součástí vědy a všeobecným úvodem do své filosofie.

Tožto nedorozumění se krystalisovalo v nauce mravních věd. Při nejmenším do příruček této vědy přeneslo své akční působíště. Asketismus se ustavil v samostatnou vědu s odlišným předmětem. Zato morálka, zbavená takto své ozdoby a koruny, se výhradně zaměřuje na ochranu svých hranic, stavbou ochranné zdi a osazováním mezníků. Stala se pouhým pobřežním hlídačem či převozníkem, který není vybaven pro širé moře a dálkové plavby.

Zbavila se nejvyšších met a patření na vrcholky a prakticky se stala vědou minimální: učí umění „dost spravedlivému“, neřku-li „co nejméně možnému“, učí „zadost učiniti“. A pustila se touto spíš psychologickou než naukovou cestou tím snáze, že již předtím ji vytrhli z její živné půdy tím, že ji připravili o studium dogmatu.

Samozřejmě byla to nezbytná a prvořadá část této nauky. Vždyť je zcela spravedlivé podporovat chabé, nadlehčovat jim břímě a postupovat se vši shovívavostí. Ve vedení svého stáde Církev vždy napodobovala Jakubovu diskretnost, který přes Ezauovo naléhání postupoval volným krokem jehňat a březích bahnic. Avšak tato zákonitá snaha přizpůsobení se zdaleka nevyčerpává mravokárcovo dílo a musí mít svou protiváhu a do jisté míry i zmírnění v úplném výkladu Mistrově, jenž nás má přeměnit v obraz prvorozeného Bratra.

* * *

Touto specialisací, jak jsme řekli, mravouka byla oddána od studia dogmatu a asketických otázek, vyvíjela se v právnickém a soudcovském směru a rozváděla praktické užltí ve velmi jemných psychologických analysách. Tento vývoj pak z oboru rozumového přešel i na sousední obor lidového školství, aby konečně zapůsobil na mravní hladinu křesťanského lidu, jež se snížila stejně samočinně jako hladina tekutiny ve spojených nádobách.

Příliš mnoho věřících ztrácí s mysli podstatnou krásu mravního ideálu křesťanství, tuto božskou přeměnu, již nám ukládá adoptivní synovství Boží a již nás provádí velkolepý řád evangelických přikázání. Mnohdy náboženské zákony se nám představují pouze svou negativní formou a tím, co je v nich obtížného. Podstupujeme v duši jejich tíhu jako dlužník, který co nejlaciněji chce splatit svůj dluh, či jako sudič, jenž se stará, jak obejít zákon. Jakmile nějaká mravní činnost se nám představuje v konkrétní formě zákona, nesvědomitým znetvořením se choulíme a ježíme ostny.

Toto obranné chování je lidské a omluvitelné. Jakmile však je soustavné, jakmile při nejmenším se stává častým zvykem, pak zúžuje náš rozhled, láme náš rozmach a naši duši činí suchopárnou: stáváme se otroky poháněnými karabáčem. A v této přísné formě žalostné povinnosti se nám zjevují naše nejušlechtlejší výsady: povinnost věřit a modlit se, povinnost milovat, obětovat a litovat a jiné a jiné.

Mnohé duše potřebují cítit, že přikázání jsou nařízena. Kristus Pán nijak nezakrýval tresty, jež čekají na vinníky, a Církev moudře se řídí jeho příkladem.

Je zdravé, že v jistých dobách ochablosti cítíme drsnost této slupky, je však dobře, že tušíme podstatnou duši a ušlechtilou mízu. Od chvíle, co Kristus Pán zasedl po Otcově pravici, musíme žítí z Ducha. Avšak pravý křesťan si uvědomuje, že tato povinnost je též a hlavně božskou výsadou, nekonečnou mocí a naším nejdrahocennějším právem. Že je právem znáti Otcova tajemství a lpěti na nich každým aktem, jenž se jmenuje věřit. Že je právem našeho obrození zásluhami Krista Pána. Že je právem, jímž jeho oběť se stává naší obětí. Že krátce je právem býti asketou, ať jsme v jakémkoli stavu. Že je moc, můžeme-li svléci vetchého starce, jímž jsme, a ve světle a lásce obléci bujaré mládí nového člověka.

Nejde zde o něco speciálního: jediný náboženský stav, jenž nám svěřuje toto právo a ukládá tuto povinnost, je náš křesť. Jedině za tu cenu jsme křesťany.

* * *

Není však tento asketický život — po tom, co jsme řekli, máme právo tak nazvat křesťanský život — zásahem do nutné naší vnější činnosti a do žití plným životem? Není to něco nuceného a ničivého?

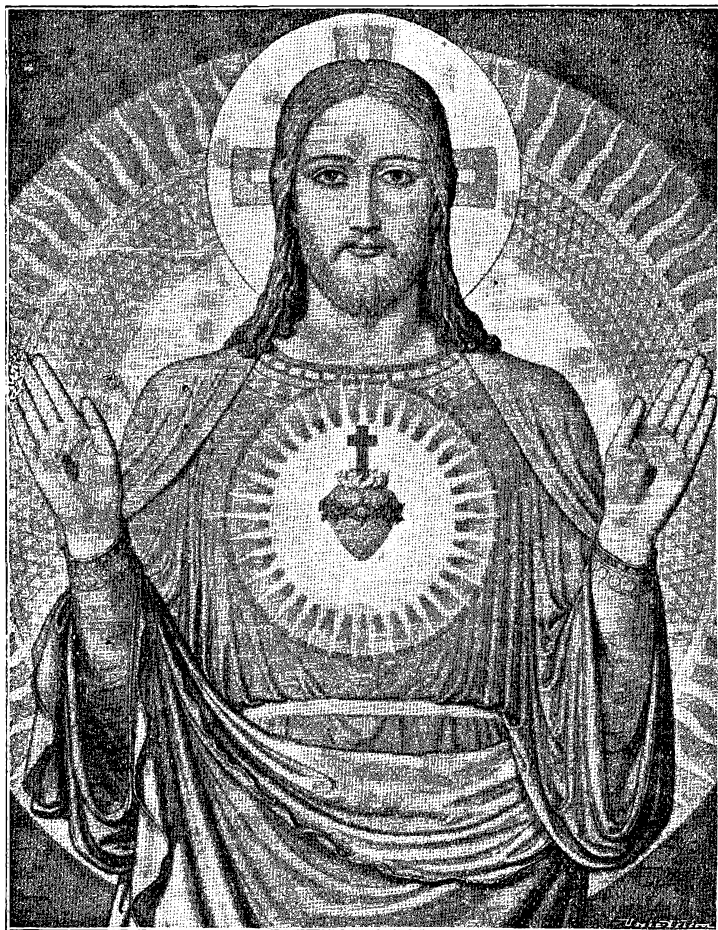
Každý prostý křesťan v určitých prudkých chvílích jako v záblesku světla pociťuje důvěrný půvab náboženského života, jak se žije ve světě, ale hlubšího a přiměřenějšího jeho přesvědčení. A téměř hned se v něm probouzí stále skrytý zápas mezi člověkem a křesťanem, onen nepřeklenutelný protiklad mezi křesťanským ideálem a konkrétním denním životem horečně se chvějícího a rozbujnělého světa, jenž je i naším životem a kde chceme býti doma. I když tedy asketický život chápeme tak, jak jsme řekli, máme před ním strach.

Zdá se, že jde jednak o neustálé a často prudké zápasy, o všestranné odříkání a omezování se, o přirozenost pro jméno Boží podrobenou, ochuzenou a okleštěnou, o nejušlechtilejší snahy, otupené a zkomírající, o smuteční závoj, jímž je zahaleno všechno stvoření, aby je znetvořil v našich očích a skryl nám jejich kouzlo, jednak pak o vysněný nádherný a velkolepý rozmach celé naší bytosti, o zákonitou touhu po všem pokroku, který našim vlohám zajišťuje nejvyšší cenu, o tvůrčí dech neustálého ráje, jenž oživuje a tvoří nový svět prvních dob. Na jedné straně nauka o pokání a odumření, na druhé straně touha po plném a neomezeném životě. Je to zmatené a zdánlivě neslučitelné dilemma mezi světákem a křesťanským asketou, mezi humanismem a katolicismem.

Jak pěkně se nám podobal onen bohatý jinoch v Evangelii: na chvíli i on podlehl kouzlu láskyplného Mistra pohledu a již již by šel za ním; ale téměř ihned byl jat strachem a ne sice bez lítosti se vytáhl z objetí, jež se mu zdálo příliš těsné, ale přece jen odešel, aby dále žil životem bez poklesku, ale též bez velikosti.

Abychom zapudili dvojsmyslnost a postupovali po pořádku

ku, musíme v asketické činnosti rozlišovati trojí různé pojetí a u každého z nich si všimnouti jeho mravní ceny a jeho vlivu na křesťanský svět. Rozeznáváme tedy askesi jansenistickou, askesi kajcníků a askesi zkrátka křesťanskou. A

Nejsvětější Srdce Páně.

v tomto trojím dokladu máme rozřešení konfliktu, jež jsme naznačili.

1. Āskese jansenistická.

Křesťanství posledních století si oblíbilo různé malicherné a tvrdošijné nauky, jež přes to, že Církvi opětovně byly odsuzovány, přece jen svým jedem nakazily smýšlení věřících.

Ústřední blud tohoto systému ujišťuje, že prvotní hřích úplně pokazil naši přirozenost. Byla prý zkažena dokonce v samém kořeni své mravní činnosti a je zásadně špatná. A protože je nakažen pramen, tu je s ním zkažena i celá činnost, jež z něho prýští. Tím jsou spolu odsouzeny i přirozené ctnosti, činnost našich vloh a mohutností, všechno zákonité používání ducha, citu i smyslů, krátce celý mravní řád je otřesen.

Vidíme, čím křesťanská askese se stává stoupecům podobných nauk: zdržujeme se přísně jejich konklusí! Je to nemilosrdná válka proti macešské přírodě, jejíž všechna opatření jsou odsouzení hodná. Takový asketa se nespokojuje s tím, že odmítá veškerý požitek, on musí zasáhnouti zlo v jeho kořeni. Zabývá se tím, že otupuje své vloh, jež vypaluje jako hnisavé rány, že zpitomuje zvědavého a zpupného ducha, že uvolňuje pružné péro oslabené vůle, že otupuje srdce, aby mu zlhostejnil radost či bolest a lásku či hněv, že krátce pěstuje radikální umrtvování, naprosté otupení smyslů a úplnou lhostejnost, jež prý je ideálem křesťanské dokonalosti.

Pro tyto bludaře křesťanská kázeň je horkou pecí, kde člověk musí vyschnouti až do morku kostí, je to drahocenná truhla, jež v sobě chová naši neškodnou mumii, nabalzamanou a těsně zavinitou v plátnech, je to herbář, kde zvadlá a zmučená rostlina nemá ani barvu, ani vůni. A hádejte, jaké důsledky musí mítí podobná teorie? Dává žár plamene, ale čudivého a mdlého, jako z lampy bez oleje, dává nadšení vína, ale z hubených a trpkých hroznů, odhozených do odpadků, dává osvěžení nápojem, ale teplým a odporným, že se z něho zdvíhá žaludek.

A co byste řekli na to, že tyto nesmyslné teorie v jistých dobách zastávali a podle nich i žili i velmi svatí lidé, kteří měli velmi význačná postavení v hierarchii, v učeném světě i ve společnosti?

Jeden ze zakladatelů této sekty dokonce odmítl poslední pomazání jen proto, aby v poslední hodině se zbavil útěchy a posily, jež tato svátost poskytuje. Rovněž odsoudil dar slzí proto, že kajícíku dodává útěchy.

Nebo dámy z Port-Royal téměř úplně se odřekly svátosti pokání a svatého přijímání, aby pro svou hříšnost se zbavily duchovních radostí, jež by jim dala příležitost účasti

na svatých tajemstvích. Nemohouce s nimi nic zmoci církevní i světské vrchnosti, pověřily samotného Bossueta, aby dámy pokáral a přivedl k rozumnějším názorům. Ale také nic nepořídil. A celá ta společnost jednohlasně prohlásila, že nepodléhá církevní vrchnosti a že stojí pod přímým vlivem Ducha Svatého. Až k tak nepochopitelnému poblouznění vede sektářství a fanatismus. Tento námět je s to podráždít Boileauovu kousavost: Tolik žlučí je v duších pobožných!

Tyto asketické teorie měly hluboký vliv na zbožnost 17., 18. a 19. věku, i když nešly až do krajních důsledků. A nebyly ani bez vztahu k slavným polemikám o studiu. Mnozí totiž studium pokládali za odsouzeníhodné, protože uspokojuje intelektuálně a asketicky, a za nebezpečné, protože hroživě živí ducha pýchy.

Stejně se vedly vášnivé hádky o malém počtu vyvolených. Ba mají svůj ohlas ještě dnes. Arnaud říká, že vyvolených je sotva tolik, kolik hroznů roste po vinobraní na vinici, či kolik klasů unikne zraku ženců.

Do oné doby spadají rovněž ony ponižující pojmy o rozhněvaném Bohu, o neúprosném soudci, o nemilosrdném věřiteli, jenž je strašnější a nám vzdálenější než israelský Jahve. Tehdy Bůh se zdál ještě vzdálenějším, než byl před Vtělením. A což ještě malichernější teorie o „naprostém sebevzdání“ a o „nejtupější resignovanosti“ či o „čisté lásce“ a na sta podobných nápadů, odsouzených Alexandrem VII. († 1657) počínaje a Klementem XI. († 1721) konče? Co jsou jiného, leč prohanější a pobožnou formou znovu a znovu opakovaný zmar a ničení smyslů, jež byly stanoveny za konečný cíl asketického života? Je to „vzdání se“ vůli Boží až do „pokory“ hříchu a až do vyhlídky na trest: nebát se svoliti ke hříchu je prý největší obětí, již možno Bohu přinést! — Největší dobro je nemíti jinou vůli, než vůli Boží. A za vůli Boží pokládali zničení naší mravní bytosti a naší ctnosti. Krátce podle těchto mystiků Bůh chce přivésti naše duše až k úplnému vyvlastnění nás samých, k radikální apatii, k úplnému zpitomění (budiž nám prominut tento výraz), jež nás činí stejně lhostejnými jak vůči neřesti, tak vůči ctnosti, jak vůči opuštěnosti, tak vůči milosti, jak vůči peklu, tak vůči nebi. Krátce, ať Bůh si dělá, co chce!

Můžeme říci, že jsme nikdy kolem sebe necítili tuto smr-

dutou zatuchlost a že tento zastaralý jansenistický pot se nikdy nevypocoval z našich porů? Nedávno v jedné nábožné a velmi rozšířené a téměř klasické knize, jež r. 1927 měla nové vydání a jejíž lidový ráz nám brání, abychom pramen přímo nevedli, jsme četli tento nápad o církevním stavu: „Neměli bychom vůbec se bát, že nejsme v počtu těch, kdo jsou povzneseni k církevnímu stavu hroznou skutečností Boží spravedlnosti na ně rozhněvané a jimž Bůh nedovolí povznést se jen proto, aby tím spíše pocítili přísný jeho soud?“

Ani žid ve vyhnanství by nebyl omluvitelný pro takové obvinění. Jak však by to bylo možno u nás, kdo jsme počati nevypověditelným tajemstvím lásky Boží? Že by Bůh, aby se spíše pomstil za dřívější hříchy, klamným vnadidlem přilákal jinocha ke kněžství, a když tento rozčarovaný padne do léčky, tu že by Bůh vystoupil z úkrytu, aby dvojnásob přísně nad ním pronesl svůj přísný soud?

Duše, jež by byla posedlá takovou předtuchou, věru nemohla by již klesnouti do černějšího pesimismu, do většího zoufalství a beznaděje. Vždyť opravdu ani nejpřísnější jansenisté neměli horší představy.

Možno se tedy diviti, že i dnes se setkáváme se stopami těchto bludů přes to, že tak často byly odmítnuty a odsouzeny? Bohužel, všechno to musilo sloužit k tomu, aby si uchovaly stálý vliv. A to na vůdce: na nejmocnější preláty, na doktory nejslavnějších bohosloveckých akademií, na kněze, na řeholníky, na laiky bezúhonného života, krátce na křesťanskou „smetánku“. Ba i na vážené osobnosti a kajícíky, kteří dojmali lid a pravdě svého učení vydávali stejně šlechetné svědectví, jako kdysi krev mučedníků.

Ba co víc, vydávali se za kritiky a reformátory ochablostí a zlořádů, bohužel příliš skutečných a své poslání plnili s takovým sektářstvím a s takovou vášnivou svéhlavostí, že nic je neodstrašilo.

Jejich neblahá činnost byla podporována takovým prospěchem, že nezůstala bez hlubokého vlivu na duchy a že vtiskla trvalý ráz zbožnosti své doby. Tím si vysvětlujeme nedůvěru, jež v hloubi křesťanského podvědomí dřímá vůči vší duchovní činnosti, jež sama sebou je naprosto zákonitá, jakmile se jen zdá podezřelou z jakéhokoli vztahu k tomuto jansenistickému asketismu. Vysvětlujeme si onen sebezacho-

vávací pud, který se v nás probouzí při pouhé myšlence na jakoukoli duchovní metodu, jež by chtěla pokazit naši číno-rodou energii pod záminkou její úpravy a hrozí, že ji zmrzačí a zničí, aby ji ukáznila.

To kdyby mělo býti ideálem křesťanské askese, pak bychom se musili vzdáti myšlenky na to, abychom dobru získali sympatie humanistů, jichž rozsáhlé plány rozrušeně vyličil Evžen Masarek: „Jak je krásné a dobré ono stvoření v nás a kolem nás! Jakým právem a proč bychom si zapovídali ony nádherné pohledy na ně? Býti křesťanem -- buď, je-li to vůle Boží! Býti však také člověkem... , užít světa jako pán světa a užít lidí jako přítel lidí, ve zdravém těle pěstovati veliké myšlenky a velkolepé vášně... Rozumíme-li optimismem systém, který přehání naši cenu, pak humanismus naprosto není optimistickou naukou. Čínořodá nauka, jež nás vybízí k našemu vlastnímu rozvoji, energicky odmítá, měla-li by viděti, jak bezdůvodně se brzdi její objevitelská práce a její budovatelské dílo...“

Ideálem, jenž je s to strhnouti dnešní intelektuální „smetánku“, je sloučení obou těchto poznatků, je důkazem z praktického života, že touhy dokonalého humanisty mají své plné uspokojení v pravé křesťanské askesi.

2. Askese kajicníků.

Je však čas, abychom odstranili jedno nedorozumění. Řekli jsme, že asketická činnost, jež všechny pozitivky našich přirozených vloh potírá jako mravní zlo, je stejně nekřesťanská jako nelidská. Jsou-li však tyto pozitivky dovoleny v zákonitých hranicích, nejsou ještě předepsány pro všechny. Je mi necháno na vůli, abych pro vyšší cíle omezil se v zákonitých radostech. Duševní požitek, estetická rozkoš, již nám působí přírodní a umělecké krásy, hluboký požitek z přátelství, z rodiny, ze světské radosti, to vše mi může býti asketickým námětem. Krátce mimo odsouzení hodnou askesi jansenistickou je askese, již nazveme askesí kajicníků, samozřejmě nezávazná, ale zákonitá a vysoce záslužná.

Jsou duše, jež mají nepřekonatelnou touhu po odříkání a žízeň po oběti. A cíl, proč to dělá, může býti různorodý. Člověk tělesně založený cítí potřebu se zduchovnit. Hříšník se snaží očistiti se. Učedník prahne po tom, aby trpěl se svým Místrem. Úd Církve svaté se zabývá sociální solidaritou a obcováním Svatých a apoštolátem. Na způsobu ne-

záleží a základní myšlenka je všude táž: mravní cena utrpení a odříkání se v křesťanském životě. A z toho pak plyne ona přísnější a radikálnější askese na kajícím podkladě, jež křesťanskému životu dodává jen novou svatozář.

Chápeme důležitost tohoto rozlišování. Povrchní pozorovatel by byl s to podezírat tuto duchovní metodu pro její jistou příbuznost s askesí jansenistickou. Čtenář však vnikne do podstatného rozdílu, na němž trváme.

Připojme ještě dvě poznámky.

Podobný život není pro každého. Vyžaduje duševní velkoudušnost a ducha odloučenosti a těch v lidstvu není mnoho. Aby však nezdegeneroval, vyžaduje nad to i řádný tělesný a mravní charakter, vůli pevnou jako z ocele, dokonale stálou duševní rovnováhu a nevyčerpatelné zásoby síly, optimismu a nadšení. Je to seskupení výjimečné, jež však již svou řídkostí dává prozíravou disposici.

Doněvadž pak jde o dokonalost, tu se zde uplatňuje důležitý zákon zkušenosti: „Nejlepší mnohdy je nepřitelem dobrého.“ Nakládá-li se s přírodou bezohledně, mstí se. Pod příliš těžkým břemenem kuň se vzpírá a stává se jankovitým.

Z toho plyne druhá zkušenost, že je nebezpečné pouštět se touto cestou sám a spoléhat na své vlastní síly. Mistr duchovního života Cassianus († 432) má celou jednu konferenci o nebezpečích života samotářů a o zlořádech, s nimiž se mnohdy setkal u otců na poušti právě z nedostatku umírněnosti, této praktické moudrosti a nevyhnutelného dobrého smyslu, abychom to cele obsáhli jediným pojmem. Též Církev organisovala klášterní život, jehož moudrá a vyzkoušená pravidla chrání příliš šlechetné duše proti jejich vlastním přestřelkům a zajišťují harmonický rozvoj křesťanské dokonalosti.

3. *Askese křesťanská.*

Kromě odsouzeníhodné askese jansenistické a kromě zákonité, ale nezávazné a zvláštní askese kajícníků je ještě askese zkrátka křesťanská, jež má mnoho stupňů, na níž však všichni bez rozdílu musí míti nějaký podíl.

Její základní myšlenka tryská ze vztahu, jež křesťanství stanovilo pro poměr naší přirozenosti k přirozenému životu. Kdo pochopil tento vztah, rázem vnikl do askese křesťanské. Pokusme se celkově ji definovat.

Hlavní skutečnost, jež vše zde na zemi ovládá, je, že Bůh

nás volá k účasti na svém životě. Celé křesťanské mysterium je pouze pozvolné vzkříšení lidského pokolení k božskému životu. Ale tento nevyhovitelný neobyčejný zjev se neděje ve stejné duševní úrovni, proti naší vůli a bez našeho vědomí. Tento vzrůst se neděje nahromaděním jako u organických těles, neděje se tím, že se postupně přidává a my jsme při tom pasivní. Není to nadpřirozené nalepování vrstev, jež naši duši nijak neproniknou a naši činnost nepromění. Není to přidělování jemné drahocenné kovové ozdoby na nábytek z obyčejného dřeva. Není to velkolepá fasáda nahozená na starou budovu. Naopak. Božský život zvolna se zmocňuje člověka z masa a krve, jímž všichni jsme. Organicky se do nás vpíjí a prorůstá nás. Osvojujeme si nadpřirozeno, jež vniká v intimitu našeho já a činí z nás pravé syny nebeského Otce.

Působením milosti i v novém řádu, do něhož je uvedena, naše přirozenost nadále si uchovává celé své složení, své vlohy, svou samočinnost, všechna ta pružná pera, jež řídí naši činnost. V organické práci, na níž spolupracuje působením Ducha Svatého, nic neztrácí ze svých mohutností: rozum a vůle, poznání a láska, citovost a pohnutky, to vše je uvedeno v chod pro nejvyšší cíl. Obzvláště tělo v tomto novém řádu není nějakým jen ostudným obalem, jež by byl v kontrastu s naší božskou přeměnou a ježž třeba zničit a učinit neškodným. Vlivem podstatné jednoty našeho složení musí moudře spolupracovat na společném díle, jako i ostatně bude mít účast na konečném proměnění.

To je základní princip asketického života, o němž nyní mluvíme. Veškerá cena a bohatství humanismu mohou tedy najít své uplatnění v tomto podniku, jež má jediný účel: vši mocí vdechovat božství či pohnout celou bytost k následování tohoto ideálu anebo rozehrávat všechnu krásu a nádheru k slávě Boží, krátce nadále v sobě stále zdokonalovat člověka a křesťana.

Protivilo by se tedy pravé nauce, kdybychom uvažovali o konfliktu mezi nejušlechtilejší křesťanskou askesí a lidskou kulturou, již označujeme jménem humanismus. Církev často ve svých dějinách zjevila své názory v tom ohledu a uskutečnila užitečnou spolupráci božských energií s lidskými.

Když ve 4. století starověká řecká kultura se srazila s rodící se křesťanskou vzdělaností, tu Církev ústy slavných

doktorů z Kappadocie svatého Řehoře Nazianzenského a svatého Basilia dala přednost drahocenné a plodné spolupráci s pohanským písemnictvím, místo aby je odsoudila. Julián Odpadlík (363), aby zabil rostoucí vliv křesťanství, snil o tom, že mu uzavře poklady starověké moudrosti a vydal nesmyslné ustanovení, jímž křesťanským mistrům zakázal studium pohanských autorů. A tehdy slavní doktoři podnikli rozhořčenou kampaň a urychlili konečný smír křesťanské vzdělanosti s veškerým bohatstvím starověké řecké kultury.

„Což není nikdo jiný Řekem kromě tebe?“, zvolal svatý Řehoř na Juliána. „Ještě jsem byl holobrádek a již jsem horoval pro literaturu. Posvátné literatuře snažil jsem se dát za pomocníka literaturu světskou.“

Celý vývoj západní bohovědy ve středověku dál se jediné díky užití pohanské filosofie. Což svatý Tomáš nepřevzal z Aristotela soustavný výklad křesťanských ctností? V jansenistických očích je to prvotní hřích scholastiky.

A zda v klasickém období humanismu římstí velekněží a hlavně slavní papežové Julius II. a Lev X. nebyli štědrými podporovateli renesance? Stranický výklad dějin pod vlivem jansenistické sekty byl příliš přísný vůči těmto dvěma velekněžím, kteří věrně zachovávali slavnou křesťanskou tradici naprosté harmonie mezi cenou přirozenosti a milosti.

Na konec si připomeňme pravdu, jež je svorníkem vši sociální nauky Církve, jak úředně jí vzpomněl Lev XIII.: křesťanství je nevyhnutelně potřebné pro časné blaho národů. Veliký papež tuto pravdu několikrát opakoval obzvláště přesvědčivě: kdyby Církev za jediný svůj cíl měla zajištění pouze časného štěstí a blaha národů, nic by nemusila měnit na své nauce a na své činnosti. V této formuli je zhuštěno celé jádro křesťanského humanismu. Vždyť co platí pro národy, platí i pro jednotlivce. A máme plné právo z toho uzavírat, že jediné ušlechtilé žitý křesťanský život nadále podporuje expansi lidského individua. Vymyšlený protiklad expanse naší přirozené energie vůči tomu, co vyžaduje křesťanská askese, prostě neexistuje. Užitečné bude jediné co nejužší jejich spojení.

Dom Lambert Beauduin.

TŘICÁTÁ HOMILIE SV. ŘEHOŘE VEL., PRONESENÁ V BASILICE SV. PETRA NA HOD BOŽÍ SVATODUŠNÍ.*

Čtení sv. Evangelia podle sepsání sv. Jana XIV, 23 — 31.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učedníkům svým: „Miluje-li mne kdo, slovo mé bude zachovávat, a Otec můj ho bude milovat, i přijdeme k němu a přibyték u něho si učiníme. Kdo mne nemiluje, slov mých nezachovává. Slovo pak, které slyšíte, není moje, ale Otce, který mne poslal. Toto mluvil jsem vám u vás zůstává. Utěšitel pak, Duch Svatý, kterého Otec pošle ve jménu mém, ten vás naučí všem věcem a připomene vám všechno, co jsem vám mluvil. Mír zůstavuji vám, mír svůj dávám vám. Nermuť se srdce vaše, ani se nestračuj. Slyšeli jste, že jsem vám řekl: Jdu a přijdu opět k Otci, neboť Otec větší mne jest. A nyní pověděl jsem vám to, prve než by se stalo, abyste uvěřili, když se stane. Již mnoho nebudu s vámi mluvit, neboť přichází kníže tohoto světa a na mně nemá ničeho, avšak aby svět poznal, že miluji Otce a tak činím, jak mi Otec přikázal!“

1. Rád bych, bratři nejmilejší, prošel v krátkosti slova evangelního čtení, abych pak děle se mohl pozdržeti u rozjímání o tak velké slavnosti. Dnes totiž Duch sv. sestoupil za neočekávaných zvuků na učedníky (Sk. ap. II, 2nn), a proměnil tělesná smýšlení ve svou lásku. Zatím co na venek zje-

* Svatý Řehoř Veliký narodil se v Římě kolem r. 540. Věnoval se nejprve politické činnosti, později však zasvětil svůj život Bohu. Ze svého jmění dal vystavěti sedm klášterů. V klášteře, který zbudoval v Římě, přijal sám řeholní roucho a složil sliby pod řeholí sv. Benedikta. Z klášterní samoty byl brzy vytržen. Papež Benedikt I. jmenoval ho kardinálem-jáhнем a nástupce Pelagius učinil ho vyslancem u císaře Tiberia v Konstantinopoli. Řehoř návratil se ještě jednou na krátký čas do kláštera a brzy nato stal se opatem. Domýšlel na apoštolskou cestu do Anglie, ale sám ji už neuskutečnil. R. 590 po smrti Pelagiově byl jednomyslně zvolen jeho nástupcem. Papež Řehoř zabýval se více praktickými otázkami než hloubáním theologickým. Svými reformami stal se nesporně jedním z největších papežů, kteří zasedli na stolci Petrově. Zemřel po dlouhé chorobě v březnu r. 604.

Cyklus čtyřiceti homilií, z nichž zde uvádíme třicátou, je soubor kázání, pronesených pravděpodobně v jednom roce (591). Homilie tvoří dvě

vily se ohnivé jazyky, v nitru vznikla plamenná srdce, neboť když přijímají ve vidění ohně Boha, planou příjemně láskou. Duch sv. sám je totiž láska. Proto praví sv. Jan: „Bůh je láska.“ (I. Jan IV, 8, 16.) Kdo proto s čistou myslí touží po Bohu, jistě má již, koho miluje. A hle, kdyby jeden každý z vás byl tázán, zda miluje Boha, se všelikou důvěrou a klidnou myslí odpověz: „Miluji.“ Na počátku čtení slyšeli jste však, co Pravda praví: „Miluje-li mne kdo, slovo mé bude zachovávatí.“ Zkouškou lásky je tedy vykonání díla. K tomu týž Jan ve své epištole praví: „Kdo říká: Miluji Boha, a přikázání jeho nezachovává, je lhář.“ (I. Jan IV, 20.) Boha jistě milujeme, když pro jeho přikázání zdržujeme se od svých žádostí. Kdo se rozplývá v nedovolených žádostech, jistě nemiluje Boha, protože mu odporuje ve své vůli.

2. A Otec můj ho bude milovati, i přijdeme k němu a příbytek u něho si učiníme. Uvažte, bratři nejmilejší, jaká slavnost to je, zažítí v příbytku srdce svého příchod Boha. Zajisté, kdyby nějaký bohatý neb velmožný přítel měl přijít do vašeho domu, že ihned celý dům dáte do pořádku, aby snad něco neurazilo oči vstupujícího přítele. Odstraň proto špínu špatných skutků, kdo připravuješ příbytek Bohu! Poslyšte však, co praví Pravda: „Přijdeme a příbytek u něho učiníme.“ Do srdcí některých lidí totiž přijde a příbytek tam neučiní. Takoví v lítosti nad hříchy po Bohu se sice ohlédnou, ale v době pokušení zapomínají, že hříchů litovali, a tak vracejí se opět k hříšným skutkům, jako by jich nikdy neoplakávali. Kdo proto Boha oprav-

knihy. Prvá obsahuje promluvy, které byly diktovány a notářem lidu přečteny. V druhé knize jsou homilie, které byly volně předneseny papežem samým a rychlopisci zaznamenány. Ale i tato druhá část sbírky byla papežem opravena, než byla uveřejněna knižně r. 592. — Třicátá homilie byla pronesena 3. června r. 591 na Hod Boží svatodušní v basilice sv. Petra. Podle tehdejšího zvyku papež měl homilii po evangeliu mezi mši sv. Tato homilie je tím zajímavá, že se neomezuje na slova Evangelia. Vykládá též slova ze Skutků apoštolských, jež obsahuje dnešní čtení a která se vztahují na dnešní slavnost. Je zde též odkaz na homilii 26., kde se mluví o tom, jak Pán Ježíš se ukázal apoštolům po svém zmrtvýchvstání a jak vdechnuv na ně dal jim Ducha sv. Z odkazu plyne, že 26. homilie byla pronesena dříve než třicátá (homilie nebyly proneseny v tom pořádku, jak jsou zachovány v patrologii), a že mezi oběma neuplynulo velké období. Část třicáté homilie čte kněz o slavnosti svatodušní v breviři.

du miluje, kdo jeho prikázání zachovává, do srdce člověka toho Pán i přijde i příbytek si v něm učiní. Tak je totiž proniká láska Boží, že od ní ani v době pokušení neodstoupí. Opravdu proto miluje ten, v jehož myslí nepřevládá dobrovolná nezřízená rozkoš. Tím více se člověk odlučuje od nebeské lásky, čím nižší jsou jeho radosti. Proto se ještě dodává: „Kdo mne nemiluje, slovo mé nezachovává.“ K sobě do nitra, bratři nejmilejší, se proto vraťte, zkoumejte, zda Boha opravdu milujete! A přece nevěř něčemu, cokoli odpoví duše bez dokázání skutkem. Láska k Bohu nikdy nezahálí. Koná velké skutky, je-li přítomna, odmítne-li pak pracovatí, láskou není.

A slovo, které slyšíte, není moje, ale Otce, který mne poslal. Bratři nejmilejší, víte, že ten, kdo to mluvil, jednorozený Syn, je Slovo Otce. Proto slova, jež mluví Syn, nejsou Syna, ale Otce, neboť Syn sám je Slovo Otce. Toto mluvil jsem vám, u vás zůstává je. Kdy s nimi nebude zůstávatí ten, který vstupuje na nebesa slíbil a řekl: „Hle, já s vámi jsem až do skonání světa“ (Mat. XXVIII, 20.)? Vtělené Slovo však i zůstává i odchází: Odchází tělesnou přítomností, zůstává zde božskou podstatou. Říká proto, že s nimi tehdy zůstával, neboť ten, jenž neviditelnou mocí byl vždy přítomen, tělesným svým zjevem byl již na odchodu.

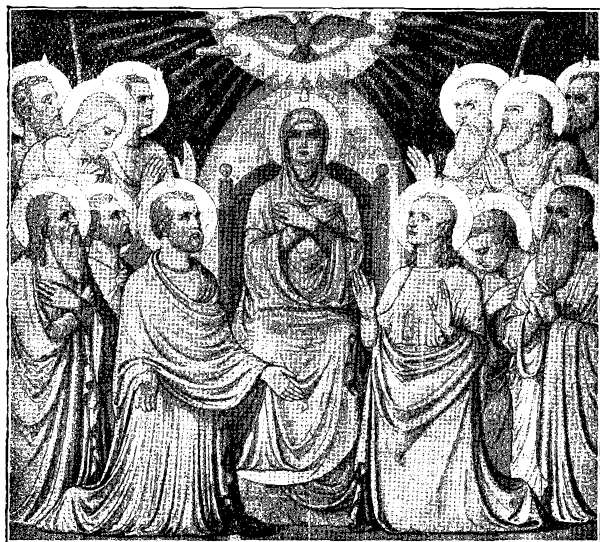
3. Utěšitel pak, Duch sv., kterého Otec pošle ve jménu mém, ten vás naučí všem věcem a připomene vám všechno, co jsem vám mluvil. Znáte přemnozí, bratři moji, že řecké slovo paraklitus latinsky se nazývá advocatus (přivolaný, zástupce), nebo consolator (utěšitel). Proto se nazývá zástupce, protože za poblouzení chybujících se přimlouvá u spravedlnosti Otce. O tomto Duchu, který je jedné podstaty s Otcem i Synem, říká se, že za chybující snažně prosí, neboť ty, které naplnil, učinil prosícími. Proto také praví sv. Pavel: „Ale Duch sám přimlouvá se za nás za všechny vzdechyně slovnými.“ (Řím-VIII, 26.) Jistě je menší ten, který žádá, než který je žádán. Jak to přijde tedy, že se říká, že Duch prosí, jenž menší není? Duch sv. však sám prosí, neboť ty, které naplnil, rozněcuje k prosbám. Utěšitelem pak je nazýván též Duch sv., neboť mysl lidí, zasluhujících trest pro spáchání hříchu, pozvedá z trýznivého zármutku, zatím co jim připravuje na-

ději na odpuštění. O něm správně je slíbeno: „T e n v á s n a u č í v š e m v ě c e m.“ Neboť není-li ten Duch v srdci posluchače, řeč učitele nemá účinku. Nikdo proto ať nepřičítá učícímu to, co z řeči jeho chápe, neboť kdyby v nitru nebyl, který učí, jazyk učitele zevně pracoval by naprázdno. Hle, všichni stejně slyšíte jeden hlas mluvícího člověka, přece však přijímáte nesterjné smysl slyšených slov. Proč je různé slovům porozumění v srdcích vašich, když hlas různý není? Není-li to proto, že hlas mluvícího všeobecně napomíná, v nitru je však učitel, který některé zvláště učí chápání slov? O tomto pomazání Ducha sv. je řečeno Janem: „J a k o t o p o m a z á n í j e h o v á s p o u č u j e o v š e m.“ (I. Jan II, 27.) Řeč proto nevzdělá člověka, když mysl jeho nemá pomazání Ducha. Nač to však mluvíme o učení lidském? Vždyť i sám Tvůrce nemluvil někdy k poučení člověka, nemluvil-li k němu pomocí pomazání Ducha sv. Zajisté, že Kain, dříve než spáchal bratrovraždu, slyšel: „Z h ř e š i l b y s, u s t a ň.“ (Gen. IV, 7 podle LXX.) Ale protože prováděje svůj hřích hlasem byl napomenut, ne však pomazáním Ducha, mohl slyšet slova Boží, pohrdl však je zachovávat. Pátrati ještě musíme, proč o tomtéž Duchu se praví: „P ř i p o m e n e v á m v š e“, kdyžté připomenouti příslušelo by podřízenému. Protože však připomenouti někdy značí vnuknouti, říká se o neviditelném Duchu, že připomíná, ne že nám vědomosti vynáší z podvědomí, ale z tajemného. Mír zůstavuji vám, mír svůj dávám vám. Ten zůstavuji, onen dávám. Následujícím mne zůstavuji, těm, kteří dojdou, dávám.

4. Hle, bratři nejmilejší, v krátkosti jsme skončili slova svatého čtení, nyní přenesme duch svůj k úvaze o tak velickém svátku. Protože však kromě čtení Evangelia bylo vám předneseno též čtení ze Skutků apoštolských, z toho proto něco použijme k svému rozjímání. Slyšeli jste zajisté, že Duch sv. zjevil se nad učedníky v podobě ohnivých jazyků a dal jim znalost všech jazyků. Co jiného bylo tímto zázrakem označeno, než že Církev sv., týmž Duchem naplněná, bude mluvit ke všem národům? Ti totiž, kteří se snažili vystavětí proti Bohu věž, pozbyli společenství jednoho jazyka (Gen. XI, 8), v těch však, kteří pokorně se báli Boha, všechny jazyky se sjednotily. Zde pokora zasloužila si novou dokonalost, tam pýcha zasloužila zmatení.

5. Hledejme však, proč Duch sv. stejně věčný jako Otec i

Syn zjevil se v podobě ohně, v podobě ohně a zároveň jazyků? Proč zjevuje se někdy jako holubice, jindy jako oheň? Proč se zjevil nad Synem Božím v podobě holubice a nad učedníky v podobě ohně (Skut. ap. II, 2 nn), tak totiž, že ani nad Kristem Pánem nepřišel v podobě ohně, ani nad učedníky se nezjevil v podobě holubice? Navraťme se k vysvětlení čtyřech těchto způsobů, které jsme zde předložili. Duch sv. stejně věčný s Otcem i Synem ukazuje se v

Seslání Ducha Svatého.

podobě ohně, neboť Bůh je nehmotný, nevyslovitelný a neviditelný oheň, jak dokazuje sv. Pavel: „Bůh náš je oheň stravující.“ (Žid. XII, 29.) Bůh je proto nazýván ohněm, protože stravuje rez hříchů. O ohni tom věčná Pravda řekla: „Oheň na zemi seslati jsem přišel, a co chci jiného, než aby se vznítily.“ (Luk. XII, 49.) Zemí totiž nazývána jsou srdce pozemsky smýšlející, která, zatím co hromadí v sobě nejhorší myšlenky, jsou pošlapána od zlých duchů. Oheň sesílá Pán na zem, když vdechnutím Ducha sv. rozněcuje srdce tělesných lidí. A země je zanícena, když tělesné srdce, studené ve svých nešlechtných žádostech, zanechá žádostí toho světa a roznítí se láskou Boží. Správně proto zjevil se Duch sv. v podobě ohně, neboť odstraňuje z každého srdce, které naplňuje, ztrnulost chladu, a zaněcuje

je touhou po své věčnosti. V ohnivých pak jazycích se ukázal, neboť Duch ten je stejně věčný se Synem a zná nejlépe ovládnání jazyka i slova. Slovo zajisté Syn je Otce. Protože Duch i Slovo je jedné podstaty, musel se Duch zjevití v podobě jazyka. Neb dojista Duch zjevil se v jazycích, protože jazykem je pronášeno slovo. Proto kdokoli je dotčen Duchem sv. vyznává Slovo Boží, t. j. jednorozeného Syna; a zapřítí Slovo Boží neprospívá, neboť má již jazyk Ducha svatého. Proto v ohnivých jazycích zjevil se Duch, že všechny, které naplní, činí planoucími stejně jako mluvícími. Ohnivé jazyky mají učitelé církve, neboť, zatím co hlásají, že Boha nutno milovati, srdce posluchačů rozněcují. A bez významu by byla řeč učícího, neposkytla-li by žáru lásky. Tento žár přijali z úst Pravdy samé ti, kteří řekli: „Zda nehořelo v nás srdce naše, když k nám mluvil na cestě a vykládal nám Písma?“ (Luk. XXIV, 32.) Lidský duch se rozněcuje slyšenou řečí, ustupuje ztrnulý chlad, mysl stává se touhou po nebi úzkostlivou, odcizuje se pozemským žádostem. Pravá láska, která naplnila mysl, lítostí ji trýzní, zatím co však takovým žárem je trýzněna, vlastní trýzní se pase. Milo je jí poslouchati nebeská přikázání. Kolika příkázáními je poučena, jako by tolika pochodněmi byla zanícena, a ta, která předtím hříšnou žádostí byla ochromena, plane potom slovy. Proto dobře řekl Mojžíš: „V pravici jeho ohnivý zákon.“ (Deut. XXXIII, 2.) Levice totiž jsou nešlechtní, kteří k levé straně budou přiděleni, pravice však Boží jsou nazýváni vyvolení. V pravici Boží ohnivý zákon jest proto, že vyvolení neposlouchají nebeská přikázání s chladným srdcem, ale planou k nim pochodněmi vnitřní lásky. Řeč dochází sluchu, a duch na sebe samého rozhněvaný stravuje se plamenem vnitřní sladkosti. V podobě holubice a v podobě ohně Duch sv. se ukázal, protože činí prostými a planoucími všechny, které naplňuje; prostými čistotou, planoucími horlivostí. Bohu nemůže se totiž líbiti ani prostota bez horlivosti, ani horlivost bez jednoduchosti. Proto sama Pravda říká: „Buďte opatrní jako hadové a prostí jako holubice.“ (Mat. X, 16.) V této věci nutno poznamenati, že Pán nechtěl nabádati učedníky své k tomu, aby byli holubicemi bez hadů, ani aby byli hady bez holubic; proto totiž, aby byla podněcována i jednoduchost holubičí chytrostí hadí, i hadí zchytralost aby byla mírně-

na holubičí prostotou. K tomu dobře praví sv. Pavel: „Nebud'te chlaptci co do soudnosti.“ (I. Kor. XIV, 20.) Hle, o chytrosti hadí jsme slyšeli, nyní jsme napomínáni k jednoduchosti holubičí: „Co do špatnosti však bud'te dítkami.“ (Tamt.) Proto se praví o svatém Jobovi: „Byl muž prostý a spravedlivý.“ (Job I, 1.) Je však nějaká spravedlnost bez prostoty, nebo prostota bez spravedlnosti? Protože pak ten Duch učí spravedlnosti i jednoduchosti, musel se zjevití jako oheň i jako holubice. Každé srdce, které je dotčeno jeho milostí, stává se laskavou mírností tichým a snahou o spravedlnost zaníceným.

6. Na konec pak jest pátrati, proč nad Spasitelem naším, Prostředníkem mezi Bohem a lidmi, zjevil se jako holubice, nad učedníky pak jako oheň. Jednorozený Syn Boží soudcem je jistě pokolení lidského. Kdo by však snesl jeho spravedlnost, kdyby chtěl naše poklesky vyzkoušetí horlivostí pro spravedlnost, dříve než by nás svou mírností shromáždil? Pro lidi stav se člověkem, ukázal se jim mírným. Chtěl nejprve laskavě uchopiti, aby pak na soudu měl, koho by spasil. V podobě holubice musel se proto zjevití Duch nad tím, který nepřišel, aby již tepal horlivostí hříchy, ale ještě je v laskavosti snášel. Nad učedníky však, kteří byli pouzí lidé a tedy hříšníci, naopak v podobě ohně musel se Duch ukázati, aby je proti sobě samým služebníkům (těla) duchovně zanítil a hříchy, které Bůh v mírnosti ušetřil, aby oni sami pokáním na sobě trestali. A nemohli býti bez hříchu ti, kteří záviseli na nebeském učení, jak dosvědčuje Jan, který praví: „Řekneme-li, že hříchu nemáme v sobě, sami sebe klameme a pravdy v nás není.“ (I. Jan I, 8.) V podobě ohně přišel na lidi, jako holubice pak zjevil se nad Pánem proto, že my své hříchy, které Pán laskavě v mírnosti své snáší, musíme v horlivosti o spravedlnost ostražitě prohlédnouti a spalovati neustále žářem kajícínosti. Nad Spasitelem Duch sv. ukázal se jako holubice, jako oheň pak nad lidmi, poněvadž do jaké míry je zmírněna pro nás přísnost našeho soudce, do té míry musí se proti sobě zanítiti naše slabost. Když jsme takto ukázali důvod čtvrtého znázornění, přejdeme nyní k rozjímání o darech tohoto Ducha.

7. O tomto Duchu jest psáno: „Duch jeho vyzdobil nebe i zemi.“ (Job XXVI, 13.) Okrasou nebe jsou vynikající vlastnosti kazatelů. Tyto okrasy Pavel vypočítává, řka:

„Jednomu dává se totiž skrze Ducha řeč moudrosti, jinému řeč poznání podle téhož Ducha, jinému víra v témž Duchu, jinému pak dar uzdravování v tom jednom Duchu, jinému divů činění, jinému dar proroctví, jinému rozeznávání duchů, jinému dar rozličných jazyků, jinému vykládání řečí. To pak všecko působí jeden a týž Duch, rozdává je jednomu každému, jak chce.“ (I. Kor. XII, 8 nn.) Kolik předností je kazatelů, tolik je také nebeských okras. Proto jest psáno: „Slovem Páně nebesa jsou upevněna.“ (Ž. XXXII, 6.) Slovo Páně je Syn Otce. Aby se však ukázalo, že tato nebesa, totiž sv. apoštolé, jsou dílem celé Trojice, ihned se dodává o božství Ducha sv.: „A dechem úst jeho moc jejich všechna.“ (Tamt.) Moc nebes vzata jest z ducha, proto, že by se neodvážila odporovati mocnostem tohoto světa, kdyby je neupevnila síla Ducha sv. Víme všichni, jakými byli učitelé Církve před příchodem tohoto Ducha, a užíme, jakými se stali po jeho příchodu.

8. Zajisté, kdybychom se zeptali vrátne děvečky, ukázala by nám, jak byl slabým a bázlivým před příchodem Ducha sv. i sám tento pastýř Církve sv., u jehož přesvatého těla zasedáme. Hlasem jedné ženy ohromen, z bázně před smrtí zapřel život. (Jan XII, 17.) A tehdy zapřel Petr na zemi, když loťr vyznal na kříži. (Luk. XXIII, 41, 42.) Muž ten, tak bázlivý, slyšme, jakým se stal po příchodu Ducha sv. Sešli se učedníci a starší a zbičovaným apoštolům bylo oznámeno, že nesmí mluvíti ve jménu Ježíše Krista; Petr s velkou plnou mocí odpověděl: „Posloucheati sluší více Boha než lidí.“ (Sk. ap. V, 29.) A opět: „Sudťe (samí), z dali je spravedливо před Bohem, abychom poslouchali více vás, než Boha; neboť my nemůžeme nemluvíti o tom, co jsme viděli a slyšeli.“ (Tamt. IV, 19—20.) Išli z velerady, radující se nad tím, že se stali hodnými utrpěti pohanu pro jméno Ježíšovo. (Tamt. V, 41.) Hle, raduje se Petr zbičován, který předtím se bál, byv otázán. A ten, jenž se dříve bál, byv otázán od služebné, po příchodu Ducha sv. potlačuje moc náčelníků, jsa bičován. Milo jest pozvednouti oči plné víry, k síle tohoto Tvůrce a pozorovati porůznu Otce Starého i Nového zákona. Hle, otevřev ty oči víry, pozoruji Davida,

Amosa, Daniela, Petra, Pavla, Matouše a chci uvažovati, jakým umělcem je tento Duch sv., v této úvaze však nedostávají. Duch sv. naplňuje totiž chlapce zpívajícího při citeře, a činí z něho žalmistu. (I. Král. XVI, 18.) Naplňuje pastýře stád pěstujícího smokvoně, a činí ho prorokem. (Amos. VII, 14.) Naplňuje nezištného chlapce a činí ho soudcem starších. (Dan. XIII, 46.) Naplňuje rybáře, a činí ho kazatelem. (Mat. IV, 19.) Naplňuje pronásledujícího a činí ho učitelem národů. (Sk. ap. IX, 1 nn.) Naplňuje celníka, a činí z něho evangelistu. (Luk. V, 27, 28.) Ó, jakým je tento Duch umělcem! Ve všem, co chtěl, nebylo třeba žádné lhůty. Ihned, jakmile se dotkl rozumu, učí, a sarno dotknutí znamená učiti. Neboť, když ozáří lidského ducha, ihned jej přemění; v jediném okamžiku odstraní to, co bylo, a vykoná to, co nebylo.

9. Uvažme, jaké nachází naše sv. apoštoly dnešního dne, jakými je činí. Zajistě'ti, kteří zasedali společně v uzavřené místnosti ze strachu před židy, znali každý jednotlivce svou mateřskou řeč; a přece ani touřto řeči, kterou znali, neodvážili se veřejně mluvíti o Kristu. Přišel Duch sv. a ústa jejich různým jazykům naučil, v duších však je plnou mocí posílil. Počali i v cizém jazyce mluvíti o Kristu, kteří dříve báli se o něm mluvíti i v své řeči. Tak rozohněné srdce nedbá tělesných muk, jichž dříve se bálo. Láska Tvůrce přemáhá sílu tělesného strachu. A kteří dříve podléhali strachem svým protivníkům, vládnou jim již svou plnou mocí. Jak jinak bych to vyjádřil, než že ten, který k vrcholu takové výše je pozvedl, učinil z duší pozemšťanů nebe? Uvažte, bratři nejmilejší, jak velkou je dnešní slavnost příchodu Ducha sv., po svátku vtělení jednorozeného Syna Božího. Jako slavnost vtělení Kristova tak i slavnost seslání Ducha sv. je velmi důstojná. Neboť v oné Bůh v sobě zůstává, přijal na sebe člověka, v této pak lidé přijali Boha, jenž přišel shůry. V oné Bůh se stal přirozeně člověkem, v této lidé se stali adoptivními bohy. Bratři nejmilejší, nechceme-li zůstatí tělesnými v smrti, milujme tohoto oživujícího Ducha!

10. Protože však tělo ducha nezná, řekne snad u sebe někdo, tělesně smýšleje: „Jak mohu milovati toho, koho neznám?“ I my připouštíme, že mysl, obrácena k věcem pozemským, nedovede hleděti na neviditelné. Neuvažuje o ničem, leč jen o viditelném, a když i to nedělá, táhne přece obrazy viditelných věcí do nitra. A pokud leží v tělesných

obrazech, nemůže vstáti k nehmotným. Tak se stává, že nezná člověk Tvůrce tím hůř, čím je přátelštější ve své mysli k tělesným tvorům. Poněvadž však Boha viděti nemůžeme, máme něco, co skutkem konáme, a tak se učiní cesta, kterou k němu dojde oko našeho rozumu. Zajisté, koho v sobě přímo viděti nemůžeme, toho můžeme již viděti v jeho služebnících. Když je vidíme, jak činí divy, máme jistotu, že v jejich mysli bydlí Bůh. Potřebnost věci nehmotné vyvozujeme z věci hmotných. Vždyť nikdo z nás nemůže při jasném východu slunce upřeně pohlédnouti na jeho kouli, neboť když upřel zrak, oči jeho jsou osleповány slunečními paprsky. Patříme však na sluncem ozářené hory a vidíme, že již slunce vyšlo. Protože slunce spravedlnosti samo o sobě viděti nemůžeme, hledme na hory ozářené jeho jasem, totiž na svaté apoštoly, kteří vynikají ctnostmi, trpějí se zázraky. Oblil je jas zrozeného slunce a ukázalo se nám v nich jako v ozářených horách, když v sobě samém je neviditelné. Velikost božství v sobě, je jako slunce na nebi, velikost božství v lidech — slunce na zemi. Patříme proto na slunce spravedlnosti na zemi, které nemůžeme viděti na nebi, abychom, pokud v něm kráčíme, kráčeli neporušeným krokem práce, pozvedejme někdy oči k nebi k popatření na ně. Cestu však nohou bez úrazu konáme, milujeme-li celou myslí Boha i lidi. A nemilujeme opravdu Boha, bez lásky k bližnímu, ani bližního bez lásky k Bohu. Proto čteme, jak jsme již v jiné řeči se zmínili (hom. 26, č. 3), že týž Duch dvakráte byl dán učedníkům. Nejprve byl dán od Pána prodlévajícího na zemi, pak od Pána trůnícího na nebi. Na zemi byl Duch sv. dán, aby byl milován bližní, s nebe pak byl poslán, aby byl milován Bůh. A proto byl dán dříve na zemi a potom s nebe, aby se zjevně poznalo, jak dí Jan: „Kdo nemiluje bratra svého, kterého vidí, kterak může milovati Boha, kterého nevidí?“ (I. Jan IV, 20.) Milujme proto bližního, bratři, milujme toho, jenž je vedle nás, abychom mohli milovati onoho, jenž je nad námi. Nechť se mysl cvičí na bližním v tom, co prokazuje Bohu, aby si zasloužila dokonale radovati se v Bohu spolu s bližním. Pak dojdeme k oné radosti nebeských zástupů, z níž jsme nyní přijali jeho Ducha sv. Směřujme celou láskou k tomu cíli, z něhož se budeme bez konce radovati. Tam nebešťanů je svaté společenství, tam slavnost jistá, tam odpočinek bezpečný, tam

klid opravdový, který nám není již zanecháván, ale dáván Pánem našim, Ježíšem Kristem, jenž s Otcem žije a kraluje v jednotě Ducha sv. po všechny věky věkův. Amen.

BENEDIKTINSKÉ HODINKY.

Benediktinská cela.

Chvilka hlubokého dojmu z mládí je nám navždy obzvláště drahá a milá. Chci zde mluvit o takové chvíli, kdy náš rozum za podpory nové síly vidí, jak před jeho zrakem vystupují úžasné myšlenkové obzory. Tu se pak rozvíjí duchovní svět a chtěli bychom již odumřít vnějším věcem, abychom se přenesli do jinak rozsáhlého vesmíru svého vědomí a abychom pro jeho mladistvou moc se zřekli všeho svého.

Víme, že nic se neobejde bez pomoci metody, má-li se dosíci tak vysokého cíle. A máme-li ostatně citlivou obrazotvornost, tu snažíme se uplatnit svou činnost... Pojem „klášter“ samovolně vyvolá v naší mysli metodicky již místo jedinečného klidu.

Ba je i latinské slovíčko, jež je výrazem pro toto hnízdo duchovního klidu. Po tolika jiných výrazech mniši uchovali slovíčko, jímž se vyjadřuje pojem místnosti, kde pracují, modlí se a rozjímají. Čte se *cela* a píše se *cella*. To, co napovídá, je víc než mladistvý sen, je to již mužný ideál. Navždy pak tento ideál se uskutečňuje mezi čtyřmi zdmi, jež jej oddělují od hlasů zvenčí. Malebranche zpravidla probděl ve své studovně, aby snáze a lépe mohl studovat postup svých myšlenek, a tak též řeholník se uchyluje do své cely jako do tiché ohrady, kde každodenně jasněji a jasněji se rysuje světlý obraz nebe.

Již poustevníci na poušti budovali mezi sebou a světem

nízké poustevny. Ustanovil-li náš veliký svatý Benedikt společnou ložnici jako nejvhodnější pro ideál monastického života, přece jen jeho synové naprosto bez váhání dali před ní přednost cele, poslušni tak slov svatého Bernarda: „Kněž se zdokonaluje výhradně v samotě.“

Zda tento kouteček samoty není mu prozatímní vývolenou zemičkou, než dojde definitivní vlasti nebeské? Zda mu není krbem, kde by opojené srdce soustředilo několik božských paprsků? Zdaž právě tam veliká teorie Světců a Blahoslavenců nehledala zapomenutí na svět, chvějíc se při prvních záblescích onoho Světa?

I bratr má zalíbení ve své cele a miluje ji. Podle toho, jak něžně je poután k cele, podle toho lze usuzovat na lásku, jež ho pojí k Bohu. Je něco lidsky smyslového, co by zde mohlo lichotit jeho sobectví? Vpravdě jedině tichoučký klid; ničit jej zde by se odvážilo jen blouznění, proti němuž bojovali velicí mystikové a proti němuž se bouří poslušnost k Řeholi. Na malé ploše, kam se uzavírá, mnich trpělivě pěstuje živé květy své duše. Dává jim klíčit se stejnou péčí, jakou věnuje liturgickým cvičením. Cela je druhým chrámem, intimním kostelíčkem, mystickou zahradou, kde jeho srdce se něžně rozvíjí před zraky jediného Snoubence.

* * *

Klášterní brána vede do dlouhé klausurní chodby, jež samostatně vládne vnitřnímu dvoru, „rajské zahradě“, věčně klidné, nerušené sebe menším hlukem, stále zasněné, mrtvé jako pohled na svět od prahu nebe. Na památku na společnou ložnici, kde odpočívali první synové svatého Benedikta, to křídlo kláštera, kde jsou cely, se nazývá *D o r m i t o r i u m*. Dveře každé cely mají dvě jména: na dveřích je jméno mnicha, který v cele bydlí, nade dveřmi pak jméno Světce, podle něhož cela se nazývá. Tato část klausury je vážnější než všechny ostatní a vládne tam naprosté ticho.

Cestou po *Dormitoriu* host smí navštívit pouze dvě cely: opatovu a převorovu. Do ostatních může jedině letmo nahlédnout, jsou-li dveře náhodou pootevřeny.

A co tam uvidí? — Prosté lože s vlněnou pokrývkou, klekátko, stůl, psací pult, dvě židle. Výzdoba se nezdá o nic bohatší než nábytek. Kříž, obraz Panny Marie, obraz sva-

tého Benedikta, někdy nějaká rytina, jež svými liniemi ukazuje na beuronské umění. U vchodu konečně kropěnka stále se svěcenou vodou, jíž se mnich žehná po každé, když jde přes práh.

Dva akolyté jsou povinni vždy v neděli ráno všechny kropěnky naplnit. Při tom pozdravují: „E c c e a q u a b e n e d i c t a — hle, svěcená voda!“ A mnich jim odpovídá: „S i t m i h i s a l u s e t v i t a — nechť je mi spásou a životem!“

Hledíme-li do cely, když se rozednívá, vidíme hotovou mýtinu života. Slunce v ní natahuje tkáň svých paprsků a cudná nahota stěn se obléká bělostí, z níž zdánlivě padá svěží manna myšlenek. Intimním nadšením bratra, jenž v ní bydlí, cela se zdá nebeským koutkem, zdá se čarounou skutečností věčnosti, kterou ji prosycuje a vůní kadidla naplňuje a uchvacuje liturgie.

Jak pěkně se to pracuje v těchto čtyřech zdech, za stolkem, kde máme dojem, že s námi zasedá Duch nebeského Otce, aby nikdy neodešel. Pracovat v cele znamená pracovat v Bohu. Nesnadné úkoly ztrácejí na těžkosti. A člověk si tam snadno představí dlouhou benediktinskou trpělivost, jež po staletí již osvěžuje myšlenková pole, stejně jako obdělává půdu. Vidíme, jak vítězí právě tam, kde překážky se zdají nepřekonatelné, a chápeme, jaké to byly intelektuální žně, jež byly s to zmoci takovou nesnáz!

Tam do cely mnich se uchýlí hned za svítání po Matutinu, ať je třeba filosofem či historikem anebo linguistou. A kromě doby Officia, společného jídla a společné rekreace tam vyvíjí svou činnost. Jsou to svaté chvíle práce a dělí se o ně pouze meditace o Bohu. Od prvních zábřesků jitřenky až do přívětivého soumraku jeho intelekt zná jedinou snahu: vědecké badání nebo soustavnou modlitbu směřující k nejvyššímu spojení s Tvůrcem. A duše za tu trošku, co ji trápí protivensství, jež hlavně na počátku klášterního života jsou jakýmsi výkupným za duchovní prospěch, což ta duše jedinečně bezpečná v Boží náručí oživené jassem a mlčením, nenachází vůbec předběžný klid a pokoj, který s pozhnaným zapomenutím na svět vlévá jí mízu věčných sil?

Hlavně dnes, kdy není již společného dormitáře, samota může plně účinkovat na vnitřní klid a práci. Jistě to byl podivuhodný pohled v dávných nocích na prostá lůžka mladších bratří, jež stála mezi loži jejich starších Otců. Avšak

když čas a zvyk uložily nutné rozdělení bývalého dormitoria na jednotlivé cely, zdá se, že tím provedly nikoli porušení posvátných ustanovení, nýbrž veliký pokrok:

Od XVI. století se v některých klášterech u chovanců zavádějí přepážky mezi lůžky. Benedikt XII. je zapověděl ve své konstituci, jež měla benediktinský Řád reformovat. Chtěl obnovit společnou dormitoř v plné neporušenosti. Ale pokrok intelektuálního života a rostoucí potřeby prací, jimž věnovali se Otcové, učinily nutným rozdělení dormitáře na cely. Toto rozdělení v XV. století přijala Kongregace svaté Justiny a lze říci, že prakticky se ho užívá od XVII. století stále.

Povinnost dohledu, již Otec opat nemůže se vzdát, nebyla tím ostatně nijak dotčena. Malé okénko, proříznuté do dveří každé cely, s pohyblivou záklopkou, již jedině představený smí libovolně odsunout, tak zvaná *visitura*, je nadále symbolem této povinnosti. A pro lidi, již by se nad tím snad pozastavovali, dodávám, že práva dívat se *visiturou* se vůbec neužívá. Opatí mají příliš smysl pro jemnost svědomí, než aby symbolickým okénkem vykonávali dozor, jež mnozí by mohli pokládat za nediskretní. A jestli někdy přec se toho odváží, pak je k tomu dovedly důvody, před nimiž třeba se sklonit. Uvedme ještě, že Otec opat, nahlédne-li někdy do cely, snaží se ji zbavit toho čistě lidského, co by se tam mohlo vloudit. Opat je pouze prostředníkem Pána, jež zastupuje a jenž v každé chvíli a stále bdí nad celou a zkoumá mnišská srdce.

Jeví-li se nám cela právě jako jedinečný útulek pro práci, nelze na ni hledět jinak s duchovního hlediska. Je chrámečkem, kde mnich se uzavřel, je oratoří, kde se má dovršit pozdvižení srdce k nebeské skutečnosti. Na jejím posvěceném prahu zmirá poslední dosah světa. Je tu místo jen pro vzněty světu neznámé. Na mysli tu má jedině pohled Otce, s něhož mlčky se snáší milost. V srdci mluví jedině něžný a působivý hlas Boží. Rozléhá se po celé cele. Po výčitkách, jimiž duše se vykupuje a tříbí, opájí ji šepot lásky, jež je neznáma lásce lidské. A tak dnem i nocí chrám mnichův se stává chrámem Božím, kde roste jednota lásky v něžné vášnivé intimitě. Nuže, taková je samota, kde Snoubenec se stává středem, hybnou pakou, duší! A tento pocit zajišťuje mnichovu srdci tuto skutečnou přítomnost a sahá dále až do oblastí

přísné kázně, až k obnovujícím se pramenům jedinečné svobody a vůle, o niž se rozbíjejí ubohé síly světa. Který tvor by tvrdil, že z hlubokého pramene veliké lásky nečerpá samu podstatu své energie? Nuže, proč by tedy popíral šíření a účinnost této mystické lásky neporovnatelně silnější, než je i ta nejčistší láska, i sama čistota lásky?

Tam v cele vznášejí se ctnosti modlitby a práce na křídlech Boží všemohoucnosti. Právě na tomto klekátku a s tohoto prostídkého stolu čerpají svůj vzmach, aby se lépe uskutečnily, aby byly přímější, aby byly dokonalejší. A když pozdě večer odzvonilo večerní klekání a mnich na lůžku na srdci cítí ruku, jež se kladla na srdce jeho předka svatého Augustina, a když zavírá oči k spánku, tu ve zraku si odnáší pohled, kde stále bdí trochu jasu z betlemské hvězdy.

* * *

Chybí-li představa, stačí prodlít několik hodin v cele pro hosty, abychom pochopili tyto prosté věci, ba spíš ještě, abychom je živě pocítili. A nedovedu tuto představu v duši vyvolanou lépe uzavřít, jak vzpomínkou na mnišskou celu, kam jsem jednou vnikl šťastnou náhodou. Přiznám se, že jsem tam vůbec nerozjímal o odevzdanosti do krajní prostoty, nýbrž o pevné vůli a namáhavé práci stůj co stůj — byla to podívána při nejmenším křesťanská.

Do veliké cely vnikalo hojné světlo velikým oknem. Tu a tam na stěnách bylo lze vidět svaté obrazy. Ale nebyly to ani prosté rytiny docela běžného rázu ani jednoduché elegantní linie beuronského umění. Obrazy měly drahocenné rámy a byla to dokonce plátna starých mistrů, byli to velkopí svědci víry toho kraje. Kristus jednoho z nich měl asketický a přímo bratrský pohled a intenzivní živost. Když jsem se pozorněji podíval, jeho pohled mířil asi doprostřed cely, asi tam, kde skloněn nad stolem mnich se namáhal se svou prací.

Rehelníkovu pozornost poutaly staré knihy. Tyto staré folianty byly předky starých obrazů a nabízely se lačnosti jeho zvědavé inteligence. Ukazovala-li jeho fysiognomie jisté sebeovládání, pak oči za skly brýlí plály plamenem poněkud chladným, tak charakteristickým pro vášeň učenců. Úzké rty zadržovaly dech vycházející z prsou; toto gesto ukazovalo

ukázněnost citů. Mimo to ještě jedna podrobnost zvyšovala vznešený půvab takové osoby, totiž černá sametová pokrývka hlavy značně ostříhané, asi jakou mívá Wagner na Lenbachových portretech.

Snad nemám před očima obraz dokonalé prostoty... A přece! Cožpak prostota nemůže být spokojena s výjimečně krásnou výzdobou, když se rozhodla pro její nejvyšší podstatu, jakou s sebou nese jediné čistě vnitřní duchovnost? Jistě že ano! Touto celou dýchala čistota přímo přepychová. Zvěčnil se v ní kult přepychem pro Boha. Nebyl jsem tam pouze v chrámu zasvěceném jediné modlitbě, ale v dílně posvěcené studiem a zasvěcené studiu. A nemohu říci, že by tam v něčem byla bývala zanedbána svatá Řehole. Zamiloval jsem si oltářní nádheru dosvědčující, že práce stejně jako modlitba (prostě proto, že od ní je jen krok ke skutečné modlitbě) má právo privilegia čerpat svou činnost z atmosféry, kde vše velkolepě mluví o Bohu. Jistě při vzpomínce na pustou celu svatého Jeronyma mé vidění se ihned zamžilo. Ale rychle jsem se přesvědčil, že zdánlivý dojem ustoupil před jednotou mysli a ducha. Zde bydlila táž myšlenka a týž duch jako v pusté cele ctihodného askety.

Mnich, k němuž mi bylo dopřáno takto se přiblížit, nebyl nikdo menší než jeden z nejvýznačnějších učenců Řádu, jeden z prvních, jež mezi sebe počítá svět vzdělců. Rád doznávám, že takové náboženské nadšení a taková estetická čistota pro můj cit měly cenu neocenitelného objevu. V té chvíli se mi zdálo, že se mne dotklo věčné světlo: zjevilo mi absolutní moc Ducha Svatého.

Z kratičké chvílky ztrávené v té cele zůstal mi přesný pocit, že při zdánlivé nehybnosti mnicha a věcí se dokončuje neobyčejný zjev vyššího díla. Denně a denně se tam rozšiřují možnosti duše. Tolik našich lidí podle svých názorů si představuje celu tím ubožejší, čím chudší se jeví. Tolik ignorantů se odvrací od cely jako od hrobu. A zatím cela je vlastně kolébkou a ohniskem vyzářující energie. Kdo dovede chápat a kdo dovede slyšet, tomu zjevuje široký rytmus jedinečného pohybu, který opravdu jediný je hodný názvu *Život*. Kdybych se toho mohl opovážit, napsal bych nade dveře cely: „*Silentio, laborietorationisacrum* — zasvěcená mlčení, práci a modlitbě.“

Paříž.

Eduard Schneider.

POSVĚCUJÍCÍ PRÁCE.

Není v Církvi stavu, praví Martène ve svém „Životě spravedlivých“ (Vie des Justes II. díl str. 102), kde by Bůh neměl své vyvolené duše, na něž vylévá přemíru své milosti. A většinou nejsou to korunované hlavy či vysocí preláti anebo učenci, s nimiž sděluje svého ducha, mnohem častěji jsou to pokorní a nízcí. Příklad toho, pokračuje Martène, máme v osobě našeho bratra laika Jana Corneta, který přes svůj nízký původ byl povýšen k veliké dokonalosti.

Pocházel z remešské diecése a v mládí byl kuchařem a sluhou meauxského biskupa Dominika de Ligni a jeho bratra markýze de Ligni. Když pak ve 28 letech chtěl vstoupit do kláštera, tu prelát jen nerad svoloval k jeho odchodu, protože měl v něm nejen moudrého a věrného sluhu, nýbrž pro jeho chování i dobrý vzor pro ostatní služebnictvo. Dal však konečně své svolení, jsa přesvědčen o jeho pravém povolání.

Svaté sliby složil bratr Jan v opatství Saint-Faro sur Marne. Již v noviciátě vykonával nejnižší práce, a to mu zůstalo milým cvičením i později. Když v zimních měsících spolu bratři přišli domů z vycházky, jež pro osvěžení jim byla povolována každých 14 dní, tu se radoval, mohl-li čistit jejich boty často velmi špinavé. Konal to stejně pečlivě jako radostně.

Pro svou velkou čistotu bratr Jan na nějaký čas byl dán k ruce bratru infirmáři (ošetřovatel nemocných v klášteře), aby se tak přiučil alespoň běžným léčebným prostředkům. A to mu znamenitě posloužilo, když v klášteře Saint-Fiacre, kam právě proto byl poslán, plná 4 léta měl na starosti péči o nemocné spolubratry. Odtamtud přišel jako kuchař do Saint-Denis u Paříže, kde též jako vedlejším zaměstnáním se obíral péčí o nemocné, když bratr infirmář nebyl přítomen, či byl unaven. Nějakou dobu pracoval i na vinici v Corneil a v Carrière. Pracoval tam pilně, avšak při tom se špatně živil. Jedl totiž jen opékany chléb a ovoce nebo ořechy, někdy trochu polévky a pilně zachovával půst předepsaný svatou Řeholí. Jakmile na vinici zaslechl zvonění na Mši svatou, spěchal ihned do kostela a to velmi povzbuzovalo venkovany. Nikdo z nich se neopovážil v jeho přítomnosti klít anebo mluvit něco neslušného. Nikdy nechtěl k práci na vinici

ženy. Šel v tom tak daleko, že když celerář musil propustit jednoho dělníka a místo něho přidělil mu k práci hodnou starou vdovu, prohlásil, že za takových okolností do zahrady již nevkočí. A z vítězil.

Musil-li bratr Jan odejít někam z kláštera, měl vždy s sebou knížku s Officiem a duchovní četbu. K jeho přednostem patřilo též věrné využití času, svědomité vyplnění rozkazů představených a vůči spolubratřím pak přesné dodržování času při vydávání věcí ze spižírny. Při tom ještě dohlížel na kuchyni, nezameškával společné čtení a vypisoval si z nábožných knih a ze života zemřelých spolubratří.

Protože bratr Jan byl dobrý kuchař a moudrý muž, sestavil malou kuchařskou knihu. A že v klášteře často byli hosty páni z vyšších kruhů, připojil k ní poučení, jak co pro takové lidi se vaří a jak mají být náležitě obslouženi. Jak vysvětlil ve svém věnování představeným, účelem této knihy je přispět trochu k tomu, aby spolubratři byli dobře obslouženi a ve svých potřebách slušně uspokojeni, aby tak byli uchráněni nemocí a churavosti, neboť jejich příčinou často bývá špatná úprava pokrmů.

Zvláště pozoruhodným rysem povahy bratra Jana byla jeho pokora. Měl bratra, který se dopracoval velikého jmění na ostrově Martinique a vlivem své osobnosti zabránil, že Holanďané se nezmocnili ostrova. Král Ludvík XIV. uznal jeho zásluhu o francouzský stát a za to jeho i celý jeho rod povýšil do šlechtického stavu. Bratr Jan ve své skromnosti však nikdy o tom nemluvil, takže se o tom dověděli teprve po jeho smrti z dopisů, jež bratr mu psal.

Když bratr Jan byl v klášteře, nikdy o svátcích I. a II. třídy neopomenul se účastnit Matutina. Tu vstával již v 1 hodinu ráno, aby se tiše soukromě modlil čekaje na chorovou modlitbu. Při prvním znamení rozsvěcel svíce pro akolyty a zase dále se modlil. O menších svátcích a v neděli vstával teprve ve 2 hodiny ráno. V neděli a ve čtvrtek chodil k svaté zpovědi a přijímal v těch dnech též Tělo Páně, zachovávaje tak věrně, co v noviciátě se naučil při cvičeních. Kromě běžných všeobecných kajících skutků stále s dovolením představených nosil na těle kající roucho a v pátek a o větších svátcích přidával k tomu ještě přísnější kající skutky. A to zachovával až do konce svého života.

Láska k chudobě u bratra Jana neznala mezí. Vždy nosil

jen roucho od bratří odložené a při tom stále ještě myslil, že je pěkně oděn. Jen k svatému přijímání a na procesí se oblékal trochu lépe. Místnost, kde spal, byla daleko od cel konventu, ve staré budově, byla úplně bez slunce a tak úzká a nepohodlná, že kromě něho nikdo tam nechtěl bydlet. Po-

Duch Svatý. — Umělecká škola beuronská.

dobné bylo i zařízení. A přece bratr Jan vždy ještě myslil, že bydlí v paláci.

Dva měsíce před smrtí stihlo bratra Jana neštěstí; musili mu amputovat prst. Jako v jiných nemocech i zde ukázal obdivuhodnou trpělivost. Nemocnice se chránil, jak jen bylo možno. Prý požívání masa ho činí churavým a při obyčejném způsobu života prý mnohem rychleji se zotavuje. Při sezení provinciální kapituly, protože ani přes větší námahu nechtěl

slyšet o úlevě, bratr Jan si přivodil horečku, která v několika dnech ukončila jeho život. Zemřel zbožně a klidně dne 26. dubna 1687, vykonav před tím generální svatou zpověď.

Současně s ním žil bratr Renatus Pasquier, „jeden z velmi svatých bratří laiků, jaké naše (maurinská) kongregace kdy měla“. Ve 22 letech dne 15. prosince 1645 složil svaté sliby v klášteře Saint-Melaine v Rennes. Protože byl velmi zručný a že byl dobrý řeholník, byl poslán do Paříže, kde s počátku vypomáhal prokurátorovi a později byl pověřen úřadem fortnýře (vrátného), protože k tomu je třeba moudrého a rozvážného bratra. Také tento úřad konal k všeobecné spokojenosti. Byl mužem stále stejným, vždy se obíral Pánem Bohem a při žádné nehodě nevyšel z klidu. Protože vždy sám šel pro spolubratry, kteří byli voláni do hovorny, používal této příležitosti k modlitbě růžence či k jiné modlitbě. Stejně neměl-li na fortně naléhavou práci, obíral se modlitbou a duchovní četbou.

Nikdy nezahálel. Bratr Renatus dospěl i k tomu, že sám pouhým čtením osvoji si latinu tak dokonale, že mohl číst svatého Bernarda. Ba znal jej tak dokonale, že o každém předloženém textu dovedl říci, odkud je. Tak se seznámil i se svatým Augustinem. Na zábavnou knihu ani nesáhl. K chudým měl takovou lásku, že jim pomáhal, jak jen mohl. Tak sbíral roucha od bratří odložená a přešival je na různé světské obleky. Tak mnohdy člověka, který ke klášterní bráně přišel úplně roztrhaný, bylo za chvíli vidět, jak odchází docela slušně oblečený. To vzbudilo takovou pozornost, že jedny pařížské noviny kdysi napsaly, že Benediktini v Saint-Denis, aby zmírnili bídu, našli pro chudé šaty a že jeden irský biskup prý si takové obleky objednal od nich pro své kněze.

Když r. 1689 maurinský učenec Dom Thomas Blampin od generálního superiora dostal dovolení k cestě po Nizozemí, aby tam prohlédl různé rukopisy pro připravované vydání děl svatého Augustina, tu za průvodce mu byl dán dobrý bratr Renatus, aby tak při velmi sešlém zdraví si ulehčil a se zotavil. Oba však své zotavení chápali tak, že ve středu zářijového kvatemburu vydali se na cestu lačni a s prázdným žaludkem cestovali dvacet kilometrů. Nazítří došli do Compiègne, kde bratr Renatus již cítil nevolnost. Přece však se ještě vlekl do Noyon a tam za pár dní 28. září 1685 v klášteře

svatého Eligia zemřel. V nástinu jeho životopisu se praví, že bratr Renatus žil dost dlouho, aby se stal svatým, a tedy nadešel mu čas odměny.

Také ve slavném opatství Marmoutier u Toursu žil tehdy jeden bratr laik, o němž v dějinách tohoto kláštera se praví, že byl velmi svatý řeholník. Ba dějiny Maurinské kongregace mají pro něho názvy: „požehnaný muž“, „příklad pro všechny bratry laiky“, „jeden z nejsvatějších řeholníků nejen z Marmoutier, nýbrž celé kongregace“. Jmenoval se Robert Le Gay. Narodil se v Rouenu v Normandii. V 21 letech r. 1639 složil sliby v opatství Saint-Faro u Meaux. Nejprve byl poslán do Saint-Benoît sur Loire, aby se vyučil odborným znalostem lékárnickým, a konečně na lékárnickou praxi do Marmoutier. Třeba že v lékárnictví byl dobrým odborníkem (při tom zastával ještě znamenitě funkci klášterního ošetřovatele nemocných), přece si vyprosil, aby za představeného mu byl dán chorový mnich, aby ve všem měl požehnání poslušnosti. Snímal-li nemocným obvazy — a to si nenechal nikdy ujít — líbal svěřencům nohy, protože v jejich osobě uctíval Krista. Bratr Robert zemřel v Marmoutier 5. června 1690.

Bratr Jan Chrysostom Bedennes pocházel z Aubussac v Auvergne. Sliby skládal v opatství svatého Augustina v Limoges, avšak svému svatému povolání se zpronevěřil. Ale Pán, který moc své milosti ukazuje většinou na největších hříšnicích, zjevil též na něm svou milosrdnou lásku, takže kajícně se navrátil do otcovského domu. Vyprosil si pokání, konal je věrně a svědomitě a zbytek svých dnů prožil v tuhé přísnosti, takže žil téměř jen o chlebu a vodě a spánku si dopřával jen jednu až dvě hodiny. Nepřetržitě se modlil a konečně r. 1698 v opatství Vierzon u Bourges našli ho mrtvého na klekátku tak, jak při modlitbě skončil.

Bratr Marinus de Launois pracoval v kovárně, když Bůh mu vnukl, že právě štěstí je v umění ukovat si spásu pěstováním křesťanských ctností. Ačkoli svou pílí získal si dost zásluh, přece si umínil, že si zaslouží nebe. Ve věku 24 let přišel r. 1674 do opatství Saint-Philibert v Jumiège v Normandii s prosbou, aby byl přijat. Odloučit se od věcí tohoto světa a kající duch, to byly dvě velké myšlenky, jež ho stále po celý život zaměstnávaly až do jeho smrti r. 1706 v Saint-Germain des Prés v Paříži. Že byl zručný a pořádný člověk, dali

ho za průvodce prokurátorovi Kongregace pateru Ludvíku Boudanovi ke královskému Conseil privé. Ale netrvalo to dlouho, neboť duch toužící po zbožném ústraní nesnášel se dobře s duchem světského rozptýlení.

Svěřili mu tedy pekárnu a úřad budiče. Noc co noc vstával již o jedné hodině, aby to, co si ubral na nočním odpočinku, věnoval zbožným cvičením. Za nějaký čas, jež zase prožil v Normandii, bratr Marinus byl povolán zpět do Saint-Germain a tam mu svěřili úřad fortnýře. Ale zase boj usebranosti s rozptýlením byl příčinou jeho prosby, aby ho zase přidělili pekárně. Byla tam sice těžká práce, ale byla tam i možnost usebraného zbožného života. Když pak dlouho a trpělivě a k poučení spolubratří zápasil s vleklou chorobou, již si přivodil při obracení obilí, zemřel v Saint-Germain r. 1706.

* * *

K těmto záznamům připojíme ještě několik charakteristických rysů význačných spravedlivých, kteří všichni podle zpráv Dom Martènea náleželi mezi benediktinské bratry laiky.

O ctihodném bratru Faro Crouillière, který r. 1659 zemřel v opatství Saint-Junian v Nouaillé, „Kniha pamětíhodností města Vendôme“ praví toto: „Bratr Faro byl znamenitý řezbář. Ale cením si ho ne tak pro jeho umění jako pro jeho zbožnost, neboť měl od Boha dar, že 4 až 5 hodin mohl prodlévat na modlitbách bez únavy, ano celý jeho život i při práci byl vytrvalým rozjímáním člověka spojeného s Bohem.“

Bratr Adalard Wiart je chválen jako vzor nevýslovné skromnosti, jež na příklad byla příčinou, že se zřekl pláště, když tato část oděvu byla generálním superiorem Dom Tarrissem zavedena i pro bratry laiky, a že při zavedení mariánského Officia nadále zůstal při pouhém růženci, protože podle jeho přesvědčení to nejjednodušší zdálo se mu pro bratry laiky nejvhodnějším. V tom, že Bůh předem mu oznámil hodinu jeho smrti, jež nastala r. 1662 v Corbie v Pikardii, mnozí spatřovali odměnu z nebe a uznání a schválení jeho pokory.

Bratr Theodor Louveau, jenž skládal sliby v Cluny, byl

veliký přítel chudých. Jako klášterní fortnýř, jak jen mohl, obdarovával je částmi oděvu, chlebem a pokrmy, mastmi, jež sám připravoval a jinými léčivými prostředky. Proto také jeho pohřeb v Saint-Denis r. 1668, ač „dobrého bratra“ oplakávalo rovněž celé město, byl ve skutečnosti projevem vděčnosti jeho chudých.

Bratr František Ganneron, jenž složil sliby v Saint-Faron v Meaux, byl fortnýřem v Saint-Denis, třeba i jinak byl řádný řeholník, přece obzvláště pro svůj milý způsob požíval všeobecné cti a obliby u těch, s nimiž přišel do styku. Mimo to se proslavil přesností v řeholních cvičeních a duchem modlitby, takže byl ve stálém spojení s Bohem. Zemřel r. 1696 v Saint-Denis.

Bratr Marcantonius Fournier ve svých jednadvaceti letech zemřel v opatství Montoliou v departementu Aude jako vzor čistého srdce. V utrpení byl oddán do vůle Boží a tak dozrál v raný duchovní plod ve smyslu knihy Moudrosti.

Bratr Štěpán Chenet, jenž složil sliby ve Fécamp v Normandii, ke konci svého víc než čtyřicetiletého klášterního života byl kuchařem a prokurátorem. Výslovně se uvádí jako vzor dobrého bratra laika. Zemřel ve Fécamp r. 1692.

Bratr Claudius Hutten. „Zase jeden ze svatých bratří laiků, který po 40 let svého života v opatství Saint-Germer u Remeše neustále se modlil a pracoval.“ K modlitbě vstával o 2. hodině ranní, modlitbou byla jeho mlčelivá práce po celý den. Ve styku s chorovými mnichy byl vzorem uctivého chování. Za pokání žil jen z toho, co zbylo od druhých po jídle. Není tedy divu, když r. 1705 v Saint-Germer zemřel, že se o něm vypravovalo, že byl svatý.

Bratr Renatus Gaultier ve světě byl ve službě u velkoobchodníka, který pro jeho obratnost a duševní hbitost chtěl mu dát svou dceru za manželku. Aby však si zajistil větší zisk, místo toho se ucházel o oděv svatého Otce Benedikta a ve 28 letech života r. 1664 složil sliby jako bratr laik. Pro jeho schopnosti i v klášteře mu připadl úkol, aby obstarával světské věci. Projevil v tom tolik věrnosti, zručnosti a úspěchu, že jeho představený ostatním představeným doznal, že je mu opravdovou oporou. Byl však dalek toho, aby se vyžil jen ve vnějším zaměstnání. Byl vždy věrně oddán vnitřnímu životu rozjímáním, modlitbou a duchovní četbou, takže zcela patrně v jeho duši žil Bůh. Po jeho smrti, jež na-

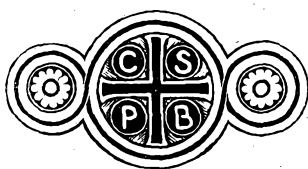
stala r. 1693 v Saint-Denis, se říkalo, že zasluhuje, aby jeho památka i nadále žila v modlitbě.

* * *

Laskavému čtenáři nechť neujde, že tyto záznamy, jež až na několik příkladů kající přisnosti moderní dobu téměř odstrašujících musí na každého člověka opravdu křesťansky smýšlejícího působit povzbudivě, jsou z dějinného období jen málo přesahujícího lidský věk a že jsou z dost omezeného okruhu. Autor díla „Vie des Justes“ Dom Edmond Martène je sám vzorný mnich benediktinského Řádu a jeden z učených členů Maurinské kongregace, jež učeností proslula. A tento autor praví, že zde píše jen o těch osobách, jež buď osobně znal či o nichž dostal zprávy od spoluobratří jemu osobně známých. Z toho lze usuzovat, že studiem příslušné literatury a klášterních kronik, jež bohužel od sekularisace archivů jsou nepřístupny, jeho záznamy daly by se ještě o mnohé a mnohé rozšířit. Tento závěr je tím oprávněnější, že je podepřen potěšitelným faktem, že ještě dnes v tichu klášterní zahrady provanuté duchem Božím daří se a roste mnohá z takových skromných Božích květin.

Emauzy-Beuron.

P. Kornel Kniel.

OSTROV SVATÝCH.

Světový eucharistický kongres, který se letos bude od-
bývatí v hlavním městě svobodného irského státu,
obrací pozornost k „zelenému ostrovu“ na západě.
Kdo zná trochu zeměpis Evropy, ví, že Irsko leží na západní
straně Anglie, odděleno od ní jen Svatojiřským průlivem.
Nejširší část tohoto průlivu, naproti severní Anglii, se jme-

nuje „Irské moře“. Rozlohou jest Irsko větší než Čechy, ale značně menší než Československo.

Podnebí v Irsku je mírné. Je tu hojně dešťů, což působí, že ostrov je stále zelený. Odtud pojmenování Irska „The green Erin“ (Zelený Erin) anebo „Emerald Isle“ (emerald ail: „Smaragdový ostrov“).

Irsko má velice pohnuté dějiny. Někdy před Kristovým narozením přitáhli Irové na západ a obsadili ostrov sousedící s Velkou Británií. Byli částí velkého keltského národa, který obýval Gallii (dnešní Francii) a Belgii, a příbuzným různých keltských kmenů ve Velké Británii. Jako Gallové, byli také Irové zdatní bojovníci. Válečnému umění Římanů nedovedli ovšem odolati ani Gallové ani Britové a snad by mu nebyli odolali ani Irové, ale na štěstí se Římané nepokusili podmaniti si Irsko.

Vlastní dějiny Irska počínají až zavedením křesťanství.

V letech 432—465 pracoval zde neúnavně sv. Patrik a obrátil většinu národa na víru křesťanskou. Jako psal druhdy sv. Pavel Korinťanům, tak mohl sv. Patrik říci Irčanům: „V Kristu Ježíši já jsem vás zplodil skrze evangelium.“ Jaký div, že Irčané Inou vroucí láskou k sv. Patriku jako k svému otci. Každý rok slaví nábožně a okazale jeho svátek dne 17. března. Nábožně tím, že se zúčastňují služeb Božích, — okazale tím, že se na ten den zdobí kytičkou trojlístku, na památku, že sv. Patrik vykládal Irčanům tajemství nejsvětější Trojice na jetelovém trojlístku.

Jak to bývá u slavných mužů starověku, schází některá přesná data ze života sv. Patrika. Rok jeho narození se udává mezi lety 372—389. Také ohledně místa jeho narození nejsou historikové zajedno. Nejčastěji se uvádí Kil Patrik, poblíž města Glasgova, ve Škotsku, anebo Boulogne-sur-mer, v nynější Pikardii ve Francii (tenkrátě římská provincie „Gallia Armorica“). Jako rodiče se jmenují Kalpurnius a Konchesa. Když mu bylo šestnáct let, byl Patrik polapen od námořních loupežníků a odvečen do Irska. Zde byl prodán jakémusi irskému náčelníkovi a bylo mu uloženo pásti ovce. Při tomto zaměstnání zkusil mnoho od nepohody počasí, ale také měl dosti příležitosti k přemýšlení a k modlitbě. Přiklonil se s celým srdcem k Bohu a modlil se mnoho. Tak se jako pastýř ovcí utvrdil v duchovním životě, aby později jako biskup a apoštol mohl s větším užitkem pásti

svěřené sobě stádce. Bylo pro něho také dobrou přípravou na jeho pozdější úřad, že se naučil irské řeči, neboť neznanost irské řeči byla právě příčinou, že jeho předchůdce, biskup Palladius, se nedodělal mezi Irčany žádného úspěchu.

Asi po šesti letech otroctví se podařilo Patrikovi uprchnouti. Shledal se šťastně se svými rodiči, ale již po třech měsících byl opět odvečen do zajetí. Tentokráte byl prodán v Gallii, ale již po dvou měsících nabyl vykoupením opět svobody.

Nyní volal již Bůh Patrika na svou vinici.

Jako druhdy sv. Pavel na své druhé apoštolské cestě měl v noci vidění: Jakýsi Macedoňan stál a prosil ho říka: „Přejdi do Macedonie a pomoz nám“, tak také sv. Patrika volal tajemný hlas do Irska. Sám o tom vypravuje ve svých „Vyznáních“: „V nočním vidění viděl jsem muže jménem Viktora, který přišel ke mně s nesčetnými psaními z Irska. Podal mi jedno z nich, i četl jsem začátek, který obsahoval slova: „Hlas Irčanů.“ A v tomtéž okamžiku se mi zdálo, že slyším hlas obyvatelů kraje lesa ve Foklut, kteréž místo je blízko západního moře. Volali na mne jedněmi ústy: Prosíme tě, svatý mládenče, vrať se k nám a žij mezi námi. I byl jsem v srdci hluboce dojat a nemohl jsem dočísti psaní a tím jsem se probudil. Jejich volání bylo po mnohých letech od Boha vyslyšeno.“

Aby se připravil na své povolání, ztrávil sv. Patrik několik let v klášteře Marmoutier (Marmutié), kde žil a umřel sv. Martin. Zde se cvičil v křesťanské dokonalosti a vzdělával v křesťanských vědách, neboť až dotud byl dle vlastního přiznání nevzdělaným. Potom navštívil klášter na ostrůvku Lerině, blízko města Marsilie (dnešní Marseilles). Tento klášter slynul učeností a zbožností a Lerin byl proto nazýván „beata insula“, t. j. „blahoslavený ostrov“. Zde žil sv. Patrik se svatými mnichy Honoratem, Hilariem, Eucheriem, Lupem a jinými. Z Lerina putoval do Říma, aby zpravil apoštolskou stolicí o Irsku. Jistě se přimlouval, aby tam byli poslání misionáři, avšak pro zmatek, který působily tehdy nájezdy barbarů v Itálii, nemohla apoštolská Stolica nic podniknouti. Proto se vrátil sv. Patrik do Gallie a usadil se zatím v městě Auxerre (Antisiodorum) a cvičil se pod vedením tamějšího biskupa, svatého Germana, v duchovním životě a vzdělával se dále v křesťanských vědách.

Roku 429 byl sv. Germanus poslán od papeže sv. Celestina do Velké Británie, aby tam vymýtil Pelágiovo bludařství (bludné učení o milosti). S ním byl poslán biskup Lupus a sv. Germanus sám si vyvolil ještě za průvodce Patrika. Tak měl sv. Patrik příležitost seznámiti se blíže s keltskými Brity, křesťanskými to sousedy pohanských Irů.

Když se vrátili do Gallie, přijal sv. Patrik svěcení na kněze, jak se zdá, z rukou sv. Germana. Maje již jistotu, že jest předurčen, aby hlásal svatou víru mezi Irčany, vroucně si přál, aby k tomu obdržel plnomoc a požehnání od apoštolské Stolice v Římě. Probus, jeho životopisec, vypravuje, že se na ten úmysl takto modlil: „Prosím tě, Pane Ježíši Kriste, veď mne k Stolicí svaté římské Církve, abych tam obdržel pravomoc, s důvěrou hlásati tvé svaté učení, aby pak mou službou irský národ byl přiveden k tvému ovčinci.“

S doporučením svatého biskupa Germana se vydal Patrik po druhé na pout do Říma a došel šťastně k papeži Celestini. Obdržev od něho plnomoc a požehnání, vrátil se sv. Patrik do Gallie k biskupu Germanu. Ještě mu scházelo biskupské posvěcení, ale to nedlouho potom také obdržel a tak jsa opatřen veškerou duchovní výzbrojí, odplul s několika průvodci ke břehům Irska.

Opravdu zvláštní požehnání spočívalo na apoštolské práci sv. Patrika a jeho druhů. Sotva v jakém jiném národě zapustilo křesťanství tak hluboké kořeny jako v národě irském. Musíme blahoslaviti tento národ, který si od svého pokřesťanění až na naši dobu tak věrně zachoval dědictví otců, to jest katolickou víru. Irsko bylo za několik století po smrti sv. Patrika zpustošeno válkami, na př. v 9. století nájezdy bojovných Dánů a Normanů, ve středověku trpělo válkami s Anglií, bylo zkracováno ve své samostatnosti, až bylo ve stoletích 17., 18. a 19. od protestantské Anglie pošlapáno a téměř zničeno, ale nikdy nebylo zpustošeno bludařstvím, odpadem od Říma, jako v tomto ohledu byly zpustošeny jiné země, na př. sousední Anglie, Německo, severské státy a bohužel také Čechy. Jaké to bylo ukrutné pronásledování katolických Irů od polovice 16. století, kdy anglický vojevůdce Cromwell dobyl Irska, až do druhé polovice 19. století. Moderní český spisovatel píše o této době: „Všickni Irové, kterých nebylo nezbytně v zemi třeba jako sluhů, a zvláště vyšší třídy, byli zahrnutí do nehostinného Connaugh-

tu (Konótu) a ostatní země konfiskována a rozdána důstojníkům a vojínům Cromwellovým. Že tyranie zvláště důkladně se projevila i na poli církevním, neřeba zvláště vykládati.“ (Ottův Slovník naučný.)

V této době krutého pronásledování byly katolické služby Boží pod nejpřísnějšími tresty zakázány a katolickým kněžím hrozil ukrutný trest věšením a čtvrcením ještě žijících, právě jako v Anglii. Jako druhdy za pronásledování římských císařů se skrývali křesťané v katakombách a konali tam služby Boží, tak se uchýlovali irští katolíci na odlehlá místa, aby byli přítomni oběti mše svaté a přijímali svátosti. Při takových příležitostech sloužil ovšem za oltář skalný balvan.

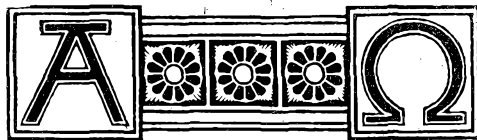
S křesťanstvím zaváděl sv. Patrik v Irsku zároveň mnišství. Kláštery, které založil, byly nejen oporou křesťanského života, nýbrž zároveň semeništi křesťanské vzdělanosti. — Z těchto klášterů vyšla téměř nesčetná řada svatých mnichů, opatů a biskupů, z nichž někteří později šířili křesťanskou víru a osvětu mezi barbarskými národy, Franky a Germány, na evropské pevnině. K nejznámějším irským misionářům a zakladatelům klášterů patří sv. Kolumbán a sv. Havel (Gallus). Tento poslední je také v Čechách dobře znám.

Po dlouholetém, nevýslovném utrpení vzkřísil se irský národ k novému životu a vydobyl si opět skoro úplné samostatnosti ve svobodném státě. Patří to snad také k odměně tohoto těžce zkoušeného národa, za jeho věrnost ke katolické víře, že se v hlavním městě jeho svobodného státu bude letos slaviti mezinárodní kongres. Dublin, hlavní město irského svobodného státu, přišel dřív na řadu než Praha, která bohužel minulá léta dala svým odpadlictvím od katolické víry ostatnímu světu tak špatný příklad.

Nechť nás povzbudí zvláště letos svým krásným příkladem katolické Irsko, „ostrov svatých“!

Emauzy.

P. Bernard Velíšek.

CEREMONIE.

Ceremoniemi nebo-li obřady rozumíme zevní formy, jež doprovázejí nějaký slavnostní projev. Občanský život je naplněn velkým množstvím obřadů. Úřady užívají obřadů, aby jejich autorita tím více vynikla, aby zákonům a výnosům bylo dodáno většího důrazu. Ve shromáždění sebe menším používá se různých ceremonií, aby se zvýšil jeho lesk a význam, nebo zachovával pořádek. Vládcové sebe demokratičtější zřizují zvláštní úřad ceremoniáře-obřadníka, jenž má bdít nad zachováváním obřadných zvyklostí. V obecném životě jednoduché obřady projevují vzájemnou úctu.

Také v liturgii používá se velkého množství obřadů. Zde tím rozumíme zevní, často tajemné projevy, kterými je obklopena bohoslužba, aby byla výraznější, slavnostnější a aby bylo upozorněno na nesmírná tajemství Boží.

Obřady Církve katolické bývají tajemné tím, že naznačují skrytý nějaký smysl. Jsou němou řečí, která prozrazuje jinak nevyslovitelná hnutí duše. Přes to jsou zcela srozumitelné. Jimi nejlépe můžeme projevit svou úctu, lásku, důvěru, klanění, uznání, bázeň, lítost, prosbu, naději a všechny ostatní cítě, jež nás pronikají a námi hýbají před tváří Boží. Jak v obyčejném životě, tak i v náboženském bývá gesto nebo posunek výraznější a úplnější než sama mluva.

* * *

Obřadnost vyvěrá ze samého základu přirozenosti lidské. Člověk by sebe znásilňoval, kdyby se vzpíral zevně projevovali, co se děje ve hloubkách duše. Můžeme to pozorovati už na dítěti, které se laská se svou matkou. Objímá ji, líbá, usmívá se na ni, vrhá se jí v ústrety, spatří-li ji. Náboženství pak není nic jiného, než úcta a láska k Tomu, jenž nám dal bytí a život a nás zachovává.

Člověk se skládá z duše a těla. Tělo bez duše je lidskou mrtvolou. Duše lidská bez těla, i když se nalézá před tváří Boží, postrádá ke své úplné blaženosti těla. Jedna z odměn, připravená Bohem pro vyvolené, je vzkříšení těla a věčné jeho spojení s duší u věčnou blaženost.

Z tohoto úzkého spojení duše a těla pochází, že obě části

lidské bytosti pracují současně. Tělo je zrcadlem lidské duše. Je-li její hladina rozvířena mocnými dojmy, projevuje se to i na těle.

Kdybychom zabránili, aby tělo projevilo city duše slovem, rukou, posunkem, cítila by se duše býti omezována ve své svobodě, neboť by nemohla dáti Bohu vše, co by chtěla a co je jí velkou útěchou. Jako oheň nehoří a nepálí, aniž vydával kouř a jako květ nevydechuje svůj život, aniž se viditelně stravoval a vadl, tak ani duše nemůže projevovat svůj život, aniž nějakým způsobem dala najevo své city, které jsou žhavější ohně a libější květné vůně.

* * *

Jsme nutkáni nejen svou přirozeností projevovatí tělem své vztahy k Bohu, nýbrž také svým vztahem k Bohu jako svému Stvořiteli. Jemu patří celá naše bytost: duše i tělo. Duše uctívá Boha svými vnitřními kony: věrou, nadějí, láskou, poddanností. Tělo pak po svém uctívá Boha zevními obřady.

Duše klaní se Bohu pro dary nesmrtelnosti, rozumu a svobodné vůle, jichž se jí dostalo. Tělo bylo vybaveno Bohem rovněž vzácnými dary: životem, zdravím, silou, pokrmem, oděvem a tisícerým jiným dobrem. Není spravedливо, abychom Boha oslavovali vším, co jsme z jeho dobroty obdrželi?

* * *

Ceremonie jsou tedy tak starobylé jako trvání člověka na zemi. Nebylo na světě normálního člověka, jenž by nebyl poznával svého Boha. Jakmile jej však poznával, jeho přirozenost jej nutila k tomu, aby zevními výrazy projevil své duchovní poznatky.

Nedovedeme si představit Adama, že by tisícerým způsobem neukazoval své city k Stvořiteli, obklopen jsa nádherou a rozkošemi Ráje. O synech jeho Kainu a Ábelu víme přímo z Písma, že své vztahy k Bohu ukazovali oběťmi. Ostatní Patriarchové stavěli oltáře, oběťovali Bohu plodiny a zvířata, olej a vonné koření, zachovávající při tom určité obřady.

Mojžíšovi zjevil sám Hospodin, jakým způsobem chce být uctíván. Nařídil mu zhotovení Archy úmluvy, předepsal po-

čet a druh obětí a obřady, jimiž mají být provázeny. Starý zákon staral se o všechno, co mělo přímý vztah k Bohu; i o způsob úpravy předkladných chlebů, úpravu lamp pro svatostánek, mísení vonného koření k spalování obětnímu, udržování svátého ohně.

Snad žádné náboženství nemělo tolik obřadných předpisů jako náboženství Mojžíšovo. Mezi nimi pak byly některé, na př. obřizka, jež byly jistě těžce pociťovány osobami určitého věku. A přece Písmo svaté svolává požehnání na všechny, kteří je budou zachovávat i kletbu na ty, kteří je opominou! Velmi často je v něm opakován požadavek, aby všechny obřady byly vykonány s nejúzkostlivější pečlivostí.

Od Mojžíše žádal kdysi Hospodin, aby se modlil se vzpaženými rukama. Byla to ceremonie, od níž odviselo požehnání vyvoleného lidu a vítězství nad nepřitelem. Tím také bylo projeveno, že Bůh váže na obřady své Milosti.

* * *

Mojžíšův Zákon musil však ustoupiti dokonalejšímu. Sám Syn Boží přišel, aby si na světě vzbudil pokolení, které by uctívalo Boha v duchu a pravdě.

Odstranil většinu obřadů starozákonních a místo nich zavedl nové, mnohem krásnější, duchovnější a účinnější, které odpovídají tajemství a náplni Milosti Nového Zákona. Sám ustanovil nejzákladnější z nich. Ostatní přenechal svým učedníkům, jimž slíbil, že bude u nich až do skonání světa.

Třebas jsme řekli, že obřadnost souvisí s kořenem lidské přirozenosti, vidíme nicméně, že obřady bohoslužebné nejsou ponechány lidské libovůli, rozmaru nebo vášním. Bůh přímo nařizuje, jakým způsobem chce býti uctíván. Člověk pak, jenž se nechá i v těchto věcech vésti Bohem, jenž zná dokonale sám sebe i své stvoření, vykonává nejušlechtlejší a nejposvátnější obřady.

* * *

Liturgie katolická podle řečeného rozeznává obřady, které ustanovil Ježíš Kristus a s kterými je spojena zvláštní Milost (na př. základní formy svátostí), obřady, jež zavedli Apoštolové jako jeho vyslanci (na př. kladení rukou, exor-

cismy), nebo obřady, které si vymyslela nevěsta Kristova — Církev (na př. mnohá žehnání, modlitby, průvody, pokleknutí, pokřižování atd.).

Církev rozeznává také obřady základní (essenciální), které se vztahují na podstatu oběti nebo svátostí, a vedlejší, které mají vztah pouze k nádheře nebo k výrazu úcty v bohoslužbě.

Na prvních se nesmí nikdy ničeho měnit. Druhé může Církev, která je ustanovila, změnit k větší chvále Boží nebo spáse lidí. Je známo, že některý obřad je někde rád viděn, jinde stejný obřad by mohl být nepochopen nebo vyložen nepříznivě. V takových nepodstatných věcech moudrá a laskavá autorita Církve dovede dobře a okolnostem vyhověti.

* * *

Postoj těla je při obřadech velmi rozmanitý.

Nejpřirozenějším postojem je *stání*. Takovým způsobem se modlili židé i pohané. Také křesťané prvních století takto se modlili. Ukazují to i t. zv. „Oranty“ v katakombách. Sv. Justin a Origenes výslovně praví, že křesťané po kázání se staví k modlitbě. Jako před vznešenými tohoto světa dáváme svou úctu najevo povstáním, tak činíme i před svým nejvyšším Pánem.

Když se začalo v liturgii klekat, vyjadřovalo stání radost. Tohoto postoje je tedy užíváno ve dny radosti, jimiž je doba od velikonoc do svatodušních svátků a všechny neděle v roce, neboť jsou památkou neděle Vzkříšení.

Stání je také nejpřirozenějším postojem při úkonech liturgických. Kněz tedy (vyjímaje některé případy) při udílení svatých svátostí stojí.

Pravým opakem stání je *ležení na tváři* (prostrace). Ve Starém Zákoně je to výraz nejhlubšího pokoření, sebeobvinění a smutku nebo horoucí modlitby. Křesťané se tak modlivali ve svých soukromých modlitbách. Do liturgie se tento obřad dostal asi teprve vlivy byzantskými.

V nynější liturgii se užívá ležení na tváři o vigílii vánoční při oznamování narození Vykupitele (při čtení martyrologia), při počátku bohoslužby o Velkém pátku, přede mší sv. o Bílé sobotě a o vigílii svatodušní. Na tváři se leží také při udílení vyšších svěcení, při svěcení opata; v mnišském rituálu je předepsáno častěji.

Klečení na jednom nebo obou kolenou je výrazem úcty, při modlitbě výrazem pokoření a pokání. Takto se koná modlitba v době postní, zpívají hymnové sloky: „Veni, Creator Spiritus“, „O crux, ave, spes unica“, „Tantum ergo“, „Ave, maris stella“, „Te ergo, quaesumus (Te Deum)“ atd. Kleče se okužuje Svátost oltářní.

Pokleknutí na jedno koleno v liturgii je známo teprve z konce patnáctého století. Do té doby se tímto způsobem uctívaly vznešené osoby (papež, biskup nebo světská kníždata). Křesťané v pokleknutí na jedno koleno dlouho viděli napodobení židů, posmívajících se Spasiteli.

Poklona je postoj mezi stáním a klečením. Podle rubrik se uklání buď jenom hlava, nebo zároveň trup. Rozeznává se poklona hluboká, střední nebo jen hlavou. Je výrazem úcty nebo pokoření.

Orientálci užívají poklony často tam, kde v západní Církvi se kleká.

Sedí se buď z ohledu na lidskou slabost (při čtení, sólovém zpěvu) nebo na důkaz důstojenství (biskup při udílení křtu, biřmování) nebo ve funkci soudce (kněz ve zповědnicí). Při modlitbě mohou sedět nemocní. Při církevních hodinkách v chóru se až do jedenáctého století stálo; pro poshovu bylo dovolováno opíratí se o hůl nebo o t. zv. misericordii (výstupek na vlastním chórovém sedadle).

* * *

Také ruce zaujímají různé polohy v liturgii.

Pozdvižení a rozpažení rukou bylo obvyklé u židů a pohanů, od nichž to křesťané přejali. Zřeli v tomto postoji obraz kříže. Jest to také postoj člověka, volajícího o pomoc k nebesům.

Kněz se takto modlí kolekty, prefaci a kánon. Ruce musí býti při tom obráceny k sobě dlaněmi a nesmí přesahovati výšku a šířku ramen.

Sepnutí rukou je známkou prosebné nebo vroucí modlitby. Je známo v soukromé modlitbě od devátého století, v liturgické od třináctého. Jest to vlastně gesto feudálního holdu.

Úplné zaklesnutí prstů při sepnutí nebylo nikdy liturgickým. Podle rubrik leží obě dlaně plochou na sobě a pravý palec leží křížem přes levý.

Pokládání rukou nad osobou nebo věcí značí přenesení milosti, moci nebo odpovědnosti; také se tímto způsobem obětuje. Od prvních stoletích užívalo se pokládání rukou při biřmování, vyšších svěceních, při smiřování bludařů, hříšníků, při zařikávaních (exorcismech) atd.

Bití v prsa, která jsou sídlem srdce, jež jest příčinou hříchů, jest výrazem vědomí vlastní hříšnosti a pokorné lítosti.

Mytí rukou povstalo z praktických důvodů, ale symbolicky značí vnitřní mravní čistotu, s kterou se má člověk k Bohu obracet.

* * *

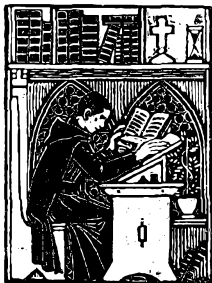
Pozdvihnutí očí doprovází často modlitbu a činí ji vroucnější. Je známkou pozornosti a důvěry. Křesťan dává tím také najevo, že zvedá své srdce k nebesům, jež jsou sídlem Boha. Pozdvihnutí očí je velmi ve zvyku v soukromé modlitbě, také liturgie několikrát je předpisuje.

Políbek osob nebo věcí je v liturgii výrazem nadpřirozené lásky a tudíž i úcty. Znamená vzájemnou svornost a lásku bratrskou. Je od prvních dob křesťanských používán na znamení úcty vůči církevním hodnostářům a kněžím, kteří zastupují Krista. Dává se na ruce, ale také na nohy (na př. u papeže), kolena, prsa nebo ramena. Líbá se také Evangelium a oltář, což se nepřímě odnáší na Krista. Rovněž nádoby se svatými oleji, kříž, relikvie, posvátné nádoby, bohoslužebná roucha atd.

(Pokračování.)

Emauzy.

P. Marian Schaller.

SVATÉ SPOLEČENSTVÍ.

Spasitelovo dílo je tu pro všechny lidi až do skonání věků. Chce-li kdo stále konat svou povinnost, totiž oslavovat trojjediného Boha, musí je brát v úvahu. A to nestačí snad být s ním nějak jen zevně spojen, nýbrž musí s ním mít nejužší životní společenství. Provést toto přetajenné spojení s Kristem je úlohou svátosti křtu. Jím jednotlivec je spojen s Kristem a vklíněn do jeho smrti a Zmrtvýchvstání. Spojení s Kristem váže však i vespolek. Křtem uplatní se i svaté společenství Církve.

Tedy onomu svatému společenství Kristus svěřil všechny své poklady a všechna svá dobra. Kdo tedy chce stále mít podíl na Kristových dobrech, musí náležet k Církvi svaté a musí vplout do tekoucího proudu života, který tam plyne.

Každý jednostranný individualismus a subjektivismus je v nadpřirozeném řádě vyloučen. Kristus nesevěruje své dary jednotlivci, nýbrž svatému společenství. Jedná tak docela podle přirozenosti. Člověk již svou přirozeností je sociální. Svě přirozené naplnění najde jediné ve společenství.

První společenství, přirozenosti úplně odpovídající, je manželství a jeho důsledek rodina. K ní harmonicky a organicky musí se přičlenit i čeládka.

Rodiny jednotlivě nemohou řídit život. Sama přirozenost vzhledem k původci přírody vyžaduje jejich semknutí v organismus státu. Jeho úlohou je požadavek časného blaha a právní ochrany jeho poddaných. Třebaže dočasné státní ú-

tvary jsou ještě tak nedokonalé, přece jen nám to nesmí zastínit základní fakt, že stát je přáním Božím a k požehnání lidstva.

Svaté společenství Církve na rozdíl od každého přirozeného společenství není podřízené, nýbrž nadřazené. Přes to, že tak skvěle vyhovuje požadavkům lidského srdce, naprosto je nemožné, že by se bylo z nich vyvinulo. Je dáno plánem Vtělení Božího Syna. Podle vůle nejsvětější Trojice měl se stát druhou hlavou lidského pokolení. Všichni lidé bez výjimky jsou povoláni k jednotě s ním. Ono spojení s ním se řádně uskutečňuje svátostí křtu a zesiluje se svátostí biřmování. Ne nadarmo obě tyto svátosti vtiskují do duše nezrušitelné znamení, jež podle svatého Tomáše je podílem na Kristově kněžství, tedy na jeho přesvatém člověčenství. Kdo chce mít ducha Kristova, Ducha Svatého, musí nějak být spojen s Kristovým člověčenstvím. Poněvadž pak v každé společnosti musí být i autorita, je tu proto ještě třetí svátost, kněžské svěcení. Nezrušitelným znamením, jež vtiskuje tato svátost, je účast (a to zcela zvláštní) na Kristově kněžství. O tom pojednáme zvlášť příště.

Těmito třemi charakteristickými svátostmi celý ráz Církve dostává něco pevného a trvanlivého. Charakter ovšem ještě zdaleka neznamená spojení s Kristem, jež se uskutečňuje posvěcující milostí. Charakter však pro ni tvoří náležitý podklad. Normálně měla by být i milost všude tam, kde je charakter. Můžeme říci, že charakter je sjednocení s Kristovým svatým člověčenstvím, abychom tak pomocí posvěcující milostí byli spojeni s jeho božstvím. Je něco strašného být spojen s Kristovým člověčenstvím a při tom nemít spojení s Bohem pomocí posvěcující milosti!

Vnitřní organismus Církve se uplatňuje posvěcující milostí. Čím víc Kristova ducha člověk v sobě má a čím výš stojí v posvěcující milosti, tím cennějším údem v onom organismu je.

Může ovšem mít někdo posvěcující milost, aniž s Kristem je spojen křestním charakterem: jsou to oni spravedliví před Kristovým zjevením a všichni ti, kdo bez své viny nic nevědí o Kristu a jeho Církvi, avšak žijí podle svého svědomí. Není tedy rozdílu mezi pokřtěnými a oněmi dušemi?

Je dokonce veliký rozdíl! Kdo byli ospravedlněni bez křtu, dostanou milost podle míry své vlastní přípravy. Kdo

však byli ospravedlněni křtem a svátostmi, dostanou ji podle míry Kristových zásluh, tedy neporovnatelně hojněji! Dále svátosti dávají skutečné právo na milost pomáhající, aby člověk mohl žít ve smyslu svátostí, aby tedy mohl žít skutečně jadrným křesťanským životem. Ba ještě víc! Svátostmi a hlavně svátostným charakterem i laici se stávají nejen majiteli milostí, nýbrž i prostředníky milostí a nositeli milostí. Svátostmi náležejí k podivuhodnému organismu, kde sídlí celá a plná Kristova síla. Všichni pak, kdo budou ospravedlněni mimo onen organismus, budou ospravedlněni pouze vzhledem k němu.

Všeobsáhlou a v jistém smyslu i jedinou úlohou Církve je, aby nejsvětější Trojici vzdávala Kristovu bohopoctu, jež má svůj vrchol v oběti na kříži, a tím ideálně plnila poslední a nejvyšší úlohu každého tvora (totiž oslavovat Boha) a tak očisťovala a posvěcovala lidi.

Plnic tuto povinnost Církve vykonává Spasitelův učitel-
ský, kněžský a pastýřský úřad. Přinášejíc nejsvětější oběť Církve je kněžkou, učitelkou a pastýřkou. Všechno ostatní učení a vedení svaté oběti jen slouží, jen od ní vychází a jen v ní ústí. Kázání a zákonodárství mají v Církvi podřadné postavení: slouží milosti a upravují jí cestu. Milost je středem, je vlastním prvním dárkem božského umučeného Snoubence jeho nevěstě. Tím již samo sebou je vyznačeno, jaké postavení má v Církvi autorita. Je službou z lásky. Musí být. Náleží k bytí Církve, vychází přímo od Boha. Musí dávat rovněž možnost následovat Kristovu poslušnost. To je nejdůležitější úlohou Kristova mystického života, jako to bylo nejdůležitější úlohou Krista mystického. Avšak všechna autorita v Církvi je ve službě milosti, ve službě oslavy nejsvětější Trojice, ve službě posvěcení tvorstva. Jak mnoho těžkostí by bylo zbytečných, kdyby kněží i laici chápali církevní autoritu v tomto smyslu!

Svatým společenstvím Církve oduševňuje se přirozené společenství rodiny a státu. Rodina tím, že Kristus manželství povýšil k důstojnosti svátosti, stojí v ohnisku účinku milostí Církve. Stát bude vysvobozen od rozkladu a pouhého přirozeného pojetí jen tehdy, vezme-li si za vzor svaté společenství Církve a dovolí jí, aby stále hojněji do něho sváděla své životní síly.

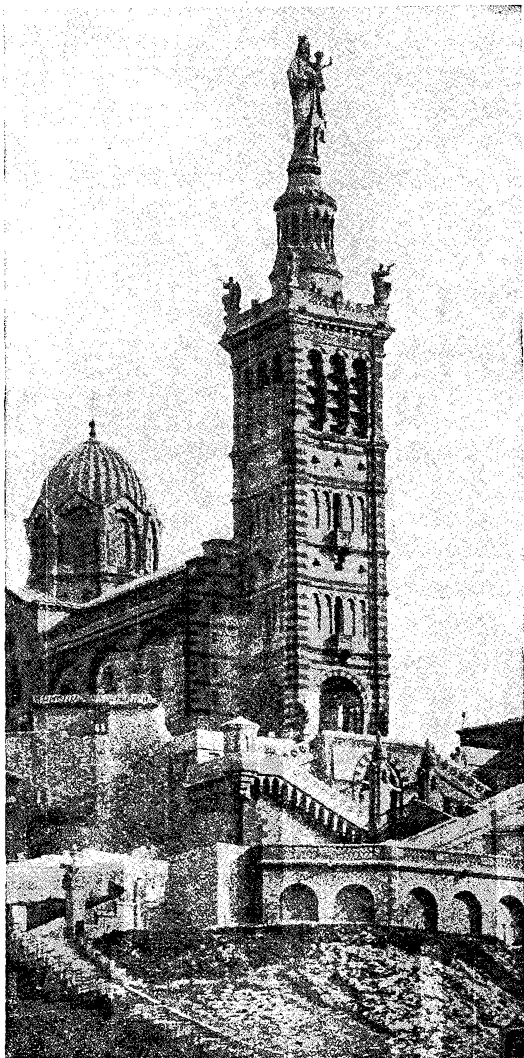
Grüssava.

P. Justin Albrecht.

NOTRE DAME DE LA GARDE.

To by tedy bylo překonáno, Bohu dík, a já přece žiji. Byla to hrůzoplňná noc. Poslední při návratu ze Svaté země, severozápadně od Korsiky, směrem k Marseille. Hodina za hodinou na moři nesnadnější. Vždy nové útočné vlny, jsouce uvolněny od valících se vrchů vln, hrozivě narážely na boky parníku, aby jej v nejbližším okamžiku s šumotem úplně přikryly. Část volného nákladu, přes to, že byl upevněn lany, byla již dávno za palubou, nyní bylo zničeno také mechanické zabezpečovací zařízení. Němá vážnost důstojníků a mužstva, které nyní ručně obsluhovalo velké čerpací kolo mezi kapajícím olejem, odrážela se ještě vážněji ve tvářích hostů na palubě. Také ve mně bylo ticho a bylo mi úzko. Žádná hvězda s temné oblohy nechce potěšití mé pátrající oko. Duše však byla tím více bystrozraká pro onu hvězdu, která nikdy nehasne, a byla tím vnímavější pro krásná slova Bernardova: „Respice Stellam, voca Mariam — Popatř na Hvězdu, zavolej Marii.“ Tak živě a tak s plnou důvěrou, jako nikdy předtím, stoupalo mi to ze srdce na modlící se rty: „Ave Maris Stella, Dei Mater alma — Zdravas hvězdo mořská, plodná Matko Boha,“ a příslib vznešené Bohorodičce, slavíti svou první kněžskou oběť jí v dík a ke cti po šťastném přistání v té svatyni, která je známa v mariánském světě jako slavná památka města, ke kterému jsme směřovali v těžkém boji s vichrem a vlnami, ve svatyni naší milé Paní de La Garde.

Á hled! Opravdový zázrak? Nikterak, jen útěcha, ale zcela neočekávaná, útěcha s působením tak obdivuhodným a za okolností tak hluboce do duše zasahujících, že i pravý zázrak stěží by mohl míti větší vliv. Bouří a hukotem vln pronikne náhle pronikavý výkřik radosti: „Notre Dame! Notre Dame! Záblesky ohně z la Garde!“ Oči všech náhle jsou upjaty, jako by magnetem přitaženy, ve směru jízdy na jediný bod, slibující záchranu. A opravdu, čas od času zařptí se to tam a zakmitá, samozřejmě v podobě jen zcela slabé, a se záblesky vždy opět zahalenými od honících se mraků. Přece však záblesk naděje. Nebo měla to na konec snad býti jen světla nějaké lodi, křižující naši dráhu? Okamžiky úzkostiplných pochybností. Bohudík, jen okamžiky, a pak oblažující, oživující jistota, opravdu navracející nový ži-

Věž Notre Dame de la Garde s obrovskou sochou Panny Marie.

vof: Prvý odvetný pozdrav „Bonne Mère de Marseille“, Bohorodičky, jež byla právě pozdravena jako „Hvězda mořská“.

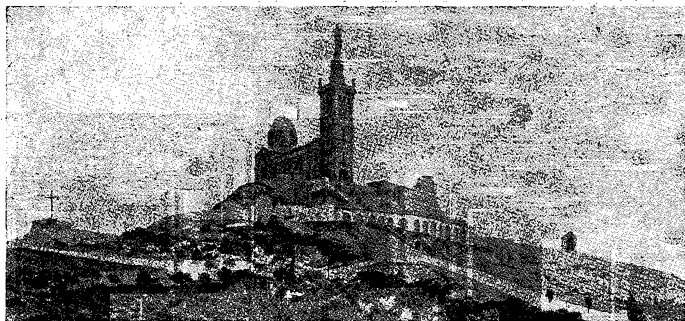
* * *

Jižně otevřené moře. Severozápadně starobylé město se zařezávajícími se zátokami „starého přístavu“ na pokraji. V něm již kolem roku 600 jako první obyvatelé přistáli asi Fokové, pocházející z Malé Asie a před nimi i Feničané. Jižně však od otevřeného moře zvedá se na skalnatém, jeskyněmi prostoupeném podkladě *Mont Redon* (lat. Mons rotundus) s neustále silným stoupáním. Kdysi zalesněný, nyní již jen zcela mírně oživen v rozpuklínách a rozsedlinách rostlinstvem tuhých listů a na poutnických cestách různými poutnickými kaplemi, lадnými, pobožnými a ne nemalebnyými, odděluje se koldokola stupňovitě od všelikého venkovského sousedství a konečně na jeho vysoko se tyčícím vrcholu, podobná knížecí koruně, je národní svatyně Provenčalanů, milostné místo *Notre Dame de la Garde*.

Kdo by mohl sečísti ony nekonečné zástupy, jež k nohám Matky Boží za rok složily záležitosti svého srdce, své radosti i své starosti, svůj dík a své prosby, svou lásku i své hříchy! *Zde nyní také já jsem měl splnit svůj slib*. Cizí v této zemi, přišel jsem v rouše svatého Benedikta ne jako cizinec ke svatyni, která přece za svůj počátek a za Bohem požehnaný vývoj svého trvání musí vděčiti synům tohoto přeslavného Otce mnichů.

Nepřišel jsem také po prvé. Již před dvaceti lety vystupovali jsme spolu s jedním spolubratrem po nepravidelných, ve skále vytesaných schodech, abych vzdal dík za zimní léčení na jihu, požehnané úspěchem. Příjemným nemohlo se to nazývat, zvláště v žáru poledního slunce. Použití přece však cesty na náklad císaře Napoleona III. pěkně čistě upravené, anebo schodů, ba dokonce snad úplně bez námahy výtahu, který ostatně do tohoto velkolepého a úctyhodného okolí zařezával se zcela bezcítěně, bylo by mi připadalo téměř jako zneuctěním okamžiku. Viděl jsem totiž kolem na staré, od kročejí zbožných století vyšlapané skalní stezce, jak konají poutníci a poutnice svou cestu pokání a obětavosti bosí a částečně dokonce i po kolenou. Doslova cestu kajícínosti a obětavosti, neboť bylo zde nutno překonati ne méně než půl druhého sta metrů, a to za tak tvrdých podmínek.

Samozřejmě s výše kynula jako odměna, povzbuzujíc a posilujíc, vytoužená *svatyně*. *Mohutná stavba*, dvojnásob působící svojí ničím nezastavěnou, okolí ovládající polohou. Jsouc vystavěna asi před dvěma lidskými věky v tak zv. novobyzantském slohu basilik, zřejmě z bohatých prostředků, klene mohutnou kopulí nad místem milosti i nad jeho nesčetnými, mnohdy v podobě lodí všeho druhu utvořenými věnovanými dary. Věž oproti tomu ve své architektonické výzdobě jest památkem, jenž se smělým gestem vyrůstá ze západní fronty, z monumentálního schodiště, před ní polo-

Vrch u Marseille s chrámem Notre Dame de la Garde.

ženého, důstojně a se vznešeným sebevědomím, při tom však zároveň jakoby s hravou lehkostí, vyplňuje svůj čestný úkol, vynéstí nahoru do jitrního, tmavě modrého éteru zlatem zářící sochu Bohorodičky, mocně působící při šestinasobné životní velikosti. Ve své celistvosti, uprostřed tohoto téměř smysly omamujícího bohatství přírodních půvabů, mistrovský útvar z překrásné přírody a ideálního ducha lidského, mající tím větší úspěch, že se může uplatnit jako důstojný památník ke cti Královny nebe a země, když stejně velkolepě působí pohled na něj jako jeho rozhled. Pohled zcela jedinečný, stejně skvostný pro oko jako pro duši, který jako by svým královským, panovnickým vzezřením sahal přes zalidněná, radostně živá a rušná města, přes hory v pozadí, slunné, mnohotvaré pobřeží a daleko daleko přes moře oživené stále nesčetnými loděmi, velkými i malými, až k nejzazšímu obzoru, kde spolu splývají nebe a země v libém setkání.

* * *

Před časy bylo tomu jinak; svatyně musela se teprve po-
znenáhlu vyvíjeti během celého tisíciletí k tomuto velkory-
sému stavu věci. V první polovině 5. století opat Kasian, slav-
ný svými spisy o mnišství, vystavěl na úpatí Mons Rotundus
v bezprostřední blízkosti jmenovaného starověkého přístav-
u klášterní chrám Páně. Vystavěl jej na tom místě, které
podle legendy o zázračném přistání sv. Lazara z Bethanie a
jeho obou svatých sester Magdaleny a Marty Provenčala-
nům již odedávna bylo svatým, dříve než se stalo hodným
ještě větší úcty jako místo odpočinku svatého Viktora. Ten
pocházel z jejich země a národa a byl jedním z vyznavačů
víry k smrti zmučených za císaře Maximiniána. Tento chrám
Páně, jako *Opatství svatého Viktora*, zůstal po všechna sta-
letí až do dnešních dnů přední svatyní města a země. Z kon-
ce 6. století máme důkaz o existenci *benediktinské klášterní
rodiny*, a to z toho důvodu, že císař Karel Veliký propůjčuje
jim v sousedním přístavu privilegium teloneum, t. j. vybírati
kotevní poplatek. Během času zaujímalo opatství vynikající
místo v dějinách země a řádu. Stalo se to jednak vlivem, kte-
rý se konečně rozšířil na 26 závislých opatství a 164 priorátů,
jednak chválou jeho klášterní kázně a pověsti svatosti ně-
kolika jeho opatů, zvláště však leskem jména jednoho z mni-
chů, který jako Urban V. v těžkých dobách (1362 — 1370)
byl okrasou papežského stolce. Jiný z nich, kardinál Richard,
byl umírajícím sv. papežem Řehořem VII. označen jako hod-
ný jeho nástupce. Po mnohých šťastných i nešťastných změnách
osudu byl dům Páně uprostřed 18. století, po trvání té-
měř půl druhého tisíce let, přeměněním v klášter kanovní-
ků a konečně sekularisací blížek zániku.

* * *

Po prvé vystupuje Opatství svatého Viktora, a to prozatím
zcela náhodně a jsouc patrně jen oku Prozřetelnosti, ve vzta-
hu k pozdější slavné svatyni Notre Dame de la Garde, kolem
r. 904 věnovací listinou, vystavenou v Arles. Císař Ludvík IV.
z úcty k sv. Viktoru předává touto listinou ochráncům jeho
hrobu Mons Rotundus a statky ležící v jejím dosahu. Mons
Rotundus, jako se dosud děje, tak od nepamětných dob
sloužil ohněm a jinými viditelnými znamenými námořním
plavcům, a proto obdržel již za stara přívlastek *Gardia*, t. j.

stráž, hlídka, a dostalo se mu tak jakéhosi veřejného významu. První krok k jeho významu jako mariánské svatyně byl učiněn r. 1214.

Magister Petr, který byl označen původně jako kněz, jinak též jako kaplan od Notre Dame d'Accoules, pojal tehdy v plán na vrchu La Garde vystavěti kostelík ke cti Bohorodičky a vyžádal si k tomu svolení na základě vlastnického práva od příslušného *opata Gulielma* ze St. Viktor. Listina o tom praví takto: „Ve jménu Pána našeho Ježíše Krista přenecháváme ti, *Magistře Petře*, nad klášterem se tyčící vrch, nazvaný *Gardia*, se zplnomocněním vystavěti na něm kos-

Krypta basiliky Notre Dame de la Garde.

tel.“ Petr pak nejen slíbil odváděti ročně 12 král. denárů a v případě smrti navrácení všeho klášteru, ale dal klášteru *i sebe samého*. Jinými slovy, kněz Petr složil do rukou opata Viléma z Aliño slib věrnosti *jako oblát* a proto, kromě prvního, dějinně právního významu této události, je zde i význam druhý, pro nás důležitý. V listině, k tomu se vztahující, praví se totiž: „Já podepsaný, jménem *Petr*, zasvěcuji se tím, že přejímám zplnomocnění ohledně místa mi propůjčeného a shora označeného rád a dobrovolně, z lásky k Bohu a pro spásu své duše, svému Bohu a Pánu, rovněž i tomuto klášteru v Marseille, *jako oddaný syn a bratr*, ve vaše ruce, *opate Viléme z Marseille*, a stávám se tak závislým od opatství, že se v budoucnosti ani od něho bez dovolení nevzdám, ani nezměním svého bydliště a nevezmu na sebe řeholní roucho jiného kláštera.“ Tak oběma akty byla určena

událost založení svatyně na *La Garde oblatem*, náležejícím k benediktinskému řádu.

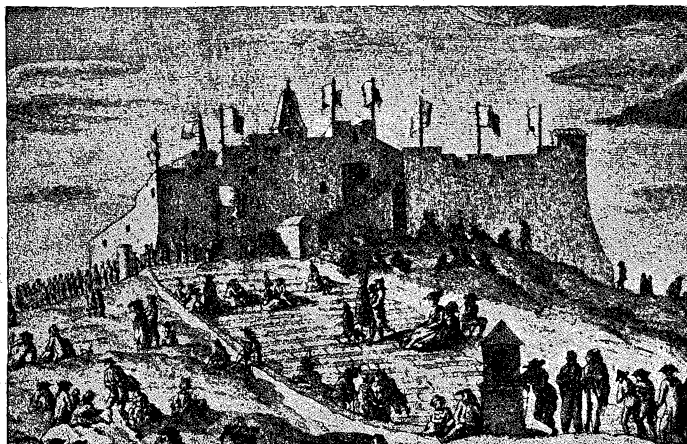
Zřejmě nejedná se zde při tomto prvním kostelíku, vědomě nebo nevědomě, jen o nějaké přechodné vznícení zbožnosti zakladatele. Nacházíme totiž po jeho smrti vždy nějakého Benediktina ze St. Viktor, který měl pečovatí o poutní místo. To vyvíjelo se stále na Mont Redon, nyní povznesenému k hodnosti „Svaté hory“, a vyvíjelo se vždy více tím, že věřící s obzvláštní zálibou přenášeli své pobožnosti z temné krypty do slunné nádhery, daleko vyhlížející do kraje. Také obydlí zakladatele, vzniknuvší jako poustevna zároveň s kostelíkem, přiměřeně se vyvíjelo. Vidíme ji tak brzy pod názvem Gardia nebo N. Dame de la Garde, jako plnoprávně zřízený *priorát od Opatství sv. Viktora* a s tím spatřujeme jej jako ohnisko benediktinské chvály Boží. Bylo tomu tak po celé pŕltisíciletí, až do doby, kdy opičí duch svobodomyšlného osvícenství zmocnil se zbožnosti a práv.

Svatyni N. Dame de la Garde s jejím založením byla od staletí otevřena slibná budoucnost. V nekonečném procesí uvidíme dále putovatí ke Svaté hoře zástupy zbožných prosebníků z města i venkova. Zcela zvlášť živou sympatii prokazovali své „Bonne Mère“ (dobré Matce) námořníci a činí tak až do dnešních dnů. „Námořníci,“ praví se v jedné staré knížce, „když za jízdy přijedou v dohled svatyně de la Garde, zpívají „Salve Regina“ klečíce na obou kolenou, a když přejíždějí kol břehu Mont Redon, neopomenou vypáliti ránu z děla ke cti a na pozdrav Madoně.“ Také za našich dnů je vždy se svatou radostí pozorovatí, že odjíždějící nebo přijíždějící lodě z daleké cesty pozdravují ranou z děla „Královnu Středozevního moře“. Je to úcta, kterou jí prokazuje tímto způsobem zvláštní poutní loď při každé jízdě. Tato loď koná jednou nebo dvakrát ročně pod vlajkou pětinasobného kříže pout do Svaté země.

Zvláštní událost, o které se podává zpráva r. 1371, dokazuje vážnost, z jaké se již tehdy těšila svatyně Notre Dame de la Garde v široké veřejnosti. Nižší klerik kostela v Marseille, který při přepadnutí v sebeobraně zabil své útočníky, od biskupského soudu byl odsouzen k tomu, aby každou sobotu po celý rok při postu o chlebě a vodě, bos a s kapucí na hlavě konal pout k Notre Dame de la Garde.

Roku 1471 vidíme, že na místě sešlého a pro stále rostoucí

příliv poutníků malého kostelíka vzniká nový, větší a vzhlednější chrám Páně. Pro veřejný význam tohoto místa jako poutní svatyně, když již úcta k Naší Paní de la Garde po půl tisíciletí slavila svůj triumf v míře stále stoupající, byla to událost prvního řádu. Když město Marseille bylo těžce navštíveno morem r. 1721, tu biskup Belsunce korunoval svou hrdinnou pastýřskou činností mezi trpícím stádcem tím, že přivedl všechno obyvatelstvo od nejvyšších úředníků až do posledního muže k jejich „Bonne Mère“ na svatou horu, aby

Notre Dame de la Garde (podle kresby z 18. stol.).

poděkovali za osvobození od hrozné metly a dodal tak starodávným pobožnostem nový lesk a novou vážnost. Úspěch byl tím zvučnější, protože dary, v hojné míře udílené při této příležitosti, daly podnět k opětovnému rozšíření a ještě krásnější výzdobě svatyně.

Středem úcty byl *milostný obraz*, byla to v hmotném i uměleckém smyslu drahocenná socha Rodičky Boží s Ježíškem z nepamětných dob. Proto tím oprávněněji bylo to pocíťováno a oplakáváno jako národní neštěstí, když se roku 1793 rozšířila zpráva, bohužel velmi pravdivá, že tento starý a úctyhodný obraz byl od apoštolů převratu zašantročen do Janova. Také sama svatyně byla tehdy od nich zavřena a příslušné jmění bylo pronajato cizím druhům jejich strany. Teprve r. 1807 byla navracena katolickému kultu, a tím ožily opět poutí, v porovnání s dřívějškem v míře ještě větší. Jak věrně mezitím lid zachoval své „Bonne Mère“ patřičné čest-

né místo ve svém srdci, ukázalo se obzvláště živým způsobem a v hojné míře při přívalu 50.000 lidí. Při pouti nastávali se na cestách a úbočí svaté hory v roce 1816 aby s královskou princeznou de Berry projevíli svou vděčnost za šťastné zachránění v nebezpečí na moři. Jedno přece však chybělo zbožným pobožnostem, ode všech byl pohřešován drahokam, jehož cenu teprve nyní chápali, milostný obraz, magnět to, který přitahoval všechny k sobě. A protože i čistá zbožnost člověka nabádá její nadsmyslné úkony soustřediti na jádro smysly chapatelné, není proto divu, že i ona bolest měla se v dohledné době těšiti ze šťastného uzdravení. Milostný obraz de la Garde, zneuctěný od svévolné ruky, našel totiž náhradu, arci teprve po desítiletích, v nichž zbožné ruce musely se obětavě zvédati, v soše umělecky ve stříbře tepané a v nadživotní velikosti. Náhrada třepas nebyla stejně hodnotná, přece socha byla v estetickém smyslu důstojnou následovnicí původního obrazu. Svěcením, vykonaným v r. 1837 od biskupa z Marseille, opět za účasti 50.000 poutníků, stala se opět v hojné míře ohniskem života starých, přece však vždy mocnějších pobožností, proudících na svatou horu.

Když r. 1832 Marseille byla těžce navštívena cholerou, shromáždilo se křesťansky smýšlející obyvatelstvo s touhou, majíc od biskupa dovolení, sochu z Notre Dame, k jejímuž hmotnému a uměleckému lesku družil se vždy lesk zbožné úcty, doprovázezi v slavnostním průvodě se svaté hory dolů do těžce zkoušeného města a nésti ji ulicemi bez rozdílu, zda bohatými, nebo chudými. Tak se také stalo. Protože však uspořádání této slavnostní modlitby a konec navštívení spadaly v jednu dobu, usnesli se stejně jednotně, aby po této milostiplné návštěvě „Bonne Mère“ následovala každoročně podobná slavnost na poděkování a na věčnou památku. Tak stalo se trvalým zvykem, že Naše milá Paní, jako by následovala všeobecné přání lidu, vždy o svátku Božího Těla sestupuje do údolí se svého trůnu, tyčícího se do vzduchu nad zemí i mořem, aby měla účast na eucharistické oslavě svého Syna. Bylo tomu až do doby, kdy nevěrecká většina starších města odstraněním lidových projevů zbožnosti znásilnila nepochybné přání a vůli obyvatelstva ve smyslu svobody svědomí.

V r. 1852 biskup Magenod z Marseille uspořádal sbírku na rozšíření stavby, které bylo pokládáno za nutné. Jméno Pia

IX. skvělo se v čele sběracích listin a roku 1864 mohlo býti vykonáno s neslýchanou nádherou *posvěcení* nyní ještě nádhernějšího a v úžas uvádějícího mariánského dómu, za účasti čtyř kardinálů, osmatřiceti biskupů a nesmírného počtu infulovaných prelátů, světského i řádového kléru. Přišel však brzy oheň a zničil v květnu roku 1884 velkou část drahocenného vnitřního zařízení spolu s obětními dary, v duchovním smyslu ještě cennějšími. Pro všechny Provenčalan y byl to národní den smutku. Bohudík, brzy následoval národní den radosti při *opětném posvěcení*, zase v květnu roku 1886, kterého se zúčastnil biskup jako vůdce 20.000 účastníků čítajícího procesí i podle zpráv listů církvi nepřátelských. Za stejně velké nádhery a za stejně jihozemsky temperamentní účasti provenčalského lidu konal se též 22. července 1931 jeden slavnostní akt. Tuto slavnost nutno označiti jako nejvelkolepější a stěží překonatelný vrchol v slavných dějinách svatyně Notre Dame de la Garde: bylo to slavné *korunování milostného obrazu* jménem svatého Otce papeže Pia XI.

O tom, že ani v dnešní době neztratila na vážnosti milostná svatyně „Bonne Mère de Marseille“, svědčí plný milion poutníků ročně k ní vystupujících. Tak zajisté podobají se její dějiny triumfálnímu průvodu panenské Bohorodičky, který kráčí stoletími a jásotem a s vysoko povznesenými odznaky vítězství. Ve zprávě jednoho z Benediktinů s pýchou může býti poukázáno, že N. Dame de la Garde náleží ke čtyřem velkým mariánským svatyním, jejichž bytí je zcela úzce spojeno s dějinami benediktinského řádu (Mariazell, Einsiedeln, Montserrat).

Emauzy.

P. Kornel Kniel.

HOMILIE SV. PETRA DAMIANSKÉHO KE CTI A CHVÁLE SV. BENEDIKTA OPATA A VYZNAVAČE.

Za onoho času Petr řekl Ježíšovi: „Hle, my jsme opustili všechno a následovali jsme tebe; čeho se nám tedy za to dostane?“ Ježíš pak řekl jím: „Amen pravím vám, že vy, kteří jste mne následovali, při znovuzrození, kdy Syn člověka zasedne na slavné stoličce své, seděti budete i vy na dvanácti stolicích, soudíce dvanáctero pokolení israelských. A každý, kdo opustí dům neb bratry neb sestry neb otce neb matku neb manželku neb dítky neb pole pro jméno mé, stokrát více vezme a život věčný v dědictví dostane.“

Slova sv. Evangelia podle Matouše 19, 27—29.

Všemi silami měl bych se věnovati obzvlášť velké slavnosti tohoto našeho Otce, kdyby vznešená výmluvnost sv. Řehoře nebyla shrnula ve skvělé řeči jeho životní pout. Popsal totiž jeho činy a život s jasnou takovou výmluvností oplývající, že i sloh vět září velebností a věty zase září jasným slohem. Nadbytečné proto jest dodávati něco po řeči tak velkého muže, v porovnání s kterým nejen jsme nevýmluvní, ale i němí. Dostačí proto jen říci, že tento jediný nad jiné hojněji podal Nejvyššímu Vládcu ruku zběhlou v boji a že naplní nebeské příbytky zástupy mnichů žijících andělským životem. Jak se bude skvěti a jak bude zářiti ten vojín, až bude státi před soudem Světovládce, oplývající četnými ctnostmi, doprovázen nepřehlednými šiky, rádce králův, přítel soudce, odpůrce starého nepřítel?

O něm zajisté a o těch, kteří ho následují, řekl Šimon Petr k Ježíšovi: „Hle, my jsme opustili všechno.“ (Mat. 19, 27.) Toť zcela přátelská slova k Ježíši a řeč nad všechny řečnické obraty vtípnější; a Šimon, jenž hojněji se Spasitelem rozmlouvá, je zasloužilý. Šimon je totiž poslušný. Ježíš pak je Spasitel. Mluví proto poslušnost se spásou, neboť jedině poslušným patří věčná spása dědičným právem, je-li tam však Petr, to znamená, jestliže poslušnost nekolísá a nevíklá se, ale když je založena na pevné skále (Petra). A co praví: „Hle, my jsme opustili všechno a následovali jsme tebe.“ Slavný výrok, veliký příslib, svaté dílo hodné požehnání, opustí

vše a následovati Krista. To jsou opravdová slova dobrovolné chudoby, jež zrodila kláštery, jež hojně naplnila klauzuru mnichy a lesy poustevníky. To jsou slova, o nichž píše Církev: „Pro slova rtů tvých chránil jsem se před osudnými cestami.“ (Ž. 16, 4.) Místo práce přijmou blažený klid, bohatství přijmou za chudobu a odměnu za strasti. Velkým skutkem je zajisté opustiti vše, ale větším je následovati Krista. Čteme totiž, že mnozí opustili vše, Krista však nenásledovali. Je to práce a namáhavá, je v tom vrchol lidské spásy. A Krista nemůže nikdo následovati, kdo neopustí vše, „neboť těší se jako hrdina, že bude probíhati svou drahou“ (Ž. 18, 6), a kdo je obtížen, následovati ho nemůže. Nikdo obtížen břemenem nevyplave, praví onen řečník světských nauk, jež vznešenost řeči a hluboký smysl slov učinily přítelem chudoby. Dle zásluhy opouští vše, kdo následuje toho, jenž je nade vším, neboť způsoblost naše je z něho (2. Kor. 3, 5) a Bůh bude ve všech vším (Kolos. 3, 11).

„Hle,“ praví, „my jsme opustili všecko,“ nejen bohatství světa, ale také žádosti své duše: a neopustil vše, kdo si ponechal sebe samého, právě naopak nic neprospívá ostatní opustiti bez sebe samého, neboť žádné břímě není člověku tak těžké, jako člověk sám. Neboť, který tyran je krutější, která moc je pro člověka hroznější, než jeho vlastní vůle? Nikdy pod ní není možno ustati, nikdy nelze usednouti a čím více vidí, že tě k poslušnosti znavuje, tím více požaduje, pobádá a břemenem zatěžuje, nejsou pamětliva soucitu, neznajíc milosrdenství. Tuto pak vlastnost má naše vůle, že čím více poslušný člověk sebe poslouchá, tím více ho vůle hroznými okovy svírá. Tato jediná bývá milována, když byla by sama hodna nenávisti; je to počátek neřesti, vniknutí smrti, velká zhouba pro ctnosti. Pojdte proto, kteří pracujete a obtíženi jste (Mat. 11, 28), k tomu, jenž břímě ulehčuje, a slovem i skutkem mu odpovězte: „Hle, my jsme opustili všecko a následovali jsme tebe“ (Mat. 19, 27). Hleď, že tehdy, dříve než „Slovo tělem bylo učiněno a přebývalo mezi námi“ (Jan 1, 14), starozákonní Otcové následovali Boha lpíce jen svým duchem na pouhém duchu. Zatím, co se čte, že jmenovaní Otcové oplývali pozemským bohatstvím, nyní pak má býti následován i tělem tak, že na dále nezřekne-li se kdo nyní všeho, co má, nemůže býti učedníkem toho (Luk. 14, 33), který jsa bohat, stal se pro nás chudým (2. Kor. 8, 9).

Nutno nám proto opustí své jmění a svou vlastní vůli, chceme-li následovati toho, jenž neměl, kam by hlavu sklonil (Luk. 9, 58) a který nepřišel, aby činil vůli svou, ale toho, který ho poslal (Jan 6, 00). Následuje: „Čeho se nám tedy za to dostane?“ Již vše opustil Petr, již nejen následuje, ale i dlouho následoval a nyní teprve se ptá, co obdrží. Co chceš, Petře? Zda jsi neslíbil poslušnost na pouhé slyšení uchem a ne v uzavřené smlouvě? Poslyšte však již co praví Pán Bůh a dejte pozor, v jakou naději máme doufatí, jsouce zmínání ve světě: „Amen, pravím vám, že vy, kteří jste opustili vše a následovali jste mne, při znovuzrození, kdy Syn člověka zasedne na slavné stoličce své, seděti budete i vy, soudíce.“ (Mat. 19, 28.) Nekonečná dojísta sladkost milosrdenství Pána k jeho chudým; a neopustí v smrti ty, pro které se vydal na smrt a mukám. „Vy,“ praví, „kteří jste mne následovali, při znovuzrození, kdy Syn člověka zasedne na slavné stoličce své, seděti budete i vy soudíce“; co praví se zde jiného, než že dosáhnete, koho následujete, jestliže budete vši silou následovati, jako jest psáno: „Hledej pokoje a horlivě následuj jej.“ (Ž. 33, 15.) Běžte proto tak, abyste dosáhli (1. Kor. 9, 24) a nechtějte usednouti dříve, dokud nedosáhnete toho, jenž sedí a zasloužíte si s ním seděti. „Těšil se jako hrdina, že bude běžeti svou drahou“ (Ž. 18, 6), totiž po celou dobu, co ho bylo viděti na zemi a co s lidmi obcoval (Bar. 3, 38); a neusedl, dokud nepřišel k tomu cíli, který sám ustanovil koncem práce a zármutku, řka: „Smutná je duše má až k smrti“ (Mat. 26, 38). Proto, až Syn člověka seděti bude na slavné stoličce své, ten, jenž dříve stál před trestem nejpotupnějšího kříže, zakoušeje křivdy stejně jako muka, soudíce seděti budete i vy, od nichž nyní soud počíná. Neoddávejte se proto klidu, protože i on nepřišel souditi, ale aby byl souzen, ani nepřišel, aby mu bylo slouženo, ale aby sloužil (Mat. 20, 28). Tam zajisté budou seděti na stolicích soudců (Ž. 121, 5). Spasitel totiž, Syn Boží, nerozdílnou jednotou přirozeností, podle své božské přirozeností sedí na pravici Boží (Ž. 109, 1), podle lidské pak ukazuje nyní (svou obět) za nás před tváří Boží (Žid. 9, 24). A Syn člověka nebude seděti ve vši své slávě tak dlouho, dokud nebude Bůh vše ve všech, to jest, dokud nebude tělo s hlavou spojeno takovým pokojem, že Kristu budeme podobni, třeba že ne rovni. Dopusud totiž je zapírán od Židů,

od pohanů je vysmíván, drásán od kacířů a od falešných křesťanů je těžce napadán. A ty se domníváš, že sedíš v klidu a nedbáš oči pyšných, útoků lidí zlomyslných a svou vůli mu odporujících? Při znovuzrození však sedětí bude se sedícími, až totiž budeme očistěni tělesně i duševně k nejčistšímu lesku, a až sám přemůže nepřátele a s přáteli vejde do slávy, až sjednotí je věčnou jednotou s anděly a až napraví škody „svatého města“. To vše však se vyplní v den znovuzrození. Ó blahoslavené znovuzrození, jež obnoví zemi i nebe, jež spolčí pozemšťany s občany nebeskými a neumdlévajícím tokem bude vylévatí pramen věčného míru!

Nutno však poznamenati, že je jedno zrození a dvojí znovuzrození. Při zrození totiž, které vyšlo z kořene pokaženého, tělo je naplněno smrtelností, duše pak nepravostí. Při znovuzrození křtem svatým, kde se musíme opět zroditi (Jan 3, 7), je sice smyta nepravost duše, ale smrtelnost těla není odstraněna. Nutné je proto jiné znovuzrození, neboli vzkříšení, při kterém také se objeví těla, připodobněná tělu oslaveného Krista (Filip 3, 21), jen tehdy však, byla-li dříve přetvořena srdce k mírnosti a pokoře srdce Kristova. Blahoslavený proto, kdo se účastní prvního znovuzrození (Āpok. 20, 6), neboť bude se účastniti i druhého. Při tomto tedy znovuzrození, kdy Syn člověka zasedne na slavné stoličce své, sedětí budete i vy.

Písmo mluvíc o tom na jiném místě, praví: „Místo dvojnásobné potupy a hany své budou si pochvalovati svůj úděl“ (Is. 61, 7). Chudoba těch, kteří následují Pána, má totiž dvoje za úděl: útrapy a nevážnost. Proto prorok praví: „Vzhlédni na ponížení mé a na trud můj“ (Ž. 24, 18). Proto také v zemi své dvojnásobné díly obdrží (Is. 61, 7), a tak za nevážnost budou mítí poctu soudcovské moci, za útrapy osvěžení, skýtané velmi příjemným sezením. Kdy tedy budeme sedětí, když nyní nesedí ani naše tělo, ani naše duše, když není v nás nic usazeného, nic není v klidu, nic nezůstává v tom stavu, v jakém je? Kdy budeme zbaveni od neklidu této nestálosti? Našemu tělu není dovoleno trvale sedětí, když tomu brání pocit přítomné bolesti a úzkost z budoucí smrti, neboť je podrobena bolestem i smrti. Duch sám nemá však také žádného klidu pro očekávání splnění své naděje a pro úzkostlivou starostlivost. Duše pak, až bude odpočívati v naději zvláštním způsobem (Ž. 4, 10), bude sice zbavena starostí,

ale ne očekávání. To se stane po tělesné smrti, ale před dnem posledního soudu. V onen den však, když bude seděti Syn člověka, budeme seděti dokonale a úplně, neboť tělo nebude ani zneklidňováno pocitem bolesti, ani nebude úzkostlivé strachem před smrtí, jsouc oslaveno dvojitou štolou: úplné bezbolestnosti a nesmrtnosti. Co se duše týče, zbavena všelikého očekávání a vši starosti, nic nepostrádajíc, neobávajíc se žádného nebezpečí, bude v nejdokonalejší bezstarostnosti a v úplné bezstarostné dokonalosti. „Budete seděti;“ praví Pán náš, praví Pravda. Slavnostní sezení, milý klid, úplná náhrada! „Synové lidští, jak dlouho budete těžkého srdce? Proč milujete marnost a vyhledáváte lži?“ (Ž. 4, 3.) Hledáte totiž slávu, kterou sobě lidé navzájem vzdávají, slávu zajisté marnou a klamnou, neboť „marností jsou lidští synové, lidé jsou lháři“ (Ž. 61, 10). Slávu však, která je od samého Boha, nechcete, slávu skutečně trvalou a opravdovou. Ubozí a politování hodní, kteří pro krátkou rozkoš ztrácíte pramen pravé rozkoše a ničíte si milosrdenství Boží, abyste nikdy nebyli nasyceni „z hojnosti potěšení jeho“ (Is. 66, 11)!

Předlouhé očekávání, aby nezmařilo sladkost velikého příslibu, Pán mírní nestálost naši slovy sladšími, „neboť on zná naše složení“ (Ž. 102, 14), ví, že naše malomyslnost nenesení doby průtahů, proto svou laskavostí vychází této myšlenky vstříc a i po této stránce ji předchází, říká: „A každý, kdo opustí dům neb bratry neb sestry neb otce neb matku neb manželku neb dívky své neb pole pro jméno mé, stonásob přijme a život věčný v dědictví dostane“ (Mat. 19, 29). Nyní „zavřela se jistě ústa těch, kteří mluvili nepravost“ (Ž. 62, 12). Již jsou zahanbeni všichni, kteří páchají bez příčiny nepravost (Ž. 24, 4). Máme totiž zaslíbení pro život nynější i budoucí (I. Tim. 4, 8), a je jisté, že příslib stonásobného přijetí týká se přítomné doby, protože následuje: „a život věčný v dědictví dostane.“ Aby však žádná příčina nezůstala zatvrzelým k nevšímavosti, běru Evangelium podle sv. Marka, kde otevřeně jest prohlášeno, že přítomného života týká se příslib stonásobného přijetí. Pán totiž praví: „Není nikoho, jenž by opustil dům neb bratry neb sestry neb otce neb matku neb dívky neb pole pro mne a pro Evangelium, aby neobdržel stokrát tolik: nyní v tomto věku domy a bratry“ atd. (Mar. 10, 29.) Aby pak jste se ještě více

divili a nedomnívali se, že toto přislíbení, třeba se i týká tohoto času, bude vykonáno na věcech časných, dodává: s pronásledováními. Co tedy z pozemského jmění přijali svatí mučedníci vydaní pronásledování, když i hlína svatých těl dána jest v ruce bezbožných? Protože praví sto, tolik domů, bratří atd., nelze to chápati doslovně a tělesně, to jest patrné z toho, že sto matek nemůže míti nikdo. Kdybychom pak toto přislíbení chtěli chápati v sdílení vlastností a duševních stavů, které jsou u vyvolených, mnohým sice, ale ne všem by to příslušelo. Víme totiž, že mnozí svatí prostrádali této pozemské a lidské útěchy. Musíš proto hledati toto stonásob v lidském srdci a nitru, abys nyní měl svůj užitek v posvěcení, na konec pak abys dosáhl života věčného.

Kterí tedy ještě dvojnásob nepřijali, nechť zkoumají svá srdce a bedlivě zkoušejí všechny snahy svého počínání, a není pochyby, že najdou zákoutí a místo protivné, jakého Spasitel nezná. Ale lišky mají doupata a ptáci nebeští hnízda (Luk. 9, 58). Mnohem dokonaleji však ať opustí vše, ať nehledají, co je jejich, ať neponechají nic sobě, ani jiným. Jsou totiž mnozí, kteří dosti opovrhují svým povýšením a svými libůstkami, svým příbuzným však jaksi ponechají, co měli opustiti, pracující pro ně s nepřiměřenou a pravé zbožnosti odporující pečlivostí. Kolik již z mnichů, zatím co pečovali o své rodiče více, než bylo spravedливо, pozbyli spásy své duše? Proto nechť opustí vše, jedině Krista nechť následují, Kristu jedinému ať se snaží zalíbiti a jsouce ostražiti, nechť příjemnou pečlivostí přilnou k jeho vůli, aby hned zakusili to, co Pravda přislíbila těm, kteří vše opustili a následují Krista. „Stonásob,“ praví, „obdržíte a život věčný v dědictví dostanete“ (Mat 19, 29). Ono (stonásob) přijmete ke své útěše, tento pak (život věčný) bude vám dán ve věčné dědictví k blaženosti v nebeské otcině. Co však jiného je to stonásob, než duševní útěchy, navštívení a prvotiny, které jsou nad med sladší, leč svědectví našeho svědomí, radostné a nejveselejší očekávání spravedlivých, než památka nadbytku líbeznosti Boží a opravdu přemíra jeho sladkosti, o které nutno říci, že ji slovy nemůžeme vyjádřiti, ani kdo jí zakusil, ani kdo jí neokusil? Není to ani otec, ani matka, ani dům, ani pole, ani pokrm nebo oděv, ani konečně cokoli pozemského neb tělesného, ale nad to vše je rozkošnější, nad to vše je sladší a lahodnější.

Komu však lze lépe přidělití celý výklad evangelního čtení, jako našemu Otci a učiteli, svatému Benediktu? Tento od chlapeckého věku, jsa v květu mládí, opustil svět a běžícího Krista následoval velice rychlým během a neustal, dokud ho nedostihl. Kdo mezi soudícími bude souditi se vznešenějšího místa? Kdo v tomto životě přijal stonásob v tak veliké míře? Kdo dostane život věčný s větší slávou? Na jeho proto přímluvu nechť nám ráci přispěti hojností své milosti k útěše v tomto životě a k dosažení života věčného ten, jenž přišel, abychom měli život a měli jej v hojnosti (Jan 10, 10), Ježíš Kristus, náš Pán, jemuž buď dobrořečeno na věky. Amen.

* * *

Tato část Evangelia, jejíž výklad sv. Petr Damiánský podává, byla vždy základem křesťanské askese. Opustiti vše (ne pohrdati a zavrhovati vše) a následovati Krista bylo vždy hlavní její zásadou. Výzvy té následovali mučedníci, kteří mnohdy přes prosby a přemlouvání rodičů raději volili zemřítí pro Krista, než žítí bez Boha. Následovali ji poustevníci, kteří v samotě chtěli sloužiti jedině Kristu. Mniši z téhož důvodu odcházeli do klášterů, ale ti z lásky k Bohu slouží též sobě navzájem a celému světu. Slova evangelijní vztahují se také na každého kněze, neboť se svěcením přijímá kněz též závazky a smysl všech je opustiti vše, co by překáželo službě Boží. Heslo to má však býti v určitém smyslu zásadou i každého křesťana. Každý je povinen splniti alespoň ducha slov: opustiti vše a následovati Krista. To znamená, člověk nemá přílišně lpěti na pozemských věcech, ale má jich používatí jako nástrojů ke službě Boží. Kristus nežádá, aby každý opustil otce, matku, bratry a sestry, manželku a děti, dům a pole, chce na každém jen, aby dovedl se těchto věcí zřici, kdyby měly škoditi spáse jeho duše. Člověk má nad těmito věcmi vládnouti a tím, že jich použije ke službě Boží, má je jaksí posvětití a povznéstí. Na tomto poli odříkání budeme vždy míti dosti práce, neboť opět a opět něco najdeme, na čem srdce naše lpí více, než se sluší a než je k spáse prospěšno. — V počátcích křesťanství nenacházíme nějakou zvlášť organisovanou třídu asketů. A přece kdo by chtěl se domnívatí, že v této době, kdy křesťané

vedli život opravdu evangelní, byla tato slova pomíjena? Důkazem opaku je smrt mučedníků. Ale i křesťané, které nepotkalo to štěstí, aby svou krví mohli stvrdit oddanost ke Kristu, následovali výzvy těchto slov. Neopouštěli sice rodiny, ale byli horliví v modlitbě, zříkali se zbytečného přepychu a radostí a z lásky k Pánu Bohu konali skutky milosrdenství. Dokladů třeba není mnoho, přece některé se zachovaly. Ženy byly obyčejně nazývány jáhenkami, muži byli katechety nebo představiteli péče o chudé a sirotky. Práce o blaho bližního byla tak od počátku známkou následování Krista.

Pro křesťanství pak nastaly doby klidnější. Církev nebyla již v takové míře omlazována krví a příklady mučedníků, a tak bylo nebezpečí, že prvotní horlivost ochabne. Mnozí věřící křesťané byli si toho dobře vědomi, a proto odcházeli buď do úplné samoty, nebo více stejně smýšlejících a horlivých sdružovalo se v kláštery, aby tím horlivěji mohli sloužit Bohu. O prvních svatý Benedikt praví, že k nim mohou náležeti ti, „kteří již dlouhou zkouškou v klášteře za pomoci mnohých naučili se bojovati proti ďáblu, a dobře jsouce vyčvičeni, vycházejí z bratrského šiku na poušť k osamocněnímu boji a s milostí Boží dovedou bezpečně bojovati svou vlastní rukou nebo ramenem proti nepravostem těla a zlým myšlenkám“ (Řehole, hl. I.). V duchovním životě vítězně bojovati bez útěchy a rady druhého je hodně obtížné. Milostí tou byli jen nemnozí obdařeni. Sv. Benedikt sám nejprve žil životem poustevnickým, přece však později vyvolil život coenobitů, to jest těch, kteří slouží Bohu v klášteře pod řeholí a pod opatem a sám nazývá tento druh mnichů nejsilnějším pokolením (*fortissimum genus*). I v klášteře je ponecháno každému jednotlivci velké pole působnosti v odříkání se všeho a následování Krista. Čím méně člověk potřebuje, tím je svobodnější a tím rychleji může Krista následovat. Sv. Benedikt ustanovuje, aby nebylo dáváno všem stejně, ale každému, jak kdo potřebuje. A dodává: „Kdo potřebuje méně, děkuj Bohu a nermuť se, kdo pak více potřebuje, pokať se pro svou křehkost“ (hl. 34). Svatý Benedikt přihlíží vždy k slabostem lidským a snahou jeho bylo vždy upravit vše tak, aby i duše byly spaseny a aby, cokoli bratři konají, konali bez spravedlivého reptání (hlava 41), ale vždy s radostí a láskou k Bohu. A to jest norma pro každého křes-

řana. Učiňme proto i my předsevzetí, z lásky k Bohu používatí věci vždy tak, aby prospívaly naší spáse a naučme se z nadbytku přispívatí k spáse jiných.

BENEDIKTINSKÉ HODINKY.

Refektář.

Když se přiblížila hodina jídla, tichem kláštera vane jakási radost, lehounká jak pára. Jakmile zvon pozval bratry ke stolu, zanechávají své zaměstnání a se všech stran se scházejí k jídelně, aby tam již všichni byli, než vejde Otec opat.

„Anděl Páně“ mnichům sklání kolena. Každý dodělal práci a se spokojeným zrakem a šťastnou duší od ní odchází. Jak večer tak v poledne v jejich obličejích i zraku je obvyklý klid. Jde to mnohdy tak daleko, že jim to dodává zdání radostně svěžího mládí, a vzpomínám si, jak mne to překvapilo, když jsem to viděl po prvé.

V nejstarších dobách zvonil sám představený. Bratři ihned se scházeli v choru a odtamtud průvodem šli do refektáře. I dnes mnozí před jídlem se zastaví na chvíli v chrámu, ale činí tak z vlastní vůle. Pak jdou k umyvadlu a chvíli tam čekají, není-li komu posloužit; je to na památku svatého Pachomia, který tento zvyk výslovně nařídil. A docela není řídkým zjevem, stojí-li u nádrže s vodou sám Otec opat a docela bratrsky podává ručník hostu, jež pohostinně byl přijal ve svém opatství.

Tichý příchod klášterní rodiny do refektáře není bez hlubokého dojmu na toho, kdo nikdy předtím v klášteře nebyl. Byl to jeden z mých nejhlubších dojmů, když jednou přítel mnich mne provázel prázdnými a tichými klášterními chodbami o polednách plnými šumu a když náhle stanul před námi Otec opat. Instinktivně jsem se sehnul k ruce, již mi podával, a políbil jsem mu prsten. Neznám způsob přivítání, který by vyvážil prostou vznešenost tohoto podání ruky! Je třeba ocenit tuto rezervovanost, jež vždy nevyklučuje jistou

povýšenost, povýšenost bez pohrdání, naprosto přátelskou, kde žije a vládne duch tradice a jež láskyplně vyjadřuje naprostou eleganci.

Host, který líbá opatovi prsten, nečiní tak z poslušnosti vůči předpisu nutné vnitřní klášterní kázně, nýbrž dělá tak v duchu hluboké úcty. Sice někteří opatí rádi uchovávají tento zvyk, ale co jich je, kdo raději se ho vzdávají! Dobře, že vzpomínám! Cítím výčitku svědomí při vzpomínce, do jakých duševních rozpaků jsem přivedl roztomilého Otce opata jednoho bavorského kláštera, když jsem ho jednou navštívil. Když jsem chtěl políbit jeho prsten, celý rozechvělý stáhl ruku zpět. Pocítil jsem však, že s jeho pokorou se mísila i obava, aby neporušil jednu z nejcťihodnějších tradicí.

Kdysi nikdo z bratří nepřekročil práh refektáře, dokud tam nevstoupil opat. Dnes na něho již nečekají. Každý u dveří se pokřizuje svčenu vodou, pokloní se kříži nad opatským stolem, jde k svému místu u stolu a postaví se před stůl. Kapuci má smeknutou a ruce pod škapulířem. Mlčky stojí. Když přichází opat, hlavy se sklánějí. Jeho stůl je na východní straně refektáře. Jako bratři staví se i on před stůl a v naprostém tichu počíná modlitbu slovem „B e n e d i c i t e — blahorečte!“. Všichni opakují po něm první slovo modlitby. Pak opat počíná verš „O c u l i o m n i u m — oči všech“ (doufají v tebe, Pane, a ty jim dáváš pokrm v pravý čas, Žalm 144, 15) anebo „E d e n t p a u p e r e s — chudí budou jíst“ (a nasytí se a budou chválit Pána, kdo ho hledají, jejich srdce budou žít na věky věků, Žalm 21, 27) podle toho, zda jest púst či není. Pak Otec opat dává klášterní rodině i jídlu a pokrmům požehnání a všichni usedají.

Podle jedné starodávné řehole se žádalo, aby v té chvíli po provaze pomocí kladky byl spuštěn na opatský stůl koš s chlebem. Opat měl onen chléb požehnat, neboť symbolicky naznačoval manu padající s nebe. Avšak tento předpis se nikdy nezachovával.

Zatím jeden z mnichů stanul před opatským stolem hluboce skloněn. Je to čtenář a prosí o zvláštní požehnání. Na opatovo znamení jde k jakési kazatelně, která zpravidla stává při podélné stěně refektáře asi uprostřed. Tu počíná četba, ale ještě nepočíná jídlo. Vždyť dřív než tělo přijme jakýkoli pokrm, sluší se, aby duši posílila duchovní potrava a

podpořila ji v bdělosti. Všichni za naprostého ticha naslouchají části Písma svatého, jímž vždy četba při stole počíná.

Ve 38. kapitole Řehole svatého Benedikta se čte: „*Summumque fiat silentium ad mensam, ut nullius mussitatio vel vox, nisi solius legentis, ibi audiat* — a ať při stole je naprosté ticho, aby tam nebylo slyšet ničí šeptání ani hlas, leda jedině čtenářův.“

Teprve pak opat klepnutím na stůl dává znamení, že se mohou dotknout jídla, jež jim bylo předloženo.

V opatství Cluny dřív než se kdo směl dotknout jídla, kněz, který sloužil konventní Mši, rozdával hostie těm, kdo nebyli u přijímání. Samozřejmě se tu jedná o hostie neproměněné, pouze na oltáři posvěcené, tak zvané eulogie. Udalricus skutečně píše: „V některých dnech do refektáře byly přineseny neproměněné hostie, aby kněz je rozdával těm, kdo toho dne nepřijímali... Nejdříve Otcí opatovi, pak ostatním u stolů. Každý, kdo hostii dostal, políbil knězi ruku“ (Dom Martène, *De antiquis monachorum ritibus*, str. 90). Du Cange uvádí, že tento clunyjský zvyk se již dávno nezachovává.

Mlčení mnichů při jídle není něco ponurého a neživotného. Host, který překonal první chvíli údivu a ostychu, bez váhání se zajímá o posušky, jež kolem sebe uvidí. Je-li mluva slovy v refektáři naprosto nedovolená, pak mluva posunky se stává tím jen výmluvnější a hlavně v krajinách, kde vlivem podnebí žaludek má mimořádné požadavky, člověk si toho všimne spíš, než kdekoli jinde. Je ostatně vůbec třeba mluvit v klášterním refektáři? Snad jen žádá-li se pokrm či nápoj anebo nějaký příbor. A nebylo by zase pro mnicha do jisté míry nemístné, aby tak vulgárním způsobem tlumočil své přání? Proto raději zachovává dokonalé mlčení sebezáporu a odřeknutí. Naprosto nelze pochybovat, že tato moudrá myšlenka určuje chování většiny bratří. Nicméně v krajích, jež mám na mysli, odříkání a sebezápor nesaží až do žaludku. V Německu (neboť hlavně Německo počítám mezi ony kraje) jsem viděl zneklidněné pohyby a žalostné, ba i závistivé pohledy ne snad proto, že by porce byly příliš skrovné, ale že chuť byla příliš veliká, a to hlavně v krajích, kde horský vzduch na ni působil jako neklamný dráždicí prostředek pro chuť.

Ostatně tato mluva se zdá tak přirozená, že za starých

dob v některých klášterech měli přesná znamení, kde každá potřeba měla své vyhraněné vyjádření. A musím dodat, že tento zvyk vůbec nedal příčinu k zneužití a že v oněch klášterech při stole se zachovávala přísná kázeň. Proto svatý Dorotheus, jsa pečliv o vše, co člověk je povinen slušnosti, předepsal: „Nevztahuj nemoudře a neslušně svou ruku po pokrmu, jež předložili tvému spolubratru.“

Jakmile opat dal znamení, obsluhující jdou po své povinnosti. Každý má na sobě velkou bílou zástěru. Většinou jsou to fratres klerici. Řídí je jeden z páterů. Bratří mají přísluhovat při stole v pořadí svého postavení, a to bez výjimky. Z této povinnosti není vyňat ani převor. Každý dostává k tomu požeňání od opata v neděli po Mši svaté a službu koná celý týden (viz Řehole svatého Benedikta kap. 35).

Nejdříve je obsloužen stůl představeného a pak ostatní stoly, vše úplně tiše. V některých klášterech nejmladší bývají obslouženi první. Bylo to zvykem ve většině starých klášterů, a nepraktikovalo-li se to při celém stolování, pak se tento zvyk zachovával alespoň při některých jídlech. Na příklad v Cluny (a zase nám o tom dává zprávu Udalricus) boby přinesli nejprve na opatský stůl a ostatní zeleninu roznášeli počínaje od nejmladších.

Obsluhující věnují všechnu pozornost, aby nerušili hřmotem, a pro jistotu obouvají zvláštní lehké střevíce se soukennou podešví. Také stoly nespouštějí s očí. Starají se, aby bratřím nic nechybělo, takže díky této péči je jim často uspořeno i pouhé pokynutí.

V každém však případě, než se kdo dotkne jídla, musí se přesvědčit, že jeho soused je řádně obsloužen, a ne-li, musí být ochoten dát mu ze svého, co mu chybí. Nemá-li pak ani on sám, čeho se spolubratru nedostává, musí upozornit obsluhujícího, aby se to napravilo. Tato zdvořilost a úslužnost všech vůči každému je tím dojímavější, že v klášterech se koná tak samozřejmě, že je prostě zvykem. Naprosto nepochybujeme, že je to tam výrazem něžného a pravého křesťanského bratrství.

Je samozřejmé, že i potrava je přesně předepsána a Řehole jí věnuje výslovně dvě celé kapitoly. Zcela naopak než je míněním různých dobrých duší, jimž klášterní život je úplně cizí, benediktinské kláštery jako i mnohé jiné dávají svým dětem pokrm naprosto dostačující. Původní přísnost

se postupně zmírnila — a není to novým dokladem moudrosti? Svatý Hilarion, který po dlouhou dobu svého života požíval jen čočku máčenou ve studené vodě, je již jen vybledlou vzpomínkou. Půst však se nezapovídá těm, kdo myslí, že jej musí zachovávat pro pěstování svého duchovního zdraví. Postní dny se střídají dost často, aby tomu mohli vyhovět. Ani sám svatý Benedikt v kapitole o postu se nejeví nijak přísný. Ačkoli předpisuje míru jak nápoje tak i pokrmu, nezapomněl, že různá přirozenost, či abychom užili slov Řehole (kap. 39), „slabost jednotlivců“ bude příčinou i různé chuti.

P a n i s l i b r a u n a p r o p e n s a — jedna dobře odvážená libra chleba stačí na den, ať je jen jedno jídlo či oběd i večere. Kromě toho svatý Patriarcha dovoluje dvě vařená jídla a k tomu přidat ovoce či mladou zeleninu. Jako nápoj stanoví denní míru heminu vína, tedy asi čtvrt litru. Pití vína je ostatně výjimečné. Ve většině klášterů mniši pijí pivo či podobný nápoj.

Ale to není absolutní předpis. Potřeba se liší jak podnebím tak podle jednotlivců. Pokud se týče nápoje a pokrmu, Otec opat může stanovit vlastní předpis. Svatý Benedikt to výslovně doporučuje, nicméně s podmínkou, že laskavost představeného nebude příčinou trapného přestupování předpisu.

„Kdyby snad bylo více práce, bude na opatově rozhodnutí a v jeho moci, zda je na prospěch něco přidat; především nechť se zabráni opilství, aby tajně mnichům se nevplížila nenasytnost, protože nic se tak neprotiví všemu křesťanskému jako opilství, jak praví náš Pán: „Mějte se na pozoru, aby vaše srdce se neobtěžila opilstvím!“ (Řehole kap. 39.) — Totéž doporučení, pokud se týče pití vína. O té věci svatý Patriarcha píše ne bez roztomilé ironie: „Třeba bychom četli, že v í n o n e n í p r o m n i c h y, ale protože za naší doby nelze mnichy o tom přesvědčit, buďme za jedno alespoň v tom, že nebudeme pít až do syta, nýbrž skrovněji, protože v í n o v e d e k o p a d u i m o u d r é“ (Řehole kap. 40). A prohlašuje: „Komu pak Bůh dal zdrželivost, nechť ví, že dostane mercedem propriam — zvláštní odměnu“ (Řehole kap. 40).

Představení tedy rovněž v každé době velmi rozlišovali při praxi této výhody. Dokonce někteří tomu dávali smysl

„jemného rozlišování“ a tak takový svatý Caesarius byl toho mínění, že o velkých svátcích církevního roku bratřím se mají dávat *dulceamina*, to je asi tolik jako „sladkosti“.

Jak vidno, Řehole ukazuje dostatečnou pružnost, takže zkušené ruce mohou ji rozehrávat od strohého rozkazu postu až do blahovolného zvyku takových *dulceamina*. A viděl-li jsem v takových německých klášterech, jak se překročila míra heminy, mohl jsem jinde obdivovat přísné zachovávání původních předpisů.

Jakkoli každý dostane hojný díl, přece nikdy to není příčinou opomenutí náležité slušnosti. Je třeba vidět, jak vypadá benediktinský refektář v době, kdy mniši jsou tam pohromadě. Nad obsluhou stolů a nad stolováním bratří vládne matematický pořádek. Pozornost je soustředěna na myšlenku, již každý sleduje uvnitř svého svědomí. Ucho věnuje pozornost jedině čtenářovu hlasu. Sem tam zakmitne tváří úsměv, když nepředvídaně jej vyvolá některá myšlenka či výraz při četbě. I pohyby mají podíl na všeobecném duchu místa. Při pití každý drží pohár oběma rukama jako obětinu. Zrak se nepoutá na předložený pokrm, nese se dál, povznáší se nad něj, jako by na něj zapomínal v rozjímání, kde nechce být rušen.

Cassian sděluje, že egyptští mniši stahovali kapuci na oči, aby se uchránili roztržitosti. Tak mohli vidět jedině pokrm, jež před ně položili. — Sluší však dodat, že zrak starověkých mnichů ihned se odpoutával od podoby jídla, aby rozjímal jedině o duchovních věcech, jež jim byly podstatně drahé.

Po jídle se sbírají drobtý, aby nezahynuly. Děje se tak na památku Pána, který pravil: „Seberte drobtý, ať nezahynou!“ (Jan 6, 12.) Proto obsluhující bratr přináší dva dřevěné talíře: jeden podá Otcí opatovi, druhý jednomu z páterů. Talíře jdou z ruky do ruky a jejich obsah se pak vysype do zvláštního koše. Peče se z nich pečivo pro chudé, a není-li chudých, pečivo se při příštím jídle rozdělí bratřím. To se neděje z lakoty, nýbrž z pokory a úcty k pokrmu, jež nám posílá Pán. Za tento poučný zvyk děkujeme svatému opatovi Štěpánovi.

Uvedme při této příležitosti legendu, kterou vypráví slavný Dom Dubourg ve své knize o svatém Odonovi a kterou má též Mabillon v „Acta Sanctorum O. S. B. Ve siècle béné-

dictin“. — Budoucí clunyjský opat jednou právě do dlaně shrábl drobečky, když Otec opat dal znamení, že je konec stolování. Duše svatého mnicha náhle byla postavena před kruté „bud' anebo“: bud' drobty sníst anebo je hodit na zemi. Ať tak či onak znamenalo to přestupek Řehole. Odon se neodvážil k žádnému rozhodnutí a celý zoufalý s rozevřenými rukama padl na kolena před opata Bernona. Jak však opat užasl, když v pokorně pozdvižených rukou spatřil nikoli drobty od jídla, nýbrž jemné perly, nádherné perly, tak čisté jako spolubratrova myšlenka!

Konečně na opatovo znamení jídlo je rázem skončeno. Čtenář umlká, aniž dokončil počatou větu. Sestupuje s kazatelnou a za naprostého ticha zpívá veršik: „Tu autem, Domine, miserere nobis — ty pak, Pane, smiluj se nad námi!“ — „Deo gratias — Bohu díky!“, odpovídají bratři a staví se před stoly. Otec opat děkuje Bohu a všichni průvodem (nejdříve jdou nejmladší) za zpěvu kajících žalmů berou se do chrámu. Tak kráčejí bratři v dlouhé řadě v páru dlouhými křížovými chodbami za kolébavého odříkávání žalmů až do choru, až do svých milovaných štal, odkud pak k Pánu stoupá děkovaná modlitba. Tak postupuje harmonie času, aniž bijí hodiny, a jako do refektáře přišli s ukolébavkou modlitby na rtech, tak z něho vycházejí za požehnané hudby společné modlitby.

* * *

Tři slova se jasně rýsují na čtenářově kazatelně: *Cibus cibomelior* — pokrm lepší nad pokrm. Je to souhrn atmosféry refektáře, idea doby i místa. Silně charakterisují dojem hosta, který usedá mezi mnichy.

A což jas, jež hojně sem svádějí vysoká okna, není i on duchovním jasem? — Pravím to zcela upřímně. Není to obraz, nýbrž pocit, který samovolně doléhá na samého ducha.

Ostatně i potrava, jež se tu podává, není vůbec potravou tělesnou, nýbrž potravou duchovní, mnohem světlejší a lepší. Dřív než čtenář počal číst, hned jak bratři v tichu přišli, člověk by byl řekl, že se tu bude slavít nové Oficium, či lépe, že tu bude pokračování Oficia.

Je to hodinka stejně posvátná jako ostatní a snad ještě přísnější, protože místo vznešeného střídání tónů při žal-

mech sluch tu zachycuje pouze přednes a jednotvárný hlas čtenářův. Tím se stává, že při prvním stolování je nemožné věnovat zvýšenou pozornost tomu, co se čte, nechce-li člověk úplně zapomenout na jídlo, jež se mu předkládá. Stejnoměrný přednes, který pro čtenáře je předepsán, nutí ducha, aby se silně soustředil, a to tím spíš, že ticho, v němž duch se usebírá, aby lépe vnikl do věty, jež se čte, jaksi hrubě a důrazně odsuzuje odosobněnost hlasu.

V náhradu za to četba co do obsahu se vyznačuje bohatou rozmanitostí. Hlavním činitelem jsou texty Písma svatého. Také výňatky ze svatých Otců jsou hojně zastoupeny. Nepřejde jedinký den, aby nebylo slyšet kapitolu ze svaté Řehole. Celek výboru konečně doplňují životy svatých a četná díla současné doby, hlavně spisy historické.

Snadno bylo by lze myslit, že texty procházejíce jednotvárným hlasem čtenářovým většinou ztrácejí na své působivosti. Naprosto tomu tak není, ba nejedna myšlenka a nejeden význam nabývají tak nečekaně na ceně a dostávají jedinečnou příchut'. Vzpomínám si, že náhodou jsem tak slyšel číst podivuhodné místo z Newmana o oné noci, jež rozhodla o jeho konverzi. Čtenářův hlas beze vši osobní přízvučnosti ve mně vyvolal takové pohnutí, jaké jsem dosud nikdy nepocítil. Newmanova myšlenka se mi náhle zjevila prostá, úplně obnažená a zářící nadlidskou krásou a nemohl jsem zdržet slzy, jež mi zalily oči.

Rovněž z toho hlasu nevychází ani nuda ani smutek. Mnohem spíš působí opačným účinkem, když dokonce si vynucuje pozornost posluchačů, a nikdy na žádném obličejí ani bratří ani hostí jsem nezastihl výraz únavy či nezájmu.

A pak i Řehole, jež v refektáři při četbě je na prvním místě, i ona strpí výjimky. O některých svátcích je při jídle dovoleno hovořit. Avšak i v ony dny se zdá, že v refektáři zůstalo přece jen trochu mlčení. Bratří jsou tak zvyklí na jeho vládu v klášterních zdech, že se bojí, že by hlasy ne dost ztišenými mohli pokazit jeho obvyklou harmonii. I veselí mnichů ukazuje jistou rezervovanost a produševnělost, jimiž se jen krášlí a obohacuje.

V jednom článku v Revue bénédictine (1890, str. 170 až 177) Dom Morin v té věci upozorňuje, že rozhovor byl dovolen jen potud, že nepřekročí hranice zcela skromné radosti a přispěje k duchovnímu povznesení. A trochu iro-

nicky dodává: „Je pravda, že se to hodí pro klášterní rodiny ženské, jež víc než mniši mají přirozenou potřebu hovoru.“

Ještě víc se to jeví v některých výročních dnech, kdy refektář vyhlíží naprosto vesele, když se tam konají slavnosti rodinného rázu. Při oslavě svátku Otce opata jeho stůl je ozdoben nádhernou kyticí polního kvítí. V době vánoční někde mezi stoly jesličky ozářené svícemi a zdobené radostnými barvami květin. Jednou o velikonocích jsem viděl u každého příboru vajíčko: na skořápce byla roztomile vymalována sympatická slabá stránka toho onoho pátera. To spáchaly ironické ruce sester z blízkého ženského kláštera.

Rozradostní-li se refektář takovými nevinnými radostmi, tu zase někdy se zachmuří myšlenkami plnými melancholie. Když zemře některý spolubratr, tu lze vidět, jak na místě, kde denně sedával, se tyčí kříž. Plný měsíc pokorně zasedá na prázdném místě podoba ukřižovaného Ježíše. Obsluhující bratři docela obvykle na jeho místo kladou pokrm i nápoj. Zemřelý je tu duchovně přítomen. Pokrm, jehož lidská tělesná ústa se nedotkla, odnesou po jídle chudým.

Tak plyne život v refektáři. Život vnitřní harmonie úzce spjatý s každou událostí klášterní rodiny, ať smutnou či radostnou. Živý plamen ducha ničím tam není zpomalen. Člověk by řekl, že na každém bratrském stole v posvátných zdech kláštera se koná oběť, že odtamtud stoupá modlitba. Zdi jsou stejné jako zdi chrámu a stoly se přeměňují ve stoly oltářní.

Tak dílo na své pouti časem setkává se s časovým obdobím, kdy tělo se sílí jen proto, aby spíš neslo ducha a nadále povznášelo duši. I tam nad branou klášterního prahu rozevívá svou náruč slůvko P a x. Jeho náruč je silná jako větve stromu života, něžná jako náruč Panny — Matky, sladká jako náruč Ježíšova.

A když pomyslím na rodinnou krásu, již jsem tam tolikrát vdechoval, když se cítím daleko, v širé dáli od ní, tu nemohu se ubránit jedné představě: ve světle Evangelia vidím ubohou ženu Kananejskou, jak se slzami v očích žebrała o zbytek jídla, o drobty... Tu pak hlas v hloubi duše šeptá slova: „Colligite fragmenta, ne pereant — seberte drobty, ať nezhytnou!“ ...

Paříž.

Eduard Schneider.

CEREMONIE.

(Dokončení.)

Neužívanější všemi křesťany ceremonií jest *pokřižování*. Od těch dob, kdy kříž přestal býti předmětem hanby a stal se znamením vítězství, jeho znamení je v používání při nejrozmanitějších příležitostech. Tertullian píše: „Při každém kroku a pohybu, při každém vcházení a odcházení, při oblékání a obouvání, při mytí, při jídle, při rozžihání lamp, při lehání, při sednutí, při každé příležitosti znamenáme své čelo znamením kříže.“

Znamení kříže bylo v této době podstatným obřadem při udílení svátosti biřmování.

Kříž nám připomíná naše vykoupení a křesťanské povinnosti. Proto stavěli křesťané nejen toto znamení často ve svých obcích, kostelích a příbytcích, nýbrž sami se jím také znamenali. Pokřižováním vyznáváme rovněž svou víru v Ježíše Krista.

Původně se dělával jen t. zv. malý kříž jedním (zřídka více) prstem pravé ruky pouze na čele. Asi od devátého století dělalo se toto znamení při žehnání sebe a předmětů třemi prsty k uctění Nejsvětější Trojice. Od osmého století se mluví o žehnání rtů a od dvanáctého století je už ve zvyku pokřižovati se malým křížem na čele, rtech a prsou.

Velký kříž — od čela k prsoum a od pravého ramene k levému — je znám v soukromém užívání od jedenáctého století. Ještě ve čtrnáctém století se dělával tento kříž buď od prava do leva nebo obráceně. V této době počalo se dělat znamení kříže s úplně otevřenou rukou.

* * *

Častým obřadem je také *okuřování* (incensace). Ve Starém zákoně pálily se vonné látky ve velechrámě jeruzalémském na zlatém oltáři ráno a večer. Křesťané v dobách pronásledování však kadidla neužívali, neboť bylo užíváno pohany a od odpadlých křesťanů se jako známka odpadu žádalo obětování kadidla bohům.

Po pronásledování používali i křesťané kadidla při boho-

službách. Už ke konci čtvrtého století přinášely se v Jerusalemě každou neděli před čtením Evangelia o Vzkříšení do basiliky Vzkříšení hořící kadidelnice, takže jeskyně byla plna vonného kouře.

Na západě užívalo se od pátého století kadidelnic, nádob se žhavým uhlím, na něž se sypalo kadidlo a vonné koření. Tyto nádoby zůstávaly státi před oltáři, hroby mučedníků a obrazy svatých. Také při shromážděních bohoslužebných se jich používalo. Přenosných kadidelnic na řetízcích se začalo používat asi od šestého století.

Okuřuje se především proto, aby se rozšířila do okolí vůně a tím zvýšila krása některého obřadu, jako se děje při průvodech. Také na znamení úcty se okuřují osoby, knihy, Velebná Svátost, relikvie. Vonným kouřem se posvěcují osoby a věci, aby byl od nich vzdálen škodlivý vliv démonů (na př. při pohřbu).

Už odedávna bývá okuřování často spojeno s modlitbou. Vonný kouř je také symbolem vroucnosti modlitby a lásky.

* * *

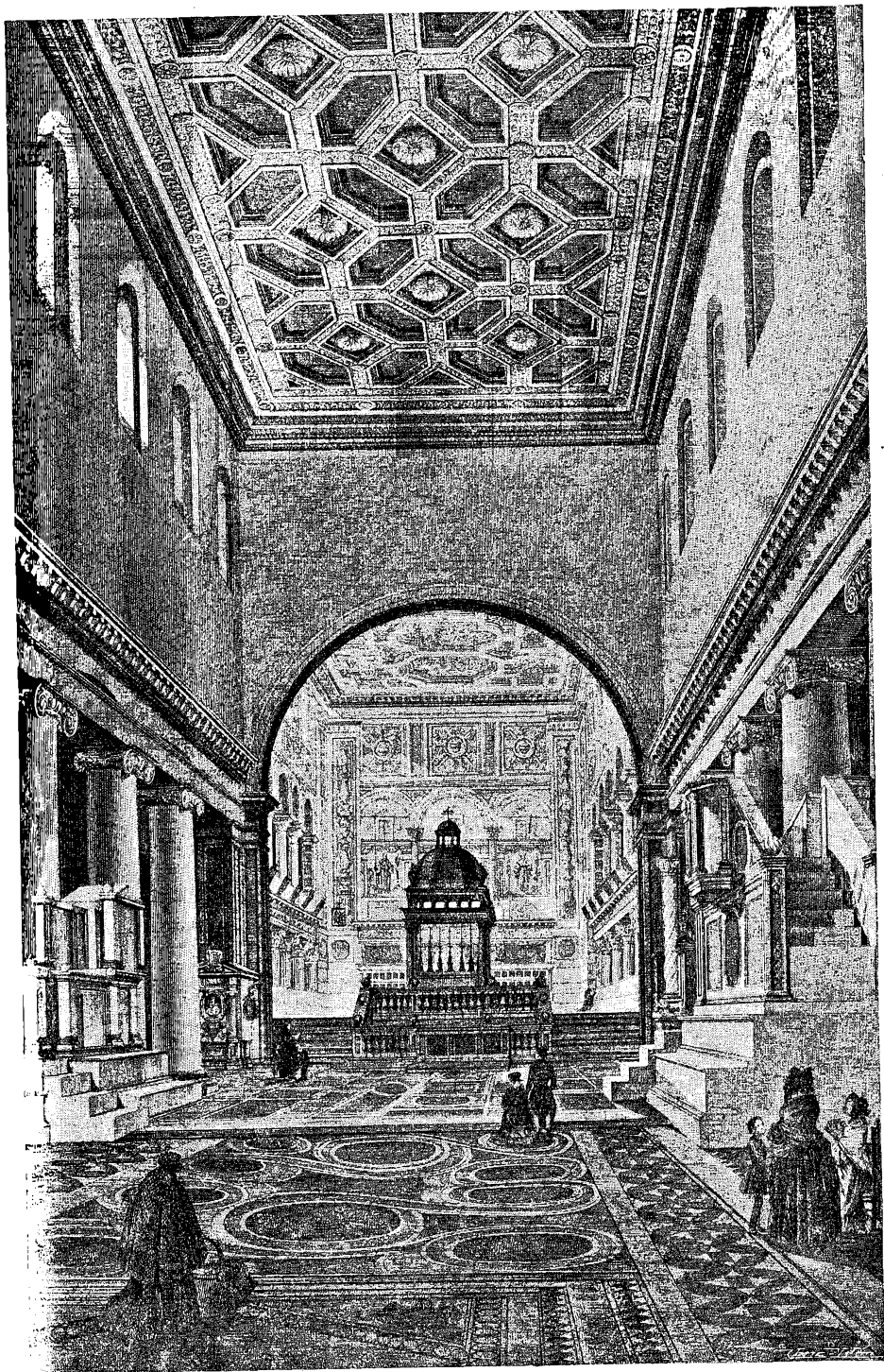
Průvod (procesí) je přirozený výraz duševního vzrušení, ať radostného, ať smutného, jež sdílíme ve společnosti ostatních a který se jeví pohybem s místa. Mnohé průvody mají také praktický význam pro udržení pořádku při velkém shluku lidí, jako při pohřbech, svatbách a j.

Průvody jsou známy i v židovství i v pohanství. Za dob pronásledování křesťanů mohly se konati nerušeně jen průvody pohřební. V době mezi čtvrtým a šestým stoletím vyvinula se procesí, jak je zná nynější římský Rituál a Pontifikál. Průvody symbolisují putování Církve do nebeské vlasti.

* * *

Ceremonie jsou nejen výrazem toho, co se v duši děje, nýbrž dovedou i zpětně vykonávat velký vliv na duši. Probouzejí totiž a živí v duši zbožnost. Náboženské city dostávaly by se velmi těžko do duše většiny lidí a neudržely by se tam dlouho, kdyby nepomáhaly obřady k jich probuzení, zachování a zesílení.

Jsouce tělesní a hmotní, dostáváme trvalé a živé vjemy

Vnitřek basiliky sv. Vavřince před hradbami v Římě.

pomocí svých smyslů. Kdybychom nepřibrali své tělo k náboženství, zapomněli bychom brzy na Boha a spásu své duše. Čistě spirituálně prožívané náboženství by se nám lidem za chvíli stalo pouhým snem a beztvárnou mátohou.

Kolik a jaké mají náboženství lidé, kteří nejdou dlouho do kostela, nezúčastní se žádného náboženského zevního projevu, neohnou nikdy svá kolena před Bohem?

Kolik duší pak naopak bylo pro Boha a pro svou spásu získáno krásně konanými ceremoniemi Církve katolické! Kolik konvertitů se přiznává, že zevní bohoslužebné divadlo Církve bylo klíčem k jejich vyprahlé a hledající duši!

Obřady dovedou upoutat dítě i dospělého právě proto, že tak nutně souvisí s lidskou přirozeností. Jsou žebříkem, po němž se my lidé dostaneme do nejvyšších sfér nebes i do největších hloubek tajemství Božích.

* * *

Zvuk zvonů, vůně kadidla, barva a forma roucha, posvěcené přírodniny, světla, pohyb na místě i v průvodě, to všechno mluví k očím a k srdci, to všechno chce něco vyjádřit.

Jsme-li o velkém svátku přítomni v kostele, v němž se konají s velkou okázalostí a přesností všechny obřady, nebo poštěstí-li se nám dokonce dostat se k papežské slavné mši, kdy tisíce světel, hlasů, krása rouch bohoslužebných, kouř kadidla, vroucnost věřících a zanícenost liturgie splývá v jediný hlas chvály Boží, pocítíme ve své duši zvláštní pomazání Boží. Je nám jako Jakubovi, který zvolal: „Vpravdě Pán jest na tomto místě! Není zde jiného, než dům Boží a brána nebeská!“

* * *

Obřady Církve katolické byly vždy vyznáním víry jasné a všem přístupné. V nich byl uložen poklad svatých pravd. Tím, že se obřady předaly v užívání lidu, zachovaly se náboženské pravdy ve své původní ryzosti.

Církev mohla vždy ze svých starodávných obřadů potírati zkažené učení bludařů.

Hlásal-li někdo, že není dědičného hříchu, ukázala mu na obřadech křtu svatého, že od prvních dob svého založení

říkala exorcismy i nad nemluvnaty. Bouřil-li někdo proti víře ve svátostnou přítomnost Kristovu, mohla mu dokázati, že vždycky se vzdávala největší úcta svaté Hostii, že se přechovávala v nejdrahocennějších nádobách a že se jí věřící klaněli, než ji přijali.

Z liturgických původních obřadů může Církev dokázat svou víru v Nejsvětější Trojici, v nutnost t. zv. ušní zpovědi, v modlitby za zemřelé, ve vzývání Svatých atd.

Jako pomníky z mramoru a kovu uchovávají památku na lidské události, tak obřady Církve katolické jsou živým a ustavičným pomníkem její víry.

* * *

V obřadech jest nejen uložen poklad toho, čemu máme věřiti, ale také poučení, jak máme žíti. V nich se všem našim smyslům zdůrazňují i přikázání Boží.

Tak na př. obřady křtu svatého jsou obrazem křesťanských povinností. Obřady svátosti manželství jsou ponaučením o vzájemných povinnostech manželů. Takovým způsobem každá svátost mluví k našemu srdci a svědomí.

Není důtklivějšího kázání o pomíjejícínosti života a všeho stvořeného nad vážné obřady pohřební. Necháme-li je na sebe účinkovati, můžeme býti zachráněni ještě před samou propastí zatracení.

Posvátný zpěv vnuká duši lidské lásku ke ctnostem a znechucuje jí prázdnou nebo oplzlou zábavu světskou. Obrazy Svatých a svátky slavené na jejich počest vábí nás k následování těch, kteří byli lidmi jako my.

* * *

Nezapomínejme ani na sociální význam obřadů. Nad ně není silnějšího pouta sociálního.

Není dokonalejší školy sociální nad katolický kostel. Zde v jediném ovčinci se shromažďují pod berlu jediného pastýře malí i velcí, chudí i bohatí. Všem se rozdává stejné slovo Boží, všichni dostanou se stejného stolu stejnou potravu andělskou.

Při katolických obřadech pociťují všichni, že jsou z jedné rodiny, že mají jednoho Otce. Mocní se tím udrží v pokoře a pokoření pozvednou.

Bohatí se učí, že jsou povinni chudým rozdávat. Chudí se učí bohatým nezávidět a svou chudobu milovat. Tak to bylo v prvotní Církvi, kde nikdo nic nenazýval svým a všechno bylo všem společné. Může býti vzornější komunismus? A je komunismus možný na jiném podkladě než náboženském?

Kdo boří kostely, kdo odvádí lid od oltáře, kdo se posmívá ceremoniím katolické Církve, je největším škůdcem socialismu pravého a jedině života schopného.

Původ katolických obřadů, jejich starobylost a krása, že žádné světské umění jí nikdy nenapodobí, to všechno v nás vzbuzuje nesmírnou úctu k nim.

Kdo rozumí obřadům katolické liturgie, nebude ani od celého světa očekávat, že by mu kdo mohl ukázati něco vznešenějšího, půvabnějšího, pravdivějšího a při tom spasnějšího.

Emauzy.

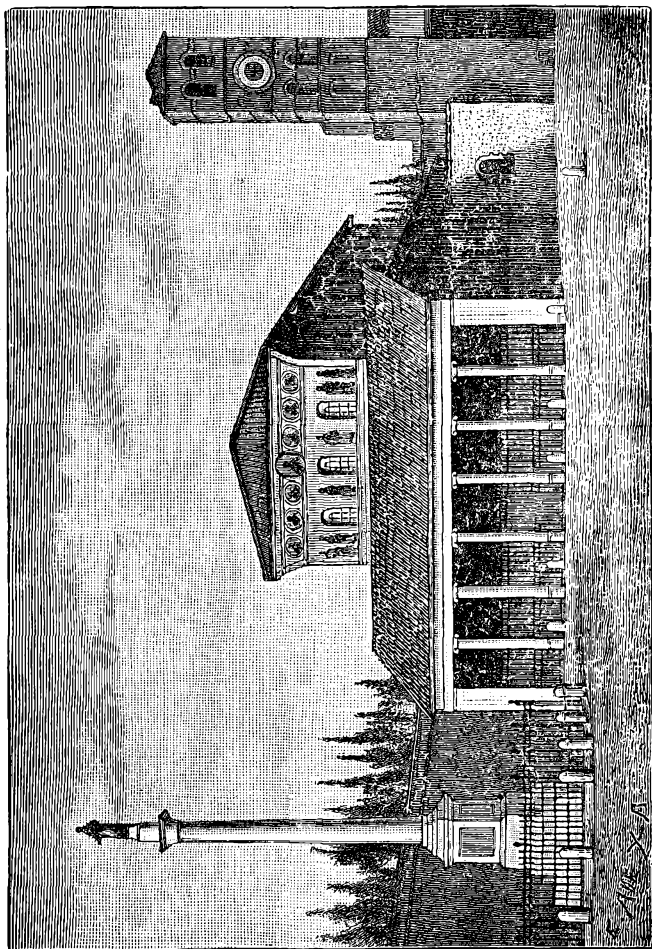
P. Marian Schaller.

BENEDIKTINI OPĚT NA SÁZAVĚ.

V úterý dne 7. června dopoledne se rozezvučely v nezvyklou hodinu zvony na staré věži u sv. Prokopa na Sázavě. Tu a tam lidé vyhlédli a pozdravili, ale od zevní slavnosti bylo úmyslně upuštěno. U nového vchodu do zámku — bývalého kláštera — čekali vdp. farář František Kahoun a pan továrník a velkostatkář Václav Souček s rodinou. Z auta vystoupili J. M. emauzský pan opat Arnošt Vykoukal, dr. P. Jan Nep. Kamarýt, provisor a P. Jeroným Wenzel, celerár kláštera emauzského. Vkročili v slavnostním rozechvění do zámku, kde pan Souček srdečně pana opata uvítal, a předal mu, ne bez dojetí, jménem své rodiny svůj sázavský majetek. Pan opat ve svém poděkování zdůraznil, že jest to opravdu památná chvíle, kdy po 150 letech synové sv. Benedikta přicházejí opět na Sázavu, kde sv. Prokop před devíti stoletími položil základy k tomuto klášteru. Že Bůh vyvolil právě nynějšího držitele, aby předal část panství sázavského původním majitelům, jest zvláštní milost Boží Prozřetelnosti a jest šlechetný čin, jenž Bůh jistě celé rodině hojně odplatí. Poté přijal pan opat ještě projev od danosti pana nádlesního a jeho personálu.

Ať neslavíme podle našich předních historiků letos 900 leté jubileum založení kláštera sázavského — událost několika větami shora naznačená činí rok 1932 pro vždy památným v letopisech kláštera sv. Prokopa, neboť klade dědictví jeho opět do rukou Benediktinů, ne sice úplně, ale i za danou část nutno Bohu vroucně děkovati.

Basilika sv. Vavřince před hradbami v Římě.

Jak známo, klášter sázavský byl násilně zrušen císařem Josefem II. dne 3. listopadu 1785. Klášterní zboží bylo zabaveno a předáno českému fondu náboženskému. Dne 27. srpna 1804 byl statek sázavský ve veřejné dražbě prodán panu Františku Heilbergerovi. Tento však, než trhová smlouva byla provedena, zemřel a Sázavu přejal jeho bratr Jan

Heilberger dne 28. prosince 1805. Ale ani Jan Heilberger nebyl dlouho pánem na Sázavě. Roku 1808 koupil od něho panství sázavský měšťan pražský, nadporučík pan Vilém Tiegel a po jeho smrti dne 5. dubna 1827 je zdělili manželka a děti. Dne 2. května 1869 prodal Emanuel Tiegel z Lindenkrona statek sázavský Janu svobodnému pánu Nebergovi za 420.000 zlatých. Ale opět jen několik let trvala država. Již dne 15. července 1876 získal panství za 410.000 zlatých pan Bedřich Schwarz, bývalý ústřední ředitel panství Hugona knížete z Thurn a Taxis. Syn tohoto majitele, pan Richard Schwarz dostal půl panství sázavského a jeho sestra prodala roku 1920 svoji půlku panu továrníku Václavu Součkovi. Tak mělo panství až do naší doby dva majitele, pana Součka a paní Zdenku Schwarzovou, již spravovali celý majetek společně. Předě dvěma roky byl majetek knihovně rozdělen a pan Souček nabídl svou část opatství emauzskému v záměnu za deskový statek Suchdol u Prahy. Opatství emauzské se zajímalo již před 40 lety o koupi Sázavy. Proto tentokrát se věci vážně ujalo a úsilovnou prací emauzského provisor a šlechtným jednáním pana Součka došlo k dohodě. Deskový statek Suchdol, jenž klášter emauzský koupil dne 16. srpna 1679 za 25.000 zlatých, přešel tak v majetek pana továrníka Součka a půl panství sázavského v majetek Benediktinů emauzských v Praze.

Benediktini jsou tedy opět na Sázavě. Kdy tam povstane i jejich klášter? Až Bůh bude chtít a dovolí to síly kláštera emauzského. Máme po maturitách, mnohý jinoch uvažuje o svém povolání. Slyšte volání sv. Prokopa na Sázavě! Snad v některém z vás bije srdce Silvestrovo nebo Božetěchovo. Ó, pak by Sázavě nebylo již dlouho čekat na slavné vzkříšení.

K SVÁTKU SV. VAVŘINCE. (10. SRPNA).

*„V ohni jsi mne zkoušel a
nebyla nalezena na mně nepravost.“*

Těchto básnických slov žalmistových (Ž. 16, 3) používá Církev jako antifony na svátek mučedníka, o kterém praví sv. Lev Vel., že Řím se jím stkví právě tak, jako Jerusalelem září mučednickou smrtí sv. Štěpána. Je to sv. Vavřinec jáhen, na kterém do slova vyplnila se slova tohoto žalmu při hrdinné jeho smrti za císaře Valeriána (r. 253 až 260). Řím uctíval ho jako jednoho z největších mučedníků. Již v „Sakramentáři leonianském“ bylo několik formulářů ke dni jeho zrození pro nebe (lat. natalitia sancti Laurentii Mart.). V církevních hodinkách je obzvlášť chválena jeho plamenná láska ke Kristu a k chudým a jeho panická čistota.

Sv. Vavřinec rodem ze Španěl byl za papeže Sixta II. (257—8) poprvé jmenován mezi sedmi arcijáhny. Úkolem jeho kromě služby u oltáře bylo též spravovati církevní jmění a starati se o chudé. Za pronásledování Valeriána byl papež Sixtus jat a odsouzen na smrt. Sv. Vavřinec, jenž vždy mu přisluhoval při oběti mše sv., přál si spolu s ním přinéstí svůj život v oběť Bohu. Církev sv. připomíná nám to v responsoriích dnešních hodiněk.¹⁾ Responsorium I.: Kam jdeš bez syna, otče? Kam pospicháš, svatý knězi, bez jáhna?* Tys nikdy neměl ve zvyku bez služebníka přinášeti oběť. *V.* Co se tedy znelíbilo na mně otcovskému oku tvému? Zda poznal jsi mne jako odrodilce? Zkus, zda hodného služebníka jsi zvolil, jemuž jsi svěřil udílení Krve Páně. — V následujícím responsoriu pokračuje: Neopouštěj mne, svatý otče, neboť již jsem vyčerpal tvé poklady.* (Nyní následuje předpověď sv. Sixta.) Ne já tě neopouštím, synu, ani tě nezaněchávám samotného. Avšak větší ti bude podstoupiti boje pro víru v Krista. *V.* My, jako starci, přijali jsme lehčí průběh boje, tobě však jako mladíku pozůstává slavnější vítězství nad

* Responsoria byla vždy v úzkém vztahu ke čtením hodiněk. Původně to byly žalmy zpívané responsoriálním způsobem. Hvězdička značí zde pauzu a označuje část, která se opakuje (respondere — odpovídati) po verši (*V.-ersiculus*).

tyranem. Po třech dnech budeš mne kněze následovati, levíto.

Slova ta vyplnila se na sv. Vavřinci v hojné míře. Vyprávějí nám o tom antifony, čtení a responsoria z dnešního svátku. Jeho vítězství nad mukami a jeho blaženou smrt oslavili svou řečí mezi jinými sv. Maximus, sv. Augustin a sv. Lev Vel. Breviář podává nám zprávu o bohumilé oběti Levitově, obsaženou v řeči posledního z uvedených Církevních Otců. V této řeči se praví:

„Když zpupnost pohanské moci zuřila právě proti nejvybranějším údům Kristovým a pronásledovala zvláště ty, kteří byli stavu kněžského, bezbožný pronásledovatel vzplanul nenávistí proti jáhnu Vavřinci. Neboť ten vynikal nejen udílením svátostí, ale i rozdáváním církevního jmění... Člověk zlata chtivý a nepřítel pravdy ozbrojil se proto dvojí pochodní: lakotou, aby zmocnil se zlata; bezbožností, aby mu odňal Krista. Přeje si, aby služebník svatyně, nemající poskvrny, přinesl mu církevní jmění, po kterém dychtivě touží. Přesvatý Jáhen, ukazuje mu, kam je uložil, přivádí mu nesčetné stádece svatých chudých. Do jejich výživy a oděvu nehynoucí uložil poklady, které byly tím neporušitelnější, čím světlejší bylo řečené upotřebení.

Tyran pln nenávistí vzplanul hněvem proti náboženství, jež ustanovilo takové používání bohatství a počal proto plnění drahocennější poklad toho, u kterého nenašel žádných peněz. Prikazuje Vavřincovi zapřítí Krista a chystá se přepnou statečností jáhnovy duše týrati těžkými mukami. Když první ničeho nezmohou, následují muka krutější. Rozdrásané údy a mnohými šlehy bičů roztrhané, prikazuje páliťi podloženým ohněm a to tak, aby železným prutem, který od stálého žáru měl již sám v sobě palčivou sílu, změněna byla poloha obrácením údů a muka tím byla horší a aby trest se prodloužil.

Plamen nemohl však zvítěziti nad láskou Kristovou a pouhým dýmem byl oheň, který zevně páliť, proti tomu, jenž byl v nitru zanícen. Zuřil jsi, pronásledovateli, proti Mučedníku, zuřil jsi a rozmnožil jsi jeho palmu vítězství, zatím co jsi zvyšoval muka. Neboť co tvé nadání nevynalezlo k slávě vítěze, když i mučící nástroje byly přičteny k zvýšení počt vítězoslávy. Nejmilejší, radujme se proto duchovní radostí a z přeblaženého skončení tohoto vynikajícího muže, honos-

me se v Pánu, jenž je podivuhodný ve svých svatých, ve kterých nám postavil útočiště a příklad. Svatý Vavřinec nechť nás proto silí duchem své lásky a vyzbrojí vytrvalostí své

Socha sv. Benedikta nad novým portálem v Emauzích.
(Práce Fr. Eligia Peukera.)

neochvějně víry, abychom vítězně přestáli všechna pokušení pro Pána našeho Ježíše Krista, jenž s Otcem i Duchem Svatým žije a kraluje na věky. Amen.“

Ukrutná smrt svatého Arcijáhna zanechala hluboký dojem

na následující generace, proto též tak hojná úcta a jeho svátek byl proto po svátku sv. Petra a Pavla v Římě největší slavností. Ostatky jeho pochoval kněz Justin v Coemeteriu Cyriaka na poli Veranus. Císař Konstantin vystavěl na tom místě skvostnou basiliku. Hrob sv. Vavřince nalézal se uprostřed jiných hrobů. Bylo totiž starodávným zvykem křesťanů; že kupovali místa kolem hrobů svatých mučedníků a přáli si býti pohřbeni vedle nich, jako by pod jejich ochranou. Aby ostatní hroby zůstaly ušetřeny, nechal zříditi vítěz nad Maxentiem jen jediné spojovací schody mezi basilikou a hrobkou. V papežské kronice jako i v tamním nápisu jsou uvedeny vlastní schody pro vzesťup i sestup; praví se tam: „Při oltáři sv. Vavřince, když se sestupuje do krypty na pravé straně“ (je hrob světce).

Damasův nápis umístěný nad hrobem oslavuje svatého jáhna slovy:

„Rány katů, plameny, muka, řetězy,
 Přemoci dovedla jedině víra Vavřince;
 Tyto oltáře zbudoval svými dary
 Pokorně prosící Damasus,
 Obdivující zásluhy vynikajícího mučedníka. —
 Verbera carnifices flammis tormenta, catenas,
 vincere Laurenti sola fides potuit
 haec Damasus cumulat supplex altaria donis
 martyrio egregium suspiciens meritum.“

Brzy byla i basilika Konstantinova malá pro množství poutníků, kteří denně přicházeli ke hrobu hrdinného sluhu Božího. Papež Sixtus III. vystavěl proto novou větší basiliku — „Basilica maior“ — jejíž portál ústil na tiburtínskou silnici a apsida její stýkala se s apsidou basiliky Konstantinovy, zvané též „Basilica ad corpus“. Nová basilika uvádí se v bibliografii zakladatelově a v některých nápisích z 5. st., kde se praví: „Ve Velké basilice u pana Vavřince.“¹⁾ Hieronymianum klade její posvěcení na 4. listopad: „Svěcení basiliky sv. Sixta, Hippolyta a Vavřince.“

Hrobní kaple byla vlhká a temná. Kostel stál několik me-

* De Rossi: *Bullettin di archeologia cristiana* 1876; 22. Výraz „Pan“ ukazuje nám, jak se vyvíjela úcta ke svatým. V prvých stoletích bylo totiž používáno výrazu „Dominus“ (pán), později též *Beatus* (blahoslavený) a konečně zevšeobecněl výraz *Sanctus* (svatý). Slova *beatus* používá doposud římský misál v modlitbách.

trů pod zemí a proto masy půdy tlačily na zdi ze všech stran. Pelagius II. v VI. stol., aby zamezil hrozící sesutí, srovnal okolní krajinu a hrob vystoupil tak nad povrch zemský. Místo Konstantinovy basiliky vystavěl novou, která byla nazývána „Basilica nova“ nebo též „speciosior“ (nádhernější). Z původní stavby zbyla jen apside a sloupy. Na práci Pelagiovy v bouřlivých dobách válek langobardských upomíná nápis nad triumfálním obloukem. V rozličných mších ke cti sv. Vavřince slovy „Confessio et pulchritudo“ (chvála a krása před tváří jeho) činí se narážka na nádheru basiliky Pelagiovy. „Basilica maior“ Sixta III. byla oproti tomu později nazývána po Nejblahoslavenější Panně. Papež Lev IV. přeložil z toho důvodu statio v den oktávu Nanebevzetí Panny Marie k sv. Vavřinci do basiliky větší a proto také končí evangelium o třetí neděli postní chválou na Pannu Marii.

Oba kostely sv. Vavřince zůstaly v tomto stavu až do XIII. st., kdy je papež Honorius III. spojil. Nechal snést „Basiliku major“, která pravděpodobně hrozila zřícením, spolu s apsidou a příční lodí basiliky Pelagiovy. Loď „basiliky speciosior“ tvořila jakýsi chor za oltářem světce. Před hrobem vystavěl Honorius basiliku novou, jež nyní zabírá místo basiliky Konstantinovy a Sixtovy. V posledním století podnikl v basilice velké obnovovací práce papež Pius IX. Po příkladu svých předchůdců Zozima, Sixta III. a Hilaria připravil si svůj hrob v blízkosti hrobu arcijáhna Vavřince.

Dějiny basiliky sv. Vavřince před hradbami jsou důležitým svědectvím o významu a rozšíření úcty k mučedníkům v Římě. — Basilika náležela až do nové doby k patriarchálním kostelům a v pořadí stála dokonce i před „Pannou Marií Větší“ (St. Maria Maggiore). — Císařovna Pulcheria vystavěla v Konstantinopoli svatyni sv. Vavřinci a rozdávala na všechny strany částky z roštu sv. Vavřince. To bylo příčinou, že vznikly kostely ke cti sv. Arcijáhna po Itálii, Africe, Španělsku i Galii.

Věčné město předčilo však všechna ostatní v úctě k sv. Vavřinci. Na všech místech, k nimž se pojila upomínka na jeho umučení, zvedají se chrámy. Tak na Viminalu, kde byl sv. Arcijáhen upálen, nachází se St. Laurentius in Formoso; u St. Laurentius in Fonte měl prý pokřtiti žalárníka (dle legendy byl to sv. Hippolyt); St. Laurentius in Miranda je

pravděpodobně místo jeho odsouzení; u St. Laurentius in Damaso byl od pradávna archiv římské církve. U St. Laurentius in Lucina bydlel a u St. Laurentius supra Clementem konal skutky křesťanské lásky. Kromě toho vznikly ve Vatikáně a v okruhu věčného města různé kostely ke cti tohoto Mučedníka, celkem asi 40.

Ze starých dob slavily se na tento den dvě mše sv. Jedna konala se v noci u hrobu v kryptě, druhá nahoře v basilice za dne. Sakramentáře udávají proto rozličná čtení a modlitby pro první mši (prima missa „de nocte“) a pro druhou mši veřejnou (missa „publica“). Nynější misál má již jen druhou mši sv. Modlitby z prvé mše čtou se nyní v den oktávu. Dle zpráv Ordines Romani přicházel o tomto svátku papež s celým svým dvorem do basiliky sv. Vavřince; slavil tam nešpory a byl přítomen při vigílii jako o svátku Knížat apoštolských. Tento zvyk udržel se až do pozdního středověku.

Na Lateráně byla jedna z nejproslulejších kaplí zasvěcena sv. Vavřinci. V ní shromáždil papež Lev XIII. mnoho ostatků svatých. Po mši sv. odkládal zde papež mešní roucha a modlil se tu díkyčinění. Proto zachovala se až podnes modlitba k sv. Vavřinci, patronu papežské kaple v modlitbách kněžského díkyčinění.

EUCCHARISTICKÝ KONGRES V DUBLINĚ.

Je to jako krásný sen.

Je to možné, aby člověk za čtrnáct dní tolik zažil? Ale zdá se, že moderním dopravním prostředkům není nic nemožného.

Dne 17. června před polednem jsme vyjžděli z Prahy, následující ráno jsme sloužili mše svaté ve velebné katedrále v Kolíně nad Rýnem a večer asi v deset hodin jsme byli již v Londýně. Tam v neděli 19. června ráno mše svaté a společná mše sv. pro československé poutníky v nádherné katolické katedrále (Westminster Cathedral), v kapli „Dušiček“ (Holy Souls Chapel). Byl jsem šťasten, že jsem mohl

sloužití mši sv. v kryptě, hned vedle hrobů slavných kardinálů arcibiskupů westminsterských, Wisemana a Manninga. Ministroval mi při této mši sv. statný skaut.

Prohlédnout si Londýn za dva dni je sotva možné, ale přece jsme shlédli nejpřednější památnosti, mně ovšem již z dřívějších návštěv známé. Byli jsme ve staroslavném westminsterském opatství (Westminster Abbey), které je od reformace 16. století, jako všechny staré katedrály, v rukou anglikánů, dále v anglikánské katedrále sv. Pavla, která je napodobeninou velechrámu sv. Petra v Římě, — v bývalém vězení „Tower of London“, kde bylo za Jindřicha VIII. a později tolik anglických katolíků vězněno, než byli vlečeni na popraviště. Mimo jiné byl zde vězněn Bl. Tomáš Morus, Thomas More, druhdy kancléř a miláček Jindřicha VIII., potom stát, že nechtěl uznati krále za svrchovanou hlavu církve v Anglii, aniž uznati jeho manželskou rozluku a uzavření nového sňatku.

Mimo uvedené památnosti láká v Londýně každého cizince Britské museum a Národní obrazárna. Je to pravé osvětlení, zadívatí se na díla starých mistrů. Stálo by to za to, jítí se tam podívatí třeba jen na překrásný originál Rafaelovy Madonny, zvané „Ansidei“. Jak by mohl někdo po shlédnutí takového díla míti ještě rád všelijaké ty „madonny“ moderních umělců, třeba akademických malířů nebo sochařů, kteří jakživi neuctí Pannu Marii ani zdrávasem, protože nevěří v její nadpřirozenou důstojnost.

V úterý 21. června ráno jsme byli již v Dublině.

Dublin je co do počtu obyvatelstva nepoměrně menší než Londýn, není tu toho bohatství ani tak výstavných paláců, ale přece má všechny vlastnosti býti hlavním městem vzkvétajícího státu: je velice rozlehlý a má široké ulice, právě to boulevardy. Přispěje jistě k jeho rozkvětu, že je u moře, a k jeho kráse přispívá, že jím protéká řeka Liffey a že v jeho blízkém sousedství jsou dva velké parky: Phoenix Park a Blackrock College.

Není-li v Dublině tolik nádhery a bohatství jako v Londýně, je tu neocenitelné duchovní bohatství, totiž hluboká víra, upřímná oddanost katolické Církvi a s tím spojená srdečnost a laskavost. Cítili jsme se tu hned jako doma. Jak srdečně nás vítali, jak uctivě kněze pozdravovali, jak se k nám při našich pobožnostech tlačili. Zastyd' se, ty české pokrokář-

ství, které se děláš směšným před celým světem svojí nevěrou a svými neodůvodněnými předsudky proti katolické Církvi, její hierarchii a jejímu kněžství! Ty zahořklé pokrokářství, která neznáš pravé radosti a pravého štěstí, jež se prýští z hluboké víry!

Těch několik dní v Dublině nám rychle uteklo, a nadešel poslední den eucharistického kongresu, neděle 26. června. Na ten den byla ve Phoenix Parku slavná pontifikální mše sv. Zpíval ji jeden z kardinálů ze Spojených států amerických, a byl při ní přítomen papežský legát, kardinál Lauri. Na ohromném prostranství shromáždily se zástupy duchovenstva a věřícího lidu. Bylo tu prý na milion lidí. Tento ohromný zástup nábožně sledoval mši sv. a naslouchal slovům kardinála legáta a na konec s utajeným dechem vyslechl pozdrav a přijal požehnání, které sv. Otec Pius XI. poslal rozhlasem z Říma.

Po půlhodinové přestávce započal průvod s velebnou Svátostí. Za zpěvu a modlitby ubírali jsme se k městu. Bylo okolo tří hodin odpoledne, když jsme se seřadili k průvodu, a teprve o půl sedmé jsme došli k mostu O'Connellovu, na kterém udělil papežský legát požehnání s velebnou Svátostí. Tím se končil eucharistický kongres.

Příští ráno jsme opouštěli Dublin.

Zajeli jsme do Lisieux, kdež jsme se pomodlili u hrobu sv. Terezie Ježíškovy a shlédli místo, na kterém se již staví velkolepá basilika k její počtě. Pak jsme jeli do Paříže, kdež byla pobožnost v katedrále de Notre Dame a následující den v basilice nejsvětějšího Srdce Páně, trůnící na strmém vrchu „Montmartre“. Odpoledne v pátek 1. července jsme opouštěli Paříž a následující den večer jsme šťastně dojeli do Prahy.

Byli jsme na 31. mezinárodním eucharistickém kongresu. Kolik jich asi ještě bude? I kdyby se přestaly pořádati mezinárodní eucharistické kongresy, nepřestane eucharistie. V té se bude Kristus Pán za nás obětovati a bude s námi přítomen, pokud bude jeho Církev na zemi, to jest až skonání světa.

Émauzy.

P. Bernard Velišek.

KDY BYL ZALOŽEN KLÁŠTER SV. PROKOPA NA SÁZAVĚ?

(Ke dni 4. července.)

V našich listech katolických bylo poslední dobou několikrát vzpomínáno, že letos slavíme devítisté výročí založení bývalého, slavného benediktinského kláštera na Sázavě.

Pokusíme se ukázat, že datum r. 1032, uváděné jako rok založení monastýru sázavského, není s naprostou bezpečností zjištěno.

Slavný dějepisec český Gelasius Dobner († r. 1790) praví ve svých *Annales Hayec.*: „Není nic nejistějšího, než kterého roku sv. Prokop odešel na poušť anebo klášter sázavský založil, což — jak se zdá — nikdo ze současníků nezaznamenal.“

„Herodot českého dějepisectví“ Kosmas († r. 1125) nepojal do své kroniky — „*Chronica Bohemorum*“ — nejmenší zmínky o klášteře sázavském a o jeho zakladateli sv. Prokopu, ačkoli právě za jeho života, kdy na Sázavě opatem byl umělec Božetěch, dosáhla sláva monastýru sázavského skvělého rozkvětu. Nebylť Kosmas přítelem slovanské liturgie a umlčel zpráv o ní, jako umlčel téměř všechno, co pro náš národ vykonali svatí věrozvěstové naši z východu a zcela vše, co z díla jejich za jeho doby ještě zbylo.

Teprve později dostaly se do některých rukopisů kroniky Kosmovy vložky o vzniku kláštera sázavského a o smrti sv. Prokopa. Přídavky ty však kladou datum založení kláštera sv. Prokopa k rokům různým.

V karlovském rukopisu Kosmovy kroniky (z konce XIV. nebo z počátku XV. stol.), nacházejícím se v arcibiskupské knihovně pražské, čteme: „*Anno dominicae incarnationis M^o IX° coenobium sancti Procopii fundatum est.*“ Rok 1009, jako rok založení kláštera sázavského tu uváděný, jest se zřetelem k jisté účasti knížete Oldřicha na založení kláštera sv. Prokopa pochybený. Nastoupilť kníže Oldřich na trůn český až r. 1012. Spisovatelé novější doby, jako Píter, Fabricius, Pubitschka, Bienenberg a také Palacký se domnívají, že rok 1009 označuje počátek poustevnického života sv. Prokopa na poušti.

Správnost této domněnky potvrzuje přípisek v rukopise z XV. stol. „Chronicon regni Bohemiae“, kdež psáno: „A. D. M^o IX° sanctus Procopius heremum intravit.“ (Dr. J. V. Šimák: „Bohemica v Lipsku.“ Nákladem České akademie věd a umění v Praze. 1907.)

Tři rukopisy kroniky Kosmovy, a to: pražský kapitulní (z první polovice XIV. stol.), roudnický a donaueschinský (oba z XV. stol.) mají datován počátek kostela sázavského roku 1032: „Anno dominicae incarnationis M^o XXXII initium sazavensis ecclesiae.“ Kosmův rukopis břevnovský (z XVI. stol.) klade zprávu o počátku kláštera sázavského k r. 1033. („Factum est initium“ etc.)

V ostatních hojných rukopisech, v nichž zachovala se kronika Kosmova, není zmínky o založení kláštera sv. Prokopa.

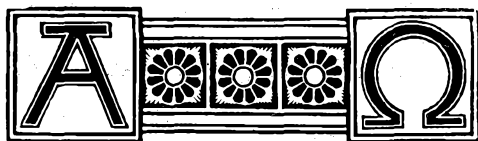
V sedmdesátých letech XII. stol. interpoloval a doplnil Kosmovu kroniku až do r. 1162 neznámý mnich kláštera sázavského menšími dodatky a většími souvislými pojednáními, týkajícími se nejvíce dějin svatoprokopského monastýru. Tento spisovatel vložil k r. 1038 obšírné vypravování o počátku kláštera sázavského. Letopočet onen vysvětluje se tím, že Kosmas v předcházející rok položil úmrtí prvního zakladatele kláštera sázavského knížete Oldřicha, ovšem nesprávně, neboť tento panovník zemřel již r. 1034.

Ze starých našich kronikářů pozdějších uvádějí jako rok založení kláštera sázavského: opat kláštera opatovického Neplach († r. 1368) rok 1033: „Anno M^o XXXIII° factum est initium Zazavensis ecclesiae per primum abbatem, nunc sanctum Procopium, chofunensem dynastam“ a Přibík Pulka z Radenína († r. 1380) rok 1032: „Eodem anno initium sazaviensis coenobii.“

Rok 1032, nyní často připomínaný jako přesné datum založení kláštera sázavského, jest tedy sice možný, ale nikoli s naprostou bezpečností určitý.

Praha.

Min. rada Jan Kakš.

VII. Ročník.

Září—Říjen 1932.

Číslo 9.—10.

SEKVENCE NA SVÁTEK SV. BENEDIKTA.

Z latiny přeložil dr. Alfred Fuchs.

*Vůdce velký zemřel v plese, Jako havran k Eliáši
nové dary světla nese, sluha-pták se k němu snaší
vzpomínka se v mysli chví: v taje malé jeskyně.*

*Milost plane jasnou zoří, Elisea zřiš tu státi,
zazní v srdci, které vzhoří, když se čepel z vody vrátí
co se zjevně projeví: zmizevši již v bystřině.*

*Slunce k východu se bere. Jako Josef v ctnosti stálý,
Právě tak i v září steré, Jakub budoucnosti znalý
Patriarchu patří svět. tak je on pln milosti.*

*Jeho světlem vzroste sémě Shlédníž on na plémě vděčné,
jak ze sluncem zhřáté země: ke Kristově slávě věčné
Abraham to na pohled! veď nás k nebes radosti!*

DŮM BOŽÍ A BRÁNA NEBES.

Takový je název katolického chrámu. Můžeme o většině domů Božích nynější dobou vybudovaných říci, že svou polohou, slohem a dojmem, jímž působí, zasluhují si tohoto názvu? Na to nelze kladně odpovědět. Do cír-

kevního stavitelství proniklo mnoho prvků ze světského tvoření. Příliš mnoho moderních chrámů Božích nepůsobí dojmem povznášejícím, nýbrž pustým, studeným, bezradostným. Farář a církevní představení jako páni stavby jsou často bezmocni proti architektově osobní vůli a proti městskému či státnímu stavebnímu úřadu, v jehož kanceláři mají pramalý pojem o katolickém náboženském pojetí a ještě menší pojem o duchu modlitby v duši prostého lidu. V takové době a za takových okolností vyskytují se potíže nejen co se týče úhrady výloh v dnešním hospodářském úpadku, nýbrž i co do vypracování plánu a vnitřní výzdoby.

Každý duchovní, který má možnost, aby při stavbě kostela měl rozhodující vliv, nechť má zřetel na to, že se má vytvořit dílo *pro věky*, a proto nechť dospívá ke konečnému rozhodnutí teprve po předcházející svědomité přípravě.

Rovněž nechť je si vědom toho, že se jedná o dílo, jež bude mít veliký vliv na *vnitřní náboženský život* příštích pokolení. Ona pokolení jistě nebudou čerpat trvalý užitek z děl, jež vznikla z pouhého pomíjejícího rozmaru nějakého umělce.

Farář, jenž staví kostel, nebude proto myslit pouze na hmotné zajištění provedení stavby (stavební smlouvou vyhovující právně i prakticky a opatřením nutného stavebního nákladu), nýbrž jeho důležitou starostí bude též, aby se vytvořilo dílo, jež celým svým rozvrhem by odpovídalo požadavkům *duchovní správy obce* a bylo by s to působit povznášejícím dojmem; dílo, jež by plně vyhovovalo i *liturgickým zákonům*. Rovněž se musí dobře rozvážit volba stavitele. Práce se má svěřit jen tomu, kdo svým charakterem a dosavadní činností ukázal schopnost i pro tento obor svého povolání. Doporučení a reklama nestačí.

Stejně i při malbě a vnitřní výzdobě kostela a při objednávkách nesmí být rozhodující vkus dobrodinců (i když náklad na stavbu se opatřil sbírkami nebo dary), nýbrž ohled na *náboženské a církevní pojmání*. Kdo tu má rozhodující slovo?

Rozhodnutí otázky, zda ten či onen plán má *sakrální* ráz a proto je církevně přípustný, přísluší biskupskému *ordinariátu*. Vždyť kánon 1164 stanoví: „*Curent Ordinarii, audito etiam, si opus fuerit, peritorum consilio, ut in ecclesiarum aedificatione vel refectioe serventur formae a traditione*

christiana receptae et artis sacrae leges — nechť diecéšní biskupové po případném slyšení rady znalců dbají o to, aby při stavbě nebo obnovování chrámů zachovával se způsob stavby, jak jej přijala křesťanská tradice, a zákony posvátného umění.“ Toto ustanovení má zabránit, aby stavitelské formy, hodící se pro stavby světské, nevhodně se nepřenášely i na díla církevní. Důrazně se musí poukázat na to, že nové formy, vhodné snad pro světské stavby, nemohou beze všeho se převzít i pro stavby církevní. Třebaže nové stavby nemusí být pouhými kopiemi starších děl, přece jen je hodné politování, že mnohdy z takměř tendenční jednostrannosti a z bažení po novotách i každý ohlas posvátných slohových forem, jež jsou naším *drahocenným zděděným odkazem*, se označuje za nepřijatelný.

Církevní autorita zcela oprávněně vystupuje proti tomu, používá-li se pro stavbu chrámu formy vhodné pro koncertní sál či nádražní dvoranu. Obec věřících tvoří dílo určené pro staletí a sloužící zájmům nejsvětějším a proto v době, kdy se hledají nové cesty a kdy se za nimi přímo pachtí, věřící se nemohou vydat na pospas měnlivému rozmaru jednotlivce.

Nezřídka vidíme, že stavba kostela se svěřuje umělcům, kteří sami na katolické bohoslužby nechodí a tedy nemají dostatečné porozumění pro katolickou bohoslužbu, pro povznesení myslí při modlitbě, pro lidové náboženské pojetí, ba mnohdy ani pro správné postavení zpovědnic, pro důstojnost kněžiště, pro řádná klekátka a lavice.

Zvláštní opatrnosti je třeba, ukazuje-li umělec (jak svědčí doklady) zálibu v takovém plastickém či malířském zobrazování, jež je výsměchem jak přirozenosti, tak i zbožnému duchu katolických křesťanů, nebo když ve vymezeném prostoru obrovské poprsí Krista svými ohromnými rozměry ukazuje, že umělec nemá správný pojem o vztahu prostoru k rozměrům. Svoboda tvořícího umělce má své hranice jak u posvátného charakteru tak u duchovních požadavků věřícího lidu.

Při vši snaze po centrálním postavení oltáře lze se tu zmínit i o tom, že (lze to velmi často s pohnutím pozorovat v útulných kaplích starobylých svatyň) lid ve chvílích duševních zkoušek touží též po tichém, diskretním místěčku, jež zve k usebrané vroucí modlitbě. Je to zcela zdravé poji-

mání katolické zbožnosti a neutiší se tím, když někdo myslí, že pro katolický chrám je jediné vhodné obrovské přednáškově sál. Neboť to platí stejně ve všech odvětvích uměleckého tvoření: totiž správně chápat zdravý vnitřní požadavek duše katolického lidu, požadavek, od něhož naprosto nemůže odpomoci větší vychvalování slohu „čisté věčnosti“. Jeden jemný kritik předpovídá „zpuštění duchovna“, až se lid s nesakrálním slohem spokojí.

Za dnešního nedostatku potřebných prostředků upouští se obyčejně od velkolepé vnější výzdoby. Třebaže se má chápat i okolnost, že stavitelé a městské úřady vzhledem k celkovému pohledu na město a vzhledem k moderním požadavkům kladou veliký důraz na vnější vzhled kostela, ba že mnohdy touží po mohutném dojmu nečleněné stavby jako nějaký hrad, přece jen i při nedostatku prostředků nemá být hlavní starostí snaha po převládajícím dojmu vnějšku, nýbrž s ohledem na zbožnost lidu největší péče se má věnovat *vnitřku*, jeho řádnému vybavení, praktickému rozvržení, a má se mu dát takový ráz a taková podoba, aby nutkal k usebrání.

Při volbě umělce, řemeslníků a ostatních spolupracovníků má se podle možnosti brát zřetel na řádné síly vlastní diecése.

Vratislav.

Adolf kardinál Bertram.

APOŠTOLÁT.

Ze svatého společenství plyne apoštolát. Svatý Otec povolává k apoštolskému úřadu i laiky. Ba to je poslední smysl katolické akce, jež mu tak leží na srdci. Nedostatek je veliký, biskupové a kněží jako vlastní apoštolové již nestačí ji zvládnout. Proto se volá všechno na palubu.

Vlastně mělo by být zcela samozřejmé, že všichni katolíci mají apoštolského ducha. V tom záleží právě katolicství. A je-li jich tak málo, kdo mají pravého katolického ducha, pak je to jen dokladem, že tak málo lidí chápe správně katolicismus. Pravý katolík je boháč, nesmírný boháč. Nufká

ho to, aby z plnosti svých pokladů dával i druhým, zvláště když jeho pokladů rozdáváním neubývá, nýbrž přibývá. Ona bohatství však se může člověk učit poznávat pouze zkušeností. Jedině ten křesťan, který žije podle své víry zcela důsledně, jedině takový ví, co ve své víře má. Jedině jeho v hloubi duše to bude nutkat, aby své poklady rozdával i druhým. Proto též i náš katolický spolkový život, jenž přece jako konečný cíl má mít apoštolát, často je tak prázdný, mdlý, bezvýznamný, prostě proto, že jednotlivým členům chybí prohloubený život víry. Tak tedy nemohou na druhé působit: kdo nic nemá, nemůže nic dát.

Je však ještě něco hodného povšimnutí, co právě při katolické akci tak málo se zdůrazňuje: apoštolát musí být kněžský. Vzhledem k vlastnímu kněžství je to naprosto jasné. Středem kněžského života je slavení oběti. Z toho vychází všechna ostatní kněžská činnost, ať udílení svatých svátostí či hlásání víry anebo oběť kněžského života. Ba svatá oběť je již apoštolátem. Je to způsoblost, oprávněnost a ustanovení ke každému dalšímu apoštolátu. Jen ten kněz, pro něhož svatá oběť je středem jeho života, bude knězem podle srdce Božího.

Jak je tomu nyní s laickým apoštolátem? I on musí kotvit ve svaté oběti. Jinak selže a bude pouhou řemeslností. Bohužel je tolik „řemeslností“ v náboženském životě! A přece řemeslnost vůbec nepatří k náboženství. Ba je přímým jeho opakem. Hodí se do sportu, do průmyslové výroby, do divadla, do filmu. Ve svatyni náboženství škodí a klame.

Svatý Petr praví všem křesťanům slova pro ně tak čestná, avšak též tak závazná: „Vy však jste vyvoleným rodem, královským kněžstvím, svatým národem, vlastnickým lidem, abyste zvěstovali slávu toho, jenž z temnosti vás povolal k svému podivuhodnému světlu“ (1 Petr 2, 9). Zde máme laický apoštolát jako přímé navázání na laické kněžství.

Jak se tak časy mění! Ještě před pár desetiletími znělo takměř bludařsky a při nejmenším člověk platil za méně cenného katolíka, když jen vyřkl slovo „laický apoštolát“, což teprve „laické kněžství“! Čtème jen o tom úvahy Dominika Alberta Weisse. A dnes k laickému apoštolátu volá všechny sama nejvyšší církevní autorita. „Jste královským kněžstvím!“ Tato slova apoštolátského knížete se uskutečňují svátostí křtu a svátostí biřmování. Theologie učí, že obě tyto

svátosti jakož i svátost kněžského svěcení vtiskují duši nemsazatelné znamení. Svatý Tomáš ono znamení nazývá účastí na Kristově kněžství (viz o tom případnou úvahu v našem článku na str. 146).

V čem tedy záleží laické kněžství, jež se opírá o nezrušitelné znamení křtu a biřmování? V oprávněnosti k účasti na svaté oběti a na všech jejích darech. Kněz a oběť náležejí dohromady. Svým křestním a biřmovacím nezrušitelným znamením laici dostávají nejen mravní, nýbrž i fyzické vlohy k slavení svaté oběti spolu s knězem. To je i podklad pro fakt, že v prvotní církvi katechumeni se nesměli zúčastnit vlastní oběti. Nebyli ještě s toho, protože jim chybělo křestní a biřmovací nezrušitelné znamení. Laici tedy spoluobětují mocí svého křestního a biřmovacího nezrušitelného znamení. Je jisté, že jedině hierarchický kněz má plnou moc proměňovat, totiž na oltáři zpřítomnit svatou Kristovu oběť. Ale tato zpřítomněná oběť přináší se nejsvětější Trojici knězem i laiky. „Tuto tedy oběť své služebnosti, ale i veškeré tvé čeledi, prosíme, Pane, abys usmířen přijal... Proto také jsouce pamětlivi, Pane, my, tvoji služebníci, ale i tvůj svatý lid jak blahého utrpení a zmrtvýchvstání tak i slavného nanebevstoupení téhož Krista, tvého Syna a našeho Pána, přinášíme tvé přejasně velebnosti z tvých darů a údělů čistou oběť, svatou oběť, neposkvrněnou oběť, svatý Chléb věčného života a Kalich trvalého spasení“ (mešní kánon).

Přinášejíce přesvatou oběť věřící svým křestním a biřmovacím nezrušitelným znamením dostávají i právo na ovoce této oběti. Mají-li se obě nezrušitelná znamení rozlišit, pak třeba říci, že co dává křestní znamení, to biřmovací znamení dává v míře mnohem vyšší. Již svým křestním znamením pokřtěný dostává cosi kněžského. A biřmovacím znamením dostává to měrou ještě vyšší. Křestní znamení dává vlohy k přijímání ostatních svatých svátostí, biřmovací znamení pak vlohy k přijímání jich s užitkem ještě větším.

Svatý Tomáš k tomu připomíná ještě jiný rozdíl, jenž právě pro laický apoštolát má velikou důležitost. Práví, že křestní znamení mu dává způsobilost, aby dary Kristova kněžství přijímal pro svou vlastní osobu, a biřmovací znamení ho přizpůsobuje, aby ony dary rozdělil i jiným. Objasňuje to příkladem apoštolů ve večeřadle. Před sesláním Ducha Svatého dleli na modlitbách v uzavřené místnosti. Po se-

slání Ducha Svatého, tedy když byli biřmováni, vyšli ven, aby hlásali jméno Ježíš a aby pro jméno Ježíš snášeli potupu. Krátce: biřmování je svátostí apoštolátu.

U těchto úvah po výtce teoretických jsme se poněkud příliš zdrželi, protože pro laický apoštolát mají velikou důležitost. Není tedy ponecháno katolíku na jeho rozhodnutí, zda chce či nechce být apoštolský, nýbrž má k tomu průpravu a svátostí křtu a ještě více svátostí biřmování je k tomu zavázán. Plným právem lze biřmování nazvat svátostí laického kněžství a laického apoštolátu na něm vybudovaného. Proto v dnešní době tak obrovské duševní bídy svátost biřmování má zcela zvláštní význam. Proto nikdo nebude otálet je přijmout, a zdráhal-li se dosud, přijme je dodatečně, třeba by byl již starý.

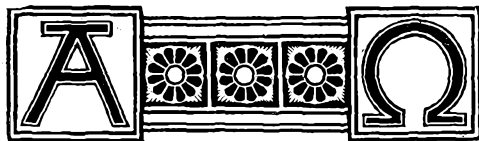
Dnes tedy laická činnost pro spásu duší bližních není již něčím libovolným a teprve ne nějakým osobováním, naopak je to plnění svatého poslání, jež člověk dostal od samotného Boha. Laický apoštolát není ani tak účastí na hierarchickém apoštolátu jako přímo na apoštolátu Krista Pána. Svatý Tomáš dokonce praví, že křesťním a biřmovacím nezrušitelným znamením člověk má podíl na kněžství Kristově.

Tak i apoštolská činnost katolické akce dostává cosi svátostného a posvátného a je zbavena všeho čistě přirozeného a řemeslného. Tak nepůsobí již lidé svým vlastním rozhodnutím a svou vlastní vůlí, jež hlavně v duchovních vážných okolnostech tak snadno selže, nýbrž působí Boží moc a působení se stává svátostným a posvěcujícím. Jedině tak laický apoštolát je v souhlase s úmyslem Církve, kde vše je proniknuto Boží mocí.

Povšimněme si, že svatý Petr na uvedeném místě laický apoštolát odvozuje od laického kněžství: „Vy jste královským kněžstvem... abyste zvěstovali slávu toho, kdo z temnosti vás povolal k svému podivuhodnému světlu.“

Grüssava.

P. Justin Albrecht.

BENEDIKTINSKÉ HODINKY.

Rekreace a klášterní zahrada.

Tam v tichu za klausurní zdí, v záři nesmírného měnicího se nebe, jež je omýváno jak poledním sluncem tak fialovými červánky soumraku, sladce odpočívá mnišská zahrada.

Vysoké chrámové věže natahují na cestičky svěží chládek svého modrého stínu a popřávají zahradě útulek za horkých hodin. Za večerního preludu rozkvetlé květiny stoupají z její půdy jako obláčky kadidla a jako rosa. Jakýs hlas tam neustále zpívá svou prostou píseň mystické lásky. Je tu samá krása, něha, klid. Sní se tu o ráji a andělském jasu. Háje si uchovávají svá tajemství a rovné cesty mají bělost duší.

To je mnišská zahrada, zahrazené místo, kde klíčí nebeské květy a radost bratří. Nikde jinde synové svatého Benedikta nemohli by se šťastněji sejít ke krátké chvíli své rekreace.

A přece teprve po dlouhých letech pro tuto chvíli byla zvolena zahrada. Původně rekreace se konala uvnitř kláštera. Ba v samých počátcích klášterního života myšlenka na rekreaci mnichům ani nenapadla. Chceme-li vidět její vznik a uskutečnění, musíme jít až na práh devátého století. Ale pak se ujímá ve všech kláštorech.

Dnes bratří dovedou ocenit její každodenní kouzlo. Také jakmile skončilo jídlo a dozněla modlitba díky, již Otec opat vede své stádečko do klášterní zahrady.

Kdysi první rekreace se konala ráno po kapitulu. Druhá počínala v létě po Noně a v zimě po Sextě. První snahy směřující k tomu, aby rekreace se zavedla po obědě, byly podle zpráv Dom Morina („La journée du moine, d'après la règle et la tradition bénédictine. La récréation“) zamítnuty generální kapitulou anglických opatů r. 1249, že prý to odporuje Řeholi a příliš svádí a nadrzuje řečem prázdným a malicherným (Revue bénédictine 1889, str. 350).

Klášterní zahrada! Jak nezapomenutelné hodiny v ní tráví ten, kdo je s to zavřít oči před nepříznivým protiventvím světa a zcela prostě otevřít srdce pro kouzlo věcí, jež ho obklopují, a pro něžnou krásu duší, jež tiše kráčejí kolem něho!

Sotva se přerušilo silencium, již řada bratří se vyrojila mezi pečlivě pěstěné trávníky, záhony zelinářské zahrady a

stromy prohýbající se hojným ovocem. Nejmladší se vesele oddělují a z jejich smíchu se snáší rosa štěstí na okolní rozkvetlou přírodu. Tvoří se skupiny a zvolna spějí tam, kam je pudí chvilková touha. Tři části zahrady, jež paprskovitě se rozbíhají kolem opatství, zachycují nyní ozvěnu hovorů, milých sdílení a meditací.

Otec opat kráčí vpředu nejčastěji ve společnosti několika starších. Kdo jdou před ním, jdou pozpátku, takže k němu jsou stále obráceni tváří. Ostatně klášterní předpisy nakazují toto chování všem bratřím. Rekreačním vévodí nejprísnější zdvořilost.

Řehole (v 6. kapitole) připomíná slova knihy Přísloví (10, 19): „Mluvíš-li mnoho, neujdeš hříchu.“ A dodává: „Učíteli sluší mluvit, na žáky se sluší mlčet a poslouchat.“ Dále dokonce praví: „Lehkomyslné (*scurrilitates*) pak či zbytečné a směšné řeči zatracujeme a zakazujeme vždy a všude a nedovolujeme, aby učedník k takovým řečem svá ústa otvíral.“ Podobně je tomu v 7. kapitole Řehole při různých stupních pokory, hlavně při desátém, jedenáctém a dvanáctém.

Každý při vzpomínce na Řeholi se vyhýbá mnohomluvnosti, aby nevyslovil slova zlá či prostě zbytečná. Z těchto rozhovorů je přísně vyloučeno všechno skákání do řeči, jakýkoli odpor a všechna kousavá ironie. Nikdo nespěchá zasednout první místo. Zcela nerušeně je rezervováno pro Otce opata a bratři nejčastěji se sesednou do kruhu, aby nikdo si nemohl myslit, že někdo z nich chybil proti svaté skromnosti.

Tyto doklady úcty, již bratři si co chvíli prokazují, mají v sobě jaksi balzám usměvavého půvabu. — „V uctivosti se vzájemně předcházujte!“ hlásal apoštol Pavel (Řím 12, 10; Řehole kap. 72). A tento dobrý příkaz neustále bdí v pozornosti očí a v laskavosti rtů. Když starší spolubratr míří k místu, kde sedí mladší, tu mladší ihned vstává a přepouští mu své místo. Avšak starší se vzdává toho, aby těžil z výsady, již mu dává jeho věk, a rychle mladšímu kyne, aby jen zas usedl na uprázdněné místo. A tak se respektuje vůle svatého Patriarchy: „Mladší nechť ctí starší a starší zase nechť milují mladší“ (Řehole kap. 63).

Ba dokonce, jak ještě uslyšíme, bratři mají ve zvyku mít skloněnou hlavu a oči sklopené k zemi. Tak ve vši prostotě

se projevuje pokora, jejíž vláda v jejich srdcích nikdy nemá končit. A nedávají důvod k domněnce, jako kdyby svésili hlavu na prsa, že jejich duch se poddává únavě či změkčivosti.

Mnich musí projevovat svou pokoru všude, kde je, ať sedí či chodí anebo stojí, máje vždy skloněnou hlavu (*inclinato semper capite*) a oči sklopené k zemi (*defixis in terram aspectibus*), stále pro své hříchy se pokládaje za vinníka a představuje si, že již stojí na hrozném soudu Božím, stále si v duchu opakuje, co řekl onen celník z Evangelia s očima sklopenýma k zemi: „Dane, já hříšník nejsem hoden (Mat. 8, 8) pozdvihnout své oči k nebi“ (Luk. 18, 13). A zase s prorokem: „Shrben jsem a ponížen přenáramně“ (Žalm 37, 7—9; 118, 107). Tak to žádá dvanáctý stupeň pokory v 7. kapitole Řehole.

Ostatně ve svaté Řeholi celá jedna kapitola shrnuje prvky, jichž celek vykládá dokonalé chování mnichů navzájem v denním styku. Dýše božským duchem, dojíma pokornou mocí, máte dokonalým nadbytkem námětů. Tato kapitola má titul: „O dobré horlivosti, kterou mniši mají mít.“ Myslím, že by mi nebylo prominuto, kdybych ji doslova neopsal. Tož zde je:

„Jako je zlá řevnivost hořkosti (Jan 3, 14), jež odlučuje od Boha a vede do pekla, tak je i dobrá horlivost, jež zbavuje chyb a vede k Bohu a do věčného života. Tedy tuto horlivost mniši mají pěstovat s nejvroucnější láskou, to znamená:

Ať v uctivosti předchází jeden druhého (Řím 12, 10).

Nechť trpělivě snášejí své slabosti jak tělesné tak i mravní.

Nechť o závod si prokazují poslušnost.

Nikdo nechť netouží po tom, co myslí, že jemu prospívá, nýbrž spíš, co druhému je užitečné (1 Kor. 10, 24 a 33; Filip 2, 4).

Nechť si čistě prokazují bratrskou lásku (1 Thes. 4, 9; 1 Petr 1, 22).

Nechť Boha se bojí z lásky (1 Petr 2, 17).

Nechť svého opata milují upřímnou a pokornou láskou.

Nechť vůbec ničemu nedávají přednost před Kristem, který ať nás všechny dovede do věčného života!“. To je 72. kapitola Řehole.

Tak vypadá breviř vznešených ctností, jež denně alespoň

trochu porozkvetou v klášterní zahradě v době rekreace. A jestli jediná tím, že vybízí k ideálu, tato kladná a poučná kapitola tlumočí něco nehmotného a vzdáleného, naprosto z toho neplyne, že její obsah by byl svou podstatou nepřístupný.

Host, který se prochází v benediktinské zahradě v době, o níž mluvím, snadno se o tom přesvědčí. Pro sebe, jenž jsem se u toho pozastavoval hned od své první návštěvy, tušil jsem nějakou takovou kapitolku, aniž jsem ji kdy před tím četl. Pročítat si ji, jak je určeno, bylo mi velikou radostí a vzpomínám si, s jakým zadost učiněním jsem si častěji opakoval: „To je to, to je pokorná, prostá a dokonalá pravda.“

Ale nemysleme snad, že radost a veselí jsou z rekreace vyloučeny, protože pokora a zdržlivost mají tam své podstatné postavení! I v přísném období kláštera Clairvaux veliký svatý Bernard pečlivě dbal, aby jarost dobré jakosti oživovala chvíle oddechu. A vážný opat kláštera Cluny svatý Odo rád sám řídil rozhovor, aby tak z něho vyloučil i jen stín zasmušilosti. Jeho životopisec nám s humorem vykládá: „Ke konci rekreace nám vypravoval tak veselé příběhy, že jsme prostě nebyli s to zadržet smích. Aby pak zmírnil projev naší veselosti, sám uvedl potom slova svaté Řehole: „*Risum multum excussum non amare* — nemilovat hlasitý a bujný smích“ (4. kapitola) anebo: „*Monachus non sit facilis aut promptus in risu* — mnich ať se nesměje snadno a rád“ (7. kapitola). Tak smích ustával, ale muž Boží dosáhl svého cíle, duchovní radost stále dlela v hloubi naší duše“ (Dom Morin, *La journée du moine, d'après la règle et la tradition bénédictine. La récréation, Revue bénédictine 1889, str. 350*).

Je přirozené, že se ptáme, co asi za takových různých ustanovení a příkladů je předmětem rozhovoru mnichů při rekreaci. A tak i tato látka je omezena a určena přesnými seznamy. Když v nich listujeme, dovidáme se, že často se má hovořit o ráji, očistci, smrti, o prostředcích k dobré přípravě na smrt a o řadě podobných námětů. To je jistě látka, jež většině světských lidí by se zdála naprosto neveselá. Ale v klášterních zdech a zvláště v tichu a klidu zdí klášterní zahrady tomu tak není. V jeho ovzduší nic není relativní. Bez námahy se tu vdechuje vzduch absolutna a věčnosti, jenž naše zbytečné starosti dne uvádí do rozpaků. A mýlil by se

člověk, kdyby obličejе při těchto rozhovorech si představoval zatrpklé a zadumané. I sama smrt v duši bratří vyvolává harmonické myšlenky a na jejich rty loudí nevypověditelně klidný úsměv.

Rozhodně dodejme, že dnes témata rozhovorů jsou nekonečně rozmanitá, třebaže se při nich stále respektuje co největší slušnost. A tak nejnovější zprávy ze světa, časopisy, jež klášter odebírá, novinky literárního trhu, vážné události současného života, to vše mnichům dodává hojnou látku k rozhovoru.

Ve starých klášterech, z nichž každý mnohdy byl útlukem několika set mnichů, klášterní rodina se dělila na stále skupiny a Otec opat sám označil látku hovoru, nenechal-li po několik minut čist duchovní četbu, z níž se pak čerpalo téma rozhovoru. Hlavně mniši z Cluny pěstovali tento zvyk, jenž v 9. století se těšil oblibě též v Corbii.

Dnes hovorům vévodí větší svoboda. Nejčastěji opat spoléhá na moudrost jednotlivce. Také na prospěch přátelského ducha rozpustily se ony stále skupiny. A ostatně kdyby tato náklonnost se nebyla vyvinula sama sebou dříve, byl by ji vyvolal nový zvyk vycházek, jež mniši nyní konají v určitých dnech.

Na druhé straně se stanoviska jak duchovního tak i psychologického je dobře, že je připuštěno toto hromadné spoluzití. V mezích soukromého rozhovoru duch se spíše usebírá a víc projevuje. Dostává tak osobitější výraz a čím méně překážek mu brání v osnování jeho myšlenek podle svobodné hry jeho vůle, tím víc se zdokonaluje.

Až do toho ústraní nutného pro meditaci, není nic, co by nebylo schváleno. Nicméně třeba poznamenat, že je tam jeden výjimečný fakt. Vždyť se nesluší, aby ten, kdo slibuje, že bude žít společně se všemi, si liboval v samotě, jež není bez nebezpečí a může zplodit nevrlost.

Cožpak být nevrlý není hřích? Zasmušilost zajisté se halí v kouzlo a půvab. Ale současně má známku ochablosti. Také má zůstat ve světě. Klášterní duše ji nemá znát a jedině radost má zářit z obličejе těch, kdo žijí s Ježíšovým obrazem v srdci. Nuže nejúčinnější prostředek, jak se vyhnout melancholii, je pro mnicha společný život kláštera.

Avšak doba rekreace neplyne výhradně v rozjímáních a rozhovorech. Značné místo v nich zabírají drobné soukromé

události. Tak na příklad představný tam rozdílí bratřím poštu právě došlou, každý tam klášterní oficiály žádá o věci, jichž právě potřebuje, jako knihy, inkoust, potřeby všeho druhu. Vzájemně si sdělují zprávy, jež zajímají jak cit tak rozum. Jsou to drahocenné minuty pravého oddechu, kdy se prokazuje láska a obětavost všech vůči všem.

Zkouška! Ach, ano, právě v té chvíli a právě na tom místě se koná nejúčinněji. A to tím spíše, že se k ní vůbec nenutí. Tu nejsme již ve slavné chvíli Oficia. Žádné napětí, žádná přísnost, nýbrž mladistvá prostota vytríbených svědomí. Zahrada se mění v lidský ráj, z něhož s panenskou bázkivostí klíčí pokorný zárodek ctností. Příkazy prosté kapitolý zanechávají ve vzduchu svou vážnou a sladkou krásu jako neviditelné květy, jež cítíme na jejím čele, na jejích rtech, v celé její bytosti. Zde žije Řehole, všemocná, avšak nekonečně sladká, příliš krásná a příliš milá, než aby se zapomněla a neznala.

A pak ze všech duší, jež se zaslíbily Bohu, dýše silná vůně lidské lásky. Je to tak pravdivé, že nelze se v tom mýlit. Obě tyto lásky se k sobě chovají tak instinktivně, že se povznášejí. V zahradě spásy — a nikde jinde se tomu naučit nemůže — člověk se naučí lidskému bratrství, a hledí-li se tímto bratrstvím, tu láska Boží se zdá přístupnější a poutavější. *A mor modum saepe nescit, sed super omnem modum fervescit*, je napsáno v *Následování Krista*, láska často nezná míry, ale roznítí se nade všechnu míru. A to je pravda, že láskou může být jen čistý vznět, že málo záleží, zda ví, jak a proč miluje, že chladne, když sama sebe rozbírá, že vpravdě existuje jen v míře, pokud má podíl na tajemství.

Zde jediné gesto, jediné slovo, jediný pohled, jediný záchvív hlasu má v sobě světlo, jež není z tohoto světa, kde však přec zůstala lidská stopa. A je spravedlivé, že tomu tak je. Tlumočení této lásky je výrazem lásky křesťanské a děje se vši energií a vši krásou, jež vyzařují z Boha, třebaže přicházejí od lidí.

A jaká je to vůně ta vůně duší dokonalých, denně tak pilně pracujících na díle lásky, že zapomínají vše, co není láskou, a že jdou její cestou pokorně, bez únavy, s nepřemohitelnou jistotou vyvolených, přemáhající námahy i obětí!

Paříž.

Eduard Schneider.

CHRÁM.

Vlastní obětní místo — oltář — je vestaven do chrámu, v němž jako v nějakém stánku je chráněna posvátnost náboženských úkonů. Chrámy povstaly zcela přirozeným vývojem a uvědoměním si vztahů k Bohu. Chrámy stavěli vyznavači pravého Boha, ale i zbloudilé pohanstvo.

Mojžíš uprostřed pouště nechá stavět krásný stánek, v němž Hospodin zjevuje svou vůli a dává viditelná znamení své přítomnosti.

Posléz Šalamoun staví nádherný velechrám v Jerusalemě, zážrak celého světa. Zde jedině mohou Židé přinášeti oběti.

I pohanští národové, ať kulturně vyspělí nebo zchátralí, všichni staví svým vymyšleným a falešným bohům oltáře a chrámy.

* * *

K čemu se staví chrámy? Což není Bůh všude stejně přítomen? Proč Ho takřka uzavírat na úzké prostranství?

To jsou otázky a předhůzky moderních bezbožníků. Posílají člověka do přírody, jako jediného Boha důstojného chrámu. Bůh přec svou nesmírností naplňuje vesmír! Podle nich by bylo rozhodně velebnější uctívat Boha pod modrou nebo hvězdami posetou oblohou a na výšinách hor, na nichž jakoby spočívala moc a velikost Boží.

* * *

Bůh ovšem nemá zapotřebí, abychom Mu stavěli nějaký příbytek. Jak bychom také mohli uzavírat ve zdi nějaké budovy Toho, jež nemohou obsáhnout ani nebesa ani země?

Člověk však musí Boha uctívat nejen ve svém srdci, ale také zevně, veřejně a společně s jinými. Zde je vidět, jak náboženství je nejmocnějším sociálním poutem. Bez náboženství by nebylo společnosti lidské, nýbrž suroví a bestialní jedinci.

* * *

Chrámů potřebujeme k tomu, abychom se tam shromaž-

řovali, jeden od druhého nechali povzbuzovati v nejdůležitějších úkonech lidských, jimiž je bohoslužba.

Chrámů nám pomáhají, abychom snáze a s větším pohodlím mohli plnit své náboženské povinnosti. Pod širým nebem by nám v tom často bránil vítr, sníh a led, potoky deště, palčivé paprsky sluneční. Což toho nikdy nezakoušíme, když ve výjimečných případech je dovoleno konati bohoslužby pod širým nebem, t. zv. polní Mše?

Ve volné přírodě bychom se nemohli tak lehce soustředit v přítomnosti Boží a nenalezli bychom tolik předmětů, které by živily naši zbožnost, jak tomu je v chrámu.

Zvláštní bohoslužebné budovy je konečně zapotřebí i k tomu, aby se zde mohlo skládati bohoslužebné náradí a všechny ty různé symboly přítomnosti Boží, které nám tolik pomáhají k probuzení a rozněcování víry v neviditelného Pána.

Také židovský svatostánek uzavíral archu úmluvy, desky Zákona, nádobku s mannou a hůl Aronovu, tyto pomníky dobrodiní a moci Hospodinovy.

Oč úctyhodnější jsou naše křesťanské chrámy, v nichž dlí Bůh s celou svou podstatou!

* * *

Většina lidí, zvláště těch, kteří se v přírodě stále zdržují, nedostávala by z přírody ony impulsy k zbožnosti, o nichž básní měšťáci. Krásný chrám však, jež postavila zbožnost lidu a vyzdobila dovednost věřících umělců, vždycky dovede v člověku probuditi přímé myšlenky na Boha a pozvednout jej k Němu.

V kostele všecko mluví k duši, k srdci a k smyslům. Kříž, obrazy a sochy svatých, křtitelnice, zpovědnice, svatostánek, věčné světlo, náhrobky, vůně po kadidlu a paprsky svěc, to všecko v nás probouzí myšlenky víry, vděčnosti a lásky k Bohu.

Jestliže nějaký snílek by se rád modlil pod nebeskou oblohou, na vrcholcích hor nebo uprostřed polního kvítí, nikdo mu v tom nebrání, jenom ať nezapomene přijít i do kostela, kde se koná úřední bohoslužba Církve!

* * *

Z lásky k nám lidem dává si Bůh zasvěcovati chrámy. Zde čeká na trpící, aby jim ulevil, zde stírá slzy plačícím, sděluje svou přítomnost soustředěným a vyslýchá jejich modlitby.

Šalomounovi řekl Hospodin po dokončení stavby velkolepého chrámu: „Posvětil jsem tento dům, abych na věky v něm uložil slávu svého jména; oči mé a srdce mé tam budou otevřeny na věky.“

Tím spíše tato slova platí o chrámech vykoupených dítek Božích.

* * *

Budovy, které byly posvěceny pro křesťanskou bohoslužbu, nazývaly se od prvopočátků *ecclesia*, což povstalo z řeckého slova, jež značí „shromáždění“; podobný význam má slovanské „crkev“.

Křesťané nechtěli zprvu pro připomínku falešných bohů používatí slova „templum“, jež se dávalo chrámům pohanským. Teprve, když křesťanství zvítězilo nad pohanským světem, dávali svým kostelům také jméno „templ“.

* * *

Prvním chrámem křesťanským bylo večeřadlo, v němž Pán Ježíš se svými učedníky slavil poslední velikonoční večeři a ustanovil Svátost oltářní.

Jistě, že tohoto místa ještě dlouho používali první křesťané ke svým schůzím bohoslužebným, neboť by svatá tajemství vystavili nebezpečí zprofanování, kdyby je konali ve velechrámu nebo v nějaké synagoze.

Rovněž i v jiných soukromých domech scházeli se k „lámání chleba“. Tak je tomu rozumět, když sv. Pavel v listě ke Kolosským píše: „Pozdravujte Nymphu a církev, (t. j. shromáždění věřících), která je v jejím domě.“ Sv. Petr v Antiochii přinášel sv. Oběť v domě Theophilově a v Římě v domě senátora Pudenta.

* * *

V době pronásledování nemohli křesťané stavěti si žádných zvláštních budov pro svou Oběť, nýbrž vyhledávali

skrytá místa v lesích, v jeskyních a hlavně v katakombách, kde pak konali své bohoslužby.

Katakomy byly pískovny (arenaria), které spletilými úzkými chodbami podzemními rozrývaly okolí Říma. Zde se scházivali křesťanští štvanci, zde pochovávali těla mučedníků v úzkých výklencích, až několik pater nad sebou. Do hrobů jim dávali buď mučící nástroje, nebo nádobky s natchytanou jejich krví. Hrob přikryli kamennou deskou, kde byly vyryty všelijaké symboly.

Také domy mučedníků, jež jim za života patřily, bývaly křesťany rády používány za místa shromáždění. Tak dům sv. Prisky na vrchu Coeliu, sv. Pudenciany na úpatí Esquilinu atd.

* * *

I v dobách pronásledování požívali křesťané občas krátkého oddechu. Toho využili k stavbám zvláštních bohoslužebných budov. Takový dům postavili na př. v Nikonedii na vyvýšeném místě. Císařové Diokletian a Maximian, kteří jej pro jeho výstavnost rozpoznali mezi ostatními domy, dali jej rozbořit.

Dokonce i v Římě ke sklonku třetího století nalézalo se asi 40 zvláštních budov, které dal křesťanům postavit císař Hadrián, jsa k tomu pohnut apologiemi sv. Quadrata a Aristida, a které po něm nesly jméno „hadriány“.

* * *

Když Konstantin dosedl na trůn císařský a daroval křesťanům úplnou svobodu, začli s velkou horlivostí budovati důstojné stánky pro nejsv. Oběť.

Nechtěli ze začátku použítí pohanských chrámů, které jim císař k používání odevzdal a z nichž mnohé byly nádherná architektonická díla. Ošklivili si jich, jakožto míst, která byla znečištěna pohanskými orgiemi.

Také způsob jejich stavby nehodil se pro bohoslužby křesťanské, které vyžadovaly velkého prostranství pro všechny věřící. Do pohanských chrámů směli vstupovati vlastně pouze kněží a obětníci, kdežto obyčejnému lidu byl přístup zakázán. Proto stačila na vlastní pohanskou svatyni poměrně malá prostora.

Později křesťané pohanských chrámů přece použili, oči-
stivše a posvětivše je před tím dlouhými ceremoniemi. Tak
byl pro křesťanské účely posvěcen Pantheon, chrám Mi-
nervy, Fortuny a jiné.

* * *

První chrámy křesťanské nazývaly se *b a s i l i k a m i*. Řec-
ké toto jméno znamená „královskou budovu“. U Řeků a Ří-
manů to byla velká překlenutá prostranství, kde se lid shro-
možďoval k veřejným schůzím, soudům, obchodům nebo k
poslechu veřejně přednášených básní. Byly to naše nynější
tržnice a bazáry. Královskými se tyto budovy nazývají buď
proto, že původně stály při královském paláci a byly s ním
spojeny, nebo že králové tam chodili veřejně soudit, neb
také proto, že všechno, co se tam dělo, konalo se jejich jmé-
nem.

Když byly královské domy odevzdány křesťanům k úče-
lům bohoslužebným (neboť nemohli po dosažení náboženské
svobody tak rychle vystaviti dostatečný počet nových bu-
dov), ponechali jim jméno basiliky, ba nazývali tak i bu-
dovy, které podle jejich vzorů sami nově si postavili. Vždyť
patřily opravdovému Králi — Králi nebes a země.

* * *

Staré basiliky sestávaly z pěti částí.

Nejprve bylo *t. zv. a t r i u m*, podlouhlý, čtverhranný, ne-
krytý dvůr. Před ním stál vestibul (*p o r t i c u s*), na sloup-
cích a krytý, kde se často také pochovávalo. Kolem atria
bylo sloupořadí (*p e r i s t y l*), kde se zdržovali kající, zva-
ní „plačící“ (*f l e n t e s*); oplakávali zde své hříchy a odpo-
ručovali se do modliteb věřících.

Uprostřed atria bývala studánka, kde si věřící před vstu-
pem do chrámu myli obličej a ruce, aby si připomínali čis-
totu, s kterou mají se odebrat na místa svatá. Stejnou myš-
lenku vyjadřují naše kroupky.

Někdy se v atriu nalézala také křtitelnice, nádrž, v níž vě-
řící přijímali křest potopením. Později se křtitelnice pře-
nesla do kostela.

Druhou částí byl vnitřní vestibul — *n a r t h e x*. Ve vel-

kých chrámech byl od lodě chrámové oddělen zdí. Vstupovalo se do něho velkými vraty. Zde se zdržovala druhá třída kajícníků — slyšící (audientes), neboť směli naslouchati zpěvu hymnů a žalmů, jakož i kázání z vnitřka kostela. Sem měli přístup také katechumeni, židé, pohané a herefici. Před vlastní Obětí musili však na výzvu jáhnovu všichni odejítí.

Vnitřek chrámu se nazýval *l o d í* (navis) pro její podélný tvar a proto, že podle sv. Otců Církev (Ecclesia) je lodičkou na rozbouřeném moři světa. Jejím neviditelným kormidelníkem jest Ježíš, viditelným sv. Petr a jeho nástupci. Věřící pak šťastnými cestujícími na této lodi.

Z vnitřního vestibulu vstupovalo se do lodi chrámové trojími vraty, z nichž střední, vyšší, se nazývala „krásná“ (porta speciosa). Jími procházela procesí.

Lod' chrámová byla rozdělena sloupořadím obyčejně na tři části, někdy i na pět. V levé postranní části zdržovaly se ženy, v pravé muži, aniž na sebe viděli, jsouce odděleni mřížováním. Střední částí procházeli kněží. U vchodu do lodi chrámové bývala třetí třída kajícníků — „klečící“ (prostrati), protože v kleče čekali na vkládání rukou biskupa, když šel kolem.

Uprostřed mezi kněžištěm a lodí chrámovou byl *a m b o n*, vyvýšené místo, odkud se četla Epištola a Evangelium. Kolem ambonu zdržovala se čtvrtá třída kajícníků — „stojící“ (consistentes), kteří zde čekali až budou připuštěni k sv. Přijímání.

V lodi chrámové, blíže oltáře, bylo ohrazené místo zvané *ch ó r*, kde kněžstvo zpívalo své hodinky. Žádný laik sem nesměl nikdy vstoupit.

Vlastní bohoslužebné místo „*s a n c t u a r i u m*“ (béma — povýšené místo) bylo od chóru odděleno mřížkou. Byla to prostora polokruhovitá, pokrytá klenbou, již pro její tvar nazývali *c o n c h a* (škeble, lastura). Vchod do sanctuaria tvořil oblouk, zvaný také *v í t ě z n ý*. Odtud jeden čas spadala záclona, aby zakrývala oltář při Proměňování.

Uprostřed sanctuaria stál oltář. Pod oltářem se nalézala krypta s tělem mučedníků, zvaná: *memoria*, *martyrium*, *titulus*, *confessio*. Za oltářem byl biskupský trůn, kolem něho v oblouku s levé a s pravé strany sedadla (*sedilia*, *subsellia*) pro přísluhující kněze. Jiných sedadel v kostele dříve nebyvalo, neboť věřící a kněží, kteří nepřisluhovali

při bohoslužbě, stáli, klečeli nebo seděli orientálním způsobem na zemi.

Po levé a po pravé straně sanctuaria nalézaly se uzavřené přístěnky (*secretarium* a *diaconicum*, naše „sakristie“), určené pro přísluhující kněze a pro uschovávání bohoslužebných předmětů.

Tímto způsobem nebo podobným, podle toho jak vyžadovaly všechny okolnosti, byly stavěny chrámy v prvních křesťanských dobách.

* * *

Při stavění svých chrámů, tedy budov, jež se měly státi příbytkem Božím a ne lidí, nekladli křesťané jen kámen na kámen, jako při obyčejné budově, nýbrž těžkou hmotu svou věrou takřka zduchovněli. Všichni umělci a řemeslníci snažili se o to, aby křesťanský chrám nesl na sobě nadpřirozenou pečeť nebeské nauky.

Chrátmová budova stala se kamennými symboly křesťanských dogmat. Takřka do každého tvaru kamene, do každého sloupu nebo stěny byla vduchovněna některá krásná myšlenka.

Řekli jsme už, že se dávala chrámům podoba lodí. Věřící, cestovatelé do nebeských krajů, byli zde bezpečni před bouřemi, vyvolanými vášněmi, světem a ďáblem.

Brzy se k této myšlence přidala i druhá, ne méně dojímavá. Základy kostela dostaly podobu znamení naší spásy — kříže. To byla první přeměna, a velice šťastná, přejatého pohanského slohu basilikového. Absida teď představovala hlavu Spasitelovu, obě části příční lodí znamenaly Jeho paže, loď podélná pak tělo.

Kaple, které povstaly kolem sanctuaria prodloužením postranních lodí, byly slavným diademem Syna Božího. Těchto kaplí bývalo ponejvíc sedm, mezi nimi uprostřed kaple Panny Marie, jakoby nejčistší Panna držela nakloněnou hlavu svého umučeného Synáčka.

Je zajímavé, že střed absidy velmi často neleží na rovné přímce, která vede od hlavní brány středem lodě chrátmové, nýbrž leží vychýlen trochu k levé straně. Střízlivé naše století to ovšem vykládá jako nepravidelnost, jelikož nezná úmysly zbožných stavitelů těchto chrámů. Co tím chtěli vy-

jádrít? Krásnou myšlenku: polohu hlavy Kristovy, která se schýlila na pravé ramě, když byl vydechl svou svatou duší.

I poloha chrámů má svou mystickou odůvodněnost. Kostely bývají obyčejně stavěny tak, že tvář kněze u oltáře a věřících v lodi chrámové je obrácena k východu slunce. Kristus pak je oním Sluncem spravedlnosti, které nás osvětluje a zahřívá a po němž máme toužiti a vyhlížeti.

* * *

Kolik zkamenělých náboženských myšlenek chovají staré katedrály! Bylo-li kdy jaké umění, bylo náboženské. Kdyby nevěra chtěla odstranit všechny stopy po náboženství, musila by se úplně ožebračit o všechno, co ji obklopuje. Zůstaly by jí jenom škleby moderního umění, které je tak bezútěšné a zvrhlé, jako nevěra sama. O umění říkali staří, že je dítkem Božím. Cí dítko je umění vzešlé z nevěry?

* * *

Ještě jedno kouzlo je ukryto ve starých chrámech. Tak ukryto, že i universitní katedry dějin umění o něm nevědí.

V čem tkví to kouzlo?

V poměrech číselných a geometrických, které utvářejí klidnou a vznešenou krásu starých chrámů. Až do 13. stol. řídili se stavitelé chrámů svatými měrami. Kdo jim je dal? Stejně tajemství znali i pohanští stavitelé, jimiž byli kněží. Stejně tajemství je ukryto v rozvalinách jerusalémského chrámu.

Jsme tím až u samého zrození umění. Ve Starém Zákoně Bůh sám určil rozměry archy Noemovy, stánku na poušti, velechrámu a jiných podrobností. Zdaž tento Umělec umělců tvoří kdy jinak, než v nejvyšší harmonii, která obepíná celý Vesmír?

* * *

Gotika první odkládá zděděné svaté míry, neboť její vášnivost v modlitbě nechce se nechat poutat. Věžemi svých katedrál láme klenby a jako vyšlehlý plamen touží k nebesům. Úžasná je její horoucnost a vidíme, jak ve svůj triumfální povoz zapřahá v otrockou službu i celé peklo.

Co jiného značí oni netvoří, draci, hadi, ďáblové a šklebící se potvory, které musí nésti stropy, tíhu zdí, chrlit vodu? Celé peklo, pohanské nebe, všechno má přispívat k slávě Boží.

Jistě, že je vášnivost gotiky obdivuhodná a strhující, ale činila dobře, když se sebe shodila všechna pouta ukázněné harmonie? Což neměla i ona mluvit s nevěstou Velepísně: „Uspořádal ve mně lásku?“

* * *

Umělci renaissance jakoby postřehli, že o něco je vášnivost gotiky připravila. Vracejí se cestou zpět, nalézají ztracenou formu, ale neznají už tajemství její krásy. To, co produkují, připomíná klasické doby umění, ale schází tomu krev a duše bývalých časů.

Jakoby apatie a smutek umělecké duše musil být něčím odstraněn a odebrán, přichází ležerní nespoutanost baroka, která si je sice vědoma, že jsme dítkami Božími, ale svůj vztah k Bohu vyžívá jako rozmazlené, nepořádné, nezvedené a uličnické dítě.

Co jiného symbolisují prohánějící se a skotačící andílkové na místě Božím, než zbožnost této doby, která si v kostele i při nejsvětějších okamžicích dovolovala bezuzdnost a lehkomyšlnost dítky, jež hřeší na dobrotu svého Otce?

* * *

A co říci poslednímu umění?

Může duše tohoto otráveného a nevěreckého století tvořit v kostelním umění jiného, než škatule, jež se podobají jejich soukromým příbytkům, kde je všechno vypočítáno na světlo, vzduch, pevnost, láci a praktičnost, ale kde nesídlí láska k Bohu a kde se myšlenky k Němu nepozvedají?

Teď se neklade kámen na kámen se rty šeptajícími modlitby, se srdcem meditujícími náboženské pravdy, nýbrž s klením, s podvodem a světskou vypočítavostí.

Může takový lid stavět příbytky Boží?

Nejsmutnější při tom je, že i věřící umělec je infikován miasmy otráveného uměleckého ovzduší, že ani nepozoruje, že jeho fantasie pracuje v horečce se svým okolím.

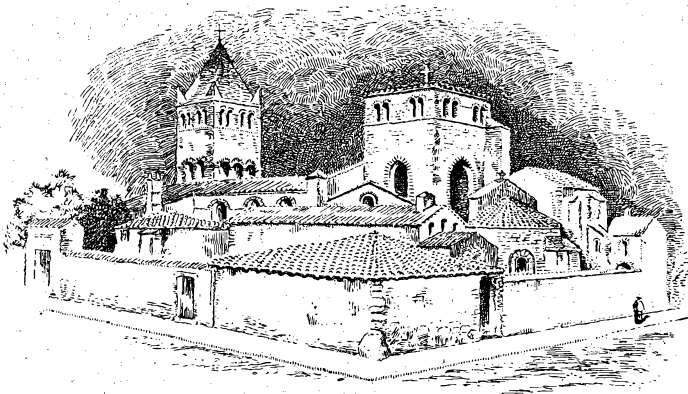
Přijď, ó Duše přesvatý...

Emauzy.

P. Marian Schaller.

INTERAMNE, KLÁŠTER NA STOKU DVOU ŘEK.

Ostrov svaté Barbory (Ille Barbe) proslul již na úsvitě křesťanských dějin Galie i později v prvních počátcích Řádu i dále ve středověku v celých benediktinských dějinách. Dnes je to pouhá zahrada plovoucí na vlnách řeky Saôny, malebně oživená věží opatského chrámu, stářím zšedivělou, a pozoruhodná snad ještě jen hospodářsky.

Opatsví Saint-Martin d'Ainay (perokresba P. Pavla Krebse O. S. B.)

Jízda od jeho křovinatých břehů údolím do Lyonu, kde po obou stranách nás (autora tohoto článku a jednoho milého spolubratra) doprovázela jarní nádhera plná slunce, byla příliš krátkým, avšak skvělým požitkem. Pak jsme vystoupili na výšinu Fourvière a pozdravili ctíhodnou a podivuhodnou svatyni. Konečně jsme se kochali bohatým rozhledem na neobvykle krásný, žirný a řádně a hojně obdělávaný kraj až daleko k Alpám a sopečným vrcholům Auvergne. Byly to chvíle hodné závidění i vzpomínky.

Avšak nyní nechci vypravovat o nich, nýbrž o jiné době téhož dne, jež mi zavanula posvátnou náladou a přinesla obrazy z dávné benediktinské minulosti a osvěžila je jako přítomnost. A ta chvíle je s to probuditi zájem i u čtenářů Paxu.

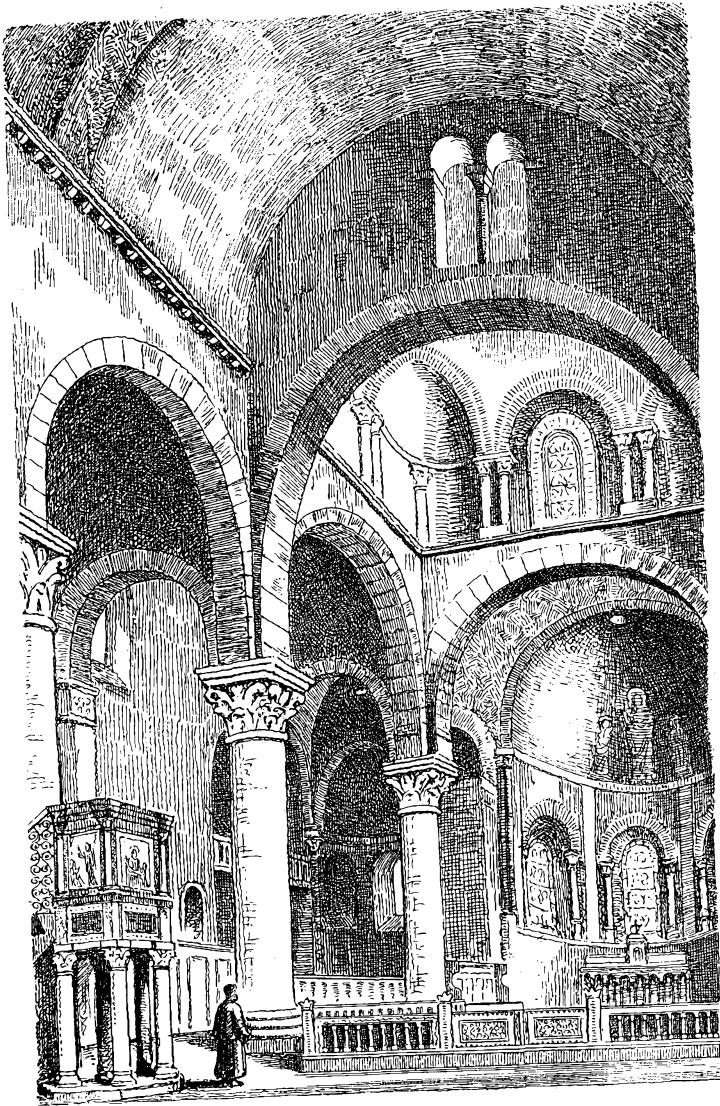
Na cípu země, jenž daleko vybíhá do vody při ústí řeky Saôny do Rhôny a kde dnes leží význačná čtvrt města

Lyonu, vypíná se blízko levého břehu řeky Saôny úctyhodná basilika Saint-Martin d' Ainay.

Mnohem dříve, než římské pohanství srazilo se s vyznačiči Krista v krvavém boji, v němž síla mocného císařství měla se vyčerpat bojem s odporem nikdy nepřemoženým, galští obyvatelé v tomto tehdy ještě neosídleném pobřežním městě jako modloslužebnou výzdobu amfiteatru zřídili oltář císaři Augustovi. Tam k počtě jemu i jeho nástupcům každoročně se konaly literární slavnosti zvané Athenium. Podle nich nejbližší okolí a celý komplex budov i s oním chrámem má dodnes jméno Athenacum, francouzsky Ainay. K tomuto slavnostnímu projevu váže se stejně bláznivý jako příšerný rozkaz císaře Caliguly, který byl nadšen pro vědeckou literaturu, ovšem svým způsobem: spisovatelé totiž, kteří se zúčastnili literárního závodu dílem příliš chabým, musili svou tvorbu s pergámeny slízat vlastním jazykem nebo byli vhozeni do blízké řeky.

Se zájmem se seznamujeme s těmito pohanskými vzpomínkami. Přece však blednou a rozplývají se ve chvíli, kdy před námi vystupují postavy křesťanských hrdinů staříčkého biskupa mučedníka Pothina a panny mučednice Blandiny. Oba spolu s nespočty druhů svého umučení a smrti zasloužili si tehdy čestné místo jak v nebeské slávě tak v dějinách křesťanské víry. Nazývají se „lyonskými mučedníky“ nebo podle dodatku ke zprávě svatého Řehoře z Toursu oslavují se též jako „athenejší“ a dodnes jsou ve veliké úctě. Když nestoudné jeviště literárních slavnostních her jejich pomocí se stalo slavnou arénou Kristových zápasníků, tu podle zprávy církevního dějepisce Eusebia z Cesaree jejich zohavené mrtvoly byly sebrány, pak po 6 dní přenechány sadistické zvlčilosti davu, potom spáleny a konečně zuhelnatělé kosti na nejvyšší rozkaz byly vhozeny do Rhône. Nepatrné jen zbytky byly křesťany zůstavšimi na živu uctivě posbírány a dodnes jsou předmětem živé úcty v chrámu Saint-Nizier.

Na místě skvělého a hrdinského mučednictví stál již záhy po Konstantinově míru chrám Páně a již hned ve 4. století proslul po celém křesťanském světě. Službu při něm konali mniši a za jejich prvního představeného se pokládá svatý Badulf, ač doba jeho vlády není přesně známa. Asi v 7. století jako strážci svatyně vystupují Benediktini. Po

Vnitřek opatského chrámu v Ainay (perokresba P. Pavla Krebse O. S. B.)

těžkých pohromách za krvavých bojů mezi syny krále Chlodvíka a za války, jež přivodila konec Burgundského království ve prospěch Franků, snažili se vzkřísit bývalý lesk ctíhodného kláštera biskup Salonius z Lyonu a po něm královna Brunhilda. Podporovatelem kláštera v 9. století byl svatý opat a pozdější biskup Aurelian. Povolal 12 mnichů z opatství Bonneval a jeho šťastným úsilím zase omládl klášterní život, takže Aureliana lze nazvat druhým zakladatelem. Pak velké a nádherné reformní hnutí z Cluny, jež v 11. století vešlo i do bran našeho kláštera na stoku dvou řek, dlouho tam udržuje skvělou kázeň a blahodárně působilo i na ostatní kláštery. Z té doby pochází dnešní nádherný chrám Páně.

Ve zdech ctíhodné klášterní obce svému povolání sloužily i takové duše po Bohu toužící, jako byl svatý opat Anselm. A přece se nediví ani odborník-dějepisec ani znalec lidí, když i tam se uplatnil lidský zákon, spojiv se s nemocí, válkou, povstáním, požárem, útlakem a jinými rušivými a ničícími vlivy. Tak konečně roku 1684, jak šetrně poznamenávají učení benediktinští vydavatelé církevně-dějepisného veledíla „Gallia christiana“, mniši měli větší zálibu v kanovnické rochetě než ve své vlastní mnišské kukule.

Přece však památník, jež Benediktini starých dob postavili ctíhodným vyznavačům víry na místě jejich utrpení a smrti, totiž opatský chrám v Ainay, zůstal památníkem i na ně, a to až dodnes. Vidět jej a pozdravit jej pokládal jsem za vrchol v řadě podobných zážitků. A uskutečnilo se to. Hlomozný neklid velkoměstského života chtěl mi v tom mimoděk překážet. Když však četbou bezděčně byv připraven došel jsem k tomuto ztělesnění dějin víc jak půldruha tisíce let, tu tep vnitřního prožití zvítězil nad účinkem všech překážek.

Bylo tu především průčelí chrámu Božího stářím zsedivělého. Architektonicky strohá jeho forma hovořila řečí přísnou, ale při tom přátelsky sympatickou. Přízemí je rozčleněno třemi dveřními výklenky; zařezávají se hluboko dovnitř a jsou mírně zdobené okrasnými motivy. Nad menšími postranními dveřmi je proraženo po jednom okně, kdežto nad středním hlavním vchodem pojí se v celek tři veliká okna, jež končí plasticky zdobeným kulatým obloukem. Jejich skupina vládne celému střednímu prostoru a nad ní se

tyčí hranolovitá hlavní věž jako organické a vpravdě monumentální zakončení obrovského průčelí. Již ono samo o sobě je uměleckým dílem. Jeho stavební hmota se na všech čtyřech stranách mile rozčleňuje okrasnými vlysy, malými sloupky, kopulovitými otvory po dvou nebo třech pro světlo a zvuk a jinými architektonickými články. O hranolovité střední věži lze dát úsudek rovněž příznivý. Plná života a síly vyrůstá rovněž nad zkřížením lodí a je protikladem čtyřhranného pyramidovitého zakončení hlavní věže, jež korunu zdíva převyšuje jen nepatrně.

Když jsem středním vchodem vešel dovnitř, tu sympatický dojem vnějšku byl vystřídán neméně výhodným dojmem vnitřku. První pohled přehlíží celek. Stavba byla vybudována nikoli podle libovolného nápadu a zase ne podle ztrnuté předlohy, nýbrž podle kánonu zmírněného a vedeného jemným krasocitem, a to jak co do rozvrhu tak co do provedení. Měla tři lodě oddělené sloupy a na východě zakončené polokruhovitými absidami mušlovité podoby. Střední se vyznačovala většími rozměry, bohatší architektonickou výstavbou hlavně absidy a mírně vyvýšeným chorem. Zkřížení lodí je neseno mohutnými sloupy z granitu. Kromě estetického účinku jsou i velmi cenným duchovním motivem: kdysi nesly okřídlenou sochu Vítězství na straně onoho ol-táře modloslužbou zasvěceného Augustovi. Tehdy byly svědky onoho krvavého soudu nad služebníky pravého Boha a nyní tedy jsou svědky a pomocníky jejich oslavení.

Basilika je vzorným příkladem církevního stavitelského umění. Pohled od hlavního vchodu střední lodí do mušle absidy s jejím obrovským Flandrinovým trůnicím Kristem způsobil mi jasnost i jemnost svých linií a vyrovnanost svých plošných a prostorových poměrů takový předně rozumový a pak lahodný požitek, že již to by bylo stačilo, abych úplně uspokojen skončil svou návštěvu. A přece různými postranními pohledy s toho či onoho místa, hlavně když Flandrinovy nástěnné malby hrou svých barev uplatnily svůj skvělý účinek, první dojem přešel v celou řadu dojmů nových a takměř ještě silněji působících. Jen velmi nerad byl bych se jich zřekl. Jaké teprv výše byl by dostoupil můj duševní požitek, kdyby v těchto posvátných zdech byl zazněl dlouho již umlklý chorální zpěv dávných mnichů!

Byl to hlas mého citu již předem živě rozniceného, s nímž

jsem na tuto věc přišel? Či to byla přízeň okamžiku, jež kromě zcela nerušeného a takměř sympaticky působícího klidu vděčně mi popřála příhodné osvětlení? Nebo to byla touha, jež každé pravé umělecké dílo z hloubi jeho přirozenosti pudí, aby se sdílelo? Anebo ještě nejpravděpodobněji byly to všechny tyto činitele dohromady, pod jichž vlivem jsem byl? Zbytečné otázky! Mně stačilo, že vím jedno: co při pohledu na vnějšek svatyně ve mně vystoupilo, pokud se týče úchvatného církevně-dějepisného jejího významu, bylo radostné vědomí, že jsem s požítkem prožil šťastnou hodinu, kdy před očima mi oživilo zjevení ctihodného dávnověku mně duchovně a v lásce velmi blízkého.

Milý čtenář snadno tedy vytuší, že jako harmonické doznění tohoto úchvatného zážitku jsem pocítil pozdrav dětině modlitby, jímž při odchodu jsem pak pozdravil jediného ochránce tohoto domu Božího, svatého Otce Benedikta. Sedí na trůně v absidě pravé lodi jako náš vznešený Zákonodárce a Patriarcha, jak ho znázornil Flandrinův umělecký štětec.

Beuron — Emauzy.

P. Kornel Kniel.

„Kříž stal se příčinou nesčetného našeho dobra; on nás osvobodil z bludů, on nás sedící v temnotách osvětil, on nás smířil s Bohem, vyprostiv nás z nástrah ďábelských, z cizinců povýšil nás na domácí, ze vzdálených učinil blízké, z poutníků měšťany. On jest totiž přerušením nepřátelství, míru pak upevněním a veškerých dober pokladem. Pročez již nejsme zbloudilci, neboť jsme uznali cestu pravdy, aniž jsme mimo království, neboť jsme vstoupili branou krále. Nebojme se již více ohnivých šípů ďáblových, vždyť jsme našli pramen života, jímž bychom je uhasili. Kříži vděčíme, že nejsme již více ovdovělými, neboť jsme přijali ženicha. Nehrozme se před vlkem, neboť jsme našli dobrého pastýře, který praví: „Já jsem pastýř dobrý.“ (Jan X. 14.)

Není nám třeba více se báti tyрана, když ke králi jsme se přidružili. Pročez slavme dnešní svátek, oslavujice památku svatého kříže.“ Sv. Augustín, Sermo CLV. app.

DVANÁCTÁ ŘEČ SV. BERNARDA O ŽALMU „QUI HABITAT“ (Ž. 90).

(K svátku Andělů Strážných 2. října.)

O verši jedenáctém: „*Neboť andělům svým přikázal o tobě“*
atd., a o verši dvanáctém: „*Na rukou ponosou tě“* atd.

1.

Cesty démonů jsou jiné: obcházení a uvádění do osidel.

Pamatujete-li se, řekli jsme ve včerejší řeči, že cesty démonů jsou domněnkami a zatvrzelostí, a nezamlčeli jsme, proč je tak nazýváme. Můžeme však, pokládáte-li to za nutné, cesty jejich stopovati i po jiné cestě. Neboť třebaže všemožně se snaží je ukryti, přece Duch Svatý přechasto je prozrazuje; přechasto ukazuje v Písmě sv. cesty bezbožných. Čteme-li o nich o všech, že v oklikách krácejí bezbožní (Ž. 11, 9), čteme o jejich vůdci, že obchází, hledaje, koho by pohltil (1. Petr. 5, 8). I on sám to doznal v přítomnosti velebnosti Boží, když stál mezi syny Božími a byl otázan, odkud přichází. Privil: „Obešel jsem zemi a prošel jsem ji“ (Job 1, 7). Nazýváme proto cesty jeho obcházením a uváděním do osidel, tohoto používá na nás, onoho pak pro sebe. Vždy se vynáší, ale je vždy svržen; pýcha jeho stále stoupá, vždy je pokořen. Zda to není obcházení? Kdo totiž chodí obcházeje, vydává se sice na cestu, ale nic nedocílí. Běda člověku, který následuje toto obcházení, který nikdy neustoupí od své vlastní vůle!

2.

Vzestup a sestupování démonů.

Je-li pak zlé vlastní obcházení, mnohem horší je zajisté do osidel uvádění jiných lidí; to zajisté dělá z něho ďábla nejvíce. Bratři, jak však onen nejpyšnější sestoupí, aby ubohého člověka uvedl do osidel? Viz, jak obchází bezbožník i v tomto případě! Oči jeho vidí vše nejvyšší; přece však pečlivě jde za tím nejnižším, aby tím více vystoupil a tím mocněji nabubřel, a zatím co pošlapal poníženého, aby se sobě zdál vyšší, jako jest psáno: „Zatím co se bezbožný pyš-

ní, chudšas se ohněm stravuje“ (Ž. 9, 23). Jak převráceně snaží se špatný anděl vyrovnati se dobrým andělům vystupujícím a sestupujícím. Vystupuje snahou po marnosti, sestupuje jedovatou závistí své zloby. Jeho klamný vzestup je krutým sestupem, nemaje vůbec účasti (jak jsme včera řekli) na milosrdenství a pravdě. Ostatně jestli zlomyslní sestupují, aby uváděli v osidla, děkujeme tomu, na jehož rozkaz sestupují i dobří andělé, aby nám přispěli na pomoc a chránili nás na všech našich cestách! A nejen to „ale na rukou“ — praví — „ponesou tě, aby nohou nezavadil o kámen“.

3.

Dobřota Boží ve stráži andělů.

Bratři, jak veliké poučení, napomenutí a útěcha poskytuje se nám v těchto slovech Písma. Kdo ve všech žalmech tak velkolepě utěšuje malomyslné, napomíná nedbalé, poučuje nevědomé? Proto sama prozřetelnost Boží chtěla to dáti najevo svým věřícím, aby jejich ústa verše tohoto žalmu pronášela zvláště v době postní. A zdá se, že příležitost k tomu, aby v tom ten nejničernější služebník sloužil lidem třeba nedobrovolně, nebyla vzata odnikud jinud, než z osobivosti dábelské. Co by mohlo mu býti obtížnější a co nám mohlo by působiti větší radost než to, že jeho zloba proměněna jest v dobré? „Andělům svým přikázal o tobě, aby tě chránili na všech tvých cestách.“ Necht' velebí Pána jeho milosrdenství a zázraky mezi syny lidskými (Ž. 106, 8). Necht' ho velebí a říkají mezi národy: „Veliké věci učinil s nimi Hospodin“ (Ž. 125, 2). Co je člověk, že si ho všímáš, aneb proč k němu přikloňuješ své srdce? Naklonil jsi srdce k němu, staral jsi se o něho, maje o něj péči. Konečně posíláš mu svého jednorozeného Syna, sesíláš svého Ducha, přislíbujеш patření na svou tvář. A aby nikdo na nebi nebyl zproštěn starostí o nás, posíláš blažené ty duchy, ustanovuješ je k službě naší ochrany, přikazuješ, aby byli našimi pěstouny. Není tedy na tom dosti, že činíš své duchy posly (angelus), činíš je i posly maličkých. Konečně andělé jejich patří stále na tvář Otce (Mat. 18, 10). Tyto zajisté tak blažené duchy činíš i svými posly k nám i našimi k sobě.

„Andělům svým přikázal o tobě.“ Obdivuhodná milost, vpravdě veliká míra lásky! Kdo přikázal, komu, o kom, co přikázal? Horlivě uvažujme, bratři, bedlivě uložíme v paměť toto tak velké přikázání! Kdo tedy přikázal? Či jsou andělé? Koho rozkazy se řídí? Či vůle jsou poslušni? — Zajisté svým andělům přikázal o tobě, aby tě chránili na všech tvých cestách. A títo andělé nejsou váhaví, ano i na rukou tě ponosou. — Tedy nejvyšší velebnost Boží přikázala andělům a přikázala svým andělům. Velebnost Boží přikázala o tobě oněm vznešeným andělům, tak blaženým jako Bohu nejbližším, navzájem sjednoceným, tak důvěrně sdruženým a opravdovým přátelům Božím. A co jsi ty, Pane? Co je člověk, že jsi ho pamětliv? Nebo syn člověka, že se na něho rozpomínáš? — Jakoby opravdu nebyl člověk shnilotinou a syn člověka, jakoby nebyl červem! Co však myslíš, že přikázal o tobě? Zda napsal proti tobě hořkosti? Zda ukazují svou moc proti listu, jenž jest větrem uchvacován, a zdali pronásledují suché stéblo? Nebo snad přikázal, aby odklidili bezbožného, aby neviděl slávu Boží? To by mohlo být přikázáno, ale není. Neodstupuj od pomoci Nejvyššího, prodlévej pod ochranou Boha nebes, aby snad o tobě to nebylo někdy přikázáno; koho totiž uchrání nebeský Bůh, proti tomu nebude toto přikázáno, ale pro něho, a co se zatím nepřikazuje, pro něho se to oddaluje, aby vše bylo pro vyvolené. Konečně služebníkům, kteří chtějí ihned jíti a ihned sesbíratí rozsetý koukol, praví prozíravý hospodář: „Nechte obé až do žní, abyste snad sbírajíce koukol, nevytrhali spolu s ním i pšenici“ (Mat. 13, 29, 30). Jak tedy mezi tím bude uchována po tak dlouhou dobu? To právě, to jest dílo přítomnosti, to je přikázání tohoto času.

Proto: „Andělům svým přikázal o tobě, aby tě chránili.“ Ó pšenice mezi koukolem! Ó zrno mezi plevami! Ó lilie mezi trní! Díky jemu, bratři, díky jemu za nás, stejně jako za vás! Drahocenný poklad nám svěřil, užitek svého kříže, cenu své krve. A nespokojuje se touto ochranou tak nedostatečně

bezpečnou, tak málo užitečnou, tak chatrnou, tak nedostačující. Nad hradbami tvými, Jerusaleme, ustanovil strážce; patrně totiž i ti, kteří se zdají býti hradbami nebo sloupy na těch hradbách, potřebují těchto strážců, a to velice nutně.

6.

Co od lidí vyžaduje.

„Andělům svým přikázal o tobě, aby tě chránili na všech tvých cestách.“ Jakou úctu mají v tobě vzbudit tato slova, jakou oddanost ti vnuknou, jak velké dodati důvěry! Úctu pro jejich přítomnost, oddanost pro dobrotivost, důvěru pro jejich ochranu. Ostražitě kráče, jako se sluší na toho, u koho jsou přítomni andělé, jako je jim přikázáno, aby byli s tebou na všech tvých cestách! Kdekoli meškáš, kdekoli stojíš, měj úctu k svému andělu! A neodvažuj se v jeho přítomnosti toho, čeho bys se neodvážil vida mne. Či snad pochybuješ o přítomnosti té bytosti, kterou nevidíš? Co kdybys ji slyšel? Co kdybys se jí dotkl? Co kdybys ji vnímal čichem? Hleď, že ne pouze zrakem zkoumá se přítomnost věcí! Nepodléhá vše zraku, zajisté ani ne vše tělesné; čím tedy spíše duchové jsou vzdáleni všech tělesných smyslů a má se po nich pátrati duchovně. Kdybys se otázal víry, dokáže ti, že ti nechybí přítomnost andělů; a neotálejme říci, že to dokazuje víra, kterou apoštol definuje jako důkaz přesvědčivosti o věcech neviditelných (Hebr. 11, 1). Jsou tedy přítomni a jsou přítomni u tebe, nejen s tebou, nýbrž i pro tebe. Jsou přítomni, aby tě chránili, jsou přítomni, aby ti přinášeli užitek. Čím se odplatíš Pánu za vše, co ti udělil, jestliže jemu jedinému přísluší čest a sláva? Proč jemu jedinému? Neboť on sám přikázal a každý nejlepší dar není leč od něho (Jak. 1, 17).

7.

Naše vděčnost k andělům. Úcta náležející jedině Bohu nevylučuje uctívání svatých. Totéž platí o lásce.

Třebas Pán sám přikázal, přece nemůžeme býti nevděčni k těm, kdo ž tak velké lásky k němu ho poslouchají a nám v tak velkých potřebách přicházejí na pomoc. Buďme proto cele oddáni takovýmto ochráncům, buďme jim vděčni; oplácejme jim láskou, uctívejme je, jak můžeme, jak jsme povin-

ni! Celá však naše úcta i láska buď věnována tomu, od koho jak oni, tak i my máme vše, od koho máme schopnost ctíti nebo milovati, od koho zasluhujeme si býti ctěni nebo milováni. Ani Apoštol, když praví: „Bohu jedinému čest a sláva“ (1. Tim. 1, 17), nemíni odporovati tím řeči proroka, který dosvědčuje, že se mu zdají příliš ctěni i přátelé Boží (Ž. 138, 17). Myslím však, že tato slova Apoštolova jsou podobná slovům, kde praví: „Nikomu nezůstávejte nic dlužni, leč abyste se milovali vespolek“ (Řím. 13, 8). Neboť zajisté nechtěl, aby jakékoli jiné dluhy se upíraly, obzvláště když sám praví: „Komu čest, tomu čest“ (Řím. 13, 7), a jiné podobné výroky. Abys tedy ještě lépe poznal, co apoštol v obojím výroku mínil, k čemu nabádal, hled, jak mezi paprsky slunečními jakákoli menší světla nejsou viditelná. Zda se domníváme, že ty hvězdy najednou zmizely nebo vyhasly? Zajisté ne, ale jsou jakoby přikryté větším jasem a nemohou se proto zjevití. Tak tedy láska jediná má v nás vládnouti, všechny ostatní povinnosti převyšujíc, aby cokoli jiného dluhujeme, toho ona i pro sebe vyžadovala a abychom vše konali z lásky. Božská úcta má tak převládati a jaksi především rozhodovati, aby Bůh jediný nejen přede všemi, nýbrž i ve všech byl uctíván. Správně myslím, že totéž bylo řečeno i o lásce. Co totiž mimo sebe zanechá ostatním ten člověk, který Pánu Bohu svému věnoval v lásce celé srdce, celou duši a všechny síly? V něm tedy, bratři, vroucně milujme jeho anděly jako budoucí své spoludědice, prozatím pak jako správce a poručníky nad námi od Otce postavené! Neboť nyní jsme synové Boží, třeba ještě není zjevno, čím budeme, protože doposud jsme malí pod poručníky a správci a jako bychom se prozatím nelišili od prostých služebníků.

8.

Jaká má býti proto naše důvěra. Jak je nám potřebná ochrana andělů.

Ostatně třeba jsme i tak maličci a je před námi tak velká a nejen velká, nýbrž i tak nebezpečná cesta, proč však pod tak mocnými ochránci bychom se báli? Nemohou býti ani přemoženi, ani svedeni, kdo nás chrání na všech našich cestách, tím méně mohou nás svéstí. Věrní jsou, prozíraví jsou, mocní jsou; proč se chvějeme? Jen je následujme, přilně-

me k nim a prodlévejme pod ochranou Boha nebes! Hleď, jak ti je potřebná tato ochrana, tato stráž na všech tvých cestách! „Na rukou,“ praví, „ponesou tě, abys nohou nezavadil o kámen“. Zdá se ti to malým, že je kámen úrazu na cestě? Uvažuj, co následuje! „Po zmiji a bazilišku chodíti můžeš, šlápnouti můžeš na lva i na hada.“ Jak nutný je zde průvodce, ba i nosič, zvláště maličkému krácejícímu mezi takovými nebezpečími! „Na rukou,“ praví, „ponesou tě“; budou tě totiž chrániti na tvých cestách a maličkého odvedou na cestu, kudy maličký může kráčet. Ostatně nenechají tě pokoušeti nad míru, kterou můžeš snést, ale na rukou ponosou tě, abys překonal nástrahy. Jak snadno kráčí, kdo je nesen na jejich rukou! Jak pohodlně plove (podle lidového pořekadla) ten, jehož bradu jiný podpírá!

9.

V pokušeních a útrapách mají býti vyzýváni. Reptající urážejí Krista.

Kdykoli tedy vidíš, že se blíží přetěžké pokušení a že hrozí silné útrapy, zavolej svého ochránce, svého vůdce, svého pomocníka v okolnostech příznivých i v útrapách! Zavolej na něho a řekni: „Pane, zachovej nás, hyneme!“ Nespí ani nepodřimuje, i když dočasně to někdy předstírá; abys snad nepřišel v nebezpečí, vytrhnuv se z rukou jeho, kdybys nevěděl, že jsi od něho podporován. Duchovní totiž jsou ruce a rovněž i pomoc je duchovní, která od andělů jednotlivým z vyvolených jim přidělených duchovně a přechoasto se poskytuje v míře, jak to rozličná nebezpečnoství a nesnáze vyžadují, jež se jako balvany jim v cestu staví. Říkám však jen něco z toho, co pokládám za všeobecnější a málokomu z vás neznámé. Je-li někdo prudce rozrušen buď nějakou tělesnou nehodou nebo nějakým světským soužením, nebo duševní nechutí a slabostí ducha zemdlen, již se blíží na něho pokušení, větší než může překonat, již naráží a zraňuje se o kámen, kdyby nebylo toho, kdo by přispěl. Kdo pak jest kámen tento? Poznávám v něm kámen úrazu a balvan pádu (Is. 8, 14), na který narazí-li kdo, rozrazí se, na koho pak padne, rozdrťí ho. Je to zajisté kámen úhelný, vyvolený, drahocenný, jenž jest Ježíš Kristus. Na tento kámen naraziti znamená reptati proti němu, pohoršovati se z malicherného důvodu a z návalu hněvu. Proto je potřebí

andělské pomoci, andělské útěchy, andělských rukou tomu, kdo již umdlévá, kdo již téměř naráží na kámen. Kdo pak reptá a se rouhá, skutečně naráží na kámen, rozráží se o něj a nerozráží toho, do koho ve vzpupnosti vrazil.

10.

Dvě ruce andělů strážných

Domnívám se, že lidé toho druhu, jakoby byli od andělů nesení na dvou rukou, aby nic netušíce, přešli jaksi to, čeho se tak báli; nemálo pak se diví i snadnosti provedení, jakož i dřívějším neszázím. Chcete věděti, jaké míním ruce? Je to dvojí důkaz, kterým se totiž jeví krátkost našich útrap a pak věčnost naší odplaty. Nebo spíš do srdce našeho se znamenává a vrývá, abychom co nejvnitřněji vycítili, že toto okamžité a lehké břímě našeho soužení získá nám na nebi nečekanou míru věčné slávy. Kdo by nevěřil, že tyto tak dobré skutky nedějí se pomocí dobrých andělů, když je jisto, že naopak špatné sémě je zaséváno anděly zlými? Buďte důvěrnými přáteli s anděly, bratři moji! Uctívejte anděly, kteří jsou stále přítomni k vaší ochraně a útěše, uctívejte je stálou vzpomínkou a zbožnou modlitbou!

„Znamení Kristovo nosíme na čele, za něž se nemusíme styděti, nosíme-li je též v srdci. Znamením Jeho jest pokora Jeho. Hvězdou Ho mágové poznali, a to bylo znamení dané od Pána, znamení nebeské a přejasné. Nepřál si však míti svoji hvězdu na čele svých věrných, nýbrž svůj kříž.“

Sv. Augustin, Ex Tract. III. in Joh.

„Kříž značil dříve odsouzení a potom popravu, nyní však jest předmětem úctyhodným a žádoucím. Kříž dříve předpokládal potupu a trest, nyní však jest příležitostí slávy a cti.“ Sv. Jan Zlatoústý: De cruce et latrone. Hom. II. 1.

KŘÍŽ KRISTŮV NE CHRÁMU JEST OLTÁŘEM, NÝBRŽ SVĚTU.

(S. Lev. LX. c. V.)

„My pak honositi se musime v Kříži Pána našeho Ježíše Krista, v němž jest spása, život a vzkříšení naše, skrze nějž jsme vykoupeni a spaseni.“ (Galat. 6, 14, — Introit svátku Nalezení sv. Kříže.)

Plných tři sta let čekal svatý kříž, z něhož, jak praví svatý apoštol Pavel, „nám vzešel život a skrze nějž jsme vykoupeni a spaseni“, na své oslavení. Císař Konstantin dal postaviti na památných místech utrpení a pohřbení Kristova veliký komplex chrámových staveb. Mohutné propyleje vedly do peristylového předdvorí, za nímž se rozkládala bohatě ozdobená basilika s emporami, zvaná „Martyrion“. Za apsidou basiliky byl dvůr, obklopený sloupovím. Za tímto dlouhým atriem vypínala se nádherná rotunda Božího hrobu, zvaná „Anastase“. Dvůr mezi Martyriem a Anastasí se prostírající byl zván Golgotha (Eusebius: Vita Constantini). Francouzská abatyše Aetheria podnikla v letech osmdesátých čtvrtého století pout do Jerusalema, kterou též popisuje. V tomto popise zmiňuje se o postavení kříže na pahorku Golgotském Konstantinem. Theofanes zmiňuje se, že Theodosius II. (408—450) poslal jerusalemskému arcibiskupu zlatý drahocenný kříž, ozdobený drahokamy, aby jej postavil na místě utrpení Kristova. Tento kříž nebyl již pouhým odznakem víry, jako Konstantinův, nýbrž skutečně připomínal ukřižování, které se událo na tomto místě. Oslavuje triumf Kristův na kříži, nikoliv jeho utrpení. „Kristus odpustil nám všechny hříchy, když smazal úpis záležející v ustanovení, který proti nám svědčil, který nám byl na odpor, on odstranil jej, na kříž jej přibiv a odzbrojiv knížetstva i mocnosti, postavil jej zjevně na odiv, oslaviv v něm vítězství“ (Kolos. 2, 14).

Triumfální kříž na Golgotě měl značný význam v jerusalemských obřadech. Aetheria vypravuje, že biskup konal s věřícími každodenně pobožnost před křížem — ve všední dny večer — v neděli ráno. U sv. Pudentiany v Římě vy-

obrazen jest na absidiální mosaice z 5. století kříž jerusalemský, pnící na pahorku Golgotském, což svědčí o nemalém významu onoho triumfálního kříže jerusalemského, který mu byl již na počátku 5. století přikládán. Většího významu však než triumfální kříž jerusalemský samozřejmě dosáhl kříž, na němž zemřel Spasitel, — ono dřevo kříže, kam „vnesl naše hřichy sám na svém těle, abychom odumřevše hřichům, žili spravedlností“ (1. Petr. 2, 24). V polovici 4. stol. chováno svaté dřevo kříže v Jerusalemě a pouťníci brali si z něho částky, takže ostatky sv. kříže byl naplněn svět.

Křesťanská mysl tehdy velice se obírala památkou svatého kříže, o čemž svědčí četné legendy o jeho nalezení. Eusebius, církevní historik, a sv. Cyril jerusalemský nevědí ještě nic o jeho nalezení. Aetheria připomíná toliko, že svátek nalezení sv. kříže slaví se zároveň s výročím posvěcení „Martyria“ a „Anastase“ (14. září 320). Legendy koncem 4. stol. spojují nalezení s palestinskou cestou sv. Heleny — matky císaře Konstantina. Jiné legendy vypravují, že jej objevila Protoníka. Četné nacházejí se varianty těchto legend (J. Straubinger: „Die Kreuzauffindungslegende“).

Tato slavnost výročí nalezení sv. kříže pro značný význam svatého města pro víru rozšířila se brzy po celém křesťanském světě, ale zvláště na Východě, zvláště když od 4. století rozneseny ostatky sv. kříže do mnohých kostelů západu i východu. V Jerusalemě lid připravoval se po celé čtyři dni na slavnost výročí nalezení sv. kříže. Mocné proudily davy poutníků ke Golgotě z Egypta, Mesopotamie a Persie a z celého světa. Poněvadž za zvláštních obřadů udílelo se žehnání lidu sv. křížem, obdržela tato slavnost též název: „*Povýšení úctyhodného a životodárného kříže.*“ Jest možno připustiti domněnku, že tato slavnost konala se za podobných posvátných obřadů, které se konaly na Velký pátek. V popisech abatyše Aetherie jsou obšírně vyličený obřady velkopáteční, které pro zajímavost stručně uvádím. — Noc ze Zeleného čtvrtku vyplněna byla modlitbou na památných místech utrpení Páně. Časně zrána v zahradě Getsemanské četlo se evangelium o zajetí Krista Pána. Při tom zvedl se nářek a pláč celého lidu. Za úsvitu šel průvod za zpěvů hymnů s biskupem do města a městem ke kříži, to jest na Golgotu, nádvoří mezi „Martyriem“ a „Anastasi“.

Před křížem čtena byla evangelia, události Kristova výslechu a soudu před Pilátem. Nato biskup měl promluvu, načež lid odešel se modlit ke sloupu na Sion, u něhož byl bičován Ježíš. Po návratu šlo se opět ke druhé hodině denní na Golgotu. Za křížem (Konstantinovým) postaven byl trůn pro biskupa a před ním prostřený stůl. Byl přinesen kříž, na němž trpěl Spasitel a titul kříže (titulu větší část nalézá se nyní v Římě u sv. Kříže jerusalemského). Biskup vyňal kříž ze stříbrné, pozlacené schránky a věřící i katechumeni jeden po druhém jej líbali, při čemž musili diakoni bedlivě bdíti, aby někdo, jak se již stalo, kousek kříže si neukoušl. K šesté hodině denní šlo se před kříž, kam i biskupovi byl trůn postaven. Až do deváté hodiny byly čteny žalmy, prorokující umučení Páně, pašije z evangelií a místa z epístol, jednající též o umučení Kristově. Opět za jednotlivých čtení a modliteb zvedalo se kvílení a pláč všeho lidu, prodchnutého soucitem s trpícím Kristem. Kolem deváté hodiny četlo se místo z evangelia sv. Jana, jak Kristus vypustil duši a lid odešel do „Martyria“. Části tohoto posvátného obřadu uctívání sv. kříže zachovaly se nám až do dnešních dob toliko v liturgii velkopáteční.

Později zaměnili latiníci tento výroční den se vzpomínkou na navrácení sv. kříže císařem Herakliem, který jej předal patriarchovi jerusalemskému Zachariášovi — dne 3. května r. 639. — Navrácení sv. kříže naplnilo latiníky velikým nadšením. Zatím co na Východě výroční den posvěcení „Martyria“ 14. září slavil se s velikou okázalostí, nalezl na Západě svátek z 3. května většího souhlasu. Změněno bylo také jméno a význam tohoto svátku a nazván: „Den sv. kříže“ nebo „Nalezení sv. kříže“.

Svátek „Povýšení sv. kříže“ byl dosti pozdě přijat do sakramentáře Hadriánského, poněvadž v týž den připadala v Římě slavnost svátku sv. Kornelia a Cyprina.

„Kříží Víry, mezi všemi stromy ušlechtilý jediný,
 takového les už nevydává žádný,
 co do listí, květů, ovoce;
 sladké dřevo, sladké hřeby, sladké drží břemeno.“

Emauzy.

Fr. Placidus Wenzel.

OKRASA CHRÁMU PÁNĚ PODLE NEJNOVĚJŠÍCH CÍRKEVNÍCH PŘEDPISŮ.

Katolický chrám Páně je domem modlitby a místem obětním. Proto má také jeho zevnějšek i vnitřek odpovídati těmto vznešeným účelům. Již sv. Benedikt předpisoval ve své Řeholi (hlava 52), že „oratoř kláštera (t. j. chrám Páně) má býti tím, čím je nazývána („oratorium“ = místo modlitby) a že se tam nemá nic dělati ani uschovávat, co tam nepatří.“

Po visitaci římských kostelů vydal letošního roku generální vikář Jeho Svatosti, kardinál Marchetti Selvaggiani, nařízení, týkající se služeb Božích a zařízení chrámu Páně. I když jsou tato nařízení vydána v první řadě pro Řím, přece je třeba je považovati za všeobecně platná, protože se zakládají na všeobecně platných ustanoveních Církve (kanonického práva). Co se týče *elektrického světla* v chrámu Páně, mají býti zachována následující pravidla:

1. Na oltáři se nesmí rozsvěcovati jiné svíce než voskovicice z pravého vosku; pročež se přísně zapovídá umísťovati tam kdekoliv svíce s elektrickými žárovkami, byť i byly zároveň s voskovicemi. To platí o skupinách, rozích plnosti* a svícnech po straně oltářů anebo nad oltáři, k jejichž celkové ozdobě patří. Svícny nebo rohy plnosti, pokud jsou umístěny docela mimo oltář, mohou býti opatřeny elektrickými žárovkami, jen když tyto jsou omezené svítivosti (3 až 5 svící).

2. Stejně je zapovězeno umístiti svíce s elektrickými žárovkami před trůn a okolo trůnu pro výstav. nejsv. Svatosti, i když je trůn oddělen nebo vzdálen od oltáře nebo opřen o stěnu, jak je to v některých kostelích zvykem při slavnějších výstavech.

3. Taktéž se nemá používat elektrických svící nebo lamp před svatými ostatky, i když jsou umístěny pod oltářem, ani před svatými obrazy, které po obvyklém dovolení se ctí na oltáři, nýbrž budiž užito voskových svící anebo lamp s olejem,* kteréžto poslední nesmějí státi na mense oltární.

* „cornucopi“ = rohy plnosti, t. j. svícny mající tvar rohu plnosti.

* lampade con mocolotti.

4. Zapovídá se elektrické osvětlení vnitřku tabernaklu nebo trůnu či baldachýnu pro výstav nejsvětější Svátosti nebo ostatku sv. kříže.

5. Pro lampy visící nebo umístěné na ramenou mimo oltáře se dovoluje nahraditi olejové světlo elektrickým světlem přiměřené svítivosti, jen když žárovka je docela skryta a s výhradou, že před oltářem s nejsvětější Svátostí a kde jsou vystaveny posvátné ostatky, je na místě dobře viditelném aspoň jedna olejová lampa.

6. Před svatými obrazy umístěnými nad oltáři, třeba odděleně, je dovoleno užití pouze svící z vosku anebo lamp s voskem, a před svatými obrazy, které s obvyklým dovořením uctívají se mimo oltáře, mohou býti umístěny svíce nebo lampy s elektrickým světlem pod zvláštními podmínkami a výhradami, které jsou uvedeny v následujících odstavcích.

7. Zapovídají se a musí ihned býti odstraněny věnce, věnečky, diadémy, mušle (cornici), nápisy, monogramy, srdce, symbolické znaky, paprsky, hvězdy, růže, lilie, květiny a jakákoliv jiná ozdoba, ať je to sestaveno z jednotlivých žárovek anebo z linií jakkoliv umístěných okolo svatých obrazů nebo soch, i když tyto jsou při stěnách kaplí, kostela anebo v místnostech spojených s kostelem, nebo že jsou rozestaveny při výklencích a chrámečkách.

8. Zapovídá se automatické elektrické osvětlení s dopadem mincí, pozvání ze žárovek anebo jakékoliv jiné podobné zařízení před kterýmkoliv oltářem anebo svatým obrazem a na jakémkoliv místě v kostele.

9. Obyčejného osvětlení vnitřku kostela, jemuž sluší dáti přednost, budiž docíleno elektrickým světlem se skrytým pramenem světla; tohoto systému lze použití s náležitými výhradami a ohledy také k dostatečnému a klidnému osvětlení maleb a svatých obrazů. Mimořádné osvětlení u příležitosti větších slavností může se uvésti podpěrami, rameny nebo kandelábry s elektrickými tělesy, jen když jejich upotřebení a umístění se děje způsobem odpovídajícím požadavkům umění a důstojnosti domu Božího, pro okrasu bohoslužby a s úzkostlivým ohledem, aby nebyly poškozeny stěny, malby a mramorové součástky; při tom budiž toho dbáno, aby svítivost elektrického světla byla co nejmenší.

10. Co nejpřísněji zapovídáme veškeré osvětlení s řadou odkrytých žárovek, připevněných na dřevěných nebo želez-

ných latích, které vyzvedají architektonické linie a motivy ve vnitřku kostelů a oltářů, — hvězdy a jiné pomůcky, které mají nahraditi lustry.

Další nařízení kardinála generálního vikáře se týká některých zlovyků („abusí“), které se poznenáhlu vloudily do chrámu Páně.

Kardinál stanoví, že je třeba „vrátit se k dokonalému zachování kanonických a liturgických zákonů“. K tomu cíli nařizuje:

1. Budiž přesně zachován kánon 1268 a násl. kodexu kanonického práva o přechovávání a kultu nejsvětější Eucharistie. Velebná Svátost budiž přechovávána buď na hlavním oltáři anebo na některém z předních oltářů kostela. O tento oltář mějtež co největší péči i co se týče čistoty, hlavní to okrasy chrámu Páně, i co se týče náradí a nádob („supelletile“), které má býti to nejlepší z kostelního inventáře. Budiž obzvláště přihlíženo k tomu, aby před tabernáklem nepřetržitě hořela aspoň jedna olejová lampa anebo vosková svíce. Buďtež před zmíněným oltářem postaveny lavice nebo židle v dostatečném počtu, aby věřící byli vábeni modlit se před velebnou Svátostí a nebyli rušeni bezohledným chozením jiných, nebo zbytečným hlučením.

2. Zvyk, který nabyl vrchu v mnohých kostelích, že jsou k dispozici věřících voskové svíčky, zvané votivní, aby je rozsvěcovali před sochami a svatými obrazy (z nichž mnohé v důsledku vysátce byly anebo musí býti odstraněny) na kandelábrech nebo podstavcích nejrozmanitějších a bizarních forem, s příslušnými příspěvky věřících, je příčinou různých a vážných nevýhod. Může se zajisté tento zvyk snadno státi pověrou anebo se jí podobati, může dělati dojem, že se to děje ze ziskuchtivosti, a konečně nijak nepřispívá k čistotě a usebranosti v chrámu Páně, když tu zároveň hoří tolik svíček, které často nejsou z včelího vosku, znečišťuje se tím chrámová podlaha, stěny se začazují a vzduch se naplňuje kouřem.

Z té příčiny tento zvyk musí přestatí.

Pročež buďtež odstraněny ze všech kostelů, veřejných a poloveřejných oratoří, jakož i z přiléhajících nebo připojených místností, zmíněné kandelábry nebo podstavce, i kdyby měly jakousi hmotnou nebo uměleckou cenu.

Podobně je přísně zapovězeno prodávati svíce v koste-

lich nebo oratořích, v sakristiích, při vchodech do kostelů a oratoří, jakož i v místech přiléhajících anebo jakkoliv sloužících duchovenstvu nebo řeholním osobám, které mají péči o kostel.

Duchovenstvo a řeholní osoby nechať poučují věřící, tak, aby pochopili pohnutky takovéto záповědi se strany církevní vrchnosti a nechať je povzbuzují, aby přicházeli ve větším počtu a co možná často na mši sv. a přistupovali k sv. přijímání, připomínajíce jim, že jedna mše nábožně slyšená a jedno sv. přijímání, ke kterému kdo náležitě přistoupí, zjednájí více milostí a nebeských dobrodiní než tisíce rozžatých svíci, i kdyby hořely dlouhou řadu dní. Kromě toho budtež věřící napomínáni, aby podle starodávneho a chvalitebného obyčeje dávali almužnu na mše sv. a obětovali svíce z pravého vosku (podle liturgických předpisů), které si sami jinde opatří, a které, jsouce odevzdány v sakristii, budou rozžaty na oltářích při liturgických obřadech.

3. Umělé květiny (z jakékoliv hmoty: z látky, bronzu, mosaze, keramiky, atd.) se zapovídají. Tyto budtež bez odkladu odstraněny z kostelů, oratoří a s oltářů a nesmí se tam z jakýchkoliv důvodů opět dáti. K okrase kostelů a oltářů možno mírně použítí čerstvých rostlin a květin, kterých je u nás (v Itálii) hojnost po celý rok; věřící mohou býti povzbuzováni, aby je obětovali pro kostel.

4. Mezi posvátnými obřady, jakož i u příležitosti svateb, prvního sv. přijímání, atd. se přísně zapovídá fotografovati v kostelích i oratořích, ať s magnesiových světlem, ať s kinematografickým přístrojem, ať v postoji.

Nařizujeme farářům a představeným kostelů, veřejných a poloveřejných oratoří, aby se postarali o přesné zachování ustanovení svrchu uvedených, kterážto všecka, obzvláště pak uvedená v odstavcích 2., 3. a 4. mají vejíti v platnost ode dne 1. července t. r.

Na konec vyslovuje kardinál naději, že faráři a představení budou ochotně s ním pracovati ve prospěch krásy domu Božího a neporušenosti svaté víry a že také v tomto směru budou dávatí dobrý příklad poslušnosti vůči nařízením církevní vrchnosti. Neposlušným hrozí kanonickými tresty „s celou přísností zákona“, po případě i peněžitými pokutami.

Tato nařízení uveřejnil vatikánský list „Osservatore Romano“ a také je otiskl italský časopis „Rivista liturgica“.

Emauzy.

P. Bernard Velíšek.

DOBA ROZKVĚTU KLÁŠTERA OSTROVSKÉHO.

Klášter ostrovský založený knížetem Boleslavem II. a dostavěný za Boleslava III. byl osídlen mnichy benediktinskými. Byl druhým mužským klášteřem v Čechách a třetím vůbec. V té době totiž byly v Čechách tři klášteřy, vesměs benediktinské. Jeden klášter byl ženský, založený r. 973 u svatého Jiří na hradě pražském, a dva mužské. První zbudovaný v Břevnově r. 993 a druhý na Ostrově u Davle r. 999.

V čele každého benediktinského klášteřa stál opat. Volili si ho řeholníci ze svého středu. Jemu nejbliže stál probošt nebo převor a děkanové, z nichž každý měl dozor nad desíti mnichy. Nově zřizená probošství podléhala vesměs vrchní správě opatově.

Řád benediktinský původně a dlouho do středověku měl pouze jednotlivé klášteřy s probošstvími či menšími pobočkami, nikoli však společnou organizaci. Proto každý opat a každý klášter měl své panství a byl přímo podřízen papežské stoliči.

Palacký ve svých „Dějínách“ uvádí, že jsou dosud zachovány některé listiny klášteřa ostrovského v Třeboni a jako první opaty uvádí: Lamberta r. 999, Petra r. 1160, Reinera r. 1219 — 1221, Bohana r. 1229 a Petra r. 1239.

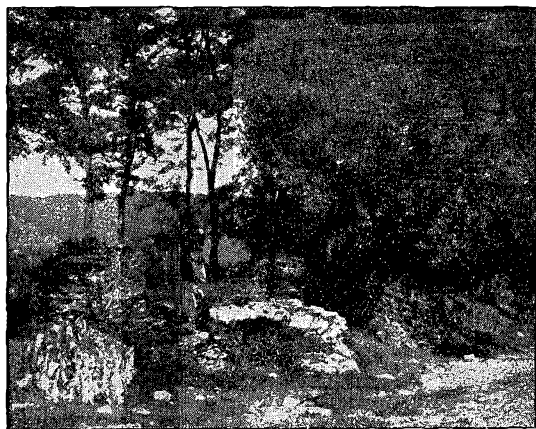
G. Hostlovský O. S. B. v pamětní knize však jich uvádí již 13 a jejich pořadí sestavil následovně: Bohumil (první opat ostrovský, který prý zemřel 4. ledna 998), Lambert (zemřel 1. března 1000), Helinandus (zemřel 27. února 1043), Dluhol (Germanus, 1249), Rhenerus (1253), Otto (1083—84), Jan Podnavec (zemřel 1328), Zelislaus (zemřel 1331), Mstislaus (1379—95), Adalbertus (1400—08), Chvalo (1410 až 15), Nikolaus (zemřel 1416), Franciscus (1419—40).

Za posledně jmenovaného opata Františka klášter v bouřích husitských zanikl.

Sídel benediktinského Řádu, který k nám jakož i do Polska uvedl svatý Vojtěch, byla celá řada. Benediktini si dobyli nehynoucích zásluh o Církev a vzdělanost. V jejich klášteřech mniši opisovali knihy a tak nám zachovali poklady antické literatury. Jejich klášteřní školy byly vysokými uči-

lišti středověku. Až do 13. století byli oni jedinými nositeli a šířiteli vzdělanosti. Nejslavnějšími benediktiny u nás jsou svatý Vojtěch a Prokop.

Ostrovský klášter požívaje přízně českých knížat a králů nabyl během času značného jmění. Hned po svém založení dostal vsi: Vodochody, Zaječí, Blažim, Sázavu, Sedlev a Měchenici. Podle Pelcloy kroniky též rybáře v Dražovicích, Třebáni a Lahovicích ještě s jinými dědinami.

Zříceniny kláštera ostrovského.

Velikým příznivcem ostrovského kláštera byl kníže Břetislav. Odevzdal mu kapli v jeskyni svatého Ivana ve Skalách, vystavěnou knížetem Bořivojem, kapli svatého Jana na Velízi, založenou knížetem Jaromírem, kapli svatého Jana Křtitele v Zátóni nad Vltavou s lesním újezdem a kaplí svatého Jakuba před hradem a městem Domažlicemi s tím přáním, aby si mniši při nich vystavěli poustevny a vykonávali v nich Služby Boží. Některé z těchto pousteven proměnily se později v proboštví. Stalo se tak u svatého Jana pod Skalou, na Velízi a v Zátóni. Roku 1310 klášter dostal bullu, v níž mu Klement V. potvrzuje všechny statky a práva ke kostelům a požitkům z 48 vsí a dvorců, z městečka Davle a pěti proboštví.

Velmi rozsáhlé panství řeholníků ostrovských potvrdil zvláštní listinou i král Přemysl Otakar I. ze dne 17. ledna r. 1205.

Panství klášterní rozkládalo se po celých Čechách. Časem děly se rozličné prodeje nebo záměny, přes to však klášter stále bohatl díky četným dobrodincům. Byli to zvláště knížata Spytihněv, Vratislav, Kunrát, Břetislav II. a Svatopluk. Úhrnný počet všech vesnic a statků, které s klášteřem na Ostrově i s pobočními klášteři jeho byly spojeny, byl asi sto.

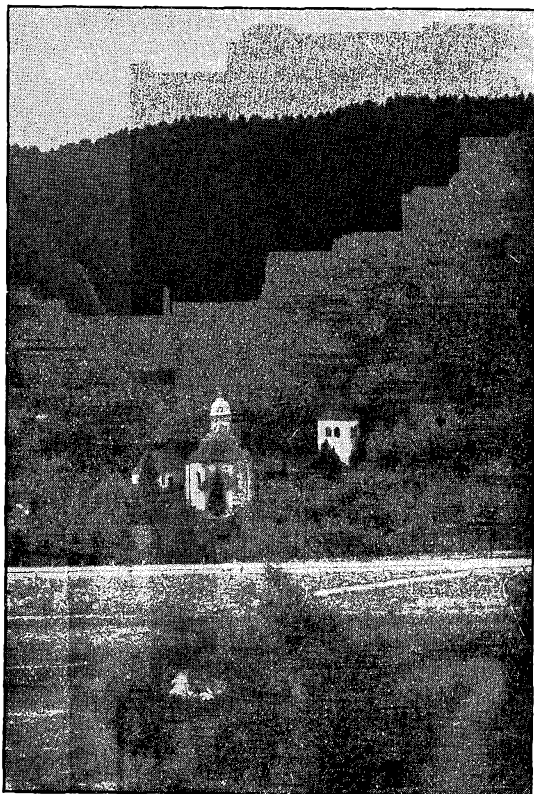
Klášter ostrovský záhy po svém založení měl i různé filiálky. Jsou to pobočné klášteře, jež vbrzku měly v čele své vlastní probošty, tak u svatého Jana pod Skalou nedaleko Berouna, u svatého Jana Křtitele na Velízi, u svatého Jana Křtitele v Zátoni u Českého Krumlova, v klášteře Teslině u Rokycan, probošství ve Slaném a Domažlicích a klášter v Nicově.

Zlomek „urbáře“ ostrovského, jenž se nyní chová v pražském muzeu a který tiskem vydal Josef Emler roku 1881, uvádí kromě pěti jmen opatů na Ostrově (Mstislav, Vojtěch, Chvalo, Mikuláš, František), některých představených řádů, jednoho faráře u svatého Kiliána (Johannes Geniko, Jeník) a více řeholních bratří, též opata Jana r. 1399. Tento „urbář“ je knihou, jež obsahuje podrobný seznam nemovitého jmění klášterních vesnic a požitkových práv panství ostrovského, v němž dopodrobna podle jmen vypisují se povinné roční dávky jednotlivých usedlostí v obcích a podle tehdejšího ducha času pracovní povinnosti poddaných; kromě toho jsou v něm i zápisy prodejů selských statků (řídce to ukaz ve starých urbářích) a dluhy na usedlosti sdělané. Založen byl r. 1388 za opata Mstislava. Z dosti objemné druhdy této knihy zbyly nyní 132 listy (J. Emler, Deset urbářů českých před válkami husitskými, str. 53 a násl.).

Takového stupně moci a slávy i velikého bohatství dosáhl klášter ostrovský poměrně v krátké době. Je to důkazem, jak veliké vážnosti požíval v těchto dobách. Byla to též odměna za zásluhy, kterých si získal řád svatého Benedikta vzorným životem svých řeholníků a zvláště jejich působením jak v ohledu náboženském tak i vzdělávacím.

V jaké míře byl na těchto zásluhách zúčastněn klášter ostrovský, těžko nám soudit. Památky jeho přišly většinou ve válkách husitských nazmar. V té době zničen nejen klášter ostrovský, ale i jeho filiálky. Některé jeho pamětihodnosti se zachovaly v pobočném klášteře u svatého Jana pod

Skalou, ale v nepokojných dobách na počátku války třicetileté byl archiv tohoto kláštera pro bezpečnost uschován na hradě kladenském. Zde však r. 1620 při vpádu vojska hrad a tím i archiv shořel. Některé zbytky zabavila komise při zrušení kláštera svatojanského a odvezla je do Prahy, což se asi též stalo s nejstarší pamětní knihou u svatého Kiliána.

Farní kostelík sv. Kiliána u Davle.

Mezitím i klášter ostrovský r. 1137 vyhořel a požárem byl úplně zničen. Podařilo se však jej za krátkou dobu obnovit. Později ještě několikrát klášter byl zpustošen, až zanikl docela.

V prvé polovici 13. století vznikly v klášteře ostrovském dvě knihy krásnými drobnomalbami zdobené, které se dosud zachovaly. Jsou to žaltáře latinské, z nichž jeden se chová nyní v knihovně metropolitní kapituly pražské, druhý v uni-

versitní knihovně pražské. V žaltáři metropolitní knihovny je nekrolog kláštera ostrovského, to je kalendář, do něhož k jednotlivým dnům zaznamenáno bylo úmrtí dobrodinců a členů kláštera. Mimo to je v tomto žaltáři převzácná staročeská píseň duchovní „Slovo do světa stvořené“ o vtělení Syna Božího a o vykoupení lidstva jeho smrtí.

R. 1039 zúčastnil se opat Klement (podle Hostlovského) přenesení ostatků svatého Vojtěcha a jeho bratra Radima a oněch svatých pěti Bratří, o nichž pověst praví, že druhdy na Ostrově po nějaký čas přebývali. Téhož roku totiž český kníže Břetislav vrací se z Polska přivezl z Hnězdna i ostatky svatých mučedníků. Ostatky tyto 25. srpna ve slavném průvodě za veliké účasti uloženy v chrámu svatého Víta na hradě pražském.

V tomto průvodu sám kníže Břetislav a biskup Šebíř nesli napřed ostatky svatého Vojtěcha a za nimi pak kráčeli benediktinští opati břevnovský, sázavský a ostrovský, nesouce ostatky svatých pěti Bratří, jež později byly uloženy v kostele svatého Václava ve Staré Boleslavi.

* * *

Kapitolka tato je ze sympatického dílka Václava Ant. Nesnídala „Svatý Kilián, Poutní místo v Povltaví, druhdy sídlo benediktinského kláštera na Ostrově“ (Praha, Francl, 1932, Kč 5.—). Mimo historickou část zpracovávající poměrně skrovné prameny brožurka poskytuje i svědomitého a podrobného průvodce po poutním místě a okolí. Bude vhodnou pomůckou poutníkům a turistům.

Z ŘÁDU BENEDIKTINSKÉHO.

Gregoriánský chorál na gramofonových deskách. Po berlínské společnosti „Electrola“, jež na svých deskách vydala chorál v přednesu opatství beuronského a maria-laašského, rovněž „Société française du gramophone“ reprodukuje nyní interpretaci Solesmenských na 12 oboustranných deskách. Vedle žalmů a sekvencí je tu řada chorálních zpěvů všech tónin i druhů, a to věrně podle slavné tradice Dom Mocquereau-a, jež je i základem tradice emauzské. Aby pak desek se nedalo nijak použít v kostele jako náhrady bohoslužebné hudby, je pořad sestaven tak, že nikdy za sebou nenásledují liturgické části, jež tvoří celek mešního formuláře. Solesmanský kantor Dom Gajard ve zvláštní audienci daroval album desek Svatému Otcí, jež od „Société française du gramophone“ dostal ještě darem skvělý exemplář gramofonového stroje.

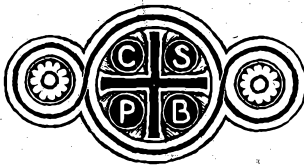
Těžké oběti benediktinské misijní stanice v Penki v Mandžusku. Je tomu dosud jen několik let, co kongregace svaté Otílie založila novou stanici v Penki, a již přicházejí bolestná úmrtní oznámení, a to velmi rychle za sebou. P. Engelbert Müller z opatství ve Schweikelbergu a P. Silvestr Uschoff z arcioopatství svaté Otílie zemřeli krátce po sobě na tyf. Sotva po nich přišel nástupce, mladičký P. Konrad Rapp, rovněž z arcioopatství, stanice byla přepadena čínským vojskem a celá i s knězem pobita. P. Rapp byl teprve 7 let knězem.

Benediktinská universita v Pekingu. Přes těžké politické poměry se zdárně vyvíjí. Je již plně vybavena a má přes 600 posluchačů. Nejnověji při universitě byla otevřena dívčí kolej a správy její ujalo se 6 amerických benediktínek, jež do Shanghaje připluly z kongregace svaté Scholastiky.

Diamantové kněžské jubileum. Oslavil je letos opat Ambrož Amelli z opatství Panny Marie ve Florencii. Jubilantovi jsou 82 léta, je místo-předsedou papežské komise pro studium Vulgaty, byl knihovníkem milánské Ambrosiany před nynějším Svatým Otcem, který při jeho primiční Mši sv. mu ministroval.

Benediktinský klášter v Canon City v Americe byl úplně zničen požárem. Škoda činí přes deset tisíc dolarů.

Z Belgie. Do čínském ministerském předsedovi vstoupil do kláštera Saint André v Lophem lez Bruges synovec Lva Tolstojé. Jeho syn nastoupil kanonický noviciát v opatství Amay sur Meuse.

MŠE SVATÁ.

I. Kříž a oltář. A.

Apoštolát musí býti kněžský, musí čerpati své síly ze svaté oběti. Jelikož naší obětí je mše sv., budeme na ni hleděti v tomto i následujících člancích jakožto na zdroj křesťanského žití i modlení. Vrcholem životního díla Kristova jest Jeho obět na Golgotě. Zde vzdává Svému nebeskému Otci nejvyšší čest, zde vykupuje hříšné lidské pokolení. A tuto obět vlastní své Církvě jakožto *její oběť*, která se stává uprostřed nás tajemně přítomnou ve mši sv. Tak učí koncil tridentský, a to stačí věřícímu křesťanu. O způsobu této přítomnosti si neláme dlouho hlavu, ba nemá ani času k tomu, tak jest zachvácen obdivem a svatým nadšením z tohoto skvostného daru, jež Kristus zanechal své Církvě. Jedině v této velkolepé jednoduchosti, chápané čistotou, dětinnou vírou, stává se obět mše sv. stálým zdrojem nové, nikdy nehynoucí životní síly a odvahy k utrpení. A čeho je více třeba za našich dob, než odvahy k utrpení! Boli nás to přímo v nejhlubší duši, vidíme-li, jak někteří bohoslovectví spisovatelé zasypávají svými *mudrckými* teoretickými věřícímu lidu tyto jednoduché a čisté prameny! Katechismus jest jasný, jednoduchý a srozumitelný, oni však jej činí svým „vysvětlením katechismu“ nesrozumitelným a nejasným.

Ve středu mše svaté stojí Proměňování a Přijímání. Při prv. Proměňování stává se Kalvarie se svým svatým dějem u-

prostřed nás přítomnou. Dvojí konsekrací leží obětní tělo a obětní krev našeho Spasitele odděleně na oltáři, tedy tentýž *obětní dar*, jako na kříži. A obětujícím knězem jest sám Spasitel v osobě lidského sice kněze, jenž však s Ním tak splývá, že může říci: Toto jest Tělo *mé*, toto jest Krev *má*. Celá ta ochota k oběti, celé smýšlení obětavé, a láska, všechna oddanost nejsv. Spasitele svému nebeskému Otci jest přítomna na oltáři v okamžiku sv. Proměňování. Musíme se s velkou prostotou a dětinností vmysliti do duše našeho Spasitele. Praví jaksi v tomto okamžiku k svému nebeskému Otci: „Hle, Otče, zde jsem, ke cti Tvé a slávě, k vykoupení a posvěcení lidstva. Byl bych ještě jednou, ba tisíckrát ochoten zemřítí, žádala-li by to Tvá čest, bylo-li by toho ještě zapotřebí ke spáse lidstva.“ — Jelikož se však Spasitel neobětuje Otci jen ve Svém jménu, nýbrž také ve jménu našem, ba, jelikož jsme se Spasitelem spojeni tajemným způsobem ve křtu sv., nesmíme býti při tomto úchvatném ději pouhými netečnými diváky, nýbrž musíme jím býti co nejhloběji dotčeni, musíme se, jinými slovy řečeno, taktéž obětovati v Kristu i s Kristem nejsv. Trojici. Máme míti stejné smýšlení, jak jím je proniknut sám Kristus Pán, totiž plniti nejsv. vůli Boží až do krajnosti.

Slova, kterých se dostává novosvěcencům, od biskupa, platí v jistém smyslu i o každém věřícím, jenž spolu slaví a obětuje mši sv.: „Agnoscite, quod agitis, imitamini, quod tractatis, mortis Dominicae mysterium celebrantes, mortificare membra vestra a vitiis et concupiscentiis omnibus procuratis. — Uvědomte si, co činíte, následujte, čím se zabýváte: Slavíte Tajemství smrti Páně, odumírejte proto všem vášním a zlým chťícím v údech svých.“ Toť ona svatá důslednost, již každý musí býti proniknut, kdo slaví nebo spoluslaví nejsv. obět. Mše svatá musí býti pro každého školou obětavosti, nezištnosti a oddanosti i lásky k Bohu a bližnímu. Všem tomu se zde neučí slovy, nýbrž svatým názorným vyučováním, podaným, samým Spasitelem naším. A právě proto, že většina křesťanů již nechápe tento význam sv. Proměňování, proto tolik neobětavosti, tolik sobectví, tolik nenávisťi.

Mše sv. se stala více méně soukromou záležitostí kněze. Nanejvýš ještě nám zbylo jakési vědomí, že kněz stojí u oltáře *také* v našem jménu. Při tom ale hledíme, abychom při mši sv. „shrábnuli“ co možná nejvíce na duchovním zisku:

„Co možná nejvíc mším svatým zároveň býti přítomen!“ Jest přímo strašlivé, jak se vkradl i do nejvniternějšího středu svatyně, naší sv. víry amerikanismus, onen čistě mechanický životní názor, postoj, hledící si pouze zisku a číslic. Že se máme dáti uchvátiti v celém svém nitru ohromným dějem sv. Proměňování, že se máme státi nezištnými a obětavými, že máme býti vychováni k tomu, abychom učinili středem a ohniskem svého života *Boha* a ne malé ubohé Já, na to již někdo nepomýšlí. Nedivme se proto, že již nemáme žádného pravého křesťanství. — Řekl-li by tu však někdo: „To toho ode mne žádáte příliš mnoho, že mám míti tytéž úmysly a totéž smýšlení jako Božský Spasitel; On jestiž čistý, svatý, pln milosti, já však ubohý a slabý člověk,“ pak mu dá nebeský Otec beze všeho za pravdu: „Ano, nezmohl bys toho, avšak ty to také nemáš vykonati z vlastní síly. Vždyť dostáváš ve sv. přijímání život a sílu mého Syna.“

Tento zázračný pokrm se právě na rozdíl od přirozeného pokrmu neproměňuje v nás, nýbrž proměňuje nás v sebe. Křesťan, jenž správně a zbožně přijímá, stává se druhým Kristem, pomíjí zcela v Kristu, dostává ducha Kristova, život a sílu Kristovu. A prostřednictvím milosti a síly Kristovy pak také zmůže, co Kristus zmohl, totiž obětovati se troj-jedinému Bohu, býti ochoten, kdykoliv konati Jeho nejsv. vůli, zapíratí se a umrtvovati se. — Z toho všeho vysvítají některé důležité důsledky: *Sv. Přijímání patří do mše sv.* Ovšem ne v tom smyslu, že by se mělo přijímání *jen* ve mši sv. — to by se nedalo vždy tak provést, ačkoliv by to bylo snad velice žádoucí — nýbrž v tom smyslu, že hledíme na sv. eucharistii, i když ji přijímáme mimo mši sv., jako na *obětní hostinu*. Svaté přijímání bylo příliš oddělováno ode mše sv. a v mnohých případech poníženo na čistě subjektivní pobožnost, ano bylo ho použito, abychom hověli citlivůstkářství. Porovnejme jen některé pobožnosti k sv. Přijímání v naší moderní modlitební literatuře a přesvědčíme se o pravdivosti tohoto tvrzení!

Eucharistické hnutí, inaugurované papežem Piem X. blahé paměti, mělo býti dle úmyslu velkého toho papeže méně hnutím sv. přijímání než spíše hnutím obětním. Oběť mše sv. měla zaujmouti v životě křesťana opět ono místo, jež jí patří, totiž první. Sv. Přijímání mělo býti obětní hostinou, t. zn., nemá býti pouze vzácným darem lidskému pokolení, ano nej-

skvostnějším darem Božím a souborem všech ostatních darů, nýbrž sv. Přijímání znamená zároveň i velkou úlohu: Svatým Přijímáním má být křesťan uschopněn, aby napodobil Spasitele v Jeho obětavosti při Proměňování, a aby vyplnil Boží svatou vůli až do krajnosti. A jestliže se ti, již často, ano denně přijímají, bohužel vždycky nevyznamenávají před ostatními obětavým smýšlením a svatým životem, pak nutno hledati příčinu v tom, že neporozuměli úlohu, k jejímuž splnění dává jim sv. přijímání zdatnost a sílu.

Druhým důsledkem plynoucím ze shora uvedeného jest, že samozřejmě ve mši, kterou spolu slavíme s knězem, také přijímáme. O tom jsme se již zmínili při jiné příležitosti. Proměňování a Přijímání patří k sobě. Vždyť při svatém Přijímání chce nám Bůh odměnití naše odevzdání při Proměňování, chce nám dáti sílu, abychom tuto odevzdanost také uvedli ve skutek. Pravý křesťan také stále bude ve stavu, aby mohl přijímati sv. Eucharistii. Stav posvěcující milosti měl by být pro každého křesťana něčím samozřejmým. A stane se jím vždy více a více, budou-li křesťané spoluslaviti udaným způsobem tajemství nejsv. oběti, takže se mše sv. stává tak školou a silou života.

Grūsava.

P. Justin Albrecht.

ŘEČ SV. PAPEŽE LVA VELIKÉHO († 461) O POSTĚ V PROSINCI.

Nejmilejší, zkoumáme-li poctivě a moudře původ našeho stvoření, poznáme, že člověk proto byl učiněn k „obrazu Božímu“, aby napodobil svého původce, a že to jest přirozenou důstojností našeho pokolení, zazářil-li v nás jako v zrcadle obraz božské dobrotivosti. Tento obraz obnovuje v nás milost našeho Vykupitele tím, že druhým Adamem se opět pozdvihuje to, co v prvním kleslo.

Příčinou naší nápravy je však jen milosrdenství Pána Boha, kterého bychom nemilovali, kdyby sám nás dříve nebyl miloval a kdyby nebyl rozptýlil temnoty naší nevědomosti světlem své pravdy. Pán, předpovídaje to již ústy sv. Isaiáše, praví: „Provázím slepé po cestě, které neznali, po stezkách neznámých vede je, tmu před nimi obracím v světlo a hrboly v rovné plochy. Tyto věci pro ně činím a neopouštím jich.“ (Is. 42, 16.) A opět praví: „Nalezen jsem byl od těch, kteří mne nehledali, zjevil jsem se těm, kteří se po mně neptali.“ (Is. 65, 1.) Jak se to vyplnilo, o tom učí apoštol Jan, rka: „Víme, že Syn Boží přišel a dal nám schopnost pochopení, abychom poznali pravého Boha a abychom byli v pravém jeho Synu.“ (1. Jan 5, 20.) A opět: „My tedy milujme Boha, neboť Bůh nás prvé miloval.“ (1. Jan 4, 19.) Bůh nás tedy napravuje k svému obrazu svou láskou k nám. Bůh, aby v nás našel obraz své dobroty, dává nám možnost dělati to, co on dělá, tím, že v nás zaněcuje světlo naší mysli a rozněcuje v nás oheň své lásky, abychom milovali nejen jeho, ale i vše, co sám miluje. Neboť když i mezi lidmi jest obzvlášť velké přátelství, které sdružila podobnost charakterů — třebaš jednotnost přání svádí často na scestí — jak velice máme si přátí a toužití po tom, abychom se neodchýlili od ničeho, co se Bohu líbí. Prorok o tom praví: „Hněv jest v jeho nemilosti a život v jeho dobrofivé vůli.“ (Ž. 29, 6.) Jen tehdy bude v nás důstojnost božské velebnosti, budeme-li napodobiti Boží vůli.

2. Pán přikazuje: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého s celé duše své i z celé mysli své; a bližního svého milovati budeš jako sebe samého“ (Mat. 22, 37). Nechť tedy duše věřícího člověka si osvojí neumdlévající lásku svého Tvůrce a svrchovaného správce a úplně se podrobí vůli toho, jehož skutky a soudy jsou plny pravé spravedlnosti a milosrdné dobrofivosti. Člověk, i když umdlévá velkou námahou a mnohými útrapami, má přece dobrý důvod, aby to snášel, neboť ví, že nehodami se má buď napraviti, nebo jest zkoušen.

Jeho láska k Bohu by nebyla však dokonalou, kdyby nemiloval i bližního. Tímto jménem nerozumíme jen ty, kteří

jsou s námi spojeni svazkem přátelství nebo příbuzenství, ale vůbec všechny lidi, s kterými máme společnou přirozenost, ať jsou nepřátelé nebo přátelé, ať svobodní nebo nevolní. Vždyť všichni pocházíme od jednoho Původce, jeden Tvůrce nám všem vdechl duši, všichni žijeme pod týmž nebem a ve stejném ovzduší požíváme společně dnů i nocí. Třebas jedni jsou dobří a druzí zlí, jedni spravedliví, jiní nespravedliví, Bůh je přece ke všem štědrý a dobrotivý. Proto také sv. apoštol Pavel a Barnabáš praví Lykaonským o prozřetelnosti Boží: „...který za předešlých věků nechával všechny národy choditi po jejich cestách. Přece však nenechal sebe bez důkazů, konaje dobré, s nebedávaje déšť i časy úrodné a naplňuje srdce vaše pokrmem a radostí“ (Sk. p. 14, 15, 16).

Obzvláště závažné však důvody k tomu, abychom milovali své bližní, máme ve velkém rozšíření křesťanské milosti, jež se rozpíná na všechny části celého světa, a tím, že nikým neopovrhuje, učí, že nikdo nemá býti odmítán.

Plným právem přikazuje milovati i nepřátele a modlíti se i za pronasledovatele ten, jenž ze všech národů každodenně k svatým ratolestem své ušlechtilé olivy štěpuje divoký výhonek a z nepřátel činí usmířené, z odcizených vlastní dítky a z bezbožných spravedlivé, „a by koleno všech nebešťanů, pozemšťanů i těch, kteří jsou v podsvětí, pokleklo, a aby každý jazyk vyznal, že Pán Ježíš Kristus jest ve slávě Boha Otce“ (Filip. 2, 10).

3. Když tedy Bůh chce, abychom byli dobří, protože sám dobrý jest, nic se nám nemá nelíbiti z jeho soudů. Neboť nevzdáváme-li Tvůrci za vše díky, co to znamená jiného, než že něco z jeho skutků neschvalujeme? Lidská hloupost odvažuje se totiž často reptati proti svému Stvořiteli nejen pro nedostatek, ale i pro nadbytek; hned totiž naříká, když se něčeho nedostává, a je nevděčná, je-li něčeho hojnost. Měl-li bohatou sklizeň, zlobil se, že jeho sýpky nepojímají tu hojnost (Luk. 12, 16), nebo naříkal nad přílišnou vinnou úrodou a místo aby děkoval za hojnost plodů, stěžoval si na jejich láci. Kdyby však vzhledem k setbě byla skromnější úroda a kdyby jednou přinesly vinice a olivy menší užitek, tu si lidé stěžují na špatná léta, obviňují živly a ani po-

věří, ani nebe nezůstanou ušetřeny, kdežto zbožné a věřící učedníky pravdy nic tak nedoporučuje a nechrání jako vytrvalé a neúnavné chválení Boha, jak praví apoštol: „Vždycky se radujte, bez ustání se modlete, ve všem činite díky! To jest vůle Boží v Kristu Ježíši o vás všech“ (1. Thes. 5, 16).

Jak si můžeme však osvojit tuto oddanost do vůle Boží, jestliže různost událostí nebude cvičiti stálost naší mysli, aby láska, směřující k Bohu, ani se nepyšnila ve štěstí, ani neumdlévala v neštěstí? Co se líbí Bohu, má se líbiti i nám. Radujme se z každé míry jeho darů. Kdo dobře užil velkých dobrodiní, ať dobře užívá i skromnějších. Nadbytek ať stejně nám slouží ke spáse jako skromný majetek. Ani nepatrná žeň nebude překážkou duchovnímu zisku, jen když plodnost srdce nevyschne. Ať na půdě srdce vyklíčí, co nevydala země. Ruka najde vždy, co by darovala, kde nechybí dobrá vůle. Nejlepší, každá roční úroda, ať je jakákoli, má nám sloužiti ke všem skutkům milosrdenství a dočasná tíseň nebuď na překážku křesťanské dobročinnosti. Dovedl přec Pán naplniti olejem nádobu pohostinné vdovy, kterou vyprázdnila ke skutku lásky (4. Král. 4, 5), dovedl proměnití vodu ve víno (Jan 2, 9), dovedl nasytiti pět tisíc hladových lidí ze zcela nepatrného množství chlebě (Jan 6, 9). Pán, jemuž podáme pokrm, může tedy stejně to, co z mnoho násobnil dáváním, rozmnožiti i tím, že z toho vezme.

4. Tři věci jsou, které především náležejí ke skutkům zbožnosti, totiž modlitba, půst a almužna. Každá doba je sice příhodná ke konání těchto skutků, ale horlivěji je máme konati v té době, která jest, jak víme, od apoštolské tradice k tomu zvláště zasvěcena. A tak také s měsícem prosincem, v němž nyní jsme, vrací se starodávné ustanovení, plniti ještě pilněji ony tři požadavky, o nichž jsem právě mluvil. Modlitbou žádáme o Boží slitování, postem utiňujeme žádost těla, almužnou se vykupujeme z hříchů (Dan. 4, 24). Zároveň pak vše obnovuje v nás obraz Boží, jsme-li vždy připraveni Tvůrce chváliti, pečujeme-li bez ustání o čistotu své duše a snažíme-li se stále přispěti bližnímu na pomoc. Zachovávání těchto tří věcí, nejlepší, spojuje v sobě zásluhu všech ostatních ctností. Přivádí nás k obrazu a podobě Boží a spojuje nás nerozlučně s Duchem Svatým. Modlitbou se stává víra neochvějnou, postem život nevinným a dáváním almuž-

ny mysl dobrotivou. Ve středu a v pátek se tedy postěme! V sobotu však slavme vigilie u sv. Petra, jenž bude pomáhati svou přímluvou našim modlitbám, postům i almužnám. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, jenž s Otcem i Duchem Svatým žije a kraluje na věky věkův. Amen.

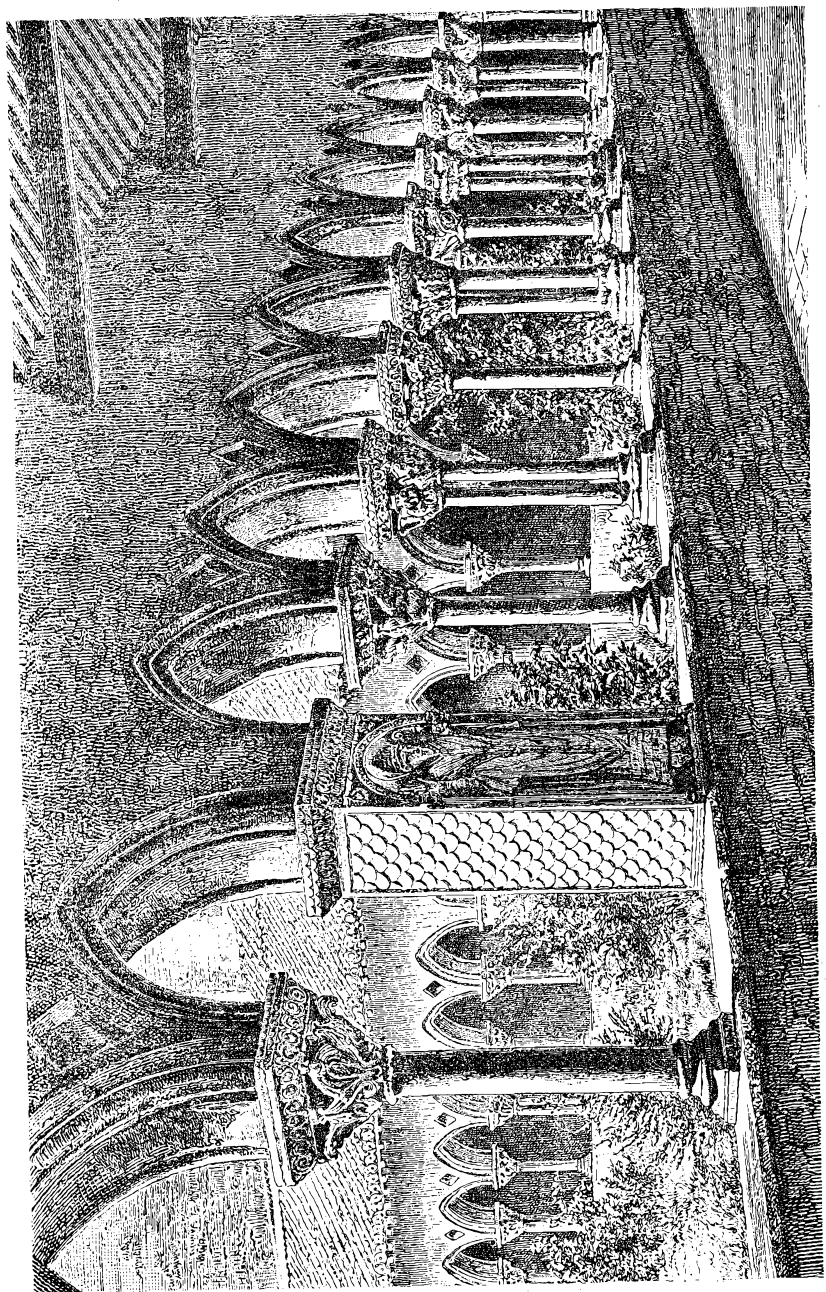

MOISSAC.

Na jaře r. 1930 bylo okresní městečko Moissac v Gascogni postiženo katastrofálním nedostatkem vody, rozšířivším se tehdy po celém hořením toku Garony a Tarna, který během krátké doby celou krásnou, ovocem a vinicemi bohatou krajinu proměnil v poušť. Obyvatelstvo, živlem baskickým hojně promíšené, jinak zámožné, ocitlo se pojednou v bídě a nouzi. Prvým opakem této smutné přítomnosti jest slavná minulost našeho městečka, jež jest úzce spjata s dějinami kláštera sv. Petra a Pavla, stejně jako před dávnými lety byl příčinou jeho vzniku a v jeho vývoji hrál významnou roli, i dnes ještě pyšně nade městem vyniká.

Až do 14. stol. nalézaly se v mosaikovém dláždění klášterního chrámu 2 okřídlení tvorové se zobáky, kteří byli považováni za heraldické postavy znaků, vpravdě však souviseli s pověstí o založení Moissacu. Když byl totiž francký král Chlodvík I. v bitvě u Vouillé porazil Alaricha II., krále západních Gotů, uzřel na cestě k nepřátelskému hlavnímu městu Toulousi ve snu dva veliké ptáky, snášejíci v zobáku kameny ke stavbě kostela. Tyto ptáky viděl příštího dne, jedá v čele svého vojska v živé skutečnosti. Ježto tento zjev považoval za pokyn shůry, kázal vojsku zastavití a položil sám na témže místě základní kámen ke stavbě kostela, klášterního chrámu sv. Petra a Pavla v Moissacu.

Dle toho sahala by minulost Moissacu až do r. 507. Ježto však historie bývá obyčejně přesnější a přísnější než pověst, nutno spokojiti se s názorem, že založení stalo se ve skutečnosti teprve r. 635 za panování Dagoberta I., posledního samostatného panovníka dynastie Merovingů. Dlouhá řada opatů oním rokem počínající, zahájena byla pěti sva-

Křížová chodba kláštera sv. Petra a Pavla v Moissac.

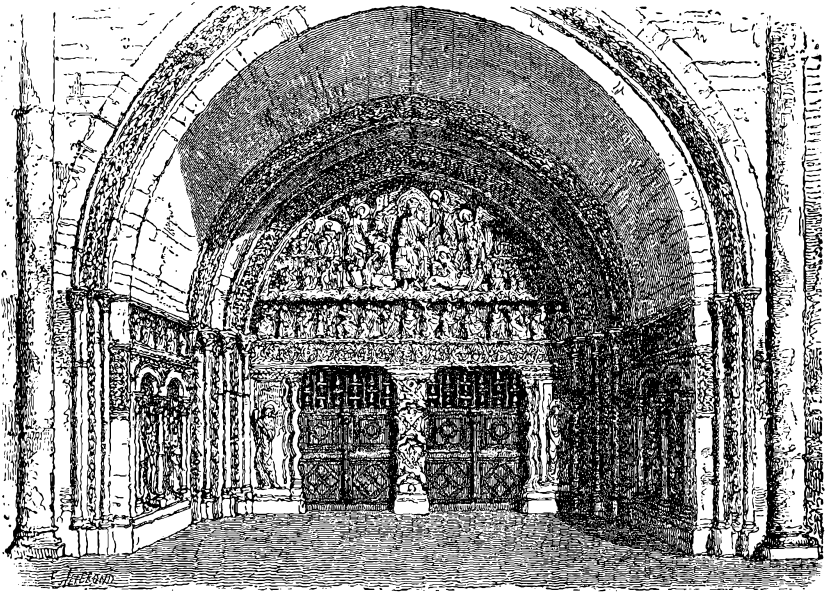
tými muži, vysoce vzdělanými a energickými, Amandem, Ansbertem, Leotadiem, Paternem a Amaranthem. Jak velice si dynastie Karolingů kláštera a jeho obyvatel vážila, vyplývá z toho, že na př. Ludvík Pobožný určil na církevním sněmu cášském r. 817 za jedinou povinnou daň kláštera modlitbu za císařský dům a blaho říše. Než ještě v témže 9. století byl klášter, od nynějších kruhů říšských i církevních tak vážený, s celým svým okolím, počátky to pozdějšího městečka, rozbořen Maury, ze Španělska do Francie vtrhnuvšími. Po následujících 100 let, v době to, kdy celá Francie zmítána byla náboženskými a politickými boji, zahaleny jsou dějiny kláštera neproniknutelnou rouškou.

Byli to teprve svatí patronové kluniacenští Odilo († 1048) a Hugo († 1109), kteří klášter získali pro Cluny a k novému životu probudili. Opět zříme v čele jeho muže veliké a svaté, jako opata Duranda, důvěrného přítele sv. Odilona, dále opaty Hunalda, Asquitila, Rogera a Viléma. Řečnickým nadáním a svatým životem proslul hlavně opat Hunald, jehož ostatky (dle jiných jsou to ostatky jeho pozdějšího rivala ve svatosti a dokonalosti Raymunda z Montpezat) byly po jeho smrti (1085) uloženy do krásného uměleckého kamenného sarkofágu, v němž předtím odpočíval až do dne svého svatořečení sv. opat Ansbert. Sarkofág tento, pocházející z dob Merovingů, nalézá se ještě dnes v kostele v Moissac.

Nejdrahocennějším pokladem kostela a zároveň jakýmsi palladiem města bylo po několika století tělo a je až dodnes hlava sv. biskupa-mučedníka Cypriana Karthaginského. Opat Roger (1115—1131) dal tělo svatého Mučedníka, jež v 9. stol. bylo z Karthága v Africe převezeno do Lyonu a odtud za vpádu Normanů dopraveno do Vallé de Lascabanes, přenést do opatského chrámu v Moissac. Každoročně byla tato událost dvakrát oslavována slavnými procesími, a sice: 5. července pod názvem svatý Cyprian, patron úrody, a 16. září pod názvem svatý Cyprian, patron vinobraní. Při procesích, slavených s pravým ohnivým nadšením jižních krajů, bývalo zvykem skříňku s ostatky ponořiti za určitých obřadů a modliteb za příznivého počasí do Tarnu.

Za panování zmíněných slavných opatů stalo se Monasterium Moisiacense díky svým vzorným vnitřním i vnějším poměrům pro celou jihozápadní Francii skutečnou metro-

polí kluniacenského a tím v tehdejší smyslu i pravého církevního ducha, a zároveň také nejen pro ostatní kláštery země, jako Aurillac, Figeac, Marcillac, Souillac, nýbrž i mnoho jiných vlivuplných „Ecclesia Magistralis“. O tom svědčí nejlépe okolnost, že každý nově zvolený opat moissacký, jenž samozřejmě měl právo mincovní a soudní nad městem i okolním krajem, byl při své první návštěvě v Cluny celým tamějším konventem uvítán ve slavnostním průvodu,

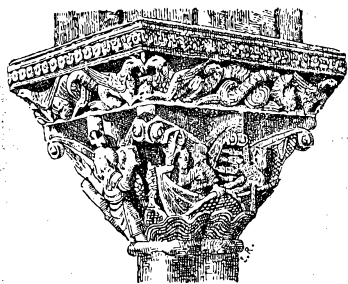

Předsíň opatského chrámu sv. Petra a Pavla v Moissac.

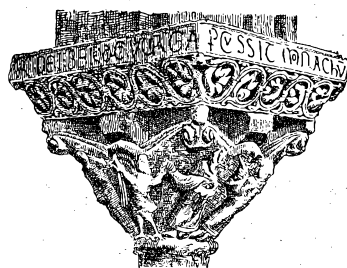
při čemž mu byly předány klíče městské, že směl dále při tom propustiti veškeré vězně pod právomocí kláštera a města se nalézající na svobodu a příštího dne po boku „opata opatů“ předsedati klášterní kapitule. Pochopitelně, že papež Urban II. nelitoval na cestě ke sněmu církevnímu v Clermontu, svolanému k vůli křížáckým výpravám, zacházky, aby svou návštěvou v Moissac poctil ony muže, kteří svým příkladným, svatým životem klášterním stali se zářivým vzorem celému okolí. Pocty tyto nemohli ovšem zcela zabrániti oněm malým rozladěním, jež jsou nutným následkem vzpomínek na slavnou minulost neodvislosti takového konventu, jako byl onen v Moissac, čítající často daleko přes 100 čle-

nů a teprve papežem Janem XXII. r. 1329 omezený na 80 řeholníků.

Stejná chvála platí i kulturní a umělecké činnosti kláštera. To, co v Moissacu samém či v jednotlivých osvětových střediskách pod jeho vlivem stojících, ať již v architektuře či plastice bylo vytvořeno v onom zcela typickém slohu burgundsko-kluniacenském, jest dnes ještě předmětem nejvyššího obdivu všech znalců a trvalou cennou upomínkou vysoké středověké kultury. Zde nutno vzpomenouti vedle západní věže, daleko viditelném to znamení Moissacu, v jejímž hořením architektonicky krásně pracovaném patře se

Zázračný rybolov.

Ze života sv. Benedikta.

Hlavice sloupové v křížové chodbě v Moissac.

nalézá kapitulní síň kláštera, a téměř příliš bohatě řezbami vyzdobená předsíň kostela se dvěma portály, hlavně však rozlehlá křížová chodba (40×50 m), jež svou sloupovou výzdobou směle se může měřit s pohádkově krásným Chiostro v Monrealu.

Klášteř sv. Petra v Moissacu musel by věru býti zvláštní výjimkou v lidském životě, kdyby nebyl za oněch 12 století svého trvání prožil dobré i zlé chvíle. Po zpusťošeních od Saracénů a Normannů, o nichž již vyprávěno, zažil nový požár r. 1188, jenž vedle opatství zničil i velkou část města; rok nato byl dobyt a po delší dobu obsazen Richardem Lví Srdce; další pohromy utrpěl válkami albigenskými a rovněž nemálo poškozzen byl od svých vlastních šlechtických „ochránců“, hlavně od hrabat z Toulous. Ze všeho toho však klášteř i město dovedly se vzpamatovati, k novému životu povstati, ba i dřívější výše dosíci.

Jako v mnoha jiných i v klášteře sv. Petra a Pavla vedlo zavedení systému t. zv. komendatárních opatů k pozvolnému úpadku a ke konečné záhubě. Pius V. uvedl do kláštera na místo benediktinských mnichů přes protesty Kluniacenských řeholní kanovníky, kteří se však rovněž témuž zlu komendatárních opatů nemohli ubrániti. Nejhrabivějším z nich byl známý ministr Ludvíka XIV. kardinál Mazarin, ačkoli měl vedle Moissacu ještě důchody 27 jiných klášterů, jejichž mnichové při tom skoro umírali hladem; posledním pak, jenž zároveň se dožil posledního, definitivního zániku kláštera za francouzské revoluce, byl odpadlík arcibiskup Loménie de Brienne, ministr Ludvíka XVI.

Naše zprávy, týkající se nynějšího stavu Moissacu, nemohou podati úplný obraz této vynikající památky mnišské píle a umění ve středověku. Kdo by se zajímal o přesnější popis, nechť nahlédne do známého monumentálního díla Arnošta Rupina, jež vyšlo r. 1897 v Paříži u A. Picarda. O středověkých rukopisech kláštera moissackého, nalézajících se v Bibliothèque Nationale v Paříži a v jiných archivech a knihovnách, praví znalci, že jsou nevyčerpatelným pramenem cenných zpráv.

Emauzy.

P. Kornel Kniel.

Rolník si nestěžuje, že čas, který musí vynaložiti na setbu, je příliš dlouhý. Neboť on dobře ví, že tím hojnější bude zeň, čím více času a námahy mohl vynaložiti na setbu.

Tak tomu má být i u věřícího křesťana. Námahy a těžkosti tohoto pozemského života se mu nemají zdát příliš veliké a dlouho trvající, neboť my lidé žijeme právě v čas setby a jednoho dne tím hojnější bude naše zeň, čím hojněji jsme síli a s čím větší pílí a námahou jsme pracovali.

Sv. Bernard.

ÚTĚCHOU BOHATÁ NADĚJE, O, ÚTĚCHU SKÝTAJÍCÍ VÍRO!

„Nechceme, abyste byli v nevědomosti o těch, kteří zesnuli, byste netruchlili nad nimi jako ostatní, kteří nemají naděje.“ Ches. 4.13.

Každoročně čtyřikrát vzbuzuje v nás církev svatá v životním běhu zvláštní vzpomínku na nebe a probouzí k vědomí touhu po věčném životě. Jest to ve svátek Nanebevstoupení Páně, Nanebevzetí Panny Marie, Posvěcení chrámu, Všech svatých. Církev svatá již vlastně po celý rok ve svých modlitbách vyjadřuje touhu po nebi, ale v těchto čtyřech dnech jest jakoby uchváčena mezi chóry jásajících obyvatelů nebeského Jerusalema. A zajisté správně jedná, vždyť opírá se o slova božského svého zakladatele, o slova skýtající neznámou útěchu těm, kteří celou svou bytostí touží po nebi: „V domě Otce mého jest příbytků mnoho“ (Jan 14, 2). Ale také jest zcela vážné slovo, jež pronáší sv. apoštol, když v Apokalypsi líčí krásu nebeského Jerusalema — města Božího: „A nevejde do něho nic nečistého“ (Zjev. 21, 27). Ale naprostá očista jenom těžko se daří na zemi, jelikož pozemské věci snadno uchvacují pro sebe člověka a svádějí na nepravé stezky. Snad málo jest těch, kteří při smrti jsou úplně duševně čistí, abychom mohli přijmouti mínění o sjednocení s Bohem bezprostředně po smrti. A tak jednalo-li by se podle nauky některých o reinkarnaci — znovuvtělení, bylo by údělem většiny lidstva nekonečné stěhování duše. Zcela jinak tomu jest, existuje-li místo očišťování na onom světě. Tam uvolní se pouta pozemskosti, tam nazírá duše jasně nicotu věcí pomíjejících a nekonečnou cenu věcí věčných, takže snadno a jistě odloží své nezřízené sklony a odevzdá se nerozdílně věčnému svému cíli — Bohu.

Vpravdě zadosť učinil Spasitel svému nebeskému Otci za naše hříchy, ale plod tohoto zadosťučinění bude jednotlivé duši přidělen v té míře, v jaké spolupůsobila s milostí jí propůjčenou, kterou, jak praví Tridentinum, „může člověk od sebe i odvrhnouti“ (Denzinger: Enchiridion symbolorum et definitionum N. 797). Pouze ten, kdo v důvěře na milosrdenství Boží pro záchranu Ježíše Krista s láskou se k Bo-

hu obrací a s živoucím odporem a nenávistí odvrátí se od hříchu, bude osvobozen pro zásluhy Spasitelovy těch hříchů, kterých se upřímně a opravdově zřekl. Slepota, která v nás povstává ze sebeklamu, jest značnější, než si myslíme. Musíme se na to připravit, že při odchodu z této šálící dočasnosti, když prozáří nás čisté světlo božské svatosti a vševedoucnosti od soudní stolice Nejvyššího, budeme připodobněni sklenici vody, která byla postavena ze stínu v jas sluneční. A co se nám zdálo býti ve stínu čistou, jasnou vodou, ukáže se ve světle slunečním naplněno dosud neviditelným prachem. Proto praví apoštol: „Dílo jednoho každého přijde najevo; onen den zajisté to objeví; neboť se zjeví v ohni a oheň vyzkouší, jaké jest dílo jednoho každého“ (1 Kor. 3, 13). Nemůže býti pochyby, že přemnohé duše, když opustí toto slzavé údolí, poznají se zahanbením teprve před zrakem Božím vše skrz naskrz pronikajícím — „scrutans renes et corda — prohlédající srdce i ledví — cognoscens cogitationes de longe — z daleka poznávající myšlenky“ — kolik „dříví, slámy a sena“ (1 Kor. 3, 12) nalézá se na jejich pracech, jednáních, činech i myšlenkách, to jest nepřiznaných chyb, které ještě zatěžují duši a které jenom domýšlivost a samoláska nechtěly viděti, za které jsme ještě ne dosti zaučinili v tomto životě. S vroucí touhou bude vyžadovati před zrakem Soudce a Otce stojící dítko, aby mohlo zadosti učiniti Boží spravedlnosti, kajícně na se přijatým utrpením ohně. Čas činů přešel. Ale jedno jest z milosrdenství Božího přeci možno — ještě může jíti duše cestou podrobení se utrpení a tak jest jediné ještě možné odpykání, které vyhlazuje všechny stopy poskvrn z duše. Duše, která po odloučení se od těla, objeví se před Tváří Boha a spatří na sobě nedostatky, ve svaté touze po naprostém odevzdání se Bohu, ve žhavé žádosti po sjednocení s Bohem a po onom blaženém spoluúčastenství na Jeho životě, což jest jejím věčným údělem, má jen jedno jediné přání: rychle do onoho očištného ohně, jehož posvěcující žár jest tím posledním, co zabraňuje vstup do věčné blaženosti a co dělí sjednocení v lásce se samým Bohem. Vždyť tato poslední dělicí stěna jest zároveň poslední očista a zdokonalení, poslední příprava po nepřetržitém společenství Božím.

Papež Evžen IV. v bulle „Laetentur coeli“ ze dne 6. července 1439 praví: „Když vpravdě kající v milosti boží ze-

snuli, pokud zadosti neučinili hodnými plody pokání za hříchy a nedbalosti, duše jejich očišcovými tresty po smrti se očišťují a aby jim bylo uleveno od těchto trestů, prospěšny jsou jim přímluvy živých věřících, totiž oběť mše svaté, modlitby, almužny a jiné zbožné úkony, které se od věřících konají za jiné věřící, podle ustanovení církve.“ (Denz. 693.) Toto slavnostní prohlášení papeže Evžena vyslovuje, co jiná papežská a konciliární rozhodnutí před a po častěji vyjádřila a nad čímž nám Písmo svaté a tradice nedává žádného důvodu k pochybování. Onen žalář, v němž dlužník zůstane až do zaplacení posledního haléře (Matouš 18, 34), onen oheň, jímž bude ona duše spasena, jejíž činy obstály při zkoušce nedokonale (1 Kor. 3, 15), jsou od časů Kristových a apoštolů obrazy, jimiž předána církvi ona přísně opravdová, ale i útěchy plná pravda o očištcí. Víra prvotní církve v existenci očištcí jest s prostou srdečností vyjádřena v Aktech svaté Perpetuy a Felicity. (Ex passione sanctorum Perpetuae et Felicitatis.)

V Karthágu r. 202 nebo 203 spolu s třemi jinými katechumeny podstoupily smrt mučednickou sv. Perpetua a Felicity. Akta podávají nám zprávu o posledních dnech jejich života, která od očitého svědka byla napsána a právem považována vždy za perlu mezi starými akty mučednickými. Ještě v 5. stol. byla akta v Hippo v den mučedníků předčítána při bohoslužbě. Toho dokladem jsou řeči 280—282 sv. Augustina.

„... Po několika málo dnech, když jsme se všichni modlili, náhle uprostřed modlitby jsem promluvila a jmenovala jsem Dinokrata a žasla jsem, že nikdy jsem si naň nevzpomněla tehdy. A poznala jsem, že jsem hodnou (ve smyslu vnitřní důvěry jsem poznala, že budu Bohem vyslyšena, když budu prosit za Dinokrata) a že mám se za něho modlit. I začla jsem mnohé za něho konati modlitby a k Bohu lkáti. Ve spojení s tímto téže noci měla jsem následující vidění: Zřím Dinokrata vycházejícího z temného místa, kdy byli i mnozí jiní, velmi žíznícího, špinavých tváří, barvy šedavé, s ranou na tváři, kterou měl, když umíral. Tento Dinokrat byl mým rodným bratrem, sedmiletý, který uboze zahynul na vředy, projevující se na tváři a tak smrt jeho všem byla odpornou. Zato jsem se tehdy modlila a mezi mnou a jím byla veliká vzdálenost, že jsme k sobě se nemohli přiblížiti. Byla

pak na místě, kde byl Dinokrat, nádrž plná vody, mající vyšší okraj, než byla postava chlapce. On pak se natahoval, jako by chtěl pít. Já pak jsem lítovala, že v nádrži byla voda a přeci pro výši jejího okraje nemohl chlapec pít. Důvěřovala jsem, že má modlitba prospěje bratrovi a modlila jsem se za něho všechny dni, až jsme byli odvedeni do táborového žaláře. Měli jsme totiž zápasiti se zvěří při táborových hrách, které byly připraveny pro vojsko. Byl totiž den narozenin císaře Gety. (Antonius Geta, syn Severa, který po skonu svého otce svým bratrem Caracallou, s nímž nějaký čas vládl, byl zavražděn.) Modlila jsem se za bratra dnem i nocí, lkajíc a plačíc, aby mi byl darován. V den pak, kdy jsme byli v kládě (dřevo opatřené mnohými otvory, do nichž byly upoutány nohy zajatců, aby nemohli utéci. Dle stupně mučení kladeny nohy do bližších nebo vzdálenějších otvorů, takže zajatec nemohl se pohybovati a trpěl značné bolesti. Tento trest pro zvýšení mučení býval ustanoven před popravou), bylo mi toto zjeveno: Vidím ono místo, které jsem viděla temným, že jest jasným a Dinokrata s čistým tělem, pečlivě oděného a svěžího. A kde byla rána, jest jen jízva a nádrž, kterou jsem v pozadí viděla sníženou okrajem až k lokti chlapce, který z ní bez přestání čerpal vodu a nad okrajem nádrže byla miska plná vody; přistoupil pak Dinokrat a počal z ní pít a vody z misky neubývalo. A když byl nasycen, odešel od vody a raduje se, hrál si po způsobu dětí. Pak byla jsem vytržena z vidění. Tehdy jsem poznala, že byl vysvobozen z trestů.“

Toto místo zřejmě dokazuje, že jest možné mrtvé osvobodovati z trestů, které jest jim vytrpěti, modlitbami živých. Někteří učenci chtějí z tohoto textu vyvoditi, že možno i těm pomoci, kteří před přijetím křtu svatého zemřeli, modlitbami; ale sv. Augustin to zřejmě odmítá v knize prvé: „De origine animae“, hlava 10 a v knize 3, hlava 9, kde praví, že Dinokrat tyto tresty musel vytrpěti pro hříchy, kterých se dopustil po přijetí křtu svatého, neboť sedmiletý chlapec mohl se dopustiti nějaké lži, nebo něco jiného učiniti proti Bohu z návodu svého otce, který byl pohanem. Tato myšlenka sv. Augustina zdá se býti potvrzena tím, že Perpetua výše se zmínila, že její celá rodina, kromě otce, byla vyznačkou náboženství Kristova.

Vzpomínka pak za zemřelé při mši svaté vyskytuje se již

od 3. století ve všech liturgiích. Kromě zvláštních mší svatých, které se přinášely na hrobech zesnulých jako přímluvná oběť smíru, vzpomínáno bylo zemřelých při všech eucharistických shromážděních ve velkých prosbách po konsekraci. Když Kristus na oltáři jako oběť jest přítomen, pak mají hlavně dle sv. Cyrila Jerusalemského „duše, za něž během mše svaté se modlí, velmi značný z toho užitek“ (5. Mystag. Katech. 9) a později sv. Tomáš Aquinský tutéž myšlenku přesněji vyjadřuje následovně: „Aby všem užitek přinesla, co k spáse všech jest ustanoveno“ (Opuscula 57).

Dnes kromě obvyklých mší svatých za zemřelého dne 1., 3., 7. a 30. po smrti jest zaveden zvláštní svátek všech zemřelých — svátek Dušiček. — Když církevní i občanský rok chýlí se ke svému konci, tu opět církev ukazuje nám v jakémsi posvátném vytržení velebnost nebeskou svátkem Všech svatých. Jsou v tomto svátku zahrnuty takřka ony tři předcházející — Posvěcení chrámu — nebeský Jerusalemský, v němž vládne oslavený zmrtvýchvstalý Kristus — tam jest též nanebevzatá královna andělů, Maria — a nyní v tento svátek se oslavují zároveň zástupové věrných duší, kteří jsou shromážděni u trůnu Boží Velebnosti, vzdávají chválu Bohu, našemu Pánu. Líčení nebeských krás zakončuje církev nelíčeným úžasem, jemuž dává vyznění v antifoně k Magnificatu druhých nešpor: „Ó, jak slavné jest království, v němž s Kristem radují se všichni svatí, bílým oděni šatem a následují Beránka, kamkoliv jde.“ Církev svatá, když ukázala nám, církvi bojující — církvi vítěznou, nezapomněla při tom na církev trpící. Sotva dozněl při druhých nešporách svátku Všech svatých poslední akord „Benedicamus Domino“ a s obláčkem kadidlovým k chrámové klenbě se vznesl — odkládá kněz roucho bílé — odívá se v černé a začíná nešpory za zemřelé. Celý druhý den jest věnován vzpomínce všech věrných zemřelých. Podnět k zavedení tohoto svátku vzešel z benediktinského kláštera Cluny, který moudře řídil svatý opat Odilo,* vydáním tak zvaného „Statutum S. Odilonis

* Odilo narodil se kol roku 962 v Clermontu. V klášteře Cluny udržoval přísnou kázeň a rozšířil reformy cluniaské po klášterech francouzských, italských a španělských. Mimo básně a listy napsal životopisy svatých, zvláště život svého předchůdce sv. opata Majola a život sv. Adalaidy. Rovněž napsal dogmatické „Sermones“. Spisy jsou reprodukovány v Bibliotheca cluniacensis. Zemřel svatě r. 1048 v Sauvigny. Kanonizován

pro defunctis — U
zajímavost uvedu c
Z kterého roku usf
cháží, jest těžko p
II, 475, Halle A. S.
raji se při svém tv
k tomuto letopočtu
ker, který zemřel r
všech věrných zemř
toto tvrzení neudrž
berta týče, třeba p
1024 samostatné zp
není směrodatným
jest připojeno: „Ag
det — Agapet říms
vuje příhodu násled
jal téměř úplně od
ji vypravuje Petr I
Jistý mnich, který p
cestě bouří jest zah
kde žije poustevník
cháží z Aquitanie,
opata. Na přisvědču
vuje, že v blízkosti
mřelých hříšníků st
od démonů. Často p
duše, které jim k m
modlitbami a almuž
Boží. Zvláště ale, že
a opata Odilona. P
po svém návratu to
chům cluniaským,
skutků napomáhali
pet osobou vybájer

byl r. 1345. Mezi životop
saldus a kardinál Petr I

* Jest nesporno, že s
„Dušiček“, jak vysvitne
v tvrzení, v kterém roce
se ukáže, není mylně udi
ní“ dokazují, počátek le

jako předchůdce Silvestra II. (999—1003), která se nesmí ztotožňovati s papežem Agapetem II., který řídil církev od r. 946—955. Do doby tohoto vybájeného papeže zařazuje nyní zcela libovolně legendární vypravování. Že z tohoto nemůže nikdo vyvozovati důsledků o přesném zavedení svátku Dušiček, jest očividno. Poněvadž kronika Sigisbertova byla velice používána a jako pramen uznávána, z něhož se hojně čerpalo, tak přešel též nekritickým opisováním udaný leto-počet 998 do děl středověkých učenců a leckde, ba většinou, udržuje se až do dnešní doby.

Na ještě nejistějším základě spočívá mínění, že biskup Notker v Lutišské diecési zavedl svátek Dušiček, neboť „Magnum Chronicon Belgicum“, které tuto zprávu obsahuje, pochází teprve z 15. století a nemůže se tedy počítati mezi věrohodné prameny.

Jest záhodno ještě podotknouti, že nikoliv modlitbu za zemřelé zavedl Odilo, právě tak nikoliv slavně každoročně se opakující dny vzpomínky za jednotlivé zemřelé, které, jak jsem se již zmínil, byly dlouho před ním zavedeny, nýbrž zvláštní vzpomínkový den za *všechny zemřelé věřící*, jaký předtím dosud neexistoval. Ideu vhodnosti takové slavnosti vyslovil již Amalarius kolem r. 820, kterou pak ale uskutečnil teprve sv. Odilo. Biskup Amalarius vyslovuje svoji ideu o zvláštním dni věnovaném vzpomínce na duše v očistci a sice v den po svátku Všech svatých ve svém díle „De ecclesiastico officio“ v knize III, hlavě 44. Tento spis byl dokončen kolem r. 820. Na tomto místě srovnává Amalarius jednotlivé každoročně se opakující vzpomínkové dny za zemřelé s každoročně se vracejícími svátky svatých a řadí k sobě oba v určitém vztahu, přes jejich velikou rozdílnost. Doslovně praví: „Jako výročí den svatých k jejich koná se cti, při naší vzpomínce nám k užitku přichází, tak den zemřelých k užitku jejich, k naší pak naplněné pobožnosti, když věříme, že někdy dojdou společenství svatých.“ Druhé pak místo, kde pronáší Amalarius ideu svátku „Všech věrných dušiček“, nachází se v jeho díle „De ordine antifonarii“, hlava 65, o officiu za zemřelé, kde praví: „Po officiu Všech svatých jest vřaditi officium za zemřelé; neboť mnozí opouštějí tento svět, kteří se na onom k svatým přidružují. Za ně konejš se obvyklým způsobem officium.“

Odborným zkoumáním textů se zjistilo, že Amalarius na

citovaných místech nevyslovuje tehdejší praxi, nýbrž svoji zcela soukromou teorii — neříká tím tedy, že se tak věci mají, nýbrž tak měly by se míti. Tedy nikterak nedokazují citované texty, že již svátek Dušiček existoval v době Amalaria. K tomu třeba ještě dodat, že žádný pramen této i následující doby až k opatu Odilonu nezmiňuje se o podobném svátku a ritu jeho. Jest tedy nutno uznati sv. opata Odilona za původce tohoto svátku, zvláště když tak vysvítá přímo ze slov jeho „Ustanovení“: „Et si alius aliquis ex nostra fideli *inventione* sumpserit exemplum — a kdyby snad někdo jiný si vzal příklad z našeho zbožného zavedení (vynálezu) ...“.

Co přivedlo Odilona na myšlenku zavedení svátku, zda idea biskupa Amalaria ve spisech citovaných obsažená, nebo má-li ono legendární vypravování o poustevníku a mnichovi u Jotsalda a Sigisberta dějinný podklad — těžko rozhodnouti. Odilo asi velmi pravděpodobně žádal o schválení této nové slavnosti u Svaté Stolice a asi je obdržel. Ačkoliv nám není žádná bulla známa vztahující se k tomuto schválení, přeci však jakési její stopy nalézáme. Kdyby však žádné výslovné schválení neexistovalo, o čemž vážně jest pochybovati, pak nám jasně římské oficiální martyrologium dosvědčuje, že církev později tento zvyk přijala a právě tímto přijetím potvrdila. Římské martyrologium praví ku dni 1. ledna: ... Odilo, který první přikázal slaviti ve svých kláštorech vzpomínku všech věrných zemřelých prvého dne po svátku Všech svatých; kterýžto obřad později celá církev přijetím schválila.

V „Ordines Romani“ nalézáme — Aniversarium omnium animarum — po prvé v Ordo ze 14. století. Pobožnost za duše v očištcí podstoupila v poslední době značného vývoje, jako všeobecně celá katolická zbožnost. V království Aragonském před mnoha stoletími těšili se kněží zvláštnímu privilegiu; v den Dušiček slavili světšší 2 mše svaté a řeholníci 3 za duše v očištcí. Benedikt XIV. (1740—1758) toto privilegium nejen schválil, ale i rozšířil na žádost krále španělského Ferdinanda VI. a Jana V., krále Portugalska, r. 1748 pro jejich země. Papež Lev XIII. (1878—1903) připravoval na prosby mnohých biskupů a řeholních představených privilegium, jemuž zmíněné výše země již dlouhou dobu se těšily, pro všechny kněze celého světa. Ale teprve Benedikt XV., když viděl s bolestí během světové války, jak každé město,

ba téměř každá rodina má k oplakávání oběti zhoubné války, rozšířil apoštolskou Konstituci ze dne 10. srpna r. 1915 privilegium udělené zemím španělským Benediktem XIV. dne 26. srpna 1748 na všechny země. (A. A. S. VII. 1915, 404.) Toto privilegium staví v jistém vztahu den Dušiček k Hodu Božímu vánočnímu. Dušičky jsou vánocemi trpících duší v očištění.

Tolik budiž stručně podáno k dějinnému vývoji svátku „Dušiček“, a nyní na zakončení tohoto článku uvádím „Statutum S. Odilonis pro defunctis — Ustanovení sv. Odilona za zemřelé“ (Migne, P. L., 142, 1038).

Ctihodným Otcem Odilonem jest ustanoveno, zároveň se souhlasem a žádostí všech bratří kláštera z Cluny, aby jako se koná v chrámech Páně, které jsou zřízeny daleko široko po celém světě, prvního listopadu slavnost Všech svatých, tak způsobem podobným, aby se u nás vzpomínalo *všech věrných zemřelých*, kteří zesnuli od počátku světa až do konce a sice tímto způsobem: Zmíněného dne po kapitule děkan* a cellerář udílejí almužny chleba a vína všem přicházejícím chudým, jako jest zvykem na Zelený čtvrtek. A cokoliv toho dne od oběda bratří pozůstalo k večeři, celé přijmíž almužník, kromě chleba a vína, což ať dostane po večeři. Téhož dne po nešporách ať se vyzvání všemi zvony a koná *officium za zemřelé*. K ranní pak mši sv. — kterážto bohoslužba se koná slavnostním způsobem — ať se vyzvání všemi zvony. Tractus zpívají dva bratří; všichni bratří obětují; slavná *mše svatá* i všechny tiché nechť se obětují pro pokoj *všech věrných zemřelých*. Dvanáct chudých se pohostí. Aby toto ustanovení trvalý obdrželo význam, chceme, žádáme a přikazuje, aby se zachovávalo jak zde, tak ve všech ostatních kláštorech k tomuto přidružených. A kdyby snad někdo jiný z tohoto našeho zbožného zavedení vzal sobě příklad, ať jest účasten všech našich modliteb.

A jako vybízíme a přikazujeme, aby se konala jednou v roce vzpomínka všech zemřelých křesťanů, tak za hodno pokládáme, abychom poněkud více přidali k obvyklému způsobu naší bohoslužby, *za duše našich bratří*, kteří sloužili Bohu v klášteřích pod řeholí vznešeného Benedikta. Zároveň přikazujeme, aby se s nimi konala vzpomínka našeho dra-

* Pro porozumění viz kapitoly 21. svaté Řehole: „O děkanech kláštera“ a 39. „O míře pokrmů“.

hého vladaře Jindřicha, jak po zásluze jsme povinni, mnohými od něho byvše obdařeni dary. Tak recitujme k matufinu za zemřelé po žalmu „ad Dominum cum tribularer — K Hospodinu v soužení svém volám (119)“, který se říká po čteních, „Domine, quid multiplicati sunt — Hospodine, jak četní jsou moji nepřátelé (3)“. K chválám, nebo po „De profundis — Z hlubokosti (129)“, říkejme žalm (12): „Usque quo Domine — Dokud budeš, Hospodine“. K nešporám po žalmu „Lauda, anima mea — Chval, duše má (145)“, žalmy „Nisi quia Dominus — Kdyby nebylo Hospodina (123), Deus, auribus nostris — Ó Bože, na své uši (43)“. A po „Domine, refugium — Pane, útočiště (89)“ ještě žalm „Dominus regit me — Hospodin jest můj pastýř (22)“. K průvodu „Judica me, Deus, et discerne — Zjednej mi právo, Bože, a rozhodni (42)“.

A tak s milostí Boží, jak jsme se již zmínili, konej se jejich vzpomínka pro všechny budoucí časy, jak na tomto místě, tak ve všech k tomuto přináležejících. Závažnost Božího zákona nás napomíná, aby v domě Páně, a tím jest Církev věřících, jeden každý dle schopností Bohem mu svěřených snažil se něco obětovati, aby snad jako lenivý služebník pro uschování hřivny nebyl právem od Pána zatracen, ale spíše s dobrým služebníkem za věrně rozmnožený zisk hojnou odměnou obdařen.

Emauxy.

Fr. Placid Wenzel.

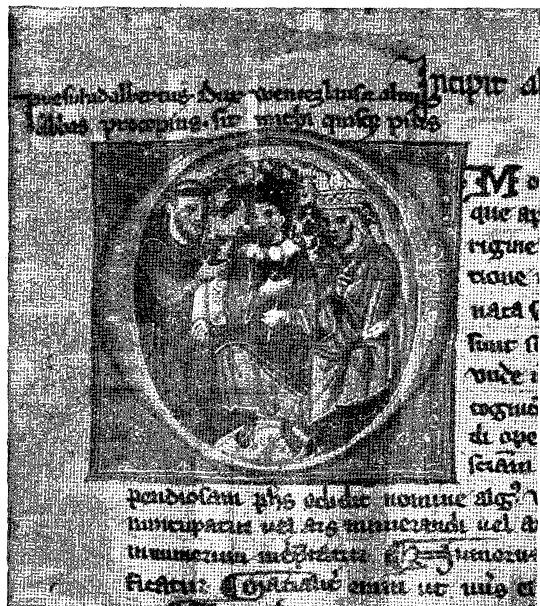
Založení klášteřa v Kamerunu. Švýcarské benediktinské opatství Engelberg rozhodlo se založit v Kamerunu (v Západní Africe), ležícím v apoštolském vikariátu Zaunde, spravovaném Kongregací sv. Ducha, mnišský klášter. Tři z mnichů-kněží nalézají se již na cestě tamtéž, aby seznali tamější poměry. Zároveň mají převzít vyučování theologie na tamějším vikariátním kněžském semináři.

Klášteř sv. Kříže v Poitiers povýšen na opatství. Klášter Benediktinek Sainte-Croix (Svatý Kříž) v Poitiers, který byl původně už v polovici šestého století založen sv. Rade Gundou, královnou Franků, ve velké francouzské revoluci pak zbořen a poté od dosud žijících jeptišek částečně obnoven, byl Sv. Otcem povýšen opět na opatství. Koncem srpna byla dosavadní převorka pí. Baranger zvolena konventem za abatýši a 25. října vykonal nejdůst. p. biskup z Poitiers církevní posvěcení. Doufáme, že v nejbližším čísle naší revue budeme moci podati podrobnou zprávu o tomto slavném a úctyhodném klášteře.

PŘÍSPĚVKY K IKONOGRAFII SVATOPROKOPSKÉ.

VI.

Sv. Prokop v nejstarším českém cisiojanu.

V museu hlavního města Prahy uchovává se rukopis kodexu na pergamenu, formátu 18×13,5 cm, bez titulního listu, o 105 popsaných listech. O manuskriptu tom po stránce filologické pojednali Josef Truhlář v „Listech filologických“, roč. 1901 („Nejstarší cisiojan český v novém rukopise objevený“) a Václav

Flajšhans v knize „Nejstarší památky jazyka a písemnictví českého“, Praha 1903.

Kodex, psaný nesporně písařem českým, pochází z konce XIII. nebo z počátku XIV. stol. (po r. 1296). obsahuje z větší části latinské spisy proslulého pařížského astronoma Jana de Sacrobosco († r. 1256): *Algorismus*, *De sphaera materiali*, *Computus philosophicus* a j., čtené a vykládané podle Zikmunda Wintra („O životě na vysokých školách pražských“, Praha 1899), ještě v XV. a XVI. věku též na univerzitě pražské.

Ke konci rukopisu jest beze všeho nápisu nejstarší český cisiojan, t. j. kalendář zveršovaný hexametry tak, že číslo slabiky značilo i datum v měsíci, na něž svátek toho kterého světce připadal.

Že kodex jest původu českého dokazuje kromě českých

slov cisiojanu na třetím listě namalovaná, světle růžová iniciálka O (5×4,6 cm), kteráž objímá živými barvami na zlaté půdě provedený obrázek tří sedících postav nejstarších svatých patronů českých (bez svatozáří): uprostřed sv. Václava, vpravo sv. Vojtěcha a vlevo sv. Prokopa.

Sv. Václav jest vypodobněn jako mladý muž s rusým chmýřím na bradě; na hlavě má červenou (!) korunu, v levici drží žezlo; oděn jest knížecím pláštěm suříkově červeným a modrou suknicí, kdežto krk objímá cípatý límec.

Sv. Vojtěch jest zobrazen s hnědým plnovousem, v pláští šedivé barvy a v miniově červeném rouchu spodním; na hlavě má bílou mítru, pravicí žehná, kdežto v levé ruce drží knihu s modrými deskami.

Sv. Prokop vystupuje tu v prvním, nejstarším, do počátku XVI. stol. dominujícím typu: s plnovousem (hnědým), s tonsurou, v černém rouchu benediktinském se škapulířem a s kápí; rozkládá pravou rukou a levici má opřenou o koleno. Drahně později utvořeného a vžitého atributu — čerta, světec tu nemá.

Pojetím i výtvarným provedením jest obrázek průměrná práce. Jeho význam tkví jen v jeho stáří a v českém původu.

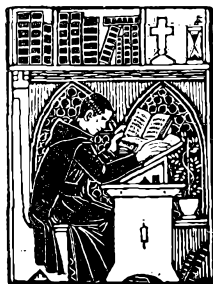
Nad iniciálkou napsáno rukou jinou, než psán kodex, ale jistě souvěkou, toto distichon:

„Presul Adalbertus, dux Wenceslaus et almus
abbas Procopius, sit michi quisque pius.“

(Biskup Vojtěch, vévoda Václav a vznešený opat Prokop, budiž mně každý nakloněn.)

Praha

Min. rada Jan Kakš.

BENEDIKTINSKÉ HODINKY.

Nona a nešpory.

Vedle Matutina a Laud staří mniši pokládali Nešpory za nejslavnější z kanonických hodinek. Dříve však, než klášterní rodina je zpívá, modlí se napřed Nonu, poslední z „malých“ hodinek. Je znamením deváté hodiny, té nejbolestnější, protože připomíná chvíli, kdy Ježíš odpustil katanům a pak dokonal na kříži.

Dříve konvent dělal krátkou přestávku mezi recitovanou Nonou a zpívanými Nešporami. V létě se modlili Nonu ve tři čtvrtě na dvě odpoledne a Nešpory zpívali v půl šesté nebo v sedm hodin, podle délky dne. V zimní době pak zpívali Nešpory o půl páté nebo v šest hodin, podle toho, zda Nonu se modlili buď ve dvě nebo ve tři hodiny odpoledne. Dnes Nešpory se zpívají hned přímo po Noně.

Světlo se již chýlí ke konci. Slunce se sklání k okraji obzoru a stahuje za sebou živý jas dne. Na klášter se snáší uklidňující pokoj. Člověk by řekl, že tisícová energie věcí uhasíná. Je to hodina, již svatý Ambrož nazval *h o r a i n c e n s i*, hodina rozsvícení, hodina, kdy se rozsvěcují první lampy, je to ono starodávné *lucernarium*, večerní hodina, kterou slavili již v dobách apoštolských, a Církev ji přizpůsobuje denní době, kdy židé přinašeli večerní oběť (2. Mojžíš 29, 36) a kdy ke klenbě stoupala vůně kadidla obětovaného Bohu.

První křesťané na sklonku dne vzdávali Pánu díky za dobrodiní, jež jim udělil. Také nezapomínali, že v této drahocenné chvíli Ježíš dokonal oběť své největší lásky tím, že ustanovil božskou svátost Eucharistie. Nuže, hluboká tklivost této chvíle mohla se vyjádřit pouze hymny jedinečné krásy, jakož i kultem, jenž má ráz pravé nádhery.

Takový večerní hymnus z doby svatého Klementa Alexandrijského se nám zachoval ještě v dnešním kanonickém oficiu řecké církve:

Radostné světlo svaté slávy
a nesmrtelného věčného Otce
a svatý blažený (Synu)
Ježíši Kriste!

Jsme již ve chvíli, kdy slunce zapadá,
ve chvíli, kdy se rozsvěcí večerní světlo.
Opěváme Otce i Syna
i Svatého Ducha Božího.
Ty jsi hoden být v každé době
oslavován bezúhonnými hlasy,
Synu Boží, jenž dáváš život!
A proto svět tě oslavuje.

(Pierre Batiffol, *Histoire du Bréviaire Romain*, str. 11, Paříž 1893, podle Sozomenos, *Ekklesiastiké istoria* III, str. 16.)
O bohoslužbě nás poučí líčení abatyše Aetherie:

„V deset hodin (asi o půl páté odpoledne), v době, jež zde se jmenuje *lichnicon* a již u nás nazýváme *lucernare* (rozsvěcet lampy), lid se ubírá do *Anastasis* (katedrál-ní chrám v Jerusalemě). Všechny svíce jsou rozžaty, je ob-rovské světlo. Zpívají se tedy *psalmi lucernares* — večerní žalmy, jež jsou žalmy s dlouhými antifonami. Když přišel čas, ohlásili biskupovi. Přichází. Usedá na svůj po-výšený stolec. Kněží kolem něho na svých místech. Zpěv žalmů a antifon končí. Tu biskup povstává a zůstává stát před zábradlím. Mezitím jáhen připomíná jednotlivce a *pissini* či dítky shromážděné tam ve velmi četném počtu na každé jméno odpovídají *Kyrie eleison*. Jejich volání není konce. Když jáhen skončil své vypočítávání, biskup koná modlitbu. Je to modlitba za všechny a celé shromáždění, a to jak věřící, tak katechumeni, mají sklopenou hlavu. Pak biskup se modlí za katechumeny a nyní pouze oni sklánějí hlavu. Konečně biskup se modlí za věřící a nyní pouze oni se sklánějí při biskupském požehnání. Oficiium končí. Každý odchází, když biskupovi políbil ruku... Je již tem-ná noc.“ (Batiffol, *Historie du Bréviaire Romain*, 1893, str. 21, Paříž.)

Tak se konalo večerní oficiium v Římě někdy koncem IV. století. Svatý Patriarcha mu neuchoval jeho původní ráz večerní modlitby, jak naopak zase to udělal Kassián, jenž je nazval *lucernaris hora* — hodinkou lamp, vzhle-dem k pozdní době, kdy se konalo. Svatý Benedikt z Nešpor učinil oficiium odpolední a jeho žáci zvěčnili jejich nádheru. Ba víc! Obohatili je nejkrásnějšími hymny a nejčistšími me-lodiemi tradice. A tak velkolepá pobožnost Nešpor, jež jsou

sestrou svěží pobožnosti Laud, září mocnými paprsky v celé benediktinské liturgii.

* * *

Dozněly zvony. Mniši jsou v choru. Nona je skončena. Kněží odění v pluviály došli za akolyty až k oltáři jdouce za oblaky kadidla a světla. Někteří bratři nesou svíce, jiní šíří obláčky kadidlového kouře. Varhany svým bouřlivým hlasem zaplavily hlavní loď i ochoz kolem choru. Pak zavládlo ticho. Z úst kněze zaznívá první antifona a téměř ihned po ní hlásá žalm: *Dixit Dominus Domino meo* — Pán řekl mému Pánu. Tímto věčně slavným vánkem se chvěje již od biblických dob každá duše, jež pěje žalmy. A rozvíjí se verš po verši, hned rychleji, hned pomaleji, stoupají z prsou a vlní se v choru jako pokračování neobmezeného a nepřerušenoého hlasu israelské duše, a to až do posledního verše každého žalmu, jenž se ztrácí a doznívá v uklidňující hloubce doxologie.

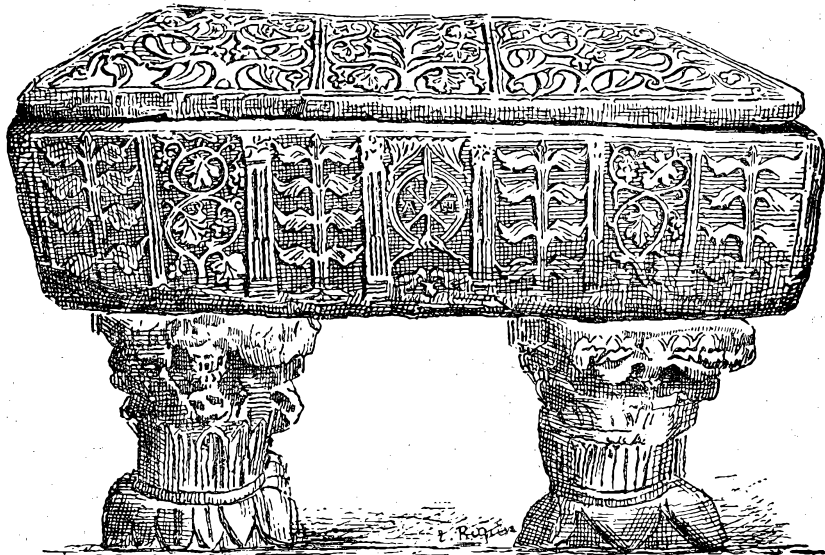
Přichází řada na capitulum, responsorium, hymnus. Pak Magnificat, chvalozpěv Panny Marie, povýšení pokory, opojné chválou, štěstím a poctou. Je tak hluboký a tak veliký, že mniši při jeho zpěvu stojí, že před ním čelo i prsa si znamenají znamením kříže, že kněz vystupuje na nejvyšší stupeň před oltář a hustými oblaky kadidla, jež je symbolem lásky a očištění, zahaluje dvířka svatostánku a nechává je stoupat vzhůru podél rozžatých svící.

Modlitby zpívané při Nešporách zcela zřejmě připomínají modlitby chval. „Večerní pak pobožnost nechť se skládá ze čtyř žalmů a antifon. Po oněch žalmech nechť se čte lekce (capitulum), pak responsorium, ambrosiánský chvalozpěv (hymnus), veršík, chvalozpěv z Evangelia (Magnificat), litanie (Kyrie eleison), modlitba Páně a konečně uzavěr“ (Řehole kap. XVII.).

Nešpory ke cti Panny Marie dýší zcela zvláštní krásou. Jsou též zvláštní roční období, jež se vyznačují vzácnými texty. Mezi jinými je to hlavně doba velikonoční, kdy podle Lanfranca mniši zpívali všechny žalmy s touto jedinou antifonou, jež dodnes v době velikonoční se zpívá o svátcích apoštolů, evangelistů a mučedníků: „*Sancti tui, Domine, flore bunt sicut liliū, alleluja: et sicut odor balsami erunt ante te, alleluja* — Pane,

tvoji svatí pokvetou jako lilie, aleluja, a budou před tebou jako vůně balsámu, aleluja“ (Dom Martène, *De antiquis monachorum ritibus* I, kap. 10). A připomínám ještě jedno velmi starodávné liturgické cvičení. Připojovalo se k Chválám jakož i k Nešporám. Svatý Benedikt je nazývá *supplicatio litaniae* (Batiffol, *Historie du Bréviaire Romain*, str. 88, Paříž 1893). Tímto *supplicatio* se rozuměla řada modliteb, jež v VII. století vypočítává svatý Kolumbán. Prosí se v nich za věřící, kněze, klášterní rodinu, knížete, zajatce, zesnulé. Jsou to modlitby připomenutí a svaté lásky.

* * *

Merovingická kamenná rakev sv. opata Ānsberta z Moissac.

Nešpory končí jako všechny ostatní hodinky. V prvních dobách, jakmile se skončila poslední modlitba, zavíraly se chrámové dveře. Pak mniši šli do ložnice. Zuli denní obuv a obuli večerní. Nato šli tam, kde jim bylo vyhrazeno místo k soukromé četbě, a nehnuli se odtamtud, dokud nebyli zavoláni do jídelny. Tam směli uhasit žížeň. Potom každý spěchal k četbě *Collationes*.

Tak přešla slavná hodinka Nešpory, uklidňující chvíle hvězdy večernice, jež pryč vzešla z červánků západu, jak řekl

svatý Isidor: „Vesper a sidere quod vesper vocatur et decedente sole Exoritur — nešpory slují od hvězdy, jež se nazývá Vesper a vychází po západu slunce.“

Paříž.

Eduard Schneider.

CÍRKEVNÍ MODLITBY V ADVENTĚ.

Liturgie kromě svého hlavního úkolu vzdání důstojnou chválu Bohu, má pro lid i jiný význam. Je nejlepší učitelkou křesťanských pravd, zvláště nás učí, jak se modlití v duchu Církve. Mešní texty jsou nejlepší látkou pro každodenní rozjímání. Obráťme dnes svou pozornost k církevním modlitbám, zvaným kolekty (*colligere — shromažďovati*), to jest modlitby pronášené nad shromážděním. Oddělení těchto modliteb od mešních formulářů nám nevádí. Tvoří sice jednotlivé mše přirozený umělecký celek, přece však i jednotlivé části svým obsahem jsou velmi bohaté.

Kolekty jsou jednou z nepečlivěji upravených částí celého mešního textu. Latinské mešní modlitby vyznačují se stručností a umělou formou. Je v nich zachováván určitý rytmus, zvaný kursus. Výběr slov je jednoduchý, celek je však velmi bohatý myšlenkově. V každé modlitbě možno rozeznávat čtyři části: Oslovení a vzývání Boha, důvod, pro který má Bůh přispěti na pomoc, vlastní prosbu a závěr. Pro lepší porozumění uvedeme jako příklad kolekty 11. neděle po Svätém Duchu:

<i>Oslovení: Omnipotens sempiternus Deus,</i>	<i>Všemohoucí, věčný Bože,</i>
<i>Důvod: qui abundantia pietatis tuae et merita supplicum excedis et vota,</i>	<i>jenž v přemíře dobrotivosti své dáváš prosícím více, než si zasluhuji a přeji,</i>
<i>Prosbá: effunde super nos misericordiam tuam; ut dimittas quae conscientia metuit, et adjicias quod oratio non praesúmit.</i>	<i>vylej na nás milosrdenství své a odpusť, čeho se leká svědomí, a přidej, co vysloviti se neosměluje prosba.</i>
<i>Závěr: Per Dominum n. J. Chr....</i>	<i>Skrze Pána našeho J. Kř...</i>

Úplně pravdivou je zásada, kterou vyjádřil již papež Celestín v V. stol. slovy: „Legem credendi statuat lex suplicandi — Zákon víry spočívá v určitém ohledu na zákonu modlitby.“ Většina heresí odchyluje se od víry v bodech o nutnosti a účinku milosti, o Bohu a jeho poměru k člověku, o spolupůsobení Božím při díkůčinění a o poměru člověka k Bohu. Mimo to jsou v modlitbách stále připomínány Boží dokonalosti, všemohoucnost, věčnost, dobrotivost, štědrost. Naproti tomu staví se úplná slabost člověka, odkázaného na své síly, prvotní hřích a jeho následky; není zde však přehánění Baiova a Jansenistů, nýbrž je zdůrazněna i možnost obrození člověka při jeho dobré vůli a s pomocí milosti Boží. Modlitby jsou rázu kolektivního, prosí za celé shromáždění věřících. I v tomto ohledu mají nám býti vzorem a mají nás povznést nad všecken malicherný individualismus, který stále vidí jen sebe a své nejbližší okolí. I zde platí: „*Qui petit multum, multum accipit* — Kdo žádá mnoho, mnoho obdrží.“ Neznačí to, že má člověk pro sebe žádati mnoho statků pozemských. „Mnoho“ zahrnuje zde hlavně věci nadpřirozené. Neboť Kristus také řekl: „*Quaerite ergo primum regnum Dei et justitiam eius et haec omnia adiicientur vobis* — Nejprve hledejte království Boží a spravedlnost jeho a to vše bude vám přidáno“ (Mat. 6, 33).

Většina modliteb obrací se svými prosbami na Boha Otce. To proto, že Bůh Otec jest nejvyšším dárce; naproti tomu Ježíš Kristus právě ve mši svaté je prostředníkem mezi hříšným člověkem a uraženým Bohem a je obětním Beránkem. Teprve pozdě ve středověku, když vymizelo původní porozumění pro liturgii, vznikaly modlitby obracející se přímo na Ježíše Krista. Modliteb těch je poměrně málo. Církev pamětliva slov Kristových: „*Začkoli budete prositi Otce ve jménu mém, dá vám*“ (Jan 16, 23), končí své modlitby doxologií, t. j. chválou na Nejsv. Trojici, v níž se odvolává na zásluhy Ježíše Krista a připomíná nám tajemství Nejsvětější Trojice.

Doba adventní.

Každá doba církevního roku přináší nám se svými tajemstvími i zvláštní milosti. Máme-li proniknouti k jádru tajemství, stačí nám čerpati poučení z modliteb té které doby. Ráz jejich je podle období různý. Charakteristickou znám-

kou modliteb doby adventní je, že každá modlitba ukazuje jakýsi postup vpřed. Advent shrnuje totiž tisíciletou dobu očekávání Mesiáše. V modlitbách nacházíme stále stejnou myšlenku, ale postupně zesilovanou ve svých výrazech.

Neděle I. adventní:

Oratio.

Excita, quaesumus, Domine, potentiam tuam, et veni: ut ab imminetibus peccatorum, nostrorum periculis, te mereamur protegente eripi, te liberante salvari: Qui vivis et regnas...

Modlitba.

Vzbuď, prosíme, Pane, moc svou a přijď, abychom z nebezpečí, jimž nás ohrožují naše hříchy, zasloužili si Tvou záštitou býti vytrženi a Tvým vykoupením spaseni. Jenž žiješ a kraluješ...

Modlitba obrací se svou žádostí přímo na Krista. Důvod k tomu je psychologický. Všecky úkony liturgie snaží se obrátiti pozornost na toho, jenž má ono velké poslání tajuplného návratu člověka k Bohu. Vzbuzuje proto v určitém poměru v člověku dvojí city: pocit téměř neobmezené důvěry a hluboké zkroušenosti. Také volání dětí obrací se na toho, kdo může nejspíše pomoci. Zde to jest Kristus, na nějž připravovala doba Starého zákona, kterou stručně shrnuje Advent. Není-li přirozené, že člověk v nebezpečí obrací se přímo na osvoboditele?

Excita potentiam tuam... Církev charakterisuje vykupitelské dílo a připisuje je moci Boží. Vykoupení je jím skutečně, a to na vyšším stupni. Dále se udává nuzné postavení, v jakém se pokolení lidské nachází: *Ut ab imminetibus peccatorum periculis...* Nebezpečí a záhubné propasti jsou všude na cestách roztroušeny. Jsou to vnitřní boje, pokušení, slabosti, vnitřní rozpory, sklíčenost a osamělost, jež korunují naši životní pouť. Všechny tyto věci snaží se v nás udusiti snahu po pozvednutí se k Bohu, který se zdá mnohdy tak velice od nás vzdálen. Spasení je skutečně dílem moci Boží, neboť očekávané znovuzrození má za předmět spásu duše, dílo mnohem nesnadnější a těžší, než uchování našeho tělesného života od vnějších nebezpečí.

Te mereamur protegente eripi, te liberante salvari. V prosbě je zachováván určitý, přirozený postup. Nejprve je nutno

zničiti hřích a pak je možný rozvoj života v milosti. Prvním účinkem milosti je osvobození od hřichu a ochrana Kristova. Nestačí však býti vyrván ze hřichu; možnost opětého pádu stále hrozí. Je třeba zvláštního osvoboditelského zásahu, aby člověk byl uchráněn před novým pádem. Kristus je pramenem milosti, a ta působí dále v duši vyrvané ze smrti zavinené hříchů, a přivede ji k blaženosti korunující dílo spásy.

Pro křesťana, který chodí často ke stolu Páně, není zde jen vyjádřena touha po spasení, ale i přání po patrné a živé přítomnosti Ježíše Krista v duši. Uvedeme-li tuto modlitbu ve spojitost s textem Epištoly a sv. Evangelia, poznáme, že je v ní též vyjádřeno očekávání druhého příchodu Krista ve slávě a moci. V Epištole mezi jiným se praví: „*Bratři... nyní je bližší naše spása, než byla, když jsme uvěřili. Noc pokročila a den se přiblížil.*“ Ve sv. Evangeliu pak se mluví o znameních před posledním soudem. Očekávání příštího království Božího, nám mnohdy snad cizí, bylo mocnou vzpruhou v prvých dobách křesťanských. Apoštolové a první křesťané toužebně čekali na onen den, kdy spatří velebnost Boží tváří v tvář. Modlitba spojuje tuto ohnivou touhu s vědomím vlastní slabosti. Každý křesťan má v srdci nositi tuto touhu, a vzpomínka na poslední soud nemá jen zanechatí v něm strach, ale spíše má v něm vzbuditi ještě větší horlivost a lásku.

Neděle II. adventní:

Oratio.

Excita, Domine, corda nostra ad praeparandas Unigeniti tui vias: ut per ejus adventum, purificatis tibi mentibus servire mereamur. Qui tecum vivit...

Modlitba.

Pohň, Pane, srdce naše k připravení cest pro svého jednorozeného Syna, abychom příchodem jeho očištění na duši, Tobě sloužiti byli hodni. Jenž s Tebou žije...

Církev žádá nebeského Otce, aby připravil naše srdce k tomu velkému dílu sblížení se s ním. Dílo vykoupení sice bylo jednou provždy před 2000 lety vykonáno, ale Kristus, aby jeho oběť měla účinek a přinesla nám ještě větší užitek, dává nám každoročně milosti celého svého působení na zemi. Milostí těch je nám neustále třeba. Kristus přichází snad

již po léta do stánku našeho srdce, ale sblížení s Bohem nedosáhlo dosud svého vrcholu dokonalosti. Zde není žádných mezí. Prosíme proto, aby Bůh připravil cesty pro svého jednorozeného Syna, aby milost jeho příchodu nebyla marnou.

V modlitbě dovidáme se již určitěji, kým je očekávaný Vykupitel. Není to nikdo jiný, než jednorozený Syn Boží. Jak velkou cenu má duše lidská! — Minulou neděli poznali jsme různost působení milosti posvěcující, dnes dostává se nám aplikace zcela speciální a praktické: *purificatis tibi mentibus servire*... Milost vyhlazuje z duše stopy po hříchu a my můžeme opět sloužití svému Tvůrci s plnou svobodou dítek Božích.

Neděle III. adventní:

Oratio.

Āurem tuam, quaesumus, Domine, precibus nostris accommoda: et mentis nostrae tenebras, gratia tuae visitationis illustra: Qui vivis et regnas...

Modlitba.

Sluch svůj, prosíme, Pane, k prosbám našim nakloň a temnoty duše naší milostí svého navštívení osvěť. Jenž žiješ a kraluješ...

Úkol a charakter vykupitelského díla jsme poznali v předchozích nedělích. Zkoumejme však ještě důkladněji ono tajuplné dílo, které Ādvent má v nás započítí a jež dokončí Kristus v den svého narození. *Āurem precibus nostris accommoda*. — *Nakloň ucho k našim prosbám*... Prosby adventní liturgie jsou dojemné pro hlubokou skličenosť v nich obsaženou a jsou odvážné, neboť ten, jenž má přijítí, ohlašuje se s velkou mocí.

Zdá se, že Ježíš Kristus již slyšel naše úpěnlivé volání, neboť krásná modlitba této neděle představuje nám ho, jak s jakýmsi zvláštním zalíbením naklání své ucho k našim opěťovaným prosbám. Můžeme však mítí účast na přiblížení se touhy národů? Duše naše je obestřena hustou mlhou, takže k ní nemůže proniknoutí žádný paprsek. Kristus je však světlo. *Gratia tuae visitationis illustra*... Milost doby adventní a dar vnitřního osvětlení poznenáhlu zvedají onu hustou mlhu a zbavují naši duši roucha hříchů. Příchod Světla světa — Narození Páně — osvobodí nás pak z temnot úplně.

Neděle IV. adventní:

Oratio.

Excita, quaesumus, Domine, potentiam tuam, et veni: et magna nobis virtute succurre; ut per auxilium gratiae tuae, quod nostra peccata praepediunt, indulgentia tuae propitiationis acceleret. Qui vivis et regnas ...

Modlitba.

Vzbud', prosime, Pane, moc svou a přijď, a silou velikou nám přispěj, aby pomocí milosti Tvé, co hřichy naše zdržují, shovívavé slitování Tvé uspišilo. Jenž žiješ a kraluješ ...

V této modlitbě opakují se myšlenky, které nám přinesla již kolekta první neděle. Síla výrazů je však mohutnější. Církev sama oddává se patrně netrpělivosti. Prosí, aby Kristus bez prodlévání přispěl nám na pomoc velkou silou.

Proti radosti neděle předchozí jeví se zde jakási duševní sklíčenost. Je to úplně přirozený psychologický stav člověka, který nemůže být úplně uspokojen, dokud nedosáhne nekonečného dobra a krásy. Nedočkavost naší duše nutí nás k prosbě: *indulgentia tuae propitiationis acceleret*. Církev prosí za odpuštění našich hříchů, abychom se mohli pozvednouti k Bohu a sblížení s ním, aby mohlo být uskutečněno. Slova této prosby dojdou brzy vyslyšení. Na Štědrý den oznamuje nám již Církev radostnou zvěst: „*Hodie scietis, quia veniet Dóminus et salvabit nos, et mane videbitis gloriam ejus. — Dnes zvíte, že přijde Pán a spasi nás; a zítra uvidíte slávu jeho.*“ (Vstup. na Štědrý den.)

Literatura: L. Eisenhofer, Grundriß der katholischen Liturgik, sv. I., Freiburg i. Br. 1926; L. A. Molieu, La Prière de l'Eglise, sv. I., Paris 1924; F. Cabrol, Les origines liturgiques, Paris 1906; D. Vitry, Les „Collectes“ des Dimanches de l'Avent v Revue liturgique et bénédictine 1912/13, III, 18.

MODLITBA BREVIÁŘE.

*Obět chvály vzdá mi poctu a to je
cesta, na níž mu ukáží spásu Boží.
(Ž. 49, 23.)*

Cteme v knize Přísloví (16, 4): „Vše pro sebe stvořil Pán,“ aby to jeho věčnou a vniternou slávu na venek oznamovalo. Proto nazývá žalmista Pána „Bohem vznešeným“ a sv. Štěpán mluví o „Bohu slávy“ (Sk. ap. 7, 2). Dokonce sám Nejvyšší volá ústy proroka Isaiáše (42, 8): „Já Hospodin... cti své jinému nedám!“

Ježto tedy sláva se definuje jakožto „jasné poznání, spojené s chválou“, myslím, že je samozřejmé, že se nejvyšší slávy Bohu dostalo od věčného Slova, Syna Božího. Neboť kdo měl větší a jasnější poznání Boha, než Syn, téže podstaty s Otcem, jenž je „výbleskem slávy a výrazem podstaty jeho“ (Žid. 1, 3), vzorem a typem pro veškeré stvoření? A aby se toto poznání, plodící slávu, též po vší zemi rozšířilo, „Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi; a viděli jsme slávu jeho“ (Jan 1, X 14). „Já,“ praví věčná Pravda, „jsem přišel, aby měli život a měli hojnost... To pak jest život věčný, aby poznali Tebe, jediného, pravého Boha“ (Jan 10, 10 a 17, 3). Proto při narození Páně zpívají andělé: „Sláva na výsostech Bohu“ (Luk. 2, 14), a Kristus, maje odejít k Otcí, svědčí: „Já jsem Tě oslavil na zemi, dokonav dílo, které jsi mi dal, abych je učinil“ (Jan 17, 4). Proto ho apoštol národů nazývá „Pánem slávy“, an dí: „Kteroužto (moudrost) nikdo z knížat tohoto světa nepoznal; neboť kdyby byli (ji) poznali, nikdy by nebyli Pána slávy ukřižovali“ (1. Kor. 2, 8).

Že účelem Církve je oslava Boží, to naznačuje sám její Zakladatel: „V tom jest oslaven Otec můj, abyste přinášeli mnoho užitku a stali se (dokonalými) učedníky mými“ (Jan 15, 8). Není to tedy nikterak divné, že nás povzbuzují knížata apoštolská k oslavování Boha. Ten, jenž je „skálou Církve“, praví: „Aby ve všem byl veleben Bůh skrze Ježíše Krista“ (1. Petr 4, 11) a Hlasatel pravdy nás napomíná: „Ať tedy jíte, ať pijete, ať cokoliv jiného činíte, vše činite ke slávě Boží“ (1. Kor. 19, 31). Pročež sv. Lukáš takto líčí prvočátky Církve: „A oni, totiž učedníci, poklonivše se (Pá-

nu, vstupujícím na nebesa), navrátili se do Jerusalema s radostí velikou a byli stále ve chrámě, chválíce a velebíce Boha“ (Luk. 24, 52 — 53).

Z toho, co jsme řekli, plyne tento závěr: Účelem veškerého stvoření je vnější oslava Boží a blaženost člověka. Proto vždy větší důležitost má to, co přispívá k větší slávě Boží. Co však může Boha ctít více, než bohoslužba, totiž oběť Mše svaté, ozdobená jakoby věncem jakýmsi, Božím officiem. Zdaž neplatí o bohoslužbě onen výrok žalmu: „Oběť chvály vzdá mi poctu, a to je cesta, na níž mu ukáží spásu Boží.“ (Ž. 49, 23)? To jest: Bohoslužbou se jednak rozšiřuje sláva Boží, jednak my získáváme spasení. Že oběť Mše svaté, která je obětí Kristovou, nejvíce Boha oslavuje a že je pramenem naší spásy, to je absolutně jisté. Podívejme se, zda možno totéž říci o Božím officiu.

Boží officium je nejvyšší oslavou Boha, neboť je to dílo Boží. A to jak se strany toho, kdo je vykonává, tak se strany toho, jemuž se koná.

Boží officium je dílo Krista samého, jak svědčí sv. Augustin: „Modlíme se tedy k němu, skrze něho, v něm a říkáme spolu s ním, a on říká s námi; my říkáme v něm, on říká v nás prosbu tohoto žalmu“ (Enarr. in Ps. 85, 1). A na jiném místě: „Kristus prosí za nás jakožto kněz, prosí s námi jakožto hlava naše, a je námi vzýván jakožto náš Bůh. Poznejme tedy v Něm hlasy své a v sobě hlas Jeho“ (In Ps. 85 n. 1). „Čím je duch náš vzhledem k údům našim, tím je Duch Svatý vzhledem k údům Kristovým, k jeho Tělu, jímž je Církev“ (Sermo 268 n. 2).

Je samozřejmé, že Kristus zde na zemi officia v nynější formě nerecitoval. Avšak i sama Evangelia potvrzují, že konal modlitby, jež ve Starém zákoně odpovídaly našemu breviáři, nebo byly zákonem předepsány. Sv. Matouš totiž praví (26, 30): „A chválu vzdavše, vyšli na horu Olivetskou.“ A když se sv. Mechtilda tázala Krista, zda se modlil zde na zemi kanonické hodinky, odpověděl jí: „Nemodlil jsem se je vaším způsobem, avšak v týchž hodinách jsem vzdával chválu Bohu Otci. Cokoliv zachovávají moji učedníci, to jsem já započal, jako křesť“ (Lib. special. gr. l. 3, c. 31). Co tedy Kristus započal, to zachovává Církev, jeho mystické tělo. — Abych uvedl alespoň jeden příklad: Ve Skutcích apoštolských se praví: „Petr pak a Jan vstupovali do chrámu

k modlitbě na hodinu devátou“ (3, 1). Jak sděluje císaři římskému prokonsul Plinius, scházeli se křesťané v určité dni, aby pěli písně svému Kristu.

Pro svůj svatý původ je Boží officium Církvi sv. předražené a převzácné, takže sv. Chrysostom praví: „Společná modlitba Církve je pevnou zdí, kterou nemožno zbourati, je hradbou neochvějnou“ (Serm. 2. de prec. int. dub.). A synoda pražská (r. 1860) stanoví: „Za první svou povinnost ať každý pokládá zbožné persolvování Božího officia“ (Tit. 7, c. 3).

Poněvadž však „každý velekněz, jsa brán z lidí, ustanovuje se pro lidi ve věcech, které se vztahují k Bohu“ (Hebr. 5, 1), svěřila Církev toto dílo Boží svým zvláštním údům, duchovním totiž a řeholníkům, kteří zpívají posvátné žalmy ne jako soukromé osoby, nýbrž, možno-li mi užítí slov sv. Bernardina Sienského (Sermo 20), jako „ústa celé Církve“.

Boží officium jest tedy oslava Otce, rozšířená skrze jeho Syna po celém světě. Je rovněž jeho oslava, vystupující od tvorstva k Otci skrze Syna. Tvorstvo nerozumné přímo pouhou svojí existencí Boha oslavuje: „Nebesa vypravují slávu Boží a dílo rukou Jeho zvěstuje obloha“ (Ž. 18). Hvězdy, zavolá-li je Bůh, řeknou: „Tu jsme“ a s veselostí svítí tomu, jenž učinil je“ (Baruch 3, 35). — Aby tím dokonaleji vzdávalo tvorstvo Bohu chválu, je ustanoven člověk jako hlava celé viditelné přírody, jakýsi mikrokosmos v nesmírném makrokosmu, aby za jeho přispění a prostřednictví byl Bůh veleben. — On vyzývá všechno tvorstvo: „Plesej Pánu celá země“ (Ž. 65, 1)! „Dobrořeč Hospodinu vše, co učinil Hospodin!“

Stran této věci čteme v knize sv. Mechtildy O zvláštní milosti: „Když se v choru zpíval hymnus „Benedicite omnia opera Domini Domino,“ toužila seznati, jak veliká chvála vzchází Bohu z toho, když se tvorstvo takovým způsobem vyzývá k Jeho oslavě. Nato odvětil Pán: „Když se zpívá tento hymnus, nebo něco jiného podobného, kde se vyzývá tvorstvo k chvále Boží, veškeré tvorstvo jako nějaké osoby v duchu přede mnou stojí a chvály mi vzdává místo onoho člověka nebo, všeobecně, místo všech lidí za vše dobré, jež jsem jim prokázal.“ — Jak potvrzuje sv. Chrysostom, sjednocují se v Božím officiu s námi svatí andělé: „S anděly stojíme, zpíváme, hymny pějeme“ (Hom. 24. in Act. Ap.). Jak podivuhodný to Kristův dar! Na nebesích voje anděl-

ské prozpěvují slávu a na zemi ji tlumočí zástupy lidí. Shromáždí se slavnostní sbor a skrze nejsv. Trojici jakoby plektrem se rozezvučí. Zaznívá onen příjemný a milý hymnus, ona píseň andělská, onen mohutný, nekonečný akord“ (Hom. in Ps. 41 n 2). Na nebesích zaznívá hymnus Serafínů: Svatý, svatý, svatý, a na zemi tentýž hymnus pěje shromáždění věřících (Hom. 1 in verb. Is. n 1). Proto prosíme v prefaci: „S nimi (anděly) i naše hlasy bys ráčil připustiti, prosíme.“

Tak naše chvála spojuje tvorstvo viditelné i neviditelné a je obětována Bohu Otci Kristem, jenž je prostředníkem mezi Bohem a lidmi (1. Tim. 2, 5), naším nejvyšším veleknězem, „vždy žijícím k tomu, aby za nás orodoval“ (Žid. 7, 25). — „Raduj se a vesel se, přirozeností lidská,“ praví Bossuet (Oeuvres oratoires V, 103), „ty propůjčuješ srdce své světu viditelnému, aby miloval svého všemohoucího Stvořitele a Ježíš Kristus si vyměňuje s tebou Srdce své, abys hodně milovala toho, jenž nemůže být hodně milován leč od toho, jenž je mu podoben a roven.“ Jak podivuhodný věci řád! Jak krásně se plní onen výrok sv. Pavla: „Vše je vaše... vy pak jste Kristovi, Kristus pak Boží“ (1. Kor. 3, 22 — 23). — Z toho tedy již vidíme, že Boží officium je dílem Božím se strany toho, jenž je koná.

Je však dílem Božím i se strany toho, jemuž se koná, jemuž se v oběť přináší. Jinými slovy: Modlitba breviáře je dílem Božím co do předmětu; neboť na prvním místě se vztahuje na Boha, jej chválí, úkony božských ctností buď předpokládá, nebo v sobě uzavírá. Proberme jeden bod za druhým.

Modlitba breviáře směřuje v první řadě k o s l a v ě B o ž í. Proto již v přípravné modlitbě prosíme: „Otevři, Pane, ústa má, aby dobrořečila svatému jménu Tvému... Pane, ve spojení s oním božským úmyslem, s nímž jsi Ty sám zde na zemi vzdával chválu Bohu, chci Tobě tyto hodinky vykonati.“ Z téže příčiny, když každodenně začínáme „úkol svojí služebností“, prosíme: „Pane, rty mé otevři a ústa moje chválu Tobě budou zpívati“ (Ž. 50, 17). „Pojďte, plesejme Pánu...“ atd. (Ž. 94, 1). Matutinum, nejdelší část officia, dosahuje nejvyššího jaksi vrcholu v onom velebném hymnu: „Te Deum laudamus.“ Následují Chvály, jež již svým jménem naznačují slávu Boží a jež vyzývají „veškerá díla

Páně“, aby „dobrořečila Pánu“, „aby každý duch chválil Pána“ (Ž. 150, 6). Na konci každého žalmu máme svou mysl usměrniti k chvále Boha, když říkáme: „Sláva Otci...“ a téměř všechny hymny uzavíráme doxologií. A když jsme konečně celé denní officium skončili, modlíme se: „Svatosvaté a nerozdílné Trojici... budiž věčná chvála, čest, moc a sláva od veškerého tvorstva.“ Tak „Tě v ranní době písni chval, Tě večer rovněž vzýváme“ (Hymnus k sobotním nešp.) a „sedmkrát denně jsem Ti vzdal chválu“ (Ž. 118, 164) a „o půlnoci jsem vstával, abych Ti prozpěvoval“ (Ž. 118, 62). — Tedy Boží officium v první řadě směřuje ke chvále Boží, je tedy dílo Boží.

Modlení officia je kon víry: Tolikrát denně žalmy říkáti, zdaž to není totéž jako vyznávati Boha, jehož svými očima nevidíme, jakožto hodného vši chvály a služby? Neboť „víra je základem věcí, kterých doufáme, přesvědčeností o věcech neviditelných“ (Žid. 11, 1). Proto s upadající vírou zmenšuje se i důstojnost v konání Božího officia. Odtud ono t. zv. „zesvětštění“ v dobách, kdy společná víra byla nepatrná a proto se opakovala ona stížnost: „K čemu ztráta tato“ (Mat. 26, 8)?

Recitující Boží officium vzbuzujeme úkony na děje: Neboť v něm spoléháme na zásluhy Kristovy a proto též každou hodinku uzavíráme modlitbou: „Skrze Pána našeho Ježíše Krista.“ Když zbožně recitujeme officium, plníme onen příkaz Páně: „Hleďte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho a toto vše bude vám přidáno“ (Mat. 6, 33). Buďme ujištěni, že se bude Bůh tak bedlivě starati o naše záležitosti, jak my se budeme starati o oslavu Boží. „Pane, naději má od mladosti mé... tys předmětem mých chvalozpěvů“ (Ž. 70, 5 a 6).

Především v nás Boží officium rozněcuje lásku. Svátý Augustin praví: „Kdo zpívá, ten miluje“ (Sermo 336, 1). Údiv, vděčnost, touha, všechny kony lásky nalezneme zvláště v žalmech, podstatné to části officia. Zde několik příkladů: „Proslav se, Pane, v moci své, zpěvem i hudbou oslavovati budeme Tvou moc“ (Ž. 20, 14)! — „Budu vyprávět veškeré divy Tvé“ (Ž. 9, 2). — „Jak četná jsou díla Tvá, ó Pane, vše jsi moudře učinil“ (Ž. 103, 24). — „Zpíváti budu Pánu, jenž dobré věci mi udělil“ (Ž. 12, 6). — „Dobrořeč, duše má, Pánu a vše, co ve mně jest, jménu Jeho svatému... dobrořeč

Pánu, jenž tě korunuje milostí a milosrdenstvím, jenž nasycuje dobrými věcmi žádost tvou“ (Ž. 102, 1... 4—5). — „Království země, pějte Pánu“ (Ž. 67, 33), neboť „od slunce východu až k západu chvály hodno je jméno Páně“ (Ž. 112, 3). — „Ať se naplní ústa má chválou, bych zpíval Tvoji chválu, po celý den velikost Tvou“ (Ž. 70, 8)! — „Milovat Tě budu, Hospodine, sílo má“ (Ž. 17, 2). — Kdo může mocněji nebo s větší sladkostí vyjádřiti lásku a milování, nežli právě žalmy?

Proto, ježto se to tak má, správně usuzujeme, že Boží officium je dílo Boží a že zcela a krásně vystihuje náš úkol, totiž vnější oslavu Boží; že je pravdivý výrok: „Oběť chvály vzdá mi poctu“ (Ž. 49, 23).

Jestliže Boží officium zbožně vykonáme, dosahujeme též svého druhého účelu, totiž své blaženosti: to jest cesta, na níž nám Bůh ukazuje spásu (Ž. 49, 23).

Vrchol svatosti pro nás záleží v tom, bychom se sjednotili s Kristem, stali se mu podobni: „Bychom se sešli všichni v míru věku plnosti Kristovy“ (Efes. 4, 13). Jak bychom se nestávali Kristu podobnými, když sedmkrát denně uvažujeme o Jeho životě, jeho modlitby opakujeme a ve jménu jeho mystického těla s Bohem rozmlouváme? Proto zcela oddůvodněně prosí církev: „Nechť prospívá, prosíme, Pane, posvěcený Tobě lid oddáním se vroucí zbožnosti, a by v zdělán jsa svatými úkony, čím milejší velebností Tvé se stává, tím většími obohacen byl darey“ (Modlitba v sobotu po ned. Smrtné). To jest důvod, proč Pius X. prohlásil, že přítomnost při posvátných tajemstvích a slavné veřejné modlitbě církve je první a nanejvýš nutný pramen, z něhož máme čerpati křesťanského ducha.

„Příkaz modlení se je nutným rozkazem,“ praví koncil tridentský (Cat. 4, 1), neboť „je třeba vždy se modliti“ (Luk. 18, 1). Tomu nás naučil Kristus slovem i příkladem, když „trávil noci v modlitbách Božích“ (Luk. 6, 12), a když pravil: „Proste a obdržíte“ (srv. Mat. 7, 7). Slyšme sv. Augustina: „Modlitba je sloup svatých ctností, žebřík k Bohu, sourozenka andělů, základ víry, koruna mnichů“ (Sermo 22 ad fr. in Ehrem). Kde pak najdeme mocnější modlitby, než žalmy, jež Duch Svátý nám dal, jež Kristus sám recitoval a miloval? Ve štěstí i v neštěstí, v soužení, v kterémkoliv postavení životním a v kterýchkoliv okolnostech podávají nám

žalmy krátké střelné modlitby a slova útěchy. Nestačí na to čas, abych jednotlivosti vypočítával. Kolikrát ku př. se praví: „na věky trvá milosrdenství Jeho.“ Kolikrát jsme v nich povzbuzováni, bychom Bohu hříchy své vyznali a v něm svou naději skládali. Nechť dostačí, když uvedu dva výroky ku chvále žalmů. Kardinál Hugo a Santo Charo píše: „Žalm zahání zlé duchy, přivolává anděly, vzbuzuje v nás zbožnost, usmíruje Boha, vyprošuje milost, obveseluje duši, osvěcuje svědomí“ (In Ps. 91, 1). U sv. Augustina čteme: „V Davidovi sídlil Kristus“ (Sermo 175). Kéž bychom i my s tímto Učitelem mohli říci: „Můj žaltář, radost má“ (In Ps. 42, 17)! Kromě žalmů obsahuje officium při jednotlivých hodinkách orace, jimiž se celá modlitba, abych tak řekl, korunuje a ukončuje: „Skrze Pána našeho Ježíše Krista...“ Beze vší pochyby mocná je přímluva toho, jenž pravil: „Otče, věděl jsem, že mne vždy slyšíš“ (Jan 11, 42).

Konečně cesta dokonalosti je napodobování světců a samotného Krista. Během roku slavíme svátky svatých kteréhokoli věku, pohlaví a povolání, podle slov: „Mohli tito, mohli oni, proč ne i ty“? Nejenom to, my máme v Božím officiu příležitost k napodobování i samotného Krista. Neboť, jak praví Gavantus († 1638), Církev sv. snaží se v celém ročním kruhu představití nám život Kristův od prvního příchodu v těle až do druhého na konci světa“ (Thess. sacr. rit.). Každý týden se nám v žaltáři předvádí Kristus. Neboť „v žalmech nejenom se Kristus rodí, nýbrž i přijímá na sebe spásonosné utrpení, uléhá do hrobu, vstává z mrtvých, vstupuje na nebesa, usedá po pravici Otcově,“ píše sv. Ambrož (Enarr. in Pss. Pref.). Nejen jednou v roce nebo v týdně, nýbrž každodenně se nám připomíná v osmidílném officiu život Kristův. Neboť „zrodil se v noci z Marie Panny, je k ránu postaven před soudce, aby na se vzal utrpení, za jitra vstává z mrtvých, o třetí hodině je bičován a později též sesílá na apoštoly Ducha Sv., o šesté je ukřižován, o deváté za nás na kříži umírá, v nešporách vzpomínáme, jak při poslední večeři ustanovil nejsvětější Svátost Těla svého a Krve své a v kompletáři jeho pohřeb,“ praví sv. Bonaventura (De 6 alis Sermo 8). „O kterém z těchto tajemství,“ praví sv. Bernard (De aqueductu), „není možno doopravdy, zbožně a svatě přemýšletí? O kterémkoli z nich přemýšlím, o Bohu přemýšlím a nade vším je můj Bůh!“

Život věčný se získává úkonností. Když se modlíme officium, vzbuzujeme božské ctnosti. Rovněž přinášíme oběť sebeumrtvování; vždyť Boží officium vyžaduje práci a námahu, ba velmi často i únavu. Je pro nás námahou, co se týče trpělivosti, vytrvalosti a jiných ctností. Jinak též se všem ctnostem v žalmech učíme a pobádáme, bychom je milovali a pěstovali. V žaltáři máme jakýsi souhrn veškerého života asketického. Jak praví sv. Nicetius, „v žalmech najde nemluvně, čím by se sytilo, chlapec, co by chválil, jinoch, v čem by napravil cestu svou, mladý muž, co by následoval, stařec, oč by prosil. Žena se (z nich) učí cudnosti, sirotci nalézají otce, vdovy soudce, chudí zastánce, poutníci strážce; králové a soudcové slyší, čeho se mají báti. Žalm těší smutné, mírní veselost radujících se, usmíruje rozhněvané, občerstvuje chudé, bohaté napomíná, aby se poznali a hrozí, aby nezpyšněli; vůbec všem, kdož po něm sahají, uděluje vhodný lék. Žalm ani nepohrdá hříšníky, nýbrž pomáhá jim k vyléčení skrze opravdovou lítost. Cokoliv proroci nebo i samo evangelium předpisuje, to vše je obsaženo v těchto písních, chovajících příjemnou sladkost pro ty, kdož o nich rozjímají... Ukazuje se Bůh, abychom měli bázeň před ním, modly se vystavují na posměch, přikazuje se nám spravedlnost, zakazuje zloba, chválí milosrdenství, nevěra se odstraňuje, požaduje se pravdomluvnost, odsuzuje lež, obviňuje lstivost, schvaluje nevinnost, sráží pýcha, vyvyšuje pokora, hlásá pokání, získává pokoj. Vyprošuje se ochrana proti nepřátelům, slibuje pomsta, živí pevná naděje; a co je nad to vše ještě vznešenější, v žalmech se opěvují přesvatá tajemství Kristova. Neboť se v nich mluví i o jeho rodu i o zavržení bezbožného lidu i o dědictví národů, opěvují se ctnosti Páně, líčí se posvátné utrpení, zjevuje se slavné zmrtvýchvstání a i jeho sídlo po pravici Otcově se podivuhodně popisuje. Potom se ukazuje budoucí příchod Páně v plamenech a požáru světa a zjevuje se hrozný soud nad živými i mrtvými. Co chceme více? Rovněž se zvěstuje seslání Ducha-Světitele a obnovení země; potom nastane věčné království spravedlivých ve slávě Páně a nepřestávající trest hříšníků (De Psalmodiae bono 1).

„Nuže, nyní dobrořečte Pánu všichni sluhové Páně, kteří stojíte v domě Páně, v síních chrámu Boha našeho“ (Ž. 133, 1), neboť „připadl nám podíl v kraji rozkošném“ (Ž. 15, 6).

Avšak uvažme též, co sv. Bonaventura (Sermo 52 ad sor.) nám připomíná: „Jestliže tvé tělo stojí v choru a mysl tvá téká venku, ztrácíš svou odměnu.“ Snažme se toto dílo Boží konati s takovou uctivostí, jaká mu přísluší. „Před modlitbou připrav duši svou a nebuď jako člověk, jenž pokouší Boha“ (Eccli 18, 25), to jest, „očistíme srdce své od všelikých marných, převrácených a cizích myšlenek“, spojme se co nejdůvěrněji se svou hlavou — Kristem a mějme stále na paměti, že jménem celé Církve Bohu žalmy pějeme. Snažme se, abychom toto svaté dílo konali „před tváří andělů“ (Ž. 137, 1), napodobující jejich uctivost. Recitujme žalmy:

Důstojně, jak se sluší na tak velikou Boží velebnost, zachovávejte všechny předpisy;

Pozorně, majíce pozornost upjatou na slova, na jejich smysl a na Boha;

Zbožně, podle slov žalmu: „Slaviti Tě budu, Pane, celým srdcem svým“ (Ž. 9, 2), „z celého srdce svého, z celé duše své, ze vši myslí své, ze vši síly své“ (Mark. 12, 30).

Obětujme Pánu všechny tužby a přání svá, boje Církve sv., jejímiž jsme vyslanci. Prosme, by přesladvé Kristovo království den ze dne více a více se šířilo. Přednášejme Pánu „soužení lidu, nebezpečí národů, vzdechy zajatců, bídu sirotků, potřeby poutníků, nedostatky slabých, zoufalství trpících, slabosti starců, přání jinochů, sliby panen, nářky vdov.“ (Praeparatio ad Missam, Or. s. Ambrosii pro Feria IV.)

Officium s takovouto zbožností, pozorností a úmyslem vykonané bude nám „stromem života, nesoucím každý měsíc ovoce své“ (Apoc. 22, 2) a pramenem vody vytryskujícím do života věčného (Jan 4, 14) a rosou nebeské milosti zúrodnující naše práce na vinici Páně. Tehdy se, i co se pozemských záležitostí týče, splní slova císaře Justiniána († 565), jenž v Novelle 131 o mniších praví: „Kdyby mniši s holýma rukama a pouhou duší prosby vznášeli k Bohu za stát, je zjevno, že i vojsku se bude dařit dobře, i obce budou v dobrém stavu. A když Bůh se ukazuje usmířen a milostiv, jak by nemohlo být vše plno míru a zbožnosti? Avšak i země nám bude plody nésti i moře dá nám, co v sobě obsahuje, když oni budou svou modlitbou na celý stát slitování Boží svolávat.“

Zakončujeme slovy muže svatého, jenž právě tak byl učitelem života rozjímavého, jako vzorem života činného, jehož

srdce neméně plálo horlivostí o spásu duší, než hořelo touhou po opravdovém životě mnišském, totiž sv. Bernarda (Epist. 201): „Zůstávají tyto tři věci: slovo, příklad, modlitba; větší však z nich jest modlitba. Neboť, třebaže to, co dává slovu sílu, je skutek, přece i skutku i slovu získává milost a účinnost jen modlitba.“

Lubín.

P. Bruno Studený.

Z ŘÁDU SV. BENEDIKTA.

Posvěcení nového kostela benediktinského opatství v Buckfastu.

Věřící katolík miluje chrám Páně, rád jej navštěvuje a rád se tam modlí, i když ví, že jeho modlitba může býti příjemna Bohu také kdekoliv jinde. Věřící katolík ví, jaký význam přikládá Církev chrámu Páně, že jej svěťí velkolepými obřady, že jej nazývá domem Božím a branou nebes („domus Dei et porta caeli“). Vzpomínka, že sám Kristus Pán slovem a příkladem učil úctě k domu Božímu, bude všem věřícím po všechny časy vážnou pobídkou, aby měli chrám jakožto „dům modlitby“ v největší uctivosti.

Druhdy bylo rozkoší katolíků stavěti kostely a kaple. Nepokládali za přepych stavěti kostely, které by se dnes leckomus zdály býti zbytečností. Kolik kostelů vystavěl Karel IV. v pražských městech! A v tom následoval jen příklad jiných panovníků a velmožů ve Francii a v Anglii. S velikostí a nádherou francouzských a anglických katedrál se ovšem kostely Karla IV. nemohly porovnávat. Za dnešní doby jsme bohužel svědky naprosté lhostejnosti mnohých katolíků vůči chrámu Páně. Byli v katolickém kostele pokřtěni, na prsou Matky Církve odchováni, ale později se jí odcizili a lhostejně chodí okolo jejích chrámů. Nevkročí tam, aby se tam pomodlili anebo přijali svaté svátosti. Tomuto jejich životu bez Boha a náboženství odpovídá pak často i jejich konec: tělesné jejich ostatky nejsou neseny do chrámu Páně, aby

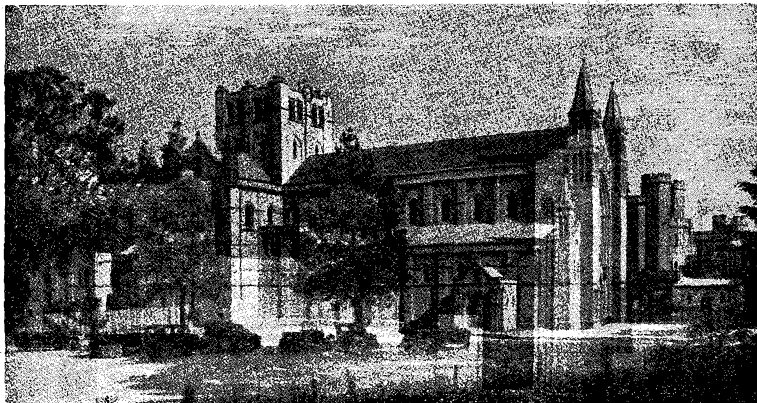
odtud byly za modliteb Církve neseny na svaté pole a uloženy v posvěcené půdě, nýbrž podle jejich vlastní vůle anebo podle přání příbuzných jsou neseny do krematoře.

Tím větší máme radost, když vidíme, že i v naší době náboženské lhostejnosti chrámy Páně bývají naplněny věřícími, kteří se nedají oklamati učením lžipokroku, a bez lidské bázně jednají podle učení Ježíše Krista, že „ne samým chlebem živ jest člověk, nýbrž každým slovem, které vychází z úst Božích“.

Je to jistě velezajímavá a pro věrné katolíky velmi potěšitelná zpráva, že v Anglii, této zemi všestranného pokroku, přijdou tisíce lidí ve všední den, aby se zúčastnily obřadů posvěcení nového chrámu Páně. To bylo dne 25. srpna t. r., na svátek svatého krále Ludvíka, kdy se světil nový kostel při benediktinském opatství „Buckfast“ v hrabství Devonshire, v diecési Plymouth. Již v 8. století po Kristu byl tam založen benediktinský klášter, který se však později stal cisterciáckým. Za krále Jindřicha VIII., r. 1538, byl zrušen, vypleněn a tak zpusťován, že časem zarostly travou i základy. V osmdesátých letech minulého století byl majitelem bývalého opatství Buckfastu James Gale z Plymouthu. Měl tu zámek, vystavěný na zříceninách starého opatství, a z pozemků kláštera mu patřilo 16 jiter (acres). Ačkoliv byl protestant, přece si přál, aby jeho majetek v Buckfastu přišel opět do rukou katolíků a nabízel příznivé podmínky. Zpráva o tom byla uveřejněna v londýnském katolickém týdeníku „The Tablet“ dne 16. září 1882 a již konec října téhož roku byla v Buckfastu sloužena mše sv., zase po prvé po více než 300 letech. Jelikož však novým majitelem bývalého opatství Buckfastu se stala benediktinská komunita (z La Pierre qui vire), bylo třeba pomýšletí na stavbu nového chrámu Páně i kláštera. Za padesát let vystavěli benediktini s pomocí dobrodinců klášter i kostel. Klášteru schází ještě nová kapitulní síň. Zajímavé je, že klášter i kostel jsou vystavěny na starých základech. Roku 1884 jeden z klášterních bratří (bratr Pavel, který ještě žije) okopával kus půdy pro brambořiště a objevil při kopání široké zdivo. Kopali jeden rok a objevili celé staré základy.

Nový chrám Páně v Buckfastu je velikou vzácností v celé Anglii, protože si jej vystavěli mnichové vlastníma rukama. Bratr Pavel, jak shora vzpomenuťo, objevil při kopání staré

základy opatství, a bratr Petr se stal stavitelem nového opatského chrámu Páně. Byl poslán do Francie, aby se tam naučil zednictví a kamenictví a potom s hrstkou pomahačů se dal do práce. Nepracovalo jich na novém kostele nikdy víc než šest (jeden z nich byl kněz) a průměrně pracovali čtyři. Ovšem že některé součástky, jako železné částky, zpracované dřevo dubové, barevné sklo, jakož i zvony musely býti objednány, a kromě toho měli bratří stavitelé štěstí, že jim byl rádcem nadaný architekt, který se vyznal v starém

Nový opatský chrám v Buckfastu.

umění a zároveň byl nadšeným katolíkem. Tak stavěli buckfastští bratří na novém kostele dvacet pět let a letos viděli dílo své korunováno slavným posvěcením. A bylo to věru slavné posvěcení, neboť takového již dávno nebylo a tak hned nebude. Nebyl tu pouze jeden biskup světitel, nýbrž bylo přítomno 6 arcibiskupů, 15 biskupů a 29 opatů, v jejich čele opat Primas. Svěcení vykonal biskup plymouthský, John P. Barrett, k jehož diecési patří buckfastské opatství.

Zvláštního lesku dodal slavnosti posvěcení svou přítomností kardinál Francis Bourne, arcibiskup westminsterský. Přijel nejenom jako jeden z anglických arcibiskupů, nýbrž jako papežský legát, t. j. jako zástupce sv. Otce. Nebude od místa podotknouti, že jel v salonním voze a že v Londýně na stanici ho pozdravil přednosta stanice Paddington jménem železniční společnosti. V den posvěcení, ve čtvrtek 25. srpna, kázal papežský legát v novém chrámu Páně. Účast lidu byla ohromná. Nejrozšířenější londýnský list, „Daily Mail“, od-

haduje počet účastníků na deset tisíc, kdežto jiný londýnský list, „The Evening Standard“, píše, že se sešlo více než dvacet tisíc. Aby i ti, kteří se nevešli do kostela, mohli slyšeti kázání papežského legáta, byly venku umístěny zesilovače. Kardinál legát započal své kázání těmito krásnými slovy z první knihy Paralipomenon: „Hospodine, Bože náš, všecka ta hojnost, kterou jsme připravili, aby vystavěn byl dům jménu tvému svatému, z ruky tvé jest, a tvé jsou všecky věci. Víím, Bože můj, že zkoušíš srdce a miluješ upřímnost; protož i já v upřímnosti srdce svého vesele obětoval jsem toto všecko; a viděl jsem s velikou radostí, že i lid tvůj, který se zde shledal, obětuje tobě dary. Hospodine, Bože Abrahama, Isáka a Israele, otců našich, zachovej na věky tuto ochotu srdce jejich, a ke tvé cti ať vždycky směřuje smýšlení jejich.“ (1. Paralipom., 29, 16—18.)

Ve svých úvodních poznámkách o novém chrámu Páně v Buckfastu uvádí katolický týdeník „The Tablet“ krásné latinské přísloví: „Labor omnia vincit“, t. j.: práce přemáhá všechno, čili zmůže všechno. Vystavěním nového kláštera a kostela podali buckfastští mniši důkaz své oddanosti k řeholnímu životu, lásky k domu Božímu a zároveň benediktinské píle. Pěstují také včelařství a patrně se učili od pilných včeliček, pracovníček. Přejeme jim, aby nejen nasbírali hojně medu z úlů, nýbrž aby také v duchovním smyslu „ssáli med ze skalisek“ (ut mel sugant de petra durissima, 5. Mojž. 32, 15.), t. j., aby v novém chrámu Páně, uprostřed chrámových zdí, vystavěných z tesaných a hlazených kamenů, „ssáli med“, t. j., okoušeli sladkost nebeských tajemství.

Emauzy.

P. Bernard Velíšek.

Mosaikový obraz pro kostel na Sionu v Jerusalemě. V dílnách „Vereinigte Süddeutsche Werkstätten“ v Mnichově byl na objednávku spolku „Bayerischer Pilgerverein vom Hl. Lande“ dohotoven mosaikový obraz pro jednu ze šesti kaplí rotundy kostela benediktinského opatství Dormitio Beatae Mariae Virginis na Sionu v Jerusalemě. Představuje v mandorle P. Marii sedící na trůně, obklopenou svatými patrony bavorskými Korbiniánem, Wolfgangem, Valentinem, Oldřichem a svatými Vilibaldem, Kiliánem a Jindřichem. Obrubnice vyplněna jest znaky příslušných biskupství. Řeholní rodina raduje se srdečně z tohoto doplňku výzdoby sionského chrámu Páně dosud neúplné, jenž pro nepřízeň poměrů válečných a poválečných teprve nyní mohl býti dohotoven.